Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Rapla valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine
Eelnõu

Tallinn 2022

Nimetus: **Rapla valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Eelnõu**

Töö tellija: **Rapla Vallavalitsus**
Reg nr 77000312
Rapla maakond, Rapla vald, Rapla linn, Viljandi mnt 17, 79511
Tel +372 489 0510
E-post rapla@rapla.ee

Töö teostaja: **LEMMA OÜ**
Reg nr 11453673
Harju maakond, Tallinn, Kristiine linnaosa, Värvi tn 5, 10621
Tel +372 600 7740
E-post info@lemma.ee

KSH juhtekspert: Piret Toonpere

Töö versioon: 11.11.2022

Riigi Tugiteenuste Keskus on Rapla valla poolt esitatud projekti „Kehtna ja Rapla valla üldplaneeringute ühise mõjude hindamise aruande koostamine“ toetanud Euroopa Liidu struktuurifondi meetme „Riigi võimekuse tõstmine inimressursside arendamise ja institutsionaalse suutlikkuse parendamine“ kaudu

Sisukord

Sisukord ... 3
Aruande kokkuvõte ja järeldused ... 5
Sissejuhatus ... 11
1. Üldplaneeringu ja KSH protsessi ülevaade ... 12
1.1 Üldplaneeringu eesmärk ... 12
1.2 Ülevaade keskkonnamõju strateegilisest hindamisest ... 12
2 Üldplaneeringu vastavus laiematele eesmärkidele ja seosed asjakohaste planeerimisdokumentidega ... 14
2.1 Üldplaneeringu vastavus keskkonnakaitse ja jätkusuutliku arengu eesmärkidele ... 14
2.2 Üldplaneeringu seosed asjakohaste planeerimisdokumentidega ... 17
2.3 Kehtivad üldplaneeringud ... 19
2.4 Kohalikud arengudokumendid ... 19
3 Alternatiivsed arengustsenaariumid ... 21
4 Planeeringulahenduste elluviimisega kaasnev keskkonnamõju ... 22
4.1 Mõju looduskeskkonnale ... 22
4.1.1 Mõju elurikkusele, taimestikule ja loomastikule ... 22
4.1.2 Mõju kaitstavatele loodusobjektidele ... 28
4.1.3 Natura hindamine ... 40
4.1.4 Mõju rohelisele võrgustikule ... 54
4.1.5 Mõju põhjaveele ... 59
4.1.6 Mõju voolu- ja seisuveekogudele ning nende kalda kaitsevöönditele ... 63
4.1.7 Mõju maaparandussüsteemidele ... 72
4.2 Mõju ressursikasutusele ... 73
4.2.1 Mõju väärtuslikele põllumajandusmaadele ... 73
4.2.2 Mõju metsa-aladele ... 75
4.2.3 Maardlate kasutuselevõtt ja mõjud ... 75
4.3 Mõju tehiskeskkonnale ... 80
4.3.1 Mõju transporditaristule ... 80
4.3.2 Mõju jäätmekäitlusele ... 81
4.3.3 Mõju riigikaitsele ... 83
4.4 Mõju välisõhu kvaliteedile, sh müratasemele ... 83
4.4.1 Mõju välisõhu seisundile ... 83
4.4.2 Müra mõju ... 86

4.4.3 Olulise ruumilise mõjuga ehitised (ORME) ... 90
4.5 Mõju inimese tervisele, sotsiaalsetele vajadustele ja varale ... 92
4.5.1 Radoonirisk ... 92
4.5.2 Tootmisettevõtete suurõnnetuste oht ... 94
4.5.3 Mõju asustusele ... 95
4.5.4 Mõju sotsiaalsele taristule ... 97
4.5.5 Mõju ettevõtlusele ... 99
4.6 Mõju kultuurilisele keskkonnale ... 100
4.6.1 Mõju kultuurimälestistele ... 100
4.6.2 Mõju XX sajandi arhitektuuripärandi objektidele ... 101
4.6.3 Mõju maaehituspärandi objektidele ... 101
4.6.4 Mõju militaarpärandi objektidele ... 101
4.6.5 Mõju pärandkultuuriobjektidele ... 101
4.6.6 Mõju kalmistutele ja matmispaikadele ... 102
4.6.7 Mõju arheoloogiapärandile ... 103
4.6.8 Mõju pühapaikadele ... 104
4.6.9 Mõju maastikele ... 108
4.6.10 Mõju arheoloogiatundlikutele aladele ... 110
4.7 Kliimamuutustega kaasnevad mõjud ... 114
5 Keskkonnameetmed ... 116
Kasutatud materjalid ... 119
Lisad ... 124
Lisa 1. KSH väljatöötamiskavatsus (VTK) ... 124

Aruande kokkuvõte ja järeldused

Rapla valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamine algatati Rapla Vallavolikogu 20.12.2018. a otsusega nr 92 „Rapla valla üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“. Kehtna Vallavalitsus ja Rapla Vallavalitsus on 08.06.2019. a sõlminud ühiste kavatsuste kokkuleppe, mille kohaselt Kehtna valla üldplaneering ja Rapla valla üldplaneering koostatakse koostöös. Koostatakse kaks iseseisvat üldplaneeringut („Kehtna valla üldplaneering“ ja „Rapla valla üldplaneering“) ning viiakse läbi üks ühine mõjude hindamine, mis saab kummagi üldplaneeringu dokumendi lisaks.

Käesolevaks ajaks on vallad jõudnud siiski seisukohale, et **asjakohane on keskkonnamõju strateegiline hindamine vormistada kahe eraldiseisva aruandena.** KSH läbiviimisel on arvestatud valdade ühisosasid ning teemavaldkondades, kus see on kohane, on mõjusid vaadeldud territooriumite üleselt.

Vastavalt planeerimisseadusele on üldplaneeringu (ÜP) eesmärk kogu valla ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine. Rapla valla üldplaneeringu seletuskirja kohaselt on üldplaneeringu koostamise põhieesmärk valla ruumilise arengu põhimõtete kujundamine ning selle alusel planeeringuala üldiste kasutus- ja ehitustingimuste, sealhulgas maakasutuse juhtotstarvete, määramine. Planeeringu koostamisel on lähtutud asjakohastest planeerimis- ja arengudokumentidest ning õigusaktidest.

Planeerimisseaduse § 74 lõike 4 ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 1 punkti 2 kohaselt on ÜP koostamisel keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) läbiviimine kohustuslik. KSH eesmärgiks on keskkonnakaalutlustega arvestamine üldplaneeringu koostamisel ning seeläbi inim- ja looduskeskkonna mõjusid tasakaalustava lahenduse leidmine.

ÜP ja selle KSH koostamisel on tuginetud varasemalt koostatud riiklikele, maakondlikele ja kohalikele planeerimisdokumentidele, kasutades neid alusinformatsioonina ning vajadusel täpsustades varasemalt välja töötatud lahendusi. Ülevaade üldplaneeringu seostest teiste planeerimisdokumentidega on esitatud ptk-s 2. Rapla valla üldplaneeringu ja selle KSH koostamisel on arvestatud nii kõrgemalseisvaid kui ka omavalitsuse tasandi strateegilisi dokumente.

Hindamisprotsessi käigus käsitleti planeeringuala keskkonnatingimusi. Olemasoleva keskkonna põhjalik kirjeldus on leitav KSH koostamise aluseks olnud väljatöötamise kavatsusest.

Rapla valla üldplaneeringuga ei kavandata maakasutuse ulatuslikke muudatusi, millega kaasneks oluline keskkonnamõju. Kõige olulisemaks aspektiks keskkonnamõjuliselt võib pidada potentsiaalsete tuuleenergia arengualade määramist, mis samuti on võrdlemisi väikesed. Teiseks oluliseks aspektiks on maakonnaplaneeringust tuleneva rohevõrgustiku paiknemise korrigeerimine ja sidususe parandamine seonduvalt valda kavandatavate suurte infrastruktuuriobjektidega.

Lühike ülevaade hindamisprotsessi tulemustest ja järeldustest on esitatud järgnevalt:

- mõju bioloogilisele mitmekesisusele, taimestikule ja loomastikule – Rapla valla ÜP-ga ei kavandata otseselt ette tegevusi, mis võiksid avaldada olulist mõju bioloogilisele mitmekesisusele, taimestikule ja loomastikule. ÜP ei näe ette asustuse olulist laienemist looduslikus seisundis aladele. Ökoloogiliselt kõrge väärtusega alade puhul näeb üldplaneering ette nende määramise rohevõrgustiku aladeks. Arendussurve piirkonnas on

madal kuni mõõdukas. Sellega seonduvalt ei näe ÜP ette ka ulatuslikke maakasutuse muutusi.

Elustikku potentsiaalseks enim mõjutavaks tegevuseks on tuuleenergia arengualade määramine. Üldplaneeringu tasemel saab tuuleparkide mõjusid hinnata suure üldistusastmega. Üldplaneeringu ja selle KSH tasemel on asjakohane välistada ebasobivad alad tuuleenergia arendamiseks. Kõik ebasobivatest aladest üle jäävad alad on potentsiaalselt sobilikud. Samas on kindlasti vajalik täpsemate uuringute läbiviimine järgnevates planeerimis- ja projekteerimisetappides mõjude selgitamiseks. Uuringud ja mõju hindamine puudutab kõiki kaitsealuseid linnu- ja loomaliike, keda piirkonnas võib esineda. Arvestada tuleb nii mõju liikide elupaikadele kui ka rändeteedele (nii toitumisrännetele, kui ka kevad- ja sügisrännetele) üle uuritava ala. Tuulepargi edasise planeeringu ja mõju hindamise käigus tuleb täpsustada uuringuga vastava ala olulisust nahkhiirte elu- ja toitumisalana ning hinnata võimalikke mõjusid ja leevendusmeetmeid sellest tulenevalt. Mõjude hindamisel tuleb tähelepanu pöörata lisaks kaitsealustele liikidele ja aladele ka mõjule ökosüsteemidele ja bioloogilisele mitmekesisusele laiemalt.

- <u>mõju kaitstavatele loodusobjektidele</u> – Rapla valla üldplaneeringu koostamisel on arvestatud kaitsealuste alade paiknemisega ning nende kaitse eesmärkidega. Kaitsealustele aladele ei ole kavandatud maakasutuse muutust ja kaitsealad on hõlmatud rohevõrgustiku koosseisu. Üldplaneeringuga võetakse kohaliku kaitse alla täiendavaid kohaliku tähtsusega objekte. ÜP lahendus arvestab seega kaitstavate loodusobjektidega ning olulist mõju neile ei avaldata. Kaitstavate loodusobjektide kaitsel lähtutakse kaitse-eeskirjadest ja looduskaitseseadusega seatud tingimustest.
- <u>mõju Natura 2000 aladele</u> – Natura eelhindamise tulemusena tuvastati, et lähtuvalt üldplaneeringuga kavandatavatest tegevustest ja Natura alade kaitse-eesmärkidest on välistatud negatiivne mõju alade kaitse-eesmärkidele ja ökoloogilisele terviklikkusele Jalase loodusala, Linnuraba loodusala, Mahtra loodusala, Piiumetsa loodusala, Rabivere loodusala, Raikküla-Paka loodusala, Ridaküla loodusala ja Salavalge-Tõrasoo loodusala osas.

  Natura asjakohases hindamises leiti, et rakendades järgnevates planeerimis- ja projekteerimisetappides leevendavaid meetmeid (meetmed esitatud Tabel 9) on võimalik vältida negatiivset mõju Karitsu loodusalale, Kuusiku loodusalale, Kõnnumaa loodusalale ja Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärkidele ja ökoloogilisele terviklikkusele.

  Üldplaneeringu tasemel läbi viidud Natura asjakohane hindamine ei asenda üldplaneeringust tulenevate tulevaste projektide asjakohase hindamise nõuet.
- <u>mõju rohelisele võrgustikule</u> – Rapla valla roheline võrgustik toimib nii ökoloogilist sidusust kui ka vabaõhu puhkevõimalusi pakkuva võrgustikuna. ÜP-ga on täpsustatud Rapla maakonnaplaneeringust tulenevaid rohevõrgustiku piire ja kasutustingimusi. Rohevõrgustikust on üldplaneeringu koostamise käigus välja arvatud tiheasustusalad ja kompaktsed hoonestusalad. Looduskaitsealused objektid (kaitsealad, püsielupaigad) on haaratud rohevõrgustikku juhul kui need varem ei paiknenud tervikuna rohevõrgustikus. KSH teeb täiendavad ettepanekud rohevõrgustiku paiknemise täpsustamiseks ja sidususe suurendamiseks lähtuvalt piirkonda kavandatavast Rail Balticu koridorist ja sellele kavandatavatest loomapääsudest.

  Teatavat konflikti põhjustab rohevõrgustiku alade kattumine perspektiivsete tuuleenergia arengualadega. Rohevõrgustiku alad ei ole otseselt tuuleparkide arendamist välistavad. Tänapäeva tuuleparkides paiknevad elektrituulikud üksteisest 500–1000 m vahemaadega. Seega otsest liikumistakistust nad tavaliselt elustikule ei tekita. Täpsem mõju

rohevõrgustikule vajab hindamist iga konkreetse tuulepargi arenduse mõjude hindamise käigus.

- mõju põhjaveele – ÜP-ga määratakse perspektiivse ühiskanalisatsiooni alad asulates, kus kavandatakse olemasoleva maakasutuse laiendamist. Üldplaneeringus kavandatava maakasutusega kaasnevana ei ole oodata negatiivse mõju avaldamist põhjavee seisundile juhul kui järgitakse üldplaneeringuga sätestatavaid tingimusi ning õigusaktidega kehtivaid veemajanduse regulatsioone.

  Arvestades piirkonna põhjavee tarbimist ja põhjaveemaardlate koguselise seisundi hinnangut, siis ei ole oodata põhjavee koguselisi probleeme. Üldplaneeringuga kavandatava maakasutusega ei ole oodata koguselise tarbe olulist suurenemist. Juhul kui piirkonda lisandub väga suure (üle 500 m^3/ööp) põhjaveetarbega ettevõtteid, tuleb neil läbi viia põhjaveevarude hindamine.

- mõju voolu- ja seisuveekogudele ja nende kalda kaitsevöönditele – Üldplaneering arvestab Lääne-Eesti veemajanduskava meetmeid. Üldplaneering näeb ette tingimused sademeveelahenduste arendamiseks ning perspektiivsed ühiskanalisatsiooni alad. Olulisema aspektina näeb ÜP ette veekogu ehituskeeluvööndi vähendamist seitsmes kohas.

  Rapla vald on ulatuslikult kaetud maaparandussüsteemidega. Maaparandussüsteemiga ala kasutuselevõtt elamu-, äri- või tootmisalana nõuab maaparandussüsteemi toimimisega arvestamist. Ebakorrektsete lahenduste puhul võib tegevusega kaasneda üleujutusoht ning sellega seotult kahju varale. Maaparandussüsteemidega alade arendamisel on vajalik Põllumajandus- ja Toiduameti kooskõlastus ning kohalik omavalitus peaks lahenduse toimimise kahtluse korral nõudma liigvee ärajuhtimislahenduse projekti ja/või eksperthinnangut.

- mõju väärtuslikele põllumajandusmaadele – ÜP-s seatakse tingimused väärtuslike põllumajandusmaade säilimise tagamiseks. Tingimused aitavad vältida ja vähendada negatiivset mõju põllumajandusmaale kui väärtuslikule ressursile.

- mõju metsa-aladele – Üldplaneeringus ei kavandata asustuse olulist laienemist praegustele metsamaadele.

  Tuulegeneraatorite paigutamisel metsaaladele tuleb säilitada metsa vääriselupaigad koos nende valgus- ja veerežiimi säilitamise jaoks vajalike puhveraladega. Konkreetse tuulepargi planeerimisel tuleb hinnata tegevuse mõju metsakooslustele nii ökoloogilises, süsinikuringe kui ka metsamajanduslikus vaates.

- mõju transporditaristule – Rapla valla teedevõrk on väljakujunenud ja asustusega hõlmatud alasid kattev. Asustustiheduse ja transpordiühenduste taseme vahel on selgelt märgatav seos. Täiendavad taristuobjektid mõjuvad seega rahvaarvu tõusu soosivana. Samas transpordiühenduste halvenemine soosib elanike lahkumist sellistest piirkondadest.

  Üldplaneering avaldab transporditaristule positiivset mõju. Kavandatakse uusi kergliiklusteede ühendusi ning pargi ja reisi parklaid, mis soodustavad autoliikluse kõrval alternatiivsete liikumisviiside kasutamist.

- mõju jäätmekäitlusele –Üldplaneering ei näe ette ulatuslike uute elamu ja tootmisalade kavandamist, mille alusel oleks oodata olulist jäätmetekke kasvu vallas. Vähene kasv jäätmetekke osas on siiski oodatav seoses inimeste jäätmealase käitumise paranemise ning samal ajal ka tarbimise kasvuga. Eelnevast tulenevalt ei ole oodata üldplaneeringuga seoses olulist mõju jäätmetekkele.

Üldplaneering näeb ette biolagunevate aia- ja haljastujäätmete kompostimiseks kompostimisväljakuid kalmistute juurde ja Kaiusse. Tegevust võib pidada asjakohaseks ja positiivset keskkonnamõju omavaks. Biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete ringlussevõtu suurendamine on kooskõlas riiklike jäätmealaste eesmärkidega. Soovitatav on perspektiivsete kompostimisalade kavandamine ka teistesse suurematesse keskustesse.

- mõju välisõhu seisundile – Rapla valla välisõhu seisundit võib enamike saasteainete osas pidada heaks. Võrdlemisi kõrged on ammoniaagi kontsentratsioonid, mis tulenevad põllumajanduse võrdlemisi suurest osakaalust piirkonnas. Teiste esmatähtsate saasteainete osas jäävad kontsentratsioonid väga madalatele tasemetele ning piirväärtuste ületamine on ebatõenäoline[1].

  Tootmisettevõtete puhul ei ole ÜP staadiumis teada tootmisaladel tulevikus tegutsema hakkavate ettevõtete iseloom ja sellest lähtuvalt ei ole võimalik hinnata ka nende saasteainete emissioone. Iga konkreetse arenduse/ettevõtte korral tuleb juhtumipõhiselt analüüsida ja kaaluda, kas ja milliseid häiringuid see võib põhjustada. Vajadusel tuleb ettevõttel taotleda vastav keskkonna(kompleks)luba ning taotluse koostamisel hinnata õhukvaliteedi piirväärtustele vastavust koosmõjus teiste piirkonna ettevõtetega. Tähelepanu tuleb pöörata lisaks saasteainetele ka lõhnaainete esinemisele ning lõhnaainete heite esinemisel hinnata lõhna häiringutasemele vastavust.

  ÜP tingimused on piisavad tagamaks õhukvaliteedi nõuetega arvestamise edasisel planeerimisel ja projekteerimisel.

  Põllumajanduse puhul häiringu vältimiseks ei ole soovitav farmide lähedusse elamualade ega teiste tundlike objektide kavandamine. ÜP-ga uute elamualade rajamist olemasolevate põllumajandushoonete lähialale ei ole kavandatud.

- müra mõju – Rapla vallas puuduvad kõrge liiklussagedusega riigimaanteed ning müra põhjustavaid tööstusettevõtteid esineb vähe. Sellest lähtuvalt võib valla müraolukorda pidada heaks. Üldplaneeringus seatud tingimusi tootmisalade häiringute leevendamiseks võib pidada asjakohaseks ja piisavaks.

  Maanteede äärsetele aladele ning tootmisaladega külgnevatele aladele uusi elamualasid kavandades tuleb säilitada piisav puhvervöönd või kavandada müratõke. Puhvervööndi täpne ulatus peaks selguma mürahinnangu alusel.

  Üksiktuulikute ja tuuleparkide arendussoovi korral tuleb vastava KSH või KMH koostamisel teostada müra arvutuslik hindamine. Samuti tuleb hinnata madalsagedusliku müra mõju vastavalt uusimale teaduskirjandusele. Üldplaneeringus tuuleenergia alade leidmiseks kasutatud 1000 m kauguspuhvrit elamualadest võib pidada piisavaks tagamaks müra normtasemete vastavus.

- mõju sotsiaalsele taristule – Valla sotsiaalset taristut võib pidada võrdlemisi hästi toimivaks. Ulatuslike täiendavate alade kavandamine ühiskondlike ehitiste maaks ei ole vajalik.

- mõju ettevõtlusele – ÜP loob tingimused soodustada Rapla vallas ettevõtlust, samas on seatavad tingimused asjakohased tagamaks oluliste keskkonnamõjude vältimist. Siiski tuleb iga konkreetse ettevõtte kavandamisel pöörata tähelepanu selle võimalikele

[1] Keskkonnaministeerium. Teatavate õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riiklik programm aastateks 2020–2030 LISA II ÕHUSAASTEAINETE PIIRIÜLENE KAUGLEVI. Kinnitatud keskkonnaministri 29.03.2019. a käskkirjaga nr 1-2/19/276.

keskkonnamõjudele ning vajadusel teostada keskkonnamõju hindamine või eksperthinnang mõju põhjustavas valdkonnas.

Rapla valla üldplaneeringus tehakse tuuleenergia potentsiaalsete arengualade eelvalik. Tuulepargi alajaamast 6 km raadiuses esineb elektri otseühenduse ehk nn otseliini rajamise võimalus, millel võib olla oluline positiivne mõju ettevõtlusele.

- mõju kultuurilisele keskkonnale – Üldplaneeringu koostamisel täpsustatud väärtuslike maastike paiknemist ning tingimusi. Üldplaneering annab ka ülevaate vallas paiknevatest kultuuriväärtusega objektidest ning määrab nende kaitse- ja kasutamistingimused. Kultuuripärandi säilimisele on üldplaneeringul positiivne mõju.

  Üldplaneeringuga kavandatavatest tegevustest võib kultuuriväärtusi (eeskätt väärtuslikke maastikke ning ilusaid vaateid) enim mõjutavaks pidada tuuleenergia alade kavandamist. Üldplaneeringu tasandil (ilma tuulikute kõrguseid ja asukohti) teadmata ei ole võimalik teostada tuulikute nähtavusanalüüsi. Seega tuleb tuuleparkide edasisel planeerimisel pöörata tähelepanu ka mõjule maastikupildile, eeskätt väärtuslikele maastikele ja ilusatele teelõikudele. Tuuleparkide arendajatel on vajalik koostada nähtavusanalüüs ning foto (või video) montaažid olulistest vaatepunktidest.

- kliimamuutustega kaasnevad mõjud – Üldplaneeringus on arvestatud kliimamuutuste mõjuga ning antud suuniseid säästlike sademeveesüsteemide ning soojussaarte vähendamise osas. Elukeskkonna ning tootmisalade kavandamisel tuleb tähelepanu pöörata rohealade ja haljastuse tagamisele, mis leevendavad mikrokliima mõjusid, sealjuures aitavad vähendada soojussaarte teket.

  Kasvuhoonegaaside emissiooni peamiseks allikaks on fossiilsete kütuste tootmine, töötlemine ja põletamine energia tootmise eesmärgil. Taastuvenergia elektrijaamade rajamine elektrienergia tootmiseks tähendab taastuvatel energiaallikatel põhineva elektrienergia tootmise osakaalu suurendamist, mis loob eeldused fossiilsete kütuste põletamisel eralduvate kasvuhoonegaaside vähendamiseks omades seeläbi potentsiaalset positiivset mõju kliimamuutuste pidurdamisele. Üldplaneeringus tuuleparkide alade eelvaliku tegemine ning päikeseparkide ja üksiktuulikute rajamise tingimuste seadmine omab seega positiivset mõju Eesti kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamisele ning Eesti kliimapoliitika eesmärkide saavutamisele.

Rapla valla üldplaneeringu ja selle KSH koostamise käigus ei tekkinud üksteisest oluliselt erinevaid arengustsenaariume, mida oleks asjakohane keskkonnamõju strateegilise hindamise raames käsitleda alternatiividena keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse käsitluse mõistes.

Koostatavale üldplaneeringule on võimalik seada alternatiivse lahendusena nn null-alternatiiv ehk hinnata ja võrrelda üldplaneeringu rakendamise keskkonnamõjusid selle suhtes kui üldplaneering jäetakse realiseerimata ehk säilib praegune olukord. Mõjusid on läbivalt hinnatud olemasoleva keskkonnaseisundi ehk 0-alternatiivi jätkumise suhtes.

Mõjude hindamise tulemusena selgus, et üldplaneeringu elluviimisega ei kaasne eeldatavalt olulist negatiivset keskkonnamõju. Üldplaneeringu lahendus võimaldab olemasoleva rohevõrgustiku toimimist, samuti kaitsealuste alade ja objektide säilimist. Keskuste alade arendamine ja tihendamine võimaldab tehnovõrkude optimeerimist ja täiustamist, mille tulemusena infrastruktuuri seisukord paraneb ning kaasneb positiivne mõju.

Arvestades üldplaneeringu üldistusastet tuleb Rapla valla territooriumil edasisel oluliste objektide planeerimisel ja projekteerimisel tähelepanu pöörata võimalikele negatiivsetele

keskkonnamõjudele ning potentsiaalsete mõjude esinemise korral teostada keskkonnamõju (strateegiline) hindamine.

Sissejuhatus

Rapla valla üldplaneeringu (edaspidi ka ÜP) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka KSH) koostamine algatati Rapla Vallavolikogu 20.12.2018. a otsusega nr 92 „Rapla valla üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“. Rapla Vallavalitsus ja Kehtna Vallavalitsus on 08.06.2019. a sõlminud ühiste kavatsuste kokkuleppe, mille kohaselt Rapla valla üldplaneering ja Kehtna valla üldplaneering koostatakse koostöös. **Koostatakse kaks iseseisvat üldplaneeringut („Rapla valla üldplaneering“ ja „Kehtna valla üldplaneering“) ning viiakse läbi üks ühine mõjude hindamine, mis saab kummagi üldplaneeringu dokumendi lisaks.**

Käesolevaks ajaks on vallad jõudnud siiski seisukohale, et asjakohane on keskkonnamõju strateegiline hindamine vormistada kahe eraldiseisva aruandena. KSH läbiviimisel on arvestatud valdade ühisosasid ning teemavaldkondades, kus see on kohane, on mõjusid vaadeldud territooriumite üleselt.

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise objektiks olevaks strateegiliseks planeerimisdokumendiks on Rapla valla üldplaneering.

Planeerimisseaduse § 74 lg 4 ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lg 1 p 2 kohaselt on üldplaneeringu (edaspidi ÜP) koostamisel keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine kohustuslik. KSH eesmärgiks on keskkonnakaalutlustega arvestamine üldplaneeringu koostamisel ning seeläbi inim- ja looduskeskkonna mõjusid tasakaalustava lahenduse leidmine.

1. Üldplaneeringu ja KSH protsessi ülevaade

1.1 Üldplaneeringu eesmärk

Vastavalt planeerimisseadusele (§ 74 lg 1) on üldplaneeringu eesmärk kogu valla ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine. Üldplaneering toob muuhulgas välja üldised suundumused asustuse arengu ja taristute väljaarendamise osas, määrab detailplaneeringu kohustusega alad ning annab tingimused ruumiliste väärtuste (nt roheline võrgustik, väärtuslikud põllumajandusmaad jm) säilitamiseks. Üldplaneering koostatakse Rapla valla territooriumile järgmise 10–15 aasta perspektiivis. Planeeringu koostamisel on lähtutud erinevatest planeerimis- ja arengudokumentidest ning asjakohastest õigusaktidest.

Rapla valla territooriumile koostatakse üldplaneering järgmise 10–15 aasta perspektiivis.

1.2 Ülevaade keskkonnamõju strateegilisest hindamisest

Keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) viidi läbi tuginedes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele (KeHJS) ja planeerimisseadusele (PlanS). Vastavalt PlanS § 74 lg 4 tuleb üldplaneeringu koostamisel läbi viia keskkonnamõju strateegiline hindamine, et tagada keskkonnakaalutlustega arvestamine planeeringu koostamise käigus ja saavutada tasakaalustatud ruumiline areng. KSH Rapla valla ÜP-le teostati paralleelselt planeerimisprotsessiga, mis tagab juba planeeringulahenduse väljatöötamisel keskkonnakaalutlustega arvestamise. Samuti pöörati tähelepanu asjakohastele mõjudele, mille hindamist ei nõua otseselt KeHJS, kuid mis on üldplaneeringu kui valla arengut suunava dokumendi kontekstis olulised.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel hinnati üldplaneeringu lahenduse elluviimisega kaasnevaid mõjusid keskkonnale. Mõjude hindamise läbiviimisel lähtuti nii üldplaneeringu lahendusega kaasnevatest keskkonnamõjudest kui ka keskkonnast enesest tulenevatest mõjuteguritest. Mõjude hindamise fookuses oli üldplaneeringuga kavandatav tegevus: keskenduti teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida. Hindamisel kasutati strateegilisele mõjude hindamisele sobivat metoodikat. Viidi läbi vastavusanalüüs, et vaadelda planeeringulahenduse kooskõla kõrgemalseisvatest arengudokumentidest tulenevate strateegiliste eesmärkidega.

Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus põhimõtteliselt erinevaid arengustsenaariume ei tekkinud.

Riigipiiri ülest mõju avaldumist Rapla valla üldplaneeringu elluviimisega ei kaasne.

KSH korraldusest, protsessist ja avalikkuse kaasamisest annab ülevaate ka KSH väljatöötamise kavatsus (edaspidi VTK) (lisa 1). Planeeringu lähteseisukohtade ja KSH VTK osas küsiti seisukohti vastavalt planeerimisseaduse § 81 lg 1, millele järgnevalt avalikustati lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsus Rapla valla veebilehel.

KSH läbiviimisel olulisi raskusi ei ilmnenud.

KSH viis läbi LEMMA OÜ ekspertrühm koosseisus:

- Piret Toonpere – KSH juhtekspert (KMH 0153) – mõjud looduskeskkonnale, sh rohevõrgustikule ja Natura hindamine, sotsiaalmajanduslikud mõjud, tuuleparkidega kaasnevad mõjud,

- Kaisa Aadna – keskkonnaspetsialist – keskkonnaseisundi andmete analüüs, ülemuslike strateegiliste dokumentide analüüs, jäätmekäitluse mõjud.
- Heli Aun – keskkonnaspetsialist – keskkonnaseisundi andmete analüüs, ülemuslike strateegiliste dokumentide analüüs, maardlad ja loodusvaradega seonduvad mõjud;
- Mihkel Vaarik – keskkonnaspetsialist – mõjud pinna- ja põhjaveele;
- Andrus Veskioja – keskkonnaspetsialist – mõjud välisõhule.

2 Üldplaneeringu vastavus laiematele eesmärkidele ja seosed asjakohaste planeerimisdokumentidega

2.1 Üldplaneeringu vastavus keskkonnakaitse ja jätkusuutliku arengu eesmärkidele

Riiklikul tasemel määrab säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused üleriigiline planeering. Planeering „Eesti 2030+“[2] on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 30.08.2012. a korraldusega nr 368.

Kehtiva üleriigilise planeeringuga seatakse eesmärkideks tasakaalustatud ja kestlik asustuse areng, head ja mugavad liikumisvõimalused, varustatus energia-taristuga ning rohevõrgustiku sidusus ja maastikuväärtuste hoidmine. Rapla valla üldplaneering järgib üleriigilise planeeringu eesmärke.

Eesti säästva arengu eesmärgid aastani 2030 on strateegia Säästev Eesti 21[3] kohaselt järgmised:

- Eesti kultuuriruumi elujõulisus;
- inimese heaolu kasv;
- sotsiaalselt sidus ühiskond;
- ökoloogiline tasakaal.

Keskkonnavaldkonna arendamist suunab strateegias "ökoloogilise tasakaalu" eesmärk, mis jaguneb:

- loodusvarade kasutamine viisil ja mahus, mis kindlustab ökoloogilise tasakaalu;
- saastumise vähendamine;
- loodusliku mitmekesisuse ja looduslike alade säilitamine.

Keskkonnavaldkonna põhimõtteid määravaks dokumendiks üldplaneeringute ja nende KSH kontekstis võib pidada Eesti keskkonnastrateegiat aastani 2030[4] . Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 on keskkonnavaldkonna arengustrateegia, mis on katusstrateegiaks kõikidele keskkonna valdkonna ala-valdkondlikele arengukavadele, mis peavad juhinduma keskkonnastrateegias toodud põhimõtetest. Keskkonnastrateegia juhindub Eesti säästva arengu riikliku strateegia "Säästev Eesti 21" põhimõtetest.

Keskkonnastrateegia eesmärk on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 seab keskkonnakaitse eesmärgid, millega arvestamist Rapla valla üldplaneeringu lahenduses annab Tabel 1[5].

---

[2] https://www.fin.ee/riik-ja-omavalitsused-planeeringud/ruumiline-planeerimine/uleriigiline-planeering
[3] https://www.digar.ee/viewer/et/nlib-digar:297224/407878/page/1
[4] https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/0000/1279/3848/12793882.pdf
[5] Kõrgema taseme strateegiliste dokumentidega vastavusanalüüsil põhineva ülevaatetabeli koostamisel on võetud eeskujuks Hendrikson & Ko OÜ poolt koostatud Avinurme valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Töö nr 2507/16.

Tabel 1. Üldplaneeringu vastavus Eesti keskkonnastrateegia eesmärkidele

Eesmärk	Arvestamine üldplaneeringus
1. Aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust.	Eesmärgiga arvestatakse. Üldplaneering toetab jäätmete liigiti kogumist ja seeläbi jäätmete ohutuse tõstmist jäätmejaamade kavandamisega. Biojäätmete kohapealset kompostimist toetavad kompostimisväljakute kavandamine.
2. Saavutada pinnavee ja põhjavee hea seisund ning hoida veekogusid, mille seisund juba on hea või väga hea.	Eesmärgiga arvestatakse. Üldplaneering näeb uute elamumaade olmereovee kohtkäitluslahenduste planeerimisel ette arvestamise veekaitseliste nõuetega. Heitvee pinnasesse immutamisel tuleb rangelt arvestada piirkonna joogiveehaarete paiknemisega. Kaitsmata põhjaveega aladel ei ole lubatud reovee immutamine. Samuti tuleb põllumajandusliku tootmise puhul vältida reostusohtu ning tagada põhjavee kaitstus. ÜP näeb ette põhjavee kaitseks ühiskanalisatsiooni süsteemide parandamise ja vajadusel laiendamise, sest Rapla valla suuremate asulate piirkonnas on põhjavesi suuresti kaitsmata või nõrgalt kaitstud. ÜP näeb ette, et uutel ja rekonstrueeritavatel tootmisaladel tuleb võtta kasutusele tehnilisi lahendusi sademevee pinnasesse immutamiseks ning tagatakse lahendused sademevee puhastamiseks (õli-, bensiini- ja liivapüüdurid, sademevee vahemahutid, annusmahutid).
3. Maavarade keskkonnasõbralik kaevandamine, mis säästab vett, maastikke ja õhku, ning maapõueressursi efektiivne kasutamine minimaalsete kadude ja minimaalsete jäätmetega.	Eesmärgiga arvestatakse. Maardlate kasutuselevõtul või maardlas uute karjääride rajamisel tuleb enne maavara kaevandamise lubamist selgitada välja keskkonnamõju võimalik ulatus ning rakendada asjakohaseid meetmeid kaasnevate keskkonnamõjude vältimiseks või leevendamiseks. ÜP kohaselt tuleb juba kasutuselevõetud maardlates varud maksimaalselt ammendada.
4. Metsakasutuses ökoloogiliste, sotsiaalsete, kultuuriliste ja majanduslike vajaduste tasakaalustatud rahuldamine väga pikas perspektiivis.	Eesmärgiga arvestatakse. ÜP kohaselt tuleb valla metsaressursse kasutada mitmekülgselt ja säästlikult, et tagada nii majanduslik tulu kui ka metsade bioloogiline mitmekesisus. Suur osa valla metsadest kuulub rohevõrgustikku.
5. Tagada kalapopulatsioonide hea seisund ning kalaliikide mitmekesisus ja vältida kalapüügiga kaasnevat kaudset negatiivset mõju ökosüsteemile.	Eesmärgiga arvestatakse kaudselt veekaitsemeetmete seadmise kaudu. Otseselt kalapüügi reguleerimine ei ole ÜP ülesanne.
6. Tagada jahiulukite ja muude ulukite liikide mitmekesisus ning asurkondade elujõulisus.	Eesmärgiga arvestatakse kaudselt rohelise võrgustiku sidususe tagamisel. Otseselt jahinduse reguleerimine ei ole ÜP ülesanne.
7. Keskkonnasõbralik mulla kasutamine. Loodus- ja kultuurmaastike toimivus ja säästlik kasutamine.	Eesmärgiga arvestatakse. ÜP määrab väärtuslikud põllumajandusmaad (vähemalt 2 ha suurune haritav maa ja loodusliku rohumaa kõlvik, mille kaalutud keskmine boniteet on 44 hindepunkti või enam). ÜP-s on esitatud väärtusliku põllumajandusmaa kaitse- ja kasutustingimused, mis toetavad kultuurmaastike säästliku kasutust,.
8. Loodus- ja kultuurmaastike toimivus ja säästlik kasutamine. Mitmeotstarbeliste ja sidusate maastike säilitamine.	Eesmärgiga arvestatakse. ÜP kohaselt on suur osa vallast väärtustatud loodus- või kultuurmaastikena, lisaks asuvad vallas erinevad väiksemad kultuuriväärtuslikud alad ja objektid. Vallas paikneb nii väärtuslike maastikke, miljööväärtuslike alasid kui ka kultuuriväärtuslikke objekte.

Eesmärk	Arvestamine üldplaneeringus
	ÜP näeb ette nende alade säilimist.
9. Elustiku liikide elujõuliste populatsioonide säilimiseks vajalike elupaikade ja koosluste olemasolu tagamine.	Eesmärgiga arvestatakse. Üldplaneeringus on seatud tingimused rohevõrgustiku säilitamiseks. ÜP ei kavanda maakasutuse muutust kaitsealadele vms väärtuslikele looduskooslustele.
10. Toota elektrit mahus, mis rahuldab Eesti tarbimisvajadust, ning arendada mitmekesiseid, erinevatel energiaallikatel põhinevaid väikese keskkonnakoormusega jätkusuutlikke tootmistehnoloogiaid, mis võimaldavad toota elektrit ka ekspordiks.	Eesmärgiga arvestatakse. Üldplaneeringus seatakse tingimused päikese-, tuule- ja maasoojusenergia arendamiseks.
11. Energiatarbimise kasvu aeglustamine ja stabiliseerimine, tagades samas inimeste vajaduste rahuldamise, ehk tarbimise kasvu olukorras primaarenergia mahu säilimise tagamine.	ÜP kohaselt on pikemas perspektiivis plaanis rekonstrueerida 110 kV õhuliinid L025 ja L187. RB projekti realiseerumisel tuleb rekonstrueerida need liinid raudtee liitumisprojekti raames. Võimalik arengusuund on koostöös Elektrileviga olemasoleva 35 kV õhuliini Rapla-Kaiu-Kose rekonstrueerimine 110 kV õhuliiniks.
12. Kõrvaldada järk-järgult nii tööstusest kui ka kodumajapidamistest osoonikihti kahandavad tehisained.	Eesmärki ei ole võimalik üldplaneeringu kontekstis arvestada.
13. Arendada välja efektiivne, keskkonnasõbralik ja mugav ühistranspordisüsteem, ohutu kergliiklus (muuta auto alternatiivid mugavamaks) ning sundpendelliiklust ja maanteevedusid vähendav asustus- ja tootmisstruktuur (vähendada transpordivajadust).	Eesmärgiga arvestatakse. Planeeringuga kavandatakse kergliiklusteid. ÜP näeb ette kergliiklusteede puhul ohutuse käsitluse. Planeering arvestab läbivalt Rail Balticu perspektiivse trassi ja võimalike kohalike peatustega valla territooriumil ja lähialadel. ÜP näeb ette RB raames pargi-ja-reisi parklad.
14. Tervist säästev ja toetav väliskeskkond.	Eesmärgiga arvestatakse. Üldplaneeringus on kavandatud täiendavad kergliiklusteed. Planeering seab arenduspõhimõtted müra jt häiringute vältimiseks ja vähendamiseks elamise, puhkamise ja sotsiaalse juhtotstarbega aladel.
15. Inimese tervisele ohutu ja tervise säilimist soodustav siseruum.	Eesmärgiga arvestatakse. Üldplaneering seab tingimused radooniohu vältimiseks ehitustegevuse kavandamisel.
16. Keskkonnast tulenevate saasteainete sisaldus toiduahelas on inimese tervisele ohutu.	Eesmärgiga ei ole võimalik üldplaneeringu kontekstis arvestada.
17. Joogi- ja suplusvesi on inimese tervisele ohutu.	Eesmärgiga arvestatakse. Üldplaneering sätestab, et heitvee pinnasesse immutamisel tuleb rangelt arvestada piirkonna joogiveehaarete paiknemisega. Kaitsmata põhjaveega aladel ei ole lubatud reovee immutamine.
18. Aastaks 2030 on likvideeritud kõik täna teadaolevad jääkreostuskolded.	Eesmärgiga arvestatakse. Rapla valla territooriumil paikneb veel ainult üks jääkreostusobjekt, mis vajab likvideerimist.
19. Tagada elanike turvalisus ning kaitse nende julgeolekut ohustavate riskide eest.	Eesmärgiga arvestatakse kaudselt, planeering toob turvalisust tagamise põhimõtte välja mitmetes valdkondades.

2.2 Üldplaneeringu seosed asjakohaste planeerimisdokumentidega

Rapla valla üldplaneeringule on põhiliseks suunda andvaks kõrgemalseisvaks arengudokumendiks Rapla maakonnaplaneering 2030+[6]. Rapla maakonnaplaneering toetub üleriigilises planeeringus toodud kontseptsioonidele ja arenguvaldkondadele, riiklikele suunistele ja sektorarengukavadele. Maakonnaplaneering annab ruumilise arengu suunised Rapla maakonna looduslikku, sotsiaal-majanduslikku ja kultuurilist konteksti arvestades. Rapla valla üldplaneeringu vastavust Rapla maakonnaplaneeringu 2030+ arengusuundadele on analüüsitud vastavusanalüüsina Tabel 2-s.

Tabel 2. Rapla valla üldplaneeringu vastavus Rapla maakonnaplaneeringu 2030+ ruumilise arengu suundadele ja põhimõtetele

Maakonnaplaneeringu põhimõtted	Arvestamine üldplaneeringus
1. Asustuse arengu suunamisel on aluseks mitmetasandiline keskusasulate võrgustik. Planeeringuga määratletakse erinevate tasandite keskused ja tuuakse välja soovitused nendes keskustes osutatavatele teenustele. Toetatakse maakonnakeskuse arendamist tugeva toimepiirkonna keskusena. Järgitakse linnalise asustusega asulate tihendamise põhimõtet ja välditakse uute arendusalade rajamist. Toetatakse olemasoleva asustusstruktuuri säilimist.	Põhimõttega arvestatakse. Üldplaneering toetab maakonnakeskuste arendamist. Rapla valla asustuse suunamisel lähtutakse olemasolevast asustusstruktuurist, väljakujunenud keskustest. Tiheasustusega aladel lähtutakse alade tihendamisest ja mõõdukast laienemisest.
2. Teenuste (sh haridusasutuste) ja töökohtade kättesaadavuse säilimiseks tagatakse optimaalsed ühistranspordiliinid keskuste ja maapiirkondade ühendamisel ning tolmuvabad teed vähemalt ühistranspordile. Täiendatakse kergliiklusteede võrgustikku eelkõige linnalise asustusega asulate lähivööndis. Soodustatakse raudteetranspordi kasutamist rongipeatuste juures vajaliku taristu (juurdepääsuteed, auto- ja jalgrattaparklad jne) väljaehitamisega ning bussiliiklusega sidumisega.	Põhimõttega arvestatakse. Keskustes asuvatele teenustele ja töökohtadele tagavad ligipääsu head ühendusteed ja -võimalused: heas korras teed, kergliiklusteed, bussi- ja/või rongiühendused. Nii tööalaselt kui teenuste tarbimise osas on oluline tagada mugavad, kiired ja turvalised ühendusvõimalused suuremate keskuste, Rapla linna ja Tallinna vahel, mis pakuvad kõrgema taseme teenuseid ja töökohti. ÜP kohaselt peavad jalg- ja kergliiklusteed ühendama olulisemaid keskuse sihtpunkte ja teenuseid, samuti peavad olema tagatud loogilised ühendused kaugemate elupiirkondadega. ÜP kohaselt tuleb tagada raudteejaamades hea ligipääs nii jalgsi, autoga kui kergliiklusega ning piisavad ja mugavad pargi-ja-reisi parkimisvõimalused. Rattaparklad on soovitatav ehitada ilmastikukindlad ja valgustada.
3. Liikumisvõimaluste arendamisel luuakse võimalused ühistranspordi toimimiseks ning kergliiklejate liikumiseks, arvestades oluliste väljakujunenud ja lisanduvate (uute arenduste puhul) vajadustega ning seades esikohale liiklejate mugavuse, ohutuse jm tingimused. Olulised on kiired ja head (mitmekesised, turvalised, elanike vajadustele vastavad) ühendused nii Tallinna ja Pärnu kui ka Raplamaa jaoks tähtsate teiste naabermaakondade keskustega Järva- ja Läänemaa	Põhimõttega arvestatakse. Nii tööalaselt kui teenuste tarbimise osas on ÜP kohaselt oluline tagada mugavad, kiired ja turvalised ühendusvõimalused suuremate keskuste, Rapla linna ja Tallinna vahel, mis pakuvad kõrgema taseme teenuseid ja töökohti.

[6] Rapla maakonnaplaneering 2030+ - Maakonnaplaneering

Maakonnaplaneeringu põhimõtted	Arvestamine üldplaneeringus
suunal.	
4. Uute arendusalade kavandamine, kui see osutub vajalikuks, saab toimuda hästi juurdepääsetavates asukohtades terviklike ruumilahenduste alusel ning tingimustes, kus on tagatud muuhulgas ka vajalikud kommunikatsiooni- ja taristulahendused.	Põhimõttega arvestatakse. ÜP kohaselt tuleb uutel arendusaladel arendada sõiduteega samal ajal välja terviklik arendusalade sisene kergliiklusteede/jalgteede võrgustik, lähtudes loogilistest otseteedest.
5. Toetatakse ettevõtlusalade arendamist linnalistes keskusasulates (Rapla, Märjamaa, Kohila, Järvakandi) või nende vahetus läheduses ja Rapla-Kohila arengukoridoris.	Põhimõttega arvestatakse. Äri- ja teenindusfunktsiooniga maa-alade arendamine on eelistatud olemasolevates keskustes, kus nendele on ligipääs laiemal tarbijaskonnal.
6. Rapla maakond asub Kesk-Eestis ühendades kahte suurlinna regiooni, Harjumaad ja Pärnumaad, mis tähendab, et maakonda läbib oluline osa riiklikult tähtsatest taristuobjektidest. Maakonna arendamisel arvestatakse riiklikult oluliste objektide nagu (nt rahvusvahelised trassid, üleriigilisel tasandil olulised ülekandeliinid) rajamise vajadusega. Käsitletav maakonnaplaneering kajastab teadaolevad vajadused riiklikult tähtsate objektide arendamise osas, kuid täpsemad lahendused igal konkreetsel juhul selguvad täiendavate planeeringute/projektide käigus. Rapla maakonnaplaneeringus on eeldatud, et riiklikult tähtsate ehitiste edasisel arendamisel suhtutakse kaalutletult olemasolevasse ruumilisse keskkonda ning leitakse lahendused, mis võimalikult vähe suurendavad keskkonnakoormust ja häiringut, sh nii loodus- ja majanduskeskkonnale kui ka kohalikule elanikkonnale.	Põhimõttega arvestatakse. Valda läbib Rail Baltic raudteetrass. Maakasutuse kavandamisel püütakse võimalikke positiivseid mõjusid (kohaliku peatuse) maksimaalselt ära kasutada ning negatiivseid mõjusid leevendada (kaitsehaljastuse kavandamine).
7. Väärtuslikud maastikud ja roheline võrgustik on tähtsal kohal elukeskkonna kvaliteedi tagamisel, puhke- ja rekreatsioonivõimaluste pakkumisel. Tähtsustatakse kultuuripärandi ja loodusväärtuste säilitamist ning arendamist. Väärtustatakse piirkondlikke eripärasid. Toetatakse piirkondlikel eripäradel tuginevate puhkealade arendamist. Avalikult kasutatavatele veealadele tagatakse juurdepääsuteed ja täiendavad kasutamise võimalused.	Põhimõttega arvestatakse. Üldplaneeringus on tähtsal kohal väärtuslikud maastikud ja roheline võrgustik elukeskkonna kvaliteedi tagamisel, puhke- ja rekreatsioonivõimaluste pakkumisel. Vallas tähtsustatakse kultuuripärandi ja loodusväärtuste säilitamist ja arendamist. Avalikult kasutatavatele veealadele tagatakse juurdepääsuteed.
8. Maakonna arengu kavandamisel arvestatakse metsamaade ja väärtuslike põllumajandusmaade sihipärase kasutusega.	Põhimõttega arvestatakse. Üldplaneeringus määratakse väärtuslike põllumajandusmaade kasutustingimused. Samuti sätestatakse, et valla metsaressursse tuleb kasutada mitmekülgselt ja säästlikult, et tagada nii majanduslik tulu kui ka metsade bioloogiline mitmekesisus.
9. Maakonna arengu kavandamisel arvestatakse riigikaitseliste huvide ning nendega seotud piirangutega.	Põhimõttega arvestatakse. Üldplaneeringus on määratud tingimused riigikaitse maa-aladel.
10. Maavaradega varustatuse tagamist käsitletakse avaliku huvina, kuid kaevandustegevuse eelduseks saab pidada parimate teadaolevate tehniliste ja muude võimaluste kasutamist, vähendamaks kaasnevat häiringut nii looduskeskkonnale kui elanikele. Kaevandamisjärgselt tuleb kasutatud alad korrastada,	Põhimõttega arvestatakse. Maardlate kasutuselevõtul või maardlas uute karjääride rajamisel tuleb enne maavara kaevandamise lubamist selgitada välja keskkonnamõju võimalik ulatus (vastavavalt vajadusele keskkonnamõju hindamise läbiviimine; müra, tolmu ja vibratsiooni

Maakonnaplaneeringu põhimõtted	Arvestamine üldplaneeringus
kas loodusliku keskkonna taastumiseks, majandustegevuseks või rekreatsiooniks sobilike aladena.	mõõtmine või modelleerimine, hüdrogeoloogilised uuringud jne) ning rakendada asjakohased meetmed kaasnevate keskkonnamõjude vältimiseks või leevendamiseks. Kasutuselevõetud maardlates tuleb varud maksimaalselt ammendada, karjäärid tuleb korrastada enne kaevandamisloa kehtivuse lõppemist vastavalt kehtivatele õigusaktidele ning kujundada kas rohealadeks, puhkealadeks, veekoguks vms, võttes arvesse ka naaberalade iseloomu ja kasutusperspektiivi.
11. Maakonna ruumilisel arendamisel peetakse silmas ohutuse tagamise vajadust, sh välditakse ohuallikate rajamist elutähtsaid teenuseid pakkuvate asutuste vahetus läheduses.	Põhimõttega arvestatakse. Üldplaneeringu käigus ei kavandata uusi ohtlike- või suurõnnetusohuga käitisi. ÜP kohaselt ei ole ohtlikke ja suurõnnetuse ohuga ettevõtteid lubatud planeerida elamualadele lähemale kui kavandatava ettevõtte ohuala raadius.

2.3 Kehtivad üldplaneeringud

Haldusterritoriaalse korralduse muutmise tulemusena moodustunud Rapla valla territooriumil kehtib käesoleval ajal neli erinevat üldplaneeringut:

- endise Juuru valla üldplaneering, kehtestatud Juuru Vallavolikogu 25.03.2010. a otsusega nr 10;
- endise Kaiu valla üldplaneering, kehtestatud Kaiu Vallavolikogu 26.03.2004. a määrusega nr 19;
- endise Raikküla valla üldplaneering, kehtestatud 17.06.2002, muudetud 17.12.2003;
- endise Rapla valla üldplaneering, kehtestatud Rapla Vallavolikogu 01.03.2011. a otsusega nr 6.

Üldplaneeringud vaadati üle Rapla Vallavolikogu 31.05.2018. a istungil ning tulemused dokumenteeriti Rapla Vallavolikogu 31.05.2018. a otsuse nr 51 lisas. Ülevaatamiste tulemusel jõuti järeldusele, et üldplaneeringute kehtivusajal on muutunud seadusandlus ja sisu on saanud mitmed uued planeerimisvaldkonnas käibivad mõisted, millest tulenevalt ei täida kehtivad üldplaneeringud mitmeid neile esitatavaid nõudeid. Üldplaneeringu koostamisel on arvestatud kehtivates üldplaneeringutes kavandatut, seda vajadusel ajakohastades arvestades olemasolevat olukorda ja omavalitsuse arenguvisiooni.

2.4 Kohalikud arengudokumendid

Rapla valla arengukava aastateks 2018–2025[7] seab vallale laiapõhjalise arenguvisiooni aastaks 2025. Visioonina soovitakse Rapla valda aastal 2025 näha paigana, mida saab kirjeldada järgmiselt:

> **Rapla „Raplamaa pealinn“.** Tallinna atraktiivsuse ja võimaluste lähedal asub kodune, hubane, lihtne ning looduskeskne piirkond - Rapla vald. „Raplamaa pealinna“ ümbritsevad elujõulised maalised kandid aktiivse kodu- ja külakultuuriga. Rapla toetab keskusena oma elujõulisusega tagamaade võimalusi.

[7] Kehtiv valla arengukava - Rapla vald (kovtp.ee)

Kaasaegne ja heal tasemel teenust pakkuv omavalitsus. Rapla vald on turvaline, tervislik ning hea koht elamiseks ja laste kasvatamiseks. Tagatud on kaasaegsed ligipääsud kõikidele teenustele ja kohtadele, sotsiaalteenused ja tervishoid on elanikele hästi kättesaadavad. Rapla vallas on hariduse omandamiseks mitmekülgsed võimalused.

Positiivne ja uuendusmeelne keskkond elamiseks, töötamiseks ning tegutsemiseks. Kogu Rapla vald on elujõuline ja arenev. Siin on puhas elukeskkond, kaasaegne taristu ja mugavad liikumisvõimalused, ettevõtlust ning kodanikualgatust soosiv ja toetav juhtimine ning mitmekesised töö- ja tegutsemisvõimalused.

Koht aktiivsetele ja huvidega inimestele. Rapla valla head elukeskkonda toetavad kultuur, sport ja vaba aja sisustamise võimalused. Ühistegevus, ühtsustunne ning piirkondades väljakujunenud tavad annavad jõudu ja energiat. Kõik elanikud leiavad Rapla vallas meelepäraseid tegevusi ja väärtustavad siinset kodukohta. Külalised on oodatud ja neil on Rapla vallas huvitav.

Rapla vallas **kehtib mitmeid valdkondlike arengukavasid** nagu ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kavad[8,9,10,11], soojamajanduse arengukavad[12,13,14,15] ja jäätmekavad[16,17,18]. Valdkondlike arengukavade eesmärkidega ja tegevuste ruumivajadusega on arvestatud üldplaneeringu ja KSH koostamisel vastavate teemavaldkondade juures.

[8] Juuru valla ÜVK arendamise kava 2010–2021 – 3a081a64-bcc3-4663-b2b2-4916f8781599 (kovtp.ee)
[9] Kaiu valla ÜVK arendamise kava aastateks 2017–2029 – (Microsoft Word - Kaiu valla \334VKA 2017-2029.doc) (kovtp.ee)
[10] Raikküla valla ÜVK arendamise kava aastani 2024 - KINNITAN (kovtp.ee)
[11] Rapla valla ÜVK arendamise kava aastani 2026 – Rapla valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2015-2026 – Rapla Vesi AS (rv.ee)
[12] Alu aleviku soojusmajanduse arengukava aastani 2026 – Microsoft Word - SMAK_Alu_13_04_2016_1.docx (kovtp.ee)
[13] Juuru valla Järlepa asula soojusmajanduse arengukava 2015–2025 – 93eab229-b2de-4d43-8f64-940a2653e2c0 (kovtp.ee)
[14] Juuru valla Juuru asula soojusmajanduse arengukava 2015–2025 – 18f33dab-5aab-4319-a494-6062e70ff6ee (kovtp.ee)
[15] Rapla linna soojusmajanduse arengukava aastani 2026 - dd8cb57e-7770-4cb9-9e07-b3838b826891 (kovtp.ee)
[16] Kohila ning Rapla valla jäätmekava 2018–2022 – kava.pdf (riigiteataja.ee)
[17] Raikküla valla jäätmekava aastani 2020 - https://rapla.ee/documents/17843026/20470488/Lisa+22+-+endise+Raikk%c3%bcla+valla+j%c3%a4%c3%a4tmekava+2015-2020.pdf/0bd5813d-1cdc-44ab-b6fd-2f14ed6e0e7f
[18] Kaiu valla jäätmekava aastani 2020 - a79cca38-6cb2-4e29-be39-572ae7ebb0db (kovtp.ee)

3 Alternatiivsed arengustsenaariumid

Rapla valla üldplaneeringu ja selle KSH koostamise käigus ei tekkinud üksteisest oluliselt erinevaid arengustsenaariume, mida oleks asjakohane keskkonnamõju strateegilise hindamise raames käsitleda alternatiividena keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse käsitluse mõistes.

Koostatavale üldplaneeringule on võimalik seada alternatiivse lahendusena nn null-alternatiiv ehk hinnata ja võrrelda üldplaneeringu rakendamise keskkonnamõjusid selle suhtes kui üldplaneering jäetakse realiseerimata ehk säilib praegune olukord. Mõjusid on läbivalt hinnatud käesoleva keskkonnaseisundi ehk 0-alternatiivi jätkumise suhtes.

Teiste alternatiivide seadmiseks puudub omavalitsusel reaalne strateegiline tahe. Reaalselt ei ole võimalik ka 0-alternaiivi jätkumine, sest üldplaneeringu koostamine on planeerimisseaduse kohaselt omavalitsusele kohustuslik ning see on vajalik kohaliku omavalitsuse arendustegevuseks.

4 Planeeringulahenduste elluviimisega kaasnev keskkonnamõju

Rapla valla loodus-, tehis-, sotsiaalmajandusliku ja kultuurilise keskkonna kirjeldus on esitatud dokumendis „Rapla valla ja Kehtna valla üldplaneeringute ühine keskkonnamõju strateegiline hindamine. Väljatöötamise kavatsus“. KSH aruandes seega olemasoleva keskkonna kirjeldust täiemahuliselt ei korrata ning koos mõjude hindamisega esitatakse keskkonnakirjelduse mõjude hindamisega seonduvad aspektid.

4.1 Mõju looduskeskkonnale

4.1.1 Mõju elurikkusele, taimestikule ja loomastikule

Rapla valla looduskeskkond on metsarikas, rohkelt on ka põllumajanduslikus kasutuses olevaid alasid. Looduslikke rohumaid ja kultuurimaastikke on vähe (Tabel 3).

Tabel 3. Maakatastrisse kantud maa kõlvikute lõikes. Andmed seisuga 31.01.2021. a.

	Omavalitsus	Haritav maa	Looduslik rohumaa	Metsamaa	Õuemaa	Muu maa
Pindala, ha	85 944	24 109,8	3407,6	41 031,3	1565,5	15 820,5
%	100	28	4	48	2	18

Corine maakatte kaardi alusel on selgelt eristatav Rapla valla lääneosa, kus valitsevaks on mets ja soised alad ning valla keskosa, kus valitsevad lagedad alad ning on suurem hoonestatud alade osakaal. Ulatusliku metsa- ja sooalade osakaalu tõttu paikneb valla territooriumil hulgaliselt kaitsealuseid alasid ning üksikobjekte.

Ulatusliku metsaalade osakaalu tõttu paikneb valla territooriumil ka arvestataval hulgal metsa vääriselupaiku (VEP)[19]. Rapla vallas on seisuga 12.10.2021. a EELIS andmetel registreeritud 190 metsa vääriselupaika. Vääriselupaikade pindala on kokku 464 ha ehk u 0.5 % valla territooriumist (u 1 % valla metsamaast). Asustuse laiendamist ega infrastruktuuri objekte üldplaneeringuga vääriselupaikade aladele ei kavandata.

Tabel 4. Rapla vallas asuvad vääriselupaigad (Allikas: EELIS 14.08.2021).

Tüüp	Vääriselupaik
Kuusikud ja kuusesegametsad (A1)	VEP153076, VEPE00616, VEP000527, VEP208303, VEP130044, VEP130043, VEP153064, VEP000542, VEPE00615, VEP130027, VEP130006, VEP130018, VEP208914, VEPE00614, VEP208189, VEP130032, VEP208295, VEPL00105, VEP208292, VEP208915, VEP208291, VEPE00611, VEP130022, VEPE00610, VEP130028, VEP000551, VEP130019, VEP000495, VEP209499, VEP101055, VEP130009, VEP101047, VEP130024, VEP000558, VEP130020, VEP130031, VEP130014, VEP130005, VEP153077, VEP130034, VEP153075, VEP153065.
Männikud ja männisegametsad (A2)	VEPE00618, VEPE00619, VEP000555, VEP206885, VEP130029, VEPE00587, VEP209189, VEP208290, VEP209497, VEP130023, VEP206756, VEP207504.
Laialehised metsad (B1)	VEP130049, VEP000538, VEPE00617, VEPE00612, VEPE00609, VEP000529, VEPL01627, VEP153061, VEP101057, VEP130037, VEP000501, VEP153062, VEP204178, VEP130041, VEP130053, VEPL00142, VEPL01626, VEP130058, VEP130003, VEP130042, VEP207635, VEPE00620, VEP130062, VEP204177, VEP101052.

[19] Vääriselupaik (VEP) on ala metsas, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on suur.

Tüüp	Vääriselupaik
Haavikud (B2)	VEP130047, VEP209190, VEP000540, VEP153066, VEP130012, VEP209498, VEP130015, VEP000532, VEP130011, VEP206537, VEP130016, VEP209503.
Teised lehtmetsad (B3)	VEP130054, VEP153060, VEP204722, VEP153074, VEP000546, VEP130045, VEP000556, VEP000526, VEP000510, VEP153063, VEP209500, VEP209502, VEPL01138, VEP000528, VEP153035, VEP130059.
Märgalade metsad (C)	VEP101026, VEP124030, VEP130021, VEP130017, VEP130025.
Märgalade männikud ja kaasikud (C3)	VEPL00539, VEP206974, VEP206973, VEP205360, VEPL00540.
Loometsad (D)	VEPL01071, VEP000496, VEPL02123, VEP000523, VEP101021, VEP000494, VEP000536, VEP000517, VEP101020, VEP000544, VEPL00029, VEPL00538, VEP130036, VEP000530, VEP000554, VEP000515, VEP000535, VEP000553, VEP130039, VEP153001, VEP130038, VEP204014, VEP000524, VEPL01070, VEPL00537, VEP001101, VEPL01343, VEP000557, VEP130035, VEP000547, VEP101019, VEP153058, VEP000522, VEPL00967, VEP153006, VEP000537, VEP204013, VEP000497, VEP153036, VEP000500.
Allika-alad (32)	VEPL01942, VEP153028, VEP153003, VEP153029.
Sarapikud (8)	VEP130004, VEP130057, VEP130002, VEPL00827.
Väikesed märgalasaared ja -poolsaared (4)	VEP130013, VEP130061, VEP101054, VEP158160, VEP101056, VEP101062.
Pinnakatte-järsakud (52)	VEP153070.
Puisniit (72)	VEP130040, VEP130050, VEP130048.
Lehtmetsad arumaadel (B)	VEP000552, VEP000549, VEP000505, VEPL01292, VEP000550, VEP000489, VEP000507, VEP000506.
Võsastunud puisrohumaad (71)	VEPL01984, VEP130046, VEPL01985, VEP130056, VEP130052, VEP130051, VEP101070.
Üksikud suured puud (9)	VEP130033, VEP000525.

Poollooduslikke kooslusi[20] on vallas vähe. EELIS 12.10.2021 andmetel on vallas toetuskõlbulikke poollooduslikke kooslusi ainult u 5 ha. **Poollooduslike koosluste esinemisaladele üldplaneering maakasutuse muutust ei kavanda ja seega mõju neile puudub.**

Vallas on ulatuslikud raba- ja soomassiivid: põhjaosas Hagudi raba, Kõnnu (Seli) raba, Atla (Matsi) raba ja Mahtra soostik, Ammassaare raba, loodeosas Linnuraba ja Sõbessoo, kaguosas Loosalu raba, lõunas Tõrasoo raba.

Valla idaosas asub Kuimetsa karstiala, mis on üks suuremaid ja ainulaadsemaid Eestis.

Kaitstavate liikide leiukohti on Rapla vallas registreeritud kokku 1104, millest 585 III kaitsekategooria liigid, 500 II kaitsekategooria ja 19 I kaitsekategooria liigid.

Lisaks otseselt inventeeritud kõrge väärtusega kooslustele pööratakse keskkonnakaitses järjest enam tähelepanu ökosüsteemide ja nende pakutavate hüvede ehk ökosüsteemiteenuste säilimisele. Mida rohkem on toimivaid ja elurikkaid ökosüsteeme, seda paremini oleme me varustatud toidu, loodusvarade, puhta vee ja õhuga ning suudame taluda ja pehmendada keskkonna saastatust ja kohanduda kliimamuutusega. ELME projekti (www.keskkonnaagentuur.ee/elme) raames koostati üle-eestiline ökosüsteemiteenuste

[20] Poollooduslikud kooslused ehk pärandkooslused on erakordselt liigirikkad looduslikud niidualad, mida on järjepidevalt niidetud või karjatatud ning mis on elupaigaks mitmetele haruldastele liikidele.

baaskaart, mille raames liigitati eri ökosüsteemid (niit, mets, põld, soo) seisundiklassidesse A kuni D. ELME projekti üldistatud seisundiklassid üle ökosüsteemide Rapla vallas on kujutatud järgneval joonisel. Nagu näha, siis on Rapla vallas võrdlemisi suurel hulgal heas seisundis ökosüsteeme. Valdavalt on heas seisundis valla territooriumile jäävad suured märgalad.

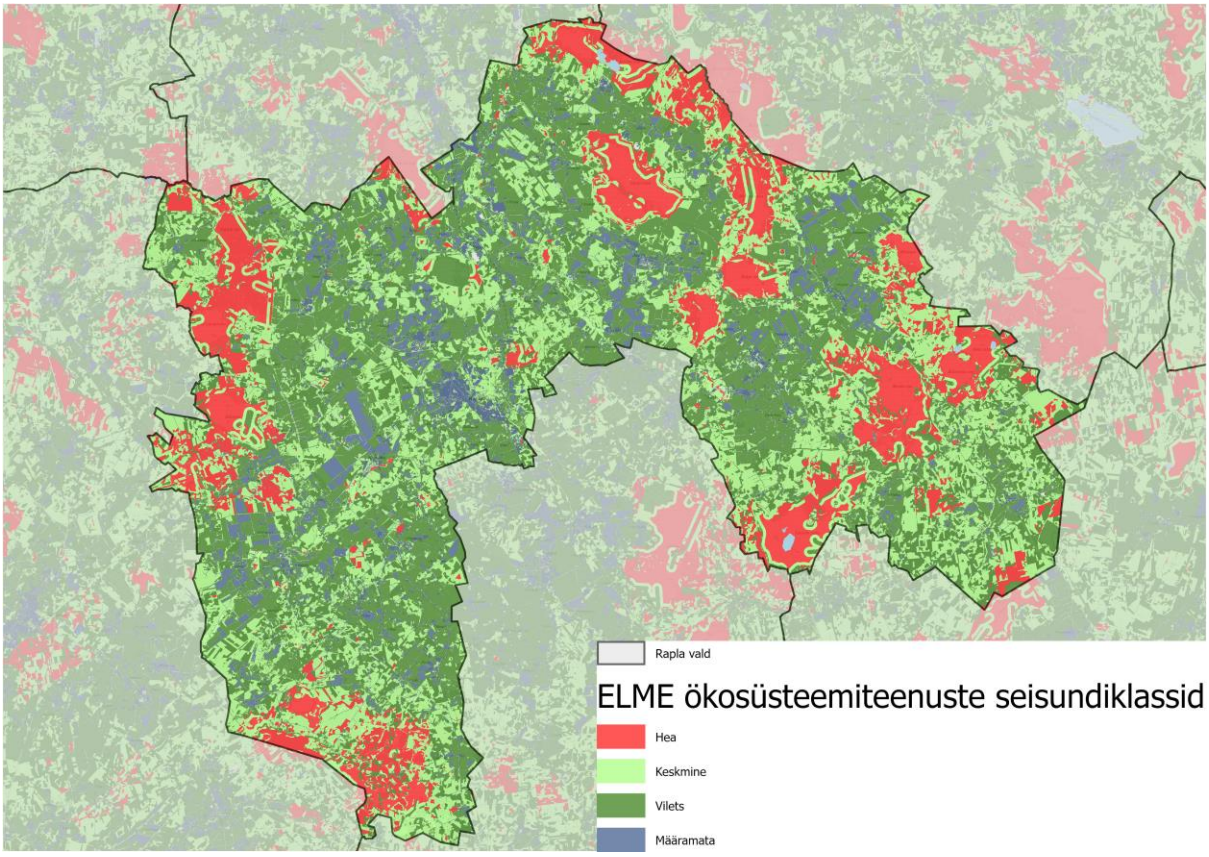

Joonis 1. Rapla vald Keskkonnaagentuuri ELME ökosüsteemide seisundi kaardil. Arendustegevustega tuleks vältida hea seisundiklassiga (punased alad) ökosüsteemide kahjustamist.

Rapla valla üldplaneeringuga ei nähta otseselt ette tegevusi, mis võiksid avaldada olulist mõju bioloogilisele mitmekesisusele, taimestikule ja loomastikule. Üldplaneering ei näe ette asustuse olulist laienemist ökoloogiliselt kõrge väärtusega looduslikus seisundis aladele (kaitsealad, metsa vääriselupaigad, inventeeritud poollooduslikud kooslused). Ökoloogiliselt kõrge väärtusega alade puhul näeb üldplaneering ette nende määramise valdavalt rohevõrgustiku aladeks. Arendussurve piirkonnas on madal kuni mõõdukas. Sellega seonduvalt ei näe üldplaneering ette ka ulatuslikke maakasutuse muutusi. Asustuse perspektiivset laienemist nähakse ette valdavalt Rapla linna piirkonnas, kus on võimalik elamualade laienemine praeguse keskuse tihenemise ning mõõduka laienemisega. Piirkonnas võib eeldada tulevikus rahvaarvu kasvu seoses Tallinnaga kui tõmbekeskusega raudtee- ja maanteeliikluse ühenduse paranemisega.

Ökoloogiliselt kõrge väärtusega alade puhul võivad konflikte põhjustada üldplaneeringuga kavandatud potentsiaalsed tuuleenergia alad. Samuti on mõju avaldavaks objektiks kavandatav Rail Balticu trass, riigimaantee T15 võimalik laiendamine ning nn Rapla ringtee rajamine. Nimetatud objektid tulenevad kõik kõrgemalseisvatest planeeringutest ning kajastuvad üldplaneeringus, kuid neid ei kavandata otseselt üldplaneeringuga.

Rail Balticu trassi puhul tuleb arvestada, et trassivalik on määratud maakonnaplaneeringuga ning selle mõjusid hinnatud vastava KSH raames. KSH kohaselt viiakse lisaks osadele Rail Balticu lõikudele ja nendega seotud objektidele läbi KMH-d. **Seega Rapla valla üldplaneeringu KSH-s ei**

teostata valda läbivate Rail Balticu lõikude osas kordushindamist. Samuti puudub võimalus üldplaneeringus muuta riigimaantee T15 trassi või Rapla ringtee trassi. Mõlema objekti puhul täpsustatakse paiknemist vastavate projektide ning keskkonnamõju hindamiste või muude uuringute raames.

Tuuleenergia potentsiaalsete arendusalade puhul on alade asukoha valikul hinnatud esialgse kaardianalüüsiga tekkinud alade kattuvust kõrge väärtusega ökosüsteemidega. Rapla valla üldplaneeringus eelvalitud tuuleparkide aladest üksi ei kattu ühegi teadaoleva kaitsealuse liigi leiukohaga, vääriselupaigaga ega poollooduslikku kooslusega. Samuti ei kattu nad olulisel määral teadaolevate heas seisundis ökosüsteemidega ELME ökosüsteemiteenuste baaskaardi alusel v.a Plangimäe raba piirkonna tuuleala (Joonis 2). **Seega on asukoha eelvalik tehtud keskkonnatingimusi arvestavalt ning eelvalitud aladel ei ole teadaoleva info alusel oodata negatiivset mõju elurikkusele.**

Plangimäe piirkonna puhul tuleb tuuleala reaalse edasise arendushuvi korral inventuuriga selgitada välja rabakoosluse seisund ja väärtus. Kõrge väärtusega koosluse ulatuses tuleks ehitustegevust võimalusel vältida.

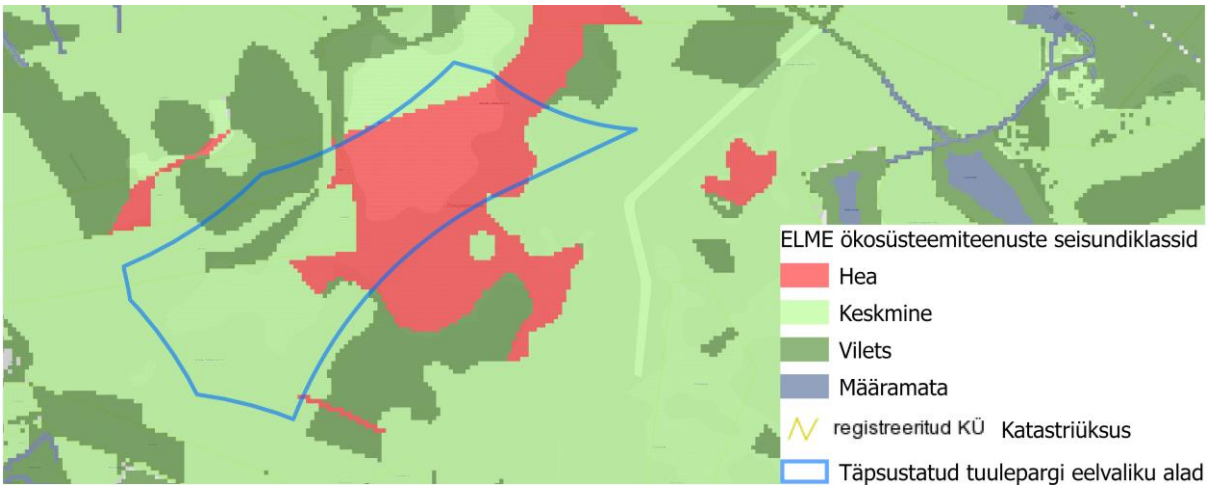

Joonis 2. Plangimäe ala perspektiivse tuulepargi eelvaliku ala kattuvus ELME ökosüsteemiteenuste seisundiklasside kaardiga. Allikas: Keskkonnaagentuur ELME projekt.

Tuuleparkidega seotud häiringutele tundlikemaks elustikurühmadeks peetakse linde ja nahkhiiri. Mõju avaldub neile elustikurühmadele nii otseses kokkupõrkeriskis kui häiringutes, mis põhjustavad elupaikade kadu ja barjäärefekti. Suhteliselt sagedamini põrkuvad tuulikutega liuglendurid sh toonekurelased ja kurelised ning röövlinnud[21], kes tihtipeale ei väldi tuuleparke[22]. Linnurühmadeks on tuuleparkide suhtes tundlikuimaks peetud luikesid, hanesid, kurgi, kahlajaid, värskemad uuringud on kinnitanud, et ka näiteks metsakanalised (nt metsised)[23],[24] väldivad tuuleparkide alasid. Häiringute tulemusel ei pruugi linnud enam kasutada tuulepargi

[21] Maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskkonnaameti soovitused nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes /seisuga 10.11.2021) - https://keskkonnaamet.ee/media/3418/download

[22] Hötker, H., 2017. Birds: displacement. In: Martin R. Perrow (ed): Wildlife and Wind Farms, Conflicts and Solutions. Volume 1 Onshore: Potential Effects.

[23] Coppes, J., · Braunisch, V., · Bollmann, K., · Storch, I., · Mollet, P., ·Grünschachner-Berger, V., · Taubmann, J., · Suchant, R., · Nopp-Mayr, U., 2020. The impact of wind energy facilities on grouse: a systematic review. Journal of Ornithology (2020) 161:1–15

[24] Taubmann, J., Kämmerle, J-L., Andrén, H., Braunisch, V., Storch, I,, Fiedler, W., Suchant, R. and Coppes, J., 2021. Wind energy facilities affect resource selection of capercaillie Tetrao urogallus. Wildlife Biology 2021 (1),. https://doi.org/10.2981/wlb.00737

alal või läheduses olevat elupaika, või kasutavad seda harvemini, mille tulemuse populatsiooni jaoks kasutatava elupaiga pindala väheneb. Nii kokkupõrkeriski, elupaigakao kui barjäärifekti võib olulisemat mõju omavaks pidada ohustatud liikide puhul.

Eriti ohustatud I kaitsekategooria linnuliikidest on Rapla valla territooriumil EELIS andmetel registreeritud kaljukotka (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotka (*Aquila pomarina*) ja must-toonekure (*Ciconia nigra*) pesitsuskohad. Kõikide nimetatud liikide puhul on tuulikud võimalike kokkupõrgete ja häiringute ohuteguriks. Tuuleparkide asukohtade eelvalikus on liikide püsielupaigad või keskkonnaregistrisse kantud leiukohad välistatud tuuleparkide asukohtadena 2000 m puhveralaga.

Must-toonekure puhul tuleb arvestada, et tegu on väga ulatusliku elupaigakasutusega liigiga. Seega ei pruugi mõju elupaigale olla välditud ka 2–3 km puhverala puhul. Arvestades GPS-saatjatega märgistatud must-toonekurgede elupaiga kasutuse ulatust, on must-toonekure kaitse tegevuskavas arvatud, et tuulegeneraatorid ei tohiks asuda lähemal kui 10 km must-toonekure pesapaigast ja kui on teada ka toitumispaigad, siis mitte nende läheduses ega toitumisalade ja pesapaiga vahel. Kui tuuleparke kavandatakse metsamassiivi lähedale (kuni 20 km pesapaigast), kus on teada must-toonekure elupaik, on vaja enne tuuleparkide ehitamist selgitada välja must-toonekure elupaigakasutus nendel aladel ja mitte kavandada tuuleparke must-toonekure toitumis-, puhke- ega pesitsusaladele ning nende vahele[25]. **Sellest lähtuvalt tuleb iga konkreetse tuulepargi planeeringu raames keskkonnamõju hindamisel tähelepanu pöörata võimalikule mõjule must-toonekurele ning tuvastada liigi reaalne elupaigakasutus tuulepargi ala piirkonnas.**

Kaljukotkas kasutab pesapaigast kuni 5 km raadiuses (kodupiirkond) lagedaid (pool)looduslikke biotoope, milleks valdavalt on lagesoo, harvem mõni teine tüüp – näiteks luht. Pesitsemiseks kasutatav territoorium hõlmab tuumalana 2 km raadiust ala ümber pesa. Tööstuslike elektrituulikute püstitamine pesitsusterritooriumi tuumalas viib kaljukotka pesitsusterritooriumi hülgamiseni kaljukotka poolt. Väljaspool tuumala kasutab kaljukotkas erinevaid maastikke valikuliselt ning kodupiirkonnas on võimalik kaaluda tuulikute püstitamist vaid elupaikadena mittekasutatavatele kõlvikutele. Juhul, kui planeeritakse uute kõrgepingeliinide püstitamist, tuleb hoiduda nende rajamisest pesast lähemale kui 500 m[26]. Kaljukotka teadaolevad elupaigad jäävad potentsiaalsetest tuuleenergia arengualadest üle 2 km kaugusele, seega mõju liigile eeldatavalt ei esine.

Väike-konnakotka kaitse tegevuskava näeb tuulegeneraatoreid liigile ohutegurina, kuid ei sätesta vajalikku puhverala.[27] Sarnase liigi (suur-konnakotka) tegevuskava märgib, et hukkumise vältimiseks on põhjendatud 2 km puhvervööndi kasutamine. Seega võib liigi suhtes alade valiku tegemisel kasutatud puhverala pidada piisavaks olulise mõju vältimiseks.

Tuulikute poolt ohustatud II kaitsekategooria kaitsealustest linnuliikidest on Rapla vallas registreeritud kanakull (*Accipiter gentilis*, 3 leiukohta), laululuik (*Cygnus cygnus*, 1 püsielupaik), metsis (*Tetrao urogallus*, 1 püsielupaik, 21 leiukohta), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*, 2 leiukohta).

---

[25] Must-toonekure (Ciconia nigra) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 14.02.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/105.

[26] Kaljukotka (Aquila chrysaetos) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 3.12.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/300.

[27] Väike-konnakotka (Aquila pomarina) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 26.03.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/138

Erialakirjanduse andmetel võib mustsaba-vigle puhul pidada sobilikuks puhveralaks 500 m[28]. Planeeringuga kavandatavad tuuleenergia arengualad jäävad liigi leiukohtadest kaugemale kui 500 m ning seega otsest negatiivset mõju pole oodata. Mustsaba-vigle jt kahlajate puhul tuleb arvestada, et nad sageli pesitsevad soos ja toitumas käivad põllul. Oluline on seega vältida tuulikute poolt põhjustatud barjääride tekkimist sigimisala ja toitumisalade (põllud) vahel. Asjaoluga tuleb arvestada **konkreetse tuulepargi planeeringu raames keskkonnamõju hindamisel.**

Kanakulli puhul on üldplaneeringus kasutatud 600 m ulatust puhverala teadaolevate pesitsuskohtade ümber. Reaalselt jäävad kõik kanakulli registreeritud pesitsuskohad rohkem kui 3 km kaugusele tuulealadest. Seega ei ole liigile oodata olulise mõju avaldamist.

Tuuleparkide seisukohalt tundlikuks liigiks tuleb pidada metsist. Metsise eripära on see, et tegu on katusliigiga ja vanametsa indikaatorliigiga, kelle elupaiga kaitse soosib ka teisi liike. Metsis on häiringutundlik (müra, raie jms osas) liik. Erialakirjandus käsitleb tuulikuid võimaliku ohu- ja häiringutegurina ning annab soovituse kavandada tuulepargid vähemalt 1 km kaugusele metsise elupaikadest[28]. Metsise mänguasurkonna jaoks kõige tähtsam ja aktiivseimalt kasutatav elupaik jääb mängu keskosast reeglina 1 km raadiusesse ja aastaringselt vajalik elupaik ulatub mängudest 3 km raadiusesse[29]. Arvestades metsise elupaigakasutuse kohta teadaolevat uuemat informatsiooni, siis on asjakohane metsise püsielupaikade ja metsise registreeritud leiukohti ümbritseval alal kasutada alade valikuks puhvrit 1 km.

Tuuleenergia potentsiaalsete arengualade edasisel mõjude hindamisel tuleb pöörata tähelepanu võimalikele kaudsetele mõjudele metsise elupaikadele. **Eeskätt tuleb selgitada valla kaguosasse jäävate alade puhul võimalik metsiste elupaikade vaheline liikumine (piirkonnas paikneb mitmeid metsise elupaiku) ja sellega seonduvad võimalikud mõjud. Plangimäe rabaga kattuva tuuleenergia ala puhul on tõenäoline, et ala ise võib olla metsise (ja seega metsisega sama elupaigaeelistust omavate) jaoks elupaigana väärtuslik.** Keskkonnaameti tellimusel 2021 a alguses valminud uuringu raames käsitletud potentsiaalsete elupaikade modelleeringu alusel Pangimäe raba tuuleenergia ala osaliselt pidada potentsiaalseteks metsise elupaigaks.[30] Juhul kui tuulepargi detailse lahenduse kavandamisel viiakse läbi mõjude hindamine koos vajalike alusuuringutega metsise elupaigakasutuse selgitamiseks ning arvestatakse selle tulemusi, siis ei ole oodata üldplaneeringu tasandil tuuleenergia võimalike arengualade kavandamisega kaasnevat negatiivset mõju.

Lisaks liikide elupaikadele võivad tuulepargid mõju omada ka lindude rändele (seda nii suvisele toitumisrändele kui ka kevad- ja sügisrändele). Riiklikes andmebaasides puudub info lindude võimalike rände- ja liikumiskoridoride osas puhke- ja toitumisalade vahel. Puudulik on ka info kevad- ja sügisrännete koridoride osas. Kevad- ja sügisrännete osas võib siiski teadaolevate andmete põhjal väita, et Rapla valda ei läbi Eesti peamised lindude kevad- ja sügisrändekoridorid[31]. Samuti ei ole vaatlusandmete alusel teada hanede ja laglede massilisi

[28] Busch, M., Trautmann, S., Gerlach, B. 2017. Overlap between breeding season distribution and wind farm risks: a spatial approach. VOGELWELT 137: 169–180

[29] Eesti Ornitoloogiaühing. 2021. Metsise elupaikade kaitstuse, sh kavandatavate püsielupaikade otstarbekuse ning püsielupaikade kaitsekorra muutmise ekspertiis (eelnõu versioon).

[30] Leivits, M. 2021. Prioriteetsed ja kaitset vajavad metsise elupaigad Eestis. 26. veebruar 2021. a.

[31] Eesti Ornitoloogiaühing MTÜ. 2016. Mereala planeeringu alusuuring: Eesti merealal paiknevate lindude rändekoridoride olemasolevate andmete koondamine ja kaardikihtide koostamine ning analüüsi koostamine tuuleparkide mõjust lindude toitumisaladele.

peatuspaiku.[32] Otsene kattuvus tuuleenergia arengualade ja veelindude vaadeldud peatuspaikade (e-elurikkuse alusel) osas puudub, mis aga kindlasti ei välista ülelendude võimalust.

Sarnaselt lindudele mõjutavad tuulepargid ka nahkhiiri. Nahkhiirtel on välja arenenud kajalokatsioon, tänu millele nad märkavad liikuvaid esemeid paremini kui statsionaarseid esemeid, näevad tiirlevaid tuulikulabasid ning suudavad nendega põrkumist vältida. Sellegi poolest leitakse üsna tihti tuuleparkidest surnud nahkhiiri. Nahkhiirte hukkumise põhjusena on välja pakutud, et liikuva laba juures tekkiv kiire õhurõhu langus põhjustab neile barotrauma (õhku sisaldavate struktuuride koekahjustuse). Sellest lähtuvalt on ebasoovitav tuuleparke rajada asukohta, mis on nahkhiirte jaoks olulised elupaigad või rändekoridorid.

EELIS andmetel on Rapla vallas registreeritud nahkhiire liikidest põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssonii*, 1 püsielupaik, 8 leiukohta), suurkõrv (*Plecotus auritus*, 3 püsielupaika), suurvidevlane (*Nyctalus noctula*, 1 leiukoht), tõmmu- või habelendlane (*Myotis brandtii/mystacinus*, 1 leiukoht) ja veelendlane (*Myotis daubentonii*, 1 püsielupaik, 4 leiukohta). EELIS andmete põhjal võib järeldada, et tuuleenergia potentsiaalsed arengualad jäävad teadaolevatest nahkhiirte elupaikadest eemale ja seega olulise mõju esinemist neile ei ole oodata. Samas tuleb arvestada, et nahkhiirte esinemise uuritus Eestis on võrdlemisi madal. Puuduvad ülepinnalised levikuandmed ja alade sobilikkuse hinnangud. **Konkreetse tuulepargi edasise planeeringu ja mõju hindamise käigus tuleb täpsustada uuringuga vastava ala olulisust nahkhiirte elu- ja toitumisalana ning hinnata võimalikke mõjusid ja leevendusmeetmeid sellest tulenevalt.**

Üldplaneeringu tasemel saab tuuleparkide mõjusid hinnata suure üldistusastmega. Üldplaneeringu ja selle KSH tasemel on asjakohane välistada selgelt ebasobivad alad tuuleenergia arendamiseks. Kõik selgelt ebasobivatest alades üle jäävad alad on potentsiaalselt sobilikud, aga täpsemate uuringute läbiviimine on kindlasti vajalik järgnevates planeerimis- ja projekteerimisetappides. Uuringud ja mõju hindamine puudutab kõiki kaitsealuseid linnu- ja loomaliike keda piirkonnas võib esineda. Arvestada tuleb nii mõju nende elupaikadele kui ka rändeteedele (nii toitumisränded, kui ka kevad- ja sügisränded) üle uuritava ala.

Erinevate keskkonnakaitseliste välistuste kõrval tuleb aga samal ajal meeles pidada ka, et taastuvenergia arendamine on vajalik ka looduskaitselisest seisukohast – kliimamuutused on väga oluliseks ohuteguriks enamike ohustatud liikide ja elupaikade puhul.

4.1.2 Mõju kaitstavatele loodusobjektidele

Tulenevalt looduskaitseseaduse[33] § 4 lg 1 on kaitstavad loodusobjektid kaitsealad, hoiualad, kaitsealused liigid ja kivistised, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid ning kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.

Rapla vallas paikneb seisuga 07.10.2022. a 6 hoiuala, 5 looduskaitseala, 8 maastikukaitseala, 17 püsielupaika, 52 kaitsealust üksikobjekti, 7 kaitsealust parki, 6 kaitsealust puistut, 7 uuendamata piiridega parki, puistut, arboreetumi ja 1 kaitsealuse liigi kudemis- ja elupaik. Looduskaitseseaduse alusel kaitstavad alad (kaitsealad, hoiualad ja püsielupaigad) hõlmavad u 25% valla territooriumist. Täpsem ülevaade on esitatud Tabel 5-s ja Joonis 3-l.

[32] Hanede ja laglede kaitse ja ohjamise tegevuskava. KINNITATUD Keskkonnaameti peadirektori asetäitja 22.03.2021 käskkirjaga nr 1-1/21/56.

[33] Looduskaitseseadus – Riigi Teataja

Tabel 5. Looduskaitsealused objektid Rapla vallas.

KKR kood, tüüp	Nimi ja kaitse-eesmärk
KLO2000175 Hoiuala	**Hundilundi hoiuala** – kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*) ja niiskuslembeste kõrgrohustute (6430) kaitse.
KLO2000176 Hoiuala	**Karitsu hoiuala** – kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – jõgede ja ojade (3260), niiskuslembeste kõrgrohustute (6430), lamminiitude (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510) ning puiskarjamaade (9070) kaitse.
KLO2000180 Hoiuala	**Kuusiku hoiuala** – kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – jõgede ja ojade (3260), niiskuslembeste kõrgrohustute (6430), lamminiitude (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510) kaitse.
KLO2000197 Hoiuala	**Ridaküla hoiuala** – kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210*, orhideede oluliste kasvualade), rabade (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimeliste rabade (7120), siirde- ja õõtsiksoode (7140), rohunditerikaste kuusikute (9050), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse.
KLO2000202 Hoiuala	**Vahastu mõisa hoiuala** – kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – puiskarjamaade (9070) kaitse.
KLO2000143 Hoiuala	**Velise jõe hoiuala** – kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse.
KLO1000247 Looduskaitseala	**Linnuraba looduskaitseala** – kaitse-eesmärk on: 1) soomaastiku, jõeluhtade ning sealsete kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse; 2) EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liigi, mis on ühtlasi I kategooria kaitsealune liik, ning I lisas nimetatud liigi, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik, kaitse; 3) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – jõgede ja ojade (3260), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210*), loode (alvarite) (6280*), sinihelmikakoosluste (6410), lamminiitude (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), puisniitude (6530*), rabade (7110*), siirde- ja õõtsiksoode (7140), liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), rohunditerikaste kuusikute (9050), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse; 4) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid, ning II lisas nimetatud eesti soojumika (*Saussurea alpina ssp. Esthonica*), mis on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik ning saarma (*Lutra lutra*), mis on ühtlasi III kategooria kaitsealune liik, elupaikade kaitse.
KLO1000577 Looduskaitseala	**Mahtra looduskaitseala** – kaitse-eesmärk on: 1) poollooduslike koosluste, metsakoosluste, soode ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse; 2) nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liigi, kes on ühtlasi II kaitsekategooria liik, elupaikade kaitse; 3) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja

KKR kood, tüüp	Nimi ja kaitse-eesmärk
	taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160), jõgede ja ojade (3260), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), puisniitude (6530*), rabade (7110*), siirde- ja õõtsiksoode (7140), liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), rohunditerikaste kuusikute (9050), oosidel ja moreenikuhjatistel kasvavate okasmetsade (9060), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*), siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) ning lammi-lodumetsade (91E0*) kaitse; 4) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide, mis on ühtlasi II kaitsekategooria liigid, ning II lisas nimetatud eesti soojumika (*Saussurea alpina ssp. Esthonica*), mis on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik ning võldase (*Cottus gobio*) ja madala unilooga (*Sisymbrium supinum*), mis on ühtlasi III kaitsekategooria liigid, elupaikade kaitse.
KLO1000686 Looduskaitseala	**Mahtrametsa looduskaitseala** – kaitse-eesmärk on 1) kaitsta, säilitada ja taastada väärtuslikke metsakooslusi; 2) kaitsta kaitsealuse liigi kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*) kasvukohta.
KLO1000248 Looduskaitseala	**Tõrasoo looduskaitseala** – kaitse-eesmärk on:: 1) poollooduslike koosluste, metsakoosluste, soode ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse; 2) EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liigi, mis on ühtlasi ka II kategooria kaitsealune liik, kaitse; 3) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – loode (alvarite) (6280*), sinihelmikakoosluste (6410), rabade (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimeliste rabade (7120), siirde- ja õõtsiksoode (7140), liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), rohunditerikaste kuusikute (9050), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse; 4) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liigi, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik, ning II lisas nimetatud eesti soojumika (*Saussurea alpina ssp. esthonica*), mis on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik, elupaikade kaitse.
KLO1000723 Looduskaitseala	**Tõrasoo metsa looduskaitseala** – kaitse-eesmärk on: 1) väärtuslikke metsakoosluste kaitse; 2) kaitsealuse liigi kroonliudiku (*Sarcosphaera coronaria*) kasvukoha kaitse.
KLO1000421 Maastiku-kaitseala	**Aela maastikukaitseala** – kaitse-eesmärk on: 1) ulatusliku sooala, seda ümbritsevate koosluste, maastiku ja kaitsealuste liikide kaitse; 2) elupaigatüüpide, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on rabad (7110*), siirde- ja õõtsiksood (7140), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (9010*), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120) kaitse; 3) liikide, mida nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta nimetab I lisas ja mis on ühtlasi I ja II kategooria kaitsealused liigid, kaitse.

KKR kood, tüüp	Nimi ja kaitse-eesmärk
KLO1000157 Maastiku-kaitseala	**Jalase maastikukaitseala** – kaitse eesmärk on soo-, loo- ja metsakoosluste, kaitsealuste taime- ja loomaliikide, geoloogiliste üksikobjektide ja traditsioonilise külamaastiku kaitse.
KLO1000419 Maastiku-kaitseala	**Kuimetsa maastikukaitseala** – kaitse-eesmärk on kaitsta: 1) unikaalsete karstivormide poolest rikast maastikku ja koopaid; 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on koopad (8310), rohunditerikkad kuusikud (9050), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) ning puiskarjamaad (9070).
KLO1000505 Maastiku-kaitseala	**Kõnnumaa maastikukaitseala** – kaitse-eesmärk on kaitsta: 1) rabasid ning nendega piirnevaid looduslikke ja poollooduslikke kooslusi, pinnavorme ja maastikuilmet, elustiku mitmekesisust ja kaitsealuseid liike ning ajaloolis-kultuurilise väärtusega objekti; 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on huumustoitelised järved ja järvikud (3160) , kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), rabad (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), nokkheinakooslused (7150), siirde- ja õõtsiksood (7140), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*); 3) liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas, ja nende elupaiku. Need liigid on suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja läikiv kurdsirbik (*Drepanocladus vernicosus*); 4) liike, keda Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas, ning I lisas nimetamata rändlinnuliike ja nende elupaiku. Need liigid on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), laululuik (*Cygnus cygnus*), metsis (*Tetrao urogallus*), mudatilder (*Tringa glareola*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), teder (*Tetrao tetrix*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*); 5) kaitsealuseid linnu-, putuka- ja imetajaliike ning nende elupaiku. Need liigid on musträhn (*Dryocopus martius*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), väänkael (*Jynx torquilla*), palukuklane (*Formica polyctena*), põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssonii*) ja tõmmulendlane (*Myotis brandtii*); 6) kaitsealuseid taimeliike ja nende kasvukohti. Need liigid on ainulehine soovalk (*Malaxis monophyllos*), kuninga-kuuskjalg (*Pedicularis sceptrum-carolinum*), põdrajuure-soomukas (*Orobanche bartlingii*), sookäpp (*Hammarbya paludosa*) ja turvastarn (*Carex heleonastes*).
KLO1000327 Maastiku-kaitseala	**Piiumetsa maastikukaitseala** – kaitse-eesmärk on: 1) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – rabade (7110*), siirde- ja õõtsiksoode (7140), vanade loodusmetsade (9010*), rohunditerikaste kuusikute (9050), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse;

KKR kood, tüüp	Nimi ja kaitse-eesmärk
	2) nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liigi, kes on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik, elupaikade kaitse.
KLO1000246 Maastiku-kaitseala	**Rabivere maastikukaitseala** – kaitse-eesmärk on: 1) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210*), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), puisniitude (6530*), looduslikus seisundis rabade (7110*), siirde- ja õõtsiksoode (7140), liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), rohunditerikaste kuusikute (9050), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0*), samuti eesti soojumika (*Saussurea alpina ssp. esthonica*) kaitse; 2) soomaastiku, erinevate sootüüpide, sealse elustiku ning kohalike veevarude kaitse ja säilitamine.
KLO1000746 Maastiku-kaitseala	**Raikküla-Paka maastikukaitseala** – kaitse-eesmärk on kaitsta: 1) pinnavorme, sealhulgas Raikküla rannamoodustisi ja Estonia mäge, maastikuilmet, elustiku mitmekesisust, looduslikke ja poollooduslikke kooslusi ning kaitsealuseid liike ja ajaloolis-kultuurilise väärtusega objekti; 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), puisniidud (6530*), lubjakivipaljandid (8210), vanad loodusmetsad (9010*), rohunditerikkad kuusikud (9050) ja puiskarjamaad (9070); 3) kaitsealust linnu-, taime- ja seeneliiki ning nende elupaiku. Need liigid on laanerähn (*Picoides tridactylus*), püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*) ja kroonliudik (*Sarcosphaera coronaria*).
KLO1000735 Maastiku-kaitseala	**Seli-Angerja maastikukaitseala** – kaitse-eesmärk on: 1) kaitsta ja uurida piirkonda ilmestavat lavaoosi; 2) säilitada piirkonnale iseloomulik maastikuilme; 3) kaitsta liigirikkaid rohumaid, elustiku mitmekesisust ja kaitsealuseid liike; 4) kaitsta kaitsealust taimeliiki püst-linalehikut (*Thesium ebracteatum*) ja selle kasvukohti.
KLO3000791 Püsielupaik	**Aranküla must-toonekure püsielupaik** (Aranküla- ja Ridaküla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 21.04.2004. a.
KLO3001425 Püsielupaik	**Hagudi väike-konnakotka püsielupaik** (Purila küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 13.09.2012. a.
KLO3001426 Püsielupaik	**Hagudi väike-konnakotka püsielupaik** (Purila- ja Hagudi küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 13.09.2012. a.
KLO3000221 Püsielupaik	**Kiigemäe metsise püsielupaik** (Kuimetsa küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 13.01.2005. a.
KLO3000763	**Kose nõmm kroonliudiku püsielupaik** (Nõmmküla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse

KKR kood, tüüp	Nimi ja kaitse-eesmärk
Püsielupaik	infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 17.04.2006. a.
KLO3000104 Püsielupaik	**Kõnnumaa-Väätsa metsise püsielupaik** (Vahastu küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 13.01.2005. a.
KLO3000225 Püsielupaik	**Kädva metsise püsielupaik** (Põlliku küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 13.01.2005. a.
KLO3000766 Püsielupaik	**Lipa kroonliudiku püsielupaik** (Nõmmküla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 17.04.2006. a.
KLO3002143 Püsielupaik	**Lipametsa väike-konnakotka püsielupaik** (Lipametsa küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 04.05.2020. a.
KLO3002148 Püsielupaik	**Lõpemetsa väike-konnakotka püsielupaik** (Lõpemetsa küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 12.05.2020. a.
KLO3000107 Püsielupaik	**Maalema metsise püsielupaik** (Suurekivi küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 13.01.2005. a.
KLO3000450 Püsielupaik	**Mahtra lepa-kärbseseene püsielupaik** (Mahtra küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 17.04.2006. a.
KLO3001694 Püsielupaik	**Oblu väike-konnakotka püsielupaik** (Oblu küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 03.05.2016. a.
KLO3002252 Püsielupaik	**Palamulla kaljukotka püsielupaik** (Ohulepa küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 14.01.2021. a.
KLO3000464 Püsielupaik	**Rõkkalu kroonliudiku püsielupaik** (Loe küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 17.04.2006. a.
KLO3000233 Püsielupaik	**Saunametsa metsise püsielupaik** (Suurekivi-, Põlliku- ja Vahastu küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 13.01.2005. a.
KLO3000235 Püsielupaik	**Taga-Põlliku metsise püsielupaik** (Suurekivi küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 13.01.2005. a.
KLO4001082 Allikas	**Purila allikad** (Purila küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 24.11.1981. a.
KLO4001084 Allikas	**Örde allikas; Õrde allikas** (Mahtra- ja Tamsi küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 24.11.1981. a.
KLO4000002 Pinnavorm	**Aasumägi** (Karitsa küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4001059 Pinnavorm	**Tõrma paepaljand** (Kõrgu küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000565 Puu ja puudegrupid	**Aru kasesalu** (Kaigepere küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 18.08.1964. a.
KLO4000590 Puu	**Iietse künnapuu** (Jalase küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem,

KKR kood, tüüp	Nimi ja kaitse-eesmärk
ja puude-grupid	Keskkonnaagentuur) 26.01.1988. a.
KLO4000566 Puu ja puude-grupid	**Jaaneri pärnad; Kolm õde** (Raela küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000316 Puu ja puude-grupid	**Jaanimardi pärn** (Mõisaaseme küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000844 Puu ja puude-grupid	**Juuru tammed (2)** (Juuru alevik). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 13.01.1937. a.
KLO4000578 Puu ja puude-grupid	**Jänusmäe tamm; (Uuepargi tamm)** (Raikküla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1959. a.
KLO4000409 Puu ja puude-grupid	**Kabala tamm** (Kabala küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO4000567 Puu ja puude-grupid	**Kalmu tammesalu** (Kaigepere küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 18.08.1964. a.
KLO4000651 Puu ja puude-grupid	**Kangru põlispuud; Kangru pärn** (Raka küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO4001091 Puu ja puude-grupid	**Kensapa tamm ja kased (5 tk); (Kensapa põlispuude grupp)** (Keo küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO4000610 Puu ja puude-grupid	**Kensapa õunapuud(2); Kensapa metsõunapuu** (Keo küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4001092 Puu ja puude-grupid	**Kõnnu tammed** (Keo küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000562 Puu ja puude-grupid	**Lepiku pärnad** (Kuimetsa küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000368 Puu ja puude-grupid	**Liivi tamm** (Pirgu küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 24.11.1981. a.
KLO4000321 Puu ja puude-grupid	**Lipumäe tamm** (Kodila-Metsküla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4001095 Puu ja puude-grupid	**Luha kääbusmänd; Rõngu kääbusmänd; Rõnga kääbusmänd** (Raka küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000680 Puu ja puude-grupid	**Lõhislehine kask** (Rapla linn). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 18.08.1964. a.
KLO4000886 Puu ja puude-grupid	**Mailukse tamm** (Vahakõnnu küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO4000322 Puu ja puude-grupid	**Mardi tamm** (Metsküla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000728 Puu ja puude-grupid	**Metsküla kadakas; (Lokuta kadakas)** (Metsküla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 24.11.1981. a.

KKR kood, tüüp	Nimi ja kaitse-eesmärk
KLO4000569 Puu ja puude-grupid	**Mäsna arukased** (Raka küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000589 Puu ja puude-grupid	**Oosi männid** (Koikse küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 26.01.1988. a.
KLO4000294 Puu ja puude-grupid	**Oru metsõunapuu** (Raka küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO4000654 Puu ja puude-grupid	**Priiuse tamm** (Rapla linn). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO4001214 Puu ja puude-grupid	**Purila tammed (2 tk.)** (Purila küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 18.08.1964. a.
KLO4001093 Puu ja puude-grupid	**Põlendiku pärnad** (Raela küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO4000325 Puu ja puude-grupid	**Saariste tamm** (Raela küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO4000326 Puu ja puude-grupid	**Serbia tamm** (Valli küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4001094 Puu ja puude-grupid	**Silla tammed** (Lipametsa küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO1200370 Puu ja puude-grupid	**Tooma talu põlispuud; Viirika põlispuud** (Tolla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000588 Puu ja puude-grupid	**Toomari leinakask** (Uusküla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000329 Puu ja puude-grupid	**Tõnusaare tamm** (Ülejõe küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000346 Puu ja puude-grupid	**Vahastu tamm** (Vahastu küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 18.08.1964. a.
KLO4000727 Puu ja puude-grupid	**Valge mänd** (Valli küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO4000330 Puu ja puude-grupid	**Vanatoa tamm** (Tõrma küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4001096 Puu ja puude-grupid	**Vargametsa tammed; (Vargamäe tammed)** (Hagudi küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4001258 Puu ja puude-grupid	**Väljapere pärn** (Hagudi küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000887 Puu ja puude-grupid	**Värava (Krusensterni) pärn** (Hagudi küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000527 Rändrahn ja kivikülv	**Alu suurkivi** (Alu-Metsküla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO4000525 Rändrahn ja kivikülv	**Männiku suurkivi** (Härgla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.

KKR kood, tüüp	Nimi ja kaitse-eesmärk
KLO4000526 Rändrahn ja kivikülv	**Nõmmekivi** (Raka küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO4000989 Rändrahn ja kivikülv	**Rapla rahn; (Kalevipoja luisk; Köpsoni kivi)** (Rapla linn). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 17.03.1959. a.
KLO4001035 Rändrahn ja kivikülv	**Rebase kivi** (Kuusiku-Nõmme küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000538 Rändrahn ja kivikülv	**Tõlla kivi; Tolla kivi** (Tolla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 24.11.1981. a.
KLO4000161 Rändrahn ja kivikülv	**Tõrma suurkivi** (Tõrma küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO4000535 Rändrahn ja kivikülv	**Vaharu rändrahn** (Vahakõnnu küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO4000990 Rändrahn ja kivikülv	**Vahastu rändrahn; Vahastu suurkivi** (Suurekivi küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO4001254 Rändrahn ja kivikülv	**Viirakivi** (Ohulepa küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 01.10.1937. a.
KLO1200297 Kaitsealune park	**Alu mõisa park** (Kalevi küla ja Alu alevik). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO1200390 Kaitsealune park	**Kodila mõisa park** (Kodila küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO1200396 Kaitsealune park	**Kuusiku mõisa park** (Iira- ja Kuusiku-Nõmme küla, Kuusiku alevik). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO1200278 Kaitsealune park	**Maidla mõisa park** (Maidla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO1200401 Kaitsealune park	**Ohulepa mõisa park** (Ohulepa küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO1200391 Kaitsealune park	**Purila mõisa park** (Purila küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO1200413 Kaitsealune park	**Valtu mõisa park** (Valtu küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO1200303 Puistu	**Hernemäe kasesalu** (Tolla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 18.08.1964. a.
KLO1200176 Puistu	**Hiie-Sunda kasesalu** (Raka küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a.
KLO1200364 Puistu	**Jaaneri kasesalu** (Raela küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.

KKR kood, tüüp	Nimi ja kaitse-eesmärk
KLO1200309 Puistu	**Kamara männik** (Kuimetsa küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a.
KLO1200338 Puistu	**Luuka kasesalu** (Mõisaaseme- ja Alu-Metsküla küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.06.1961. a
KLO1200381 Puistu	**Valgemära kasesalu** (Mahtra küla). Kantud EELIS-sse (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) 02.03.1959. a
KLO1200383 Uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum	**Atla allee**
KLO1200393 Uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum	**Kuimetsa põlispuud**
KLO1200540 Uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum	**Hagudi põlispuude grupp; Hagudi park**
KLO1200355 Uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum	**Kaiu põlispuud**
KLO1200406 Uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum	**Purku kooli park koos männikuga; Purku park**
KLO1200400 Uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum	**Mihkli-Andrese kasesalu**
KLO1000011 Uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum	**Rebase ja Tori tammikud** – Tammikud võeti osaliselt (Rebase 1961; Rebase ja Tori tammik 1964) kaitse alla 1961. aastal. Tammikud kasvavad moreensel seljandikul. Alusmetsas kasvab sarapuu, kuslapuu ja magesõstar. Ala pindala 20,6 ha. (Metsakorralduse materjalides ettepanek kaitse alt maha võtta – 1985).
KLO3002489 Kaitsealuse liigi kudemis- ja elupaik	**Ahtama jõgi**

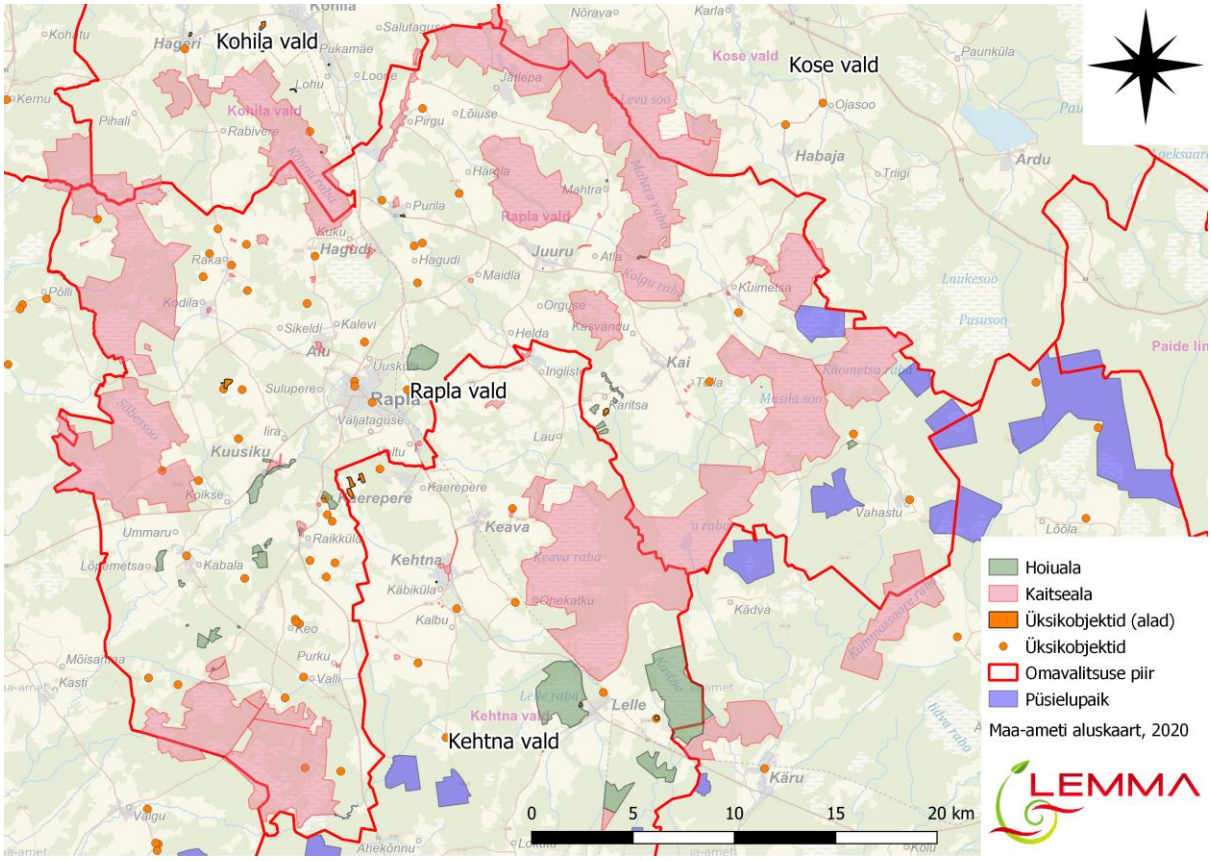

Joonis 3. Rapla valla looduskaitsealused alad ja -üksikobjektid.

Tabel 6. Projekteeritavad looduskaitsealused objektid seisuga 07.10.2022. a (Allikas: EELIS (Eesti looduse infosüsteem), Keskkonnaagentuur)).

ID	Tüüp	Nimi
977800148	looduskaitseala	Metsaelupaikade looduskaitseala
-1734882396	looduskaitseala	Linnuraba looduskaitseala
-1612466216	looduskaitseala	Tõrasoo looduskaitseala
-1645155564	maastikukaitseala	Palamulla maastikukaitseala (PLO1001578)
-433250582	püsielupaik	Seli jumalakäpa püsielupaik

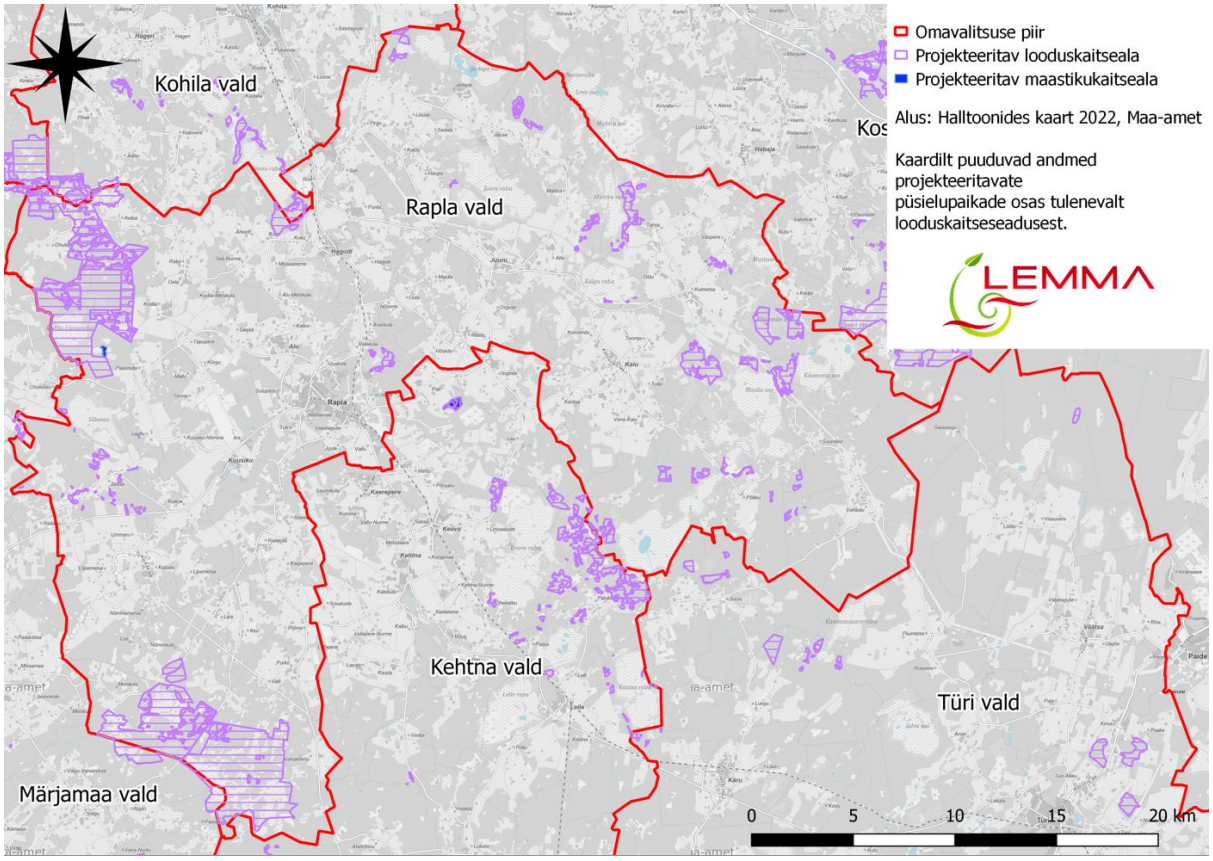

Joonis 4. Rapla valla projekteeritavad looduskaitsealused alad ja -üksikobjektid (07.10.2022.a EELIS (Eesti looduse infosüsteem), Keskkonnaagentuur)).

Rapla valla üldplaneering lähtub vallas paiknevatest väärtustest ning peab üheks oluliseks väärtuseks mitmekülgseid loodusmaastike. Rapla valla üldplaneeringuga ei kavandata olemasolevatele kaitstavatele aladele arendusi või maakasutuse muutusi, millel võiks olla otsene negatiivne mõju looduskaitse all olevatele aladele ja objektidele (sh püsielupaikadele, kaitsealustele üksikobjektidele, kaitsealuste liikide leiukohtadele). Üldplaneering väärtustab piiratud kasutusega looduslike alade säilimist ning looduskaitse all olevate liikide elu- ja kasvutingimuste säilimist ning parandamist.

Olemasolevad kaitstavad loodusobjektid on lisaks hõlmatud ka valdavalt rohevõrgustiku alade hulka. Planeeringu kehtestamise järgselt säilib seega kaitsealadel olemasolev olukord, üldplaneeringu elluviimisel on pigem positiivne mõju loodusväärtuste säilimisele.

Rapla valla üldplaneeringu kehtestamisega tehakse ettepanek Härgla kohaliku kaitseala moodustamiseks säilitamaks olulist puhkeala. Alal on lisaks puhkeotstarbele ka looduskaitseline väärtus. Alale jääb kaks metsa vääriselupaika ning arvukalt II ja III kategooria liikide leiukohti. Kohaliku kaitse alla võtmine toimub eraldiseisva protsessina lähtudes looduskaitseseaduses sätestatust. Looduskaitseseaduse kohaselt võib kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavaks loodusobjektiks olla maastik, väärtuslik põllumaa, väärtuslik looduskooslus, maastiku üksikelement, park, haljasala või haljastuse üksikelement, mis ei ole kaitse alla võetud kaitstava looduse üksikobjektina ega paikne kaitsealal. Perspektiivse kohaliku kaitseala loodusväärtuste tuvastamiseks on alal teostatud nii taimede kui linnustiku inventuurid. Samuti on alal uuritud loomade liikumist. Ala uuringute põhjal saab öelda, et tegu on loomastiku jaoks oluliste liikumiskoridoride sõlmpunktiga ning alal esineb kaitsealuseid taime ja linnuliike. **Keskkonnakaitseliselt võib lisaks riiklikutele kaitsealadele ka kohaliku tasandi kaitsealade moodustamist pidada positiivset mõju omavaks.** Arvestada tuleb, et perspektiivne kohalik

kaitseala kattub osaliselt maardla alaga. **Kui loodusobjekt, mida kavandatakse võtta kohaliku kaitse alla, asub maardlal, tuleb loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse eelnõu kooskõlastada Keskkonnaministeeriumiga.**

ÜP lahendus arvestab kaitstavate loodusobjektidega ja leevendavate meetmete rakendamine ei ole vajalik. Kaitstavate loodusobjektide kaitsel lähtutakse kaitse-eeskirjade ja looduskaitseseadusega seatud tingimustest.

4.1.3 Natura hindamine

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse või vajadusel taastada üleeuroopaliselt ohustatud liikide ja elupaikade soodne seisund. Natura 2000 alade võrgustiku mõte ja sisu on kirjas 1992. aastal vastu võetud Euroopa Liidu loodusdirektiivis (92/43/EMÜ). Sama direktiiviga sätestati Natura võrgustiku osaks ka 1979. aastal jõustunud linnudirektiivi (2009/147/EÜ) alusel valitud linnualad. Natura hindamine on kavandatava tegevuse elluviimisega eeldatavalt kaasneva mõju hindamine Natura 2000 võrgustiku aladele.

Natura 2000 hindamisel on lähtutud asjakohastest juhenditest[34, 35].

Natura hindamise esimene etapp on Natura-eelhindamine. See on protseduur, mis aitab otsustada, kas üldplaneeringu elluviimine võib Natura ala terviklikkuse säilimisele ja kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele ja/või elupaigatüüpidele ebasoodsat mõju avaldada. Eelhindamise etapis prognoositakse projekti või kava tõenäolist mõju Natura 2000 võrgustiku ala(de)le ning sealsetele kaitse-eesmärkidele, sh vajadusel koosmõju teiste kavade või projektidega ning hinnatakse, kas on võimalik objektiivselt järeldada, et tegemist on tõenäoliselt ebasoodsa mõjuga ala kaitse-eesmärkidele või mõju ei ole välistatud. Kui eelhindamise käigus esitatud teave näitab, et ebasoodne mõju on tõenäoline või jääb ebaselgeks, on tarvis läbi viia Natura hindamise järgmine etapp – asjakohane hindamine.

Üldplaneeringu täpsusastmes on oluline välja tuua ja hinnata, millised tegevused Natura ala kaitse-eesmärkidest lähtuvalt on välistatud ja konfliktsed ning hindamise järgmised etapid tuleb asjakohase hindamise eelduseks oleva täpsustatud informatsiooni alusel läbi viia järgmises etapis, milleks on detailplaneering, projekteerimistingimused, projekt, keskkonnaloa taotlus. Nendes etappides on eeldatavalt teada täpsemad tegevuse asukohad, ehitusmahud ning tehnoloogiad, mis on vajalikud mõjude täpseks prognoosimiseks ja hindamiseks.

4.1.3.1 Natura eelhindamine

<u>Kas projekt või kava on Natura ala(de) kaitsekorraldusega otseselt seotud või selleks vajalik.</u>

Üldplaneeringu koostamise otsene eesmärk ei ole seotud Natura-alade kaitsekorraldusliku tegevusega, st ei ole otseselt suunatud kaitsekorralduskavades määratletud vajalike kaitsetegevuste elluviimiseks.

<u>Mõjuala ulatuse määratlemine</u>

[34] Kutsar, R.; Eschbaum, K. ja Aunapuu, A. 2019. Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis. Tellija: Keskkonnaamet

[35] Euroopa Komisjon. Komisjoni teatis Natura ET 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta. ET Brüssel, 28.9.2021 C(2021) 6913 final.

Kuna tegemist on üldplaneeringuga, siis eelhindamise ulatus hõlmab kogu Rapla valda ning selle lähiala. Käsitletakse ka neid Natura 2000 alasid, mis ei jää tervikuna Rapla valda.

Informatsioon kavandatava tegevuse kohta

Rapla valla üldplaneeringu eesmärk ja ruumilise arengu põhimõtted on leitavad käesoleva aruande peatükis 1.1 ja Rapla valla üldplaneeringu seletuskirjast. Siinkohal neid ei dubleerita.

Kavandatava tegevuse mõjupiirkonda jäävate Natura alade iseloomustus

Rapla vallas on rahvusvahelise tähtsusega aladena (Natura 2000 võrgustiku aladena) keskkonnaregistris registreeritud 11 loodusala (Jalase, Karitsu, Kuusiku, Kõnnumaa, Linnuraba, Mahtra, Piiumetsa, Rabivere, Raikküla-Paka, Ridaküla ja Salavalge-Tõrasoo) ja 1 linnuala (Kõnnumaa-Väätsa), mis on ühtlasi ka IBA ala (kood EE071). Natura alad hõlmavad umbes 211,8 km^2 ehk umbes 25% valla pindalast.

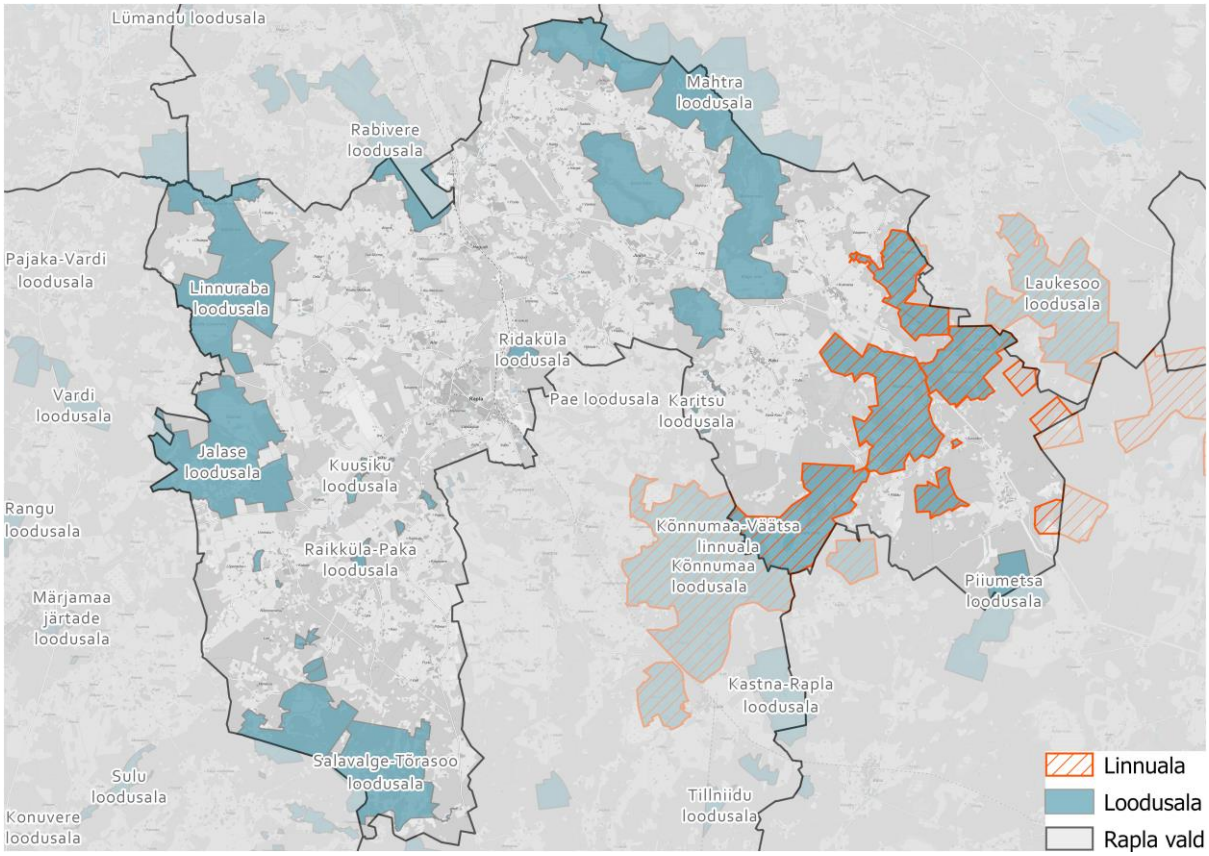

Joonis 5. Rapla vallas paiknevad Natura 2000 võrgustiku alad (EELIS 20.10.2021). Alus: Maa-amet WMS: Halltoonides kaart.

Natura alasid on kirjeldatud Tabel 7-s, kus tärniga on märgitud esmatähtsad elupaigatüübid. Need on hävimisohus olevad looduslikud elupaigatüübid, mille kaitsmise eest kannab EL erilist vastutust, pidades silmas seda kui suur osa nende elupaikade looduslikust levilast jääb EL-i territooriumile.

Tabel 7. Natura alad Rapla valla territooriumil.

Natura ala nr ja nimi	Pindala (ha) ja asukoht	Kaitse-eesmärk (EELIS andmetel)	Kirjeldus (EELIS andmetel)	Ohutegurid (EELIS andmetel)
EE0020313 Jalase loodusala	2743,2 ha Rapla maakond, Rapla vald, Jalase-, Koikse-, Lipstu ja Palamulla küla	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), plaatlood (*8240), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), soohiilakas (*Liparis loeselii*), palu-karukell (*Pulsatilla patens*), eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*) ja püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*).	Jalase loodusalal asuv maastik on osa Harju lavamaast, mida iseloomustab maapinnalähedane paealuspõhi, karstinähtuste esinemine, valdavalt tasane pinnamood. Kõrgemad paelavad vahelduvad sootasandikega, niiskustingimused on üldiselt varieeruvad ja see toob kaasa mullastiku ning taimestiku mosaiiksuse. Loodusala lasub kõrgusvahemikus 44–59 m merepinnast, kusjuures loodusala kõrgem punkt asub Sõbesoo põhjaosas. Absoluutsed kõrgused vähenevad edela suunas. Suhtelised kõrgused on tagasihoidlikud, küündides vaid aluspõhjaliste astangute ja karstivagumuste kohal 1,5 meetrini. Soodest on suuremad Sõbesoo (770 ha; turbakihi paksus kuni 6,2 m), Kõrvetaguse raba (330 ha; 2,2 m) ja Illesoo (328 ha; 7,2 m). Allikatest on suuremad Lepparu ja Lootsi allikad Abrumetsa lõunajalamil. Jalase küla keskel, Vainupealsel, avaneb samuti allikaid, suurim neist on Suurekivi allikas. Kaitsealuseid taimi on loodusalal leitud 40 liiki (sh 22 liiki käpalisi nt vööthuul-sõrmküpp, lõhnav käoraamat ja Russowi sõrmkäpp). Siin kasvab *ca* pool kõikidest Eesti samblaliikidest. Metsist võib leida Kõrvetaguse rabametsast, esineb ka must-toonekurge.	Ala on tundlik kuivenduse, metsanduse ja traditsioonilise inimtegevuse lakkamise suhtes.
EE0020333 Karitsu loodusala	50,9 ha Rapla maakond, Rapla vald, Karitsa- ja Kasvandu	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) ning puiskarjamaad (9070).	Ala paikneb mitme lahustükina põllumajandusmaastikus ja on moodustatud Keila jõe ja jõeäärsete niitude ning teiste poollooduslike koosluste kaitseks.	Võsastumine.
EE0020336 Kuusiku loodusala	120,9 ha Rapla maakond, Rapla vald, Iira-, Kabala-, Kuusiku-, Kuusiku-Nõmme-, Lõpemetsa-, Nõmmemetsa-, Raikküla- ja Ummaru küla	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530) ja puiskarjamaad (9070).	Ala väärtusi kujundab läbi loodusala voolav Vigala jõgi ning ala keskel olev Kuusiku veehoidla. Veekogusid ääristavad erinevad niiduelupaigad – lisaks lamminiitudele (6450) esineb aruniite, puisniite (*6530) ja -karjamaid (9070).	Niitude kinnikasvamine traditsioonilise majandamise lakkamisel.
EE0020325 Kõnnumaa loodusala	11 397,1 ha Rapla maakond, Rapla vald, Kuimetsa-, Põlliku-, Suurekivi-, Tolla-, Toomja-, Vahastu-, Vana-Kaiu- ja Vaopere küla	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), koopad (8310), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja läikiv kurdsirbik (*Drepanocladus vernicosus*).	Loodusala koosneb väga mitmest lahustükist. Lõunapoolseima lahustüki keskmeks on Lelle raba ja seda ümbritsevad metsad. Järgmisel lahustükil on koos väga palju erinevaid väärtusi. Seal asuvad Keava mäed (Keava–Esku oos ehk vallseljak), mis kuuluvad mandrijää Lau–Ohekatku servamoodustiste ahelasse. Oos on ligi kaks km pikk ja pool km lai ning selle suhteline kõrgus ulatub 17 meetrini. Oosi lõunaotsas asub väga järskude nõlvadega ja laudja laega Keava linnamägi, kus kasvab üksikuid põlispuid. Loodusalale jääb Paluküla Hiiemägi ja Paluküla–Sillaotsa servamoodustised. Paluküla mäed asuvad Keava ja Loosalu raba vahel ja moodustavad koos Paluküla–Kädva–Vahastu otsamoreeniga ligi kümne ruutkilomeetri suuruse vahelduva maastiku, mida ilmestavad oosid ja mõhnad. Lääne-Eesti (ja endise Harjumaa) kõrgeim punkt Paluküla Hiiemägi küünib 106 m üle merepinna. Kõrguselt teisel kohal on naabruses asuv Reevimägi (99 m). Kui Hiiemäge katab enamasti mets, siis Reevimäelt avaneb hea vaade nii ümbritsevatele metsadele kui ka Palasi rabale. Hiiemäest põhja pool võib aga näha mitmekesist pärandmaastikku: kunagised põllud ja heinamaad koos mahajäetud talukohtadega toovad hästi esile künkliku maastiku kogu tema mitmekesisuses. Paluküla mõhnastikus lahknevad Soome lahe, Väinamere ja Pärnu lahe vesikond. Loosalu raba keskel asub Loosalu (Kädva ehk Venepele) järv on kuni viis m sügav, pindala 34,1 ha. See on suurim rabajärv Eestis. Vesi voolab siit vana kraavi kaudu Käru jõkke, varjatud väljavool on ka Keila jõkke. Loosalu Väikejärv (pindala 3,4 ha) asub	Potentsiaalselt ohustaks ala turbatööstus, maaparandus ja metsanduse intensiivistamine, samuti puhkemajanduse ülemäärane areng ning põllumajanduse lõplik hääbumine.

Natura ala nr ja nimi	Pindala (ha) ja asukoht	Kaitse-eesmärk (EELIS andmetel)	Kirjeldus (EELIS andmetel)	Ohutegurid (EELIS andmetel)
			suurest Loosalu järvest 200 m loode pool. Neid ühendab kinnikasvav kraav. Loosalu Väikejärves on mitu saart. Loosalu järvest läänes kerkib soost umbes sajameetrise läbimõõduga põlismetsa-saar – Järvehiis. Selle lähistelt algab ojake, mis kaob kohati turba sisse ja on jälgitav veesoonena kuni Keila jõe ühe haru lähteni: varjatud väljavool Loosalu järvest läbib Järvehiie aluse mineraalmaa. Keava raba (läbimõõt 3 km; turba keskmine tüsedus 3 m, suurim üle 8 m) on osa suuremast Keava soostikust ning asub põhja-lõunasuunalises nõos, mida ümbritsevad idast ja läänest oosid. Soo keskosa on tekkinud järve, äärealad mineraalmaa soostumisel. Keava raba on laukarikas (suurima lauka pindala 3 ha), kaguosas kruusaste-liivaste soosaartega. Ümara kujuga Palasi raba (pindala ligi 600 ha) piiravad Paluküla oosid ja mõhnad. Soo on saanud alguse nõos asunud järve kinnikasvamisest, hiljem on raba laienenud ka ümbritsevale mineraalmaale. Järsu nõlvaga laukarikka raba turbakiht küünib seitsme meetrini, suurematel laugastel on ka nimed: Kõrtsi (1,3 ha), Vanamatsi (3 ha) ja Lalli Suurlaugas e. Palasi järv (6,8 ha). Kõnnumaa vahelduvas maastikus on leidnud sobiva elupaiga ohustatud ja inimpelglikud loomad – kaljukotkas ning metsis.	
EE0020341 Kõnnumaa-Väätsa linnuala (ühtlasi IBA ala)	17 955,0 ha Rapla maakond, Rapla vald, Kuimetsa-, Põlliku-, Suurekivi-, Tolla-, Toomja-, Vahastu-, Vana-Kaiu- ja Vaopere küla	Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), laululuik (*Cygnus cygnus*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), teder (*Tetrao tetrix*), metsis (*Tetrao urogallus*), mudatilder (*Tringa glareola*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).	Kõnnumaa-Väätsa linnuala koosneb 15-st lahustükist. Kõnnumaa-Väätsa linnuala moodustab nn ökoloogilise koridori lähedal asuvate linnualadega (Kõrvemaa, Põhja-Kõrvemaa ja Lahemaa). See on suur soo- ja metsaalade kompleks, kuhu on hõlmatud arvukalt rabasid ning neid ümbritsevat metsa. Rabad on laukarohked. Suurem osa alast on inimtühi.	Kuivendamise kaugmõju alale.
EE0020312 Linnuraba loodusala	3393,6 ha Rapla maakond, Rapla vald, Kelba-, Kodila-, Ohulep-, Palamulla- ja Raka küla	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), lamminiidud (6450), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on saarmas (*Lutra lutra*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), läikiv kurdsirbik (*Drepanocladus vernicosus*), eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*) ja püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*).	Loodusala peamiseks väärtuseks on mitmekesiste kasvukohatüüpidega ulatuslik loodusmaastik, mis koondab endas arvukalt Natura 2000 võrgustiku elupaigatüüpe. Viimased katavad ligi 75% loodusalast. Valdavalt soo- ja metsakooslused pakuvad varjevõimalusi inimpelglikele lindudele, pärandkultuuri objektid kinnitavad ala tagasihoidlikku kasutamist ka minevikus. Inimtühjal ja raskesti ligipääsetaval loodusalal, mille tuumikuks on ulatuslik soomassiiv mitmekesiste sookooslustega ja neid ümbritsevate metsadega, ei ole olulisi ohutegureid. Varasem karjatamine Kasari jõe ülemjooksu luhaaladel on ammu lõppenud. Majandustegevuse taastamine luhtadel on väga keeruline. Loodusala läbib Kasari jõgi. Loodusalal esinevad kaitsealustest liikidest kaunis kuldking, eesti soojumikas, püst-linalehik, saarmas, kaljukotkas ja metsis.	Tundlik eelkõige kuivenduse, aga ka metsanduse ja niitude kasutuse lõppemise suhtes.
EE0020324 Mahtra loodusala	7609,9 ha Rapla maakond, Rapla vald, Atla-, Härgla-, Jaluse-, Kasvandu-, Mahtra-, Maidla-, Oblu-, Orguse-, Pirgu-, Sadala-, Tamsi-ja Vankse küla	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0). II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harilik võldas (*Cottus gobio*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), roheline kaksikhammas (*Dicranum viride*), soohiilakas (*Liparis loeselii*), eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*) ja madal unilook (*Sisymbrium supinum*).	Loodusala kuulub kahe jõe, Keila ja Pirita, vesikonda ja ala kaitse-eesmärgiks on kaitsta Mahtra soostiku sookooslusi, soosaartel paiknevaid vääriselupaiku, loodusdirektiivi elupaiku ning seal esinevaid looduskaitsealuseid liike, aga samuti piirkonnale olulist veeressurssi. Ala põhiväärtuseks on viis rabamassiivi – Järlepa raba (koos kahe rabaosa vahele jääva Järlepa järvega, mis on muu hulgas toitumispaigaks ka veelendlastele (*Myotis daubentonii*), Leva soo koos Leva järvega, Mahtra raba, Ammassaare raba ning Juuru raba. Rabasid ühendavad ühtseks massiiviks vahepealsed loodusliku ilmega metsad. Mahtra raba põhjaosas pesitsevad kaljukotkad (*Aquila chrysaetos*), laanerähnid (*Picoides tridactylus*) ning metsised (*Tetrao urogallus*). Metsised elutsevad veel ka Järlepa raba ja Leva soo vahelises metsamassiivis. Ala jaguneb kõlvikuliselt järgmiselt: rabad, sood ja veetaimede kooslused 60%; segamets 20%; okasmets 15%; lehtmets 4% ja veekogud 1%.	Tundlik eelkõige veerežiimi muutuste suhtes.

Natura ala nr ja nimi	Pindala (ha) ja asukoht	Kaitse-eesmärk (EELIS andmetel)	Kirjeldus (EELIS andmetel)	Ohutegurid (EELIS andmetel)
EE0020329 Piiumetsa loodusala	1135,8 ha Rapla maakond, Rapla vald, Vahastu küla	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).	Piiumetsa loodusala on suur looduskompleks, mille tuumiku moodustab ligi 800 ha suurune kirde-edelasuunaliselt välja venitatud Piiumetsa, Kummassaare ja Rumbi rabalaamade kompleks, kuid loodusala hõlmab ka ümbritsevaid metsakooslusi. Loodusala ümbritsevad lääne poolt metsad ja idas põllumaa.	Potentsiaalseks ohuks kuivendamine.
EE0020316 Rabivere loodusala	2169,1 Rapla maakond, Rapla vald, Koigi-, Kuku- ja Röa küla	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), lood (alvarid – *6280), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*).	Loodusala põhiosa paikneb Harju lavamaal Ordoviitsiumi settekivimitel põhja-loode lõuna-kagu suunaliste aluspõhjaliste paekünniste vahelises orulaadses jääkulutusnõos. Suure tõenäosusega kopeerib see nõgu ka jääajaeelse aluspõhja reljeefi, olles Keila jõe alamjooksu ürgoru pikenduseks. Kahe lahustükiga loodusala on loode-kagu suunaline ja üle 5 km pikk ja kuni 2 km lai sookompleks, mis on tekkinud ammu väikeste üksikute järvede kinnikasvamisel ja soostumisel. Kuni 8 m turbakihi all lasub 0,5 m paksune järvemuda kiht. Soostiku pinnamood varieerub kõrgusvahemikus 62–69 m ümp. Rabivere ja Kõnnu rabasid eraldab madal Aavemäe – Sõrsamäe oosilaadne seljandik. Seli raba põhjaosas asuv Kõnnu järv on tüüpiline primaarse tekkega rabajärv, mis viitab vähemalt teda ümbritseva kõrgsoo osa tekkimisele järve kinnikasvamise teel. Sellisena moodustab kõrgsoo tänapäeval veelahkmeala, millelt lähtuvad ojad on läänepool Kasari vesikonna Teenuse jõe läteteks, idapoolsed suubuvad Keila jõe keskjooksu ja põhjaosast väljuv oja on Maidla jõe lätteks. Rabivere loodusalaga hõlmatud soostikust väljub 9 oja, millest 7 neeldub karsti. Loodusala maakasutusest kuulub 943 ha (43,7%) metsamaa kategooriasse, rohumaade 25,4 ha (1,2%) ja haritavate maade 10,4 ha (0,5%) osakaal on kaitsealal väike. Enamik maadest – 1174 ha (54,4%) – kuulub muu maa kategooriasse, mille peamiselt moodustab soo. Kaitsealustest liikidest kasvavad siin kahkjaspunane sõrmkäpp, eesti soojumikas.	Ala on tundlik kuivenduse ja metsanduse intensiivistamise suhtes, teatud määral ka niitude kasutusest välja langemise suhtes.
EE0020322 Raikküla-Paka loodusala	138,9 ha Rapla maakond, Rapla vald, Lipametsa-, Raela- ja Raikküla küla	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), puisniidud (*6530), lubjakivipaljandid (8210), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050) ja puiskarjamaad (9070). II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*).	Loodusala koosneb paljudest, kirde-edela suunal paiknevatest lahustükkidest. Loodusala on tähtis eelkõige geomorfoloogiliselt, kuid ka niitude ja metsaelupaikade poolest. Ala asub siluri lubjakivil ja selle reljeefi on mõjutanud glatsiofluviaalsed protsessid. Keskmisel lahustükil asub Paka mägi, mis on oli üks Balti jääpaisjärve saartest. Sinna jäävad jääpaisjärve rannamoodustisi – aluspõhjalise tuumikuga kõrgendiku nõlval asuvaid rannavalle ja abrasiooniastanguid. Paekõrgendiku läbimõõt on kuni 0,7 km, absoluutne kõrgus üle 62,5 m ja suhteline kõrgus ligi 9 m. Lahustükil on Raikküla lademe paljandeid (umbes 2 m kõrguse seinana). Paka mägi on ürglooduse objekt.	Metsandus või niitude hülgamine ohustaksid ala iseloomu.
EE0020321 Ridaküla loodusala	143,4 ha Rapla maakond, Rapla vald, Aranküla-, Ridaküla- ja Ülejõe küla	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).	Loodusalale jääv Ridaküla soole on tüüpilised sügavad siirdesoo- või rabamullad ning Soomulla paksused küünivad loodusalal mitme meetri sügavuseni. Soo ümbruses on levinud kõrge väärtusega metsad, mis ühtlasi täidavad ka väärtusliku elupaiga rolli. Mitmekesine looduskompleks on heaks elupaigaks must-toonekurele.	Ala on tundlik kuivendamise ja kaevandamise suhtes.
EE0020314 Salavalge-Tõrasoo loodusala	4535,1 ha Rapla maakond, Rapla vald, Keo-, Metsküla-, Nõmmküla-, Vahakõnnu- ja Valli küla	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*) ja eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*).	Valdav osa maakattest moodustab metsamaa (64%) ja soo (22%). Vähetootlik metsamaa moodustab 9% ning muu maa (5%). Loodusala jääb tervikuna Kasari jõgikonda. Vigala jõkke (ja sealtkaudu Kasarisse) suubuvad loodusala kaks peamist veesoont: Karvoja ja Ahtama oja. Kohati on maapinnalähine paas piisavaks veepidemeks ajutistele järvikutele. Geoloogilise aluskorra moodustavad Siluri ladestu Adavere ja lõuna pool Jaani lademe merglid, domeriidid, lubjakivid. Aluskorra pealispinna reljeef on sarnane pinnamoega, mõlemad langevad aeglaselt edela suunas. Pinnakatte (moreen) paksus loodusala piirkonnas ei ulatu enamasti üle poole meetri, tegemist on osaga Lipa piirkonna ulatuslikust alvarite alast, millel leidub analooge lääne ja põhja suunal, ent mis puuduvad idas ja lõunas. Õhukese pinnakatte tõttu esineb kohati karsti (Väikese nõmme Loidemaa soon väljavooluga Kose rabast). Soodes, kuhu on ladestunud turvas, saab pinnakatte paksust lugeda meetritega (Kosesoos 3,2 m ja	Tundlik metsanduse intensiivistamise, kuivendamise, kaevandamise suhtes.

Natura ala nr ja nimi	Pindala (ha) ja asukoht	Kaitse-eesmärk (EELIS andmetel)	Kirjeldus (EELIS andmetel)	Ohutegurid (EELIS andmetel)
			Tõrasoos 3 m). Sood on tekkinud nii kunagiste jääjärvede kinnikasvamise tagajärjel (seda kinnitab 0,2–0,3 m paksune järvemuda kiht Tõrasoo turba all), kui ka mineraalmaa soostumisel (Kosesoo). Loodusala esinduslikud metsaelupaigad on elupaigaks väike-konnkotkale (*Aquila pomarina*), must-toonekurele (*Ciconia nigra*) ja metsisele (*Tetrao urogallus*). Kaitsealustest taimeliikidest sobivad vanad loodusmetsad elupaigaks kaunis kuldkingale (*Cypripedium calceolus*).	

Natura 2000 alade kaitsekord on määratletud siseriiklike kaitsealade kaitse-eeskirjade ja hoiualade puhul looduskaitseseaduse alusel. Kaitse-eeskirja kõrval on oluliseks kaitse korraldamise vahendiks (tegevusplaaniks) kaitsekorralduskavad, kus märgitakse ala kaitse-eesmärkide seisukohast olulised keskkonnategurid ja nende mõju loodusobjektile, kaitse eesmärgid, nende saavutamiseks vajalikud tööd ja meetmed, tööde tegemise eelisjärjestus, ajakava ning maht. Kaitsekorralduskavade koostamist korraldab Keskkonnaamet.

Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura aladele

Kavandatavate tegevuse elluviimine ei tohi Natura 2000 alade kaitse-eesmärke kahjustada. Natura eelhindamise käigus peab arvestama üksnes mõju Natura 2000 võrgustiku aladele ja nende kaitse eesmärkidele. Samas kuna Natura 2000 alad on siseriiklikult kaitstud hoiualade, püsielupaikade ja kaitsealadega ning üldjuhul enamik kaitse-eesmärke kattuvad, siis on Natura 2000 alade kaitse suuresti tagatud siseriiklike õigusaktide kaudu. See tähendab, et kui alal on tegemist hoiuala või püsielupaigaga, siis on tegevus alal piiratud looduskaitseseaduses sätestatud kitsenduste ja tingimustega ning kui tegemist on kaitsealaga (looduskaitseala või maastikukaitseala), siis on tegevus alal piiratud looduskaitseseaduses ja kaitse-eeskirjades sätestatud tingimustega.

Mõjude eelhindamisel on lähtutud EELIS-es olevatest andmetest kaitsealuste liikide ja elupaigatüüpide esinemise kohta.

Mõjude hindamisel ei ole arvestatud tegevuste ja objektidega, millele on väljastatud keskkonnaluba või ehitusluba, kuna nende mõju Natura aladele on hinnatud loa andmise menetluste raames läbiviidud eelhinnangute ja/või KMH-de käigus.

Natura hindamist ei teostata Rail Balticu kavandamise suhtes, kuna seda on hinnatud vastava maakonnaplaneeringu KSH käigus[36] ning lõikudel, kus see on asjakohane, hinnatakse mõju Natura aladele vastava KMH käigus. KMH-d on käesoleva KSH koostamise ajahetkel koostamisel. Üldplaneering ei muuda kuidagi RailBalticu osas kavandatavat tegevust.

Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 võrgustiku aladele on toodud Tabel 8-s.

Tabel 8. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 võrgustiku aladele.

Natura ala	Hinnang mõjule	Asjakohase hindamise vajadus
EE0020313 Jalase loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi või muid tegevusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada. Üldplaneering kajastab maakonnaplaneeringust tulenevalt Jalase loodusõpperaja asukohta. Põhikaardi andmetel on antud asukohas juba matkarada olemas ja üldplaneeringuga ei kavandata muutusi.	Üldplaneeringuga kavandatud tegevuste osas mõju välistatud. Tegu on olemasoleva objektiga, ÜPs kavandatud tegevustega mõju loodusalale ei avaldata.

[36] Rail Baltic KSH aruande eelnõu. Lisa IV. Planeeritava RB raudtee trassikoridoride mõjusfääri jäävad Natura 2000 võrgustiku alad, alade kaitseväärtused ning hinnang kaitseväärtustele otsese või kaudse mõju esinemisele https://maakonnaplaneering.ee/120

EE0020333 Karitsu loodusala	Üldplaneering näeb ette ühel loodusala lahustükil Karitsa järve ehituskeeluvööndi vähendamist. Kattumine loodusalaga on 0,55 m^2 ulatuses. Üldplaneeringu kohaselt soovitakse ehituskeeluvööndit vähendada seoses puhke- ja virgestusala moodustamisega.	**Mõju ei saa välistada.**
EE0020336 Kuusiku loodusala	Kuusiku loodusala kõige lõunapoolsema lahustüki põhjaserva kavandatakse ÜP järgi tootmise maa-ala.	**Mõju ei saa välistada.**
EE0020325 Kõnnumaa loodusala	Üldplaneering näeb ette Kõnnumaa loodusala kõige põhjapoolsema lahustüki osa idaservale kattumist perspektiivse Kuimetsa-Vaopere kergliiklusteega. Üldplaneering kajastab maakonnaplaneeringust tulenevalt RMK Matkateed Oandu-Aegviidu-Ikla. Tegu on olemasoleva matkateega.	**Mõju ei saa välistada.** Mõju ei avaldata kuna tegu on olemasoleva objektiga.
EE0020341 Kõnnumaa-Väätsa linnuala	Üldplaneering näeb ette linnuala kõige põhjapoolsema lahustüki osa idaservale kattumist perspektiivse Kuimetsa-Vaopere kergliiklusteega. Üldplaneering kajastab maakonnaplaneeringust tulenevalt RMK Matkateed Oandu-Aegviidu-Ikla. Tegu on olemasoleva matkateega. Üldplaneering näeb valla territooriumile ette tuuleenergia arengualasid. Tuulepargid võivad mõjutada linnustikku.	**Mõju ei saa välistada.** Mõju ei avaldata kuna tegu on olemasoleva objektiga. **Mõju ei saa välistada.**
EE0020312 Linnuraba loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi või muid tegevusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Mõju on välistatud.
EE0020324 Mahtra loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi või muid tegevusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Mõju on välistatud.
EE0020329 Piiumetsa loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi või muid tegevusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Mõju on välistatud.
EE0020316 Rabivere loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi või muid tegevusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada. Loodusala kaguserv kattub väikses osas Rail Baltic trassi koridoriga.	Mõju on välistatud. Asjakohane hindamine on teostatud RB planeeringu raames.
EE0020322 Raikküla-Paka loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi või muid tegevusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Mõju on välistatud.

EE0020321 Ridaküla loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi või muid tegevusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada. Loodusalaga külgnevale alale on määratud tootmismaa juhtotstarve, kuid tegu on olemasoleva tootmisala kajastamisega.	Mõju on välistatud.
EE0020314 Salavalge-Tõrasoo loodusala	Üldplaneering ei näe loodusalal ega selle läheduses ette senise maakasutuse muutusi või muid tegevusi, mis võiksid loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Mõju on välistatud.

Natura eelhindamise tulemused ja järeldus

Natura eelhindamise tulemusena tuvastati, et lähtuvalt üldplaneeringuga kavandatavatest tegevustest ja Natura alade kaitse-eesmärkidest **ei saa välistada negatiivse keskkonnamõju esinemist Karitsu loodusala, Kuusiku loodusala, Kõnnumaa loodusala ja Kõnnumaa-Väätsa linnuala suhtes. Nimetatud alade suhtes tuleb läbi viia Natura asjakohane hindamine.**

Jalase loodusala, Linnuraba loodusala, Mahtra loodusala, Piiumetsa loodusala, Rabivere loodusala, Raikküla-Paka loodusala, Ridaküla loodusala ja Salavalge-Tõrasoo loodusala osas on üldplaneeringuga kavandatavate tegevuste negatiivne mõju alade kaitse-eesmärkidele ja ökoloogilisele terviklikkusele välistatud.

4.1.3.2 Natura asjakohane hindamine

Asjakohase hindamise ulatuse määrab üldplaneeringu üksikasjalikkuse tase, kuid igal juhul peab hindamise eesmärk olema teha kindlaks tundlikud või haavatavad alad või muud võimalikud ohud või konfliktid Natura 2000 aladega, et neid saaks kavandamisprotsessi hilisemates etappides arvesse võtta.

Üldplaneeringu tasemel asjakohane hindamine peab olema proportsionaalne geograafilise ulatuse, planeeringu üksikasjalikkuse taseme ning tõenäolise mõju laadi ja ulatusega. Mõnel juhul ei pruugi olla võimalik üksikasjalikult analüüsida kõiki võimalikke mõjusid üksikutele aladele; siiski tuleb teha piisav analüüs, et teha kindlaks:

- peamised mõjud Natura 2000 võrgustiku tasandil, sealhulgas tõenäoliselt mõjutatud Natura 2000 alad, samuti võimalik mõju alade ühenduvusele, ning mõju linnu- ja elupaikade direktiiviga kaitstud liikide ja elupaikade riiklikele või piirkondlikele kaitse-eesmärkidele, kui need on olemas;
- võimalikud üldised leevendusmeetmed, näiteks tundliku elurikkusega alade väljajätmine või teatavate standardite ja parimate tavade kohaldamine (nt metsloomade läbipääsude miinimumtihedus, mürabarjääride kasutamine, pesitsusperioodil häirimisest hoidumine);
- võimalikud alternatiivid, sealhulgas projektide muud asukohad või muud meetodid oodatavate tulemuste saavutamiseks (nt muude transpordiliikide või energiatootmise tehnoloogiate kasutamine);
- võimalik kumulatiivne mõju, võttes arvesse muid olemasolevaid või kavandatud kavasid, programme ja strateegiaid.

Tabel 9. Mõju hindamine Natura alade kaitse-eesmärkidele ja ökoloogilisele terviklikkusele ning leevendavate meetmete kavandamine.

Natura ala	Hinnang mõjule kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele[37]	Leevendavad meetmed	Tõhusus/ rakendamine
EE0020333 Karitsu loodusala	Üldplaneering näeb ette loodusala puudutavana Karitsa järve ehituskeeluvööndi vähendamist. EKV vähendamise ala ei kattu loodusala kaitse-eesmärgiks olevate koosluste esinemisaladega. Kaitstavad kooslused jäävad perspektiivsest puhkealast teisele poole järve. Sellest tulenevalt ei ole oodata EKV vähendamisega kaasnevat mõju kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele. Reaalse puhkeala arendustegevuse osas puudub ÜP täpsusastmes täpsem info. Seega on asjakohane seada mõju ennetamiseks edasisele arendustegevusele leevendav meede. 	**Puhkealale ehitustegevuse kavandamisel tuleb ehitustegevus kavandada väljaspoole loodusala.**	**Tõhus** Meetme täitmist peab jälgima KOV edasiste planeeringute ja projektide menetlemisel ja KeA tegevuste kooskõlastamisel.
EE0020336 Kuusiku loodusala	Kuusiku loodusala kõige lõunapoolsema lahustüki põhjaserva kavandatakse ÜP järgi tootmise maa-ala. 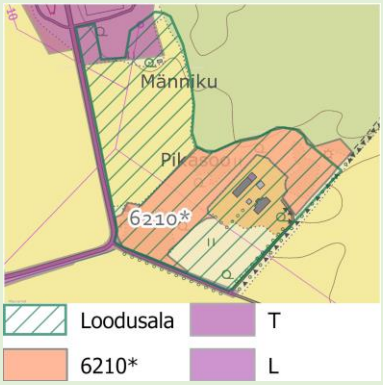 Tootmismaa juhtotstarbega ala ei kattu ala kaitse-eesmärgiks olevate koosluste esinemisalaga. Lähim inventeeritud kooslus jääb u 130 m kaugusele. Arvestades lähima koosluse iseloomu (parasniiske niiduala), siis võib vahemaad pidada piisavaks vältimaks tootmismaal võimaliku ehitustegevuse tagajärjel	**Täiendavaid tingimusi ei ole vaja seada, sest arvestades koosluse iseloomu, siis tegevuse kaugus välistab mõju.**	

[37] Ala terviklikkus on seega seotud ala kaitse-eesmärkide, peamiste loodusobjektide, ökoloogilise struktuuri ja funktsiooniga. Kui kavandatud kava või projekt (üksi koos teiste kavade ja projektidega) ei kahjusta ala kaitsekult ja eesmärke, ei avalda see ala terviklikkusele ebasoodsat mõju.

	koosluse esinemisalal valgus- või niiskustingimuste muutumist.		
EE0020325 Kõnnumaa loodusala	Üldplaneering näeb ette Kõnnumaa loodusala kõige põhjapoolsema lahustüki osa kattumist perspektiivse Kuimetsa-Vaopere kergliiklusteega. Kaitse-eesmärgiks olevate liikide elupaiku ei ole kergliiklustee perspektiivse asukoha lähialadel tuvastatud. Loodusala kaitse-eesmärgiks olevad kooslused paiknevad antud piirkonnas olemasolevast maanteest ida pool. Lääne pool maanteed ei ole metsa- ja niidukooslusi inventeeritud. Olemasolev maantee välistab sellest lääne pool toimuva perspektiivse kergliiklustee ehitustegevuse mõju ida poole, sest toimib juba ise pinnase veeliikumist mõjutava tõkkena ning metsakoosluste osas on servaefekti juba maantee poolt tekitatud. Lääne pool maanteest on inventeeritud väike koobaste elupaigatüübi eraldis. Koobaste elupaika võib mõjutada ehitustegevusega kaasnev vibratsioon. 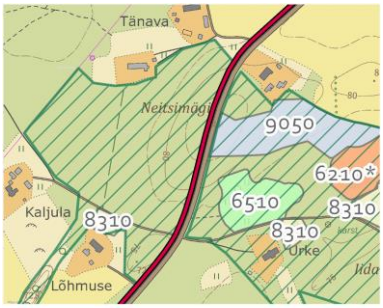 	**Kavandada kergliiklustee maanteest lääne poole.** **Kergliiklustee ehitustegevusel tuleb vältida kaitse-eesmärgiks olevate koosluste esinemisaladel ehitussõidukite poolset tallamist.** **Kergliiklustee kavandada vähemalt 50 m kaugusele koobaste esinemisalast ning antud teelõigu projekteerimisel tuleb arvestada vajadusega vältida ehitustegevusel vibratsioonirikkaid tegevusi, mis võiksid põhjustada koobaste varinguid.**	**Tõhus** Meetme täitmist peab jälgima KOV edasiste planeeringute ja projektide menetlemisel ja KeA tegevuste kooskõlastamisel.
EE0020341 Kõnnumaa-Väätsa linnuala	Üldplaneering näeb ette linnuala kõige põhjapoolsema lahustüki osa idaservale kattumist perspektiivse Kuimetsa-Vaopere kergliiklusteega. EELIS andmetel puuduvad perspektiivse kergliiklustee alal kaitse-eesmärgiks olevate linnuliikide pesitsusalad. Seega mõju linnuala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele pole oodata. Ettevaatuspõhimõttest lähtuvalt on asjakohane ajastada pesitsushäiringut põhjustada võivad tegevused väljaspoole pesitsusperioodi.	**Vältida kergliiklustee rajamisega seonduvat metsa raadamist ning mürarikast ehitustegevust lindude pesitsusperioodil.**	**Tõhus** Meetme täitmist peab jälgima KOV edasiste planeeringute ja projektide menetlemisel ja KeA tegevuste kooskõlastamisel.
EE0020341 Kõnnumaa-Väätsa linnuala	Üldplaneering määrab perspektiivsed tuuleenergia arendusalad valla territooriumil. Alad on määratud vähemalt 600 m puhvriga linnualast, mis välistab otsese mõju enamike linnuliikide elupaikadele. Linnuala kaitse eesmärgiks olevatest linnuliikidest võib tuuleparkide poolt ohustatuks pidada: kaljukotkast, must-toonekurge, laululuike, rüüti,	**Rapla valla tuuleenergia arengualadele arendamisel ei tohi Kõnnumaa-Väätsa linnuala ega selle kaitse-eesmärke kahjustada.**	**Tõhus** Meetme täitmist peab jälgima KOV edasiste planeeringute ja projektide menetlemisel ja KeA tegevuste

	tetre ja metsist.	**Võimaliku ebasoodsa mõju ilmnemise tõenäosust on võimalik ära hoida ning vähendada arengu suunamisel järgmistes etappides (detailplaneeringutes, projektides) jätkuvalt Natura kaitse-eesmärkidega arvestamisega ning vajadusel leevendusmeetmete rakendamisega. Tuulikute ebasoodsat mõju saab vajadusel välistada läbi sobiva tehnilise lahenduse ning asukohavaliku detailse lahenduse planeeringu tasandil. Detailse lahenduse planeeringu/projekti menetluse raames tuleb koostöös linnustiku eksperdiga täpsustada mõjusid kavandatava tegevuse mahu, täpse asukoha ning tehnilise lahenduse eripärasid arvestades ning vajadusel tuleb viia läbi täiendavad linnustiku uuringud. Tingimus kehtib kõigi valla territooriumile kavandatavate tuuleenergia arengualade puhul.**	kooskõlastamisel
	Kaljukotkas – lähim EELISes registreeritud pesa jääb lähimast tuulepargi eelvaliku alast 3.6 km kaugusele. Erialakirjanduse andmetel hõlmab kaljukotka pesitsemiseks kasutatav territoorium tuumalana 2 km raadiust ala ümber pesa. Tööstuslike elektrituulikute püstitamine pesitsusterritooriumi tuumalas viib kaljukotka pesitsusterritooriumi hülgamiseni kaljukotka poolt. Väljaspool tuumala kasutab kaljukotkas erinevaid maastikke valikuliselt ning kodupiirkonnas on võimalik kaaluda tuulikute püstitamist vaid elupaikadena mittekasutatavatele kõlvikutele. Juhul, kui	**Täiendavaid tingimusi ei ole vaja seada.**	

	planeeritakse uute kõrgepingeliinide püstitamist, tuleb hoiduda nende rajamisest pesast lähemale kui 500 m[38].		
	Must-toonekurg – linnuala Rapla valla territooriumile jäävale osale jääb üks must-toonekure registreeritud elupaik (KLO9128754). Must-toonekurg on märgitud loodusala kaitse-eesmärgiks, samas kehtiv kaitsekorralduskava (KKK) liigi osas kaitse-eesmärke ei sea, **sest liiki pole alal aastaid esinenud.** Elupaiga kohta on EELISes vaatlusandmeid alates 1987 aastast. Ühelgi registreeritud vaatluskorral pole pesa olnud liigi poolt asustatud. KKK kohaselt on Keava raba põhjaosas nähtud lindu toitumas (2002.a), seega on pesitsemine võimalik. Samas arvestades liigi väga ulatuslikku elupaigakasutust ei ole see sugugi kindel. KKK kohaselt on liik pesitsenud (ilmselt 1990-ndatel?) Saunametsa metsise püsielupaigas. KKK kohaselt ja ka ortofotode andmetel on Saunmetsa metsise püsielupaigas teostatud ulatuslikult raiet ja kuivendamist, mis on elupaiga seisundit oluliselt halvendanud. **Samas on elupaik sept 2021 piiritletud varasemaga võrreldes oluliselt suuremale alale**, seega eeldatavalt kaitseala valitseja näeb vajadust antud alal elupaika jätkuvalt kaitsta. Must-toonekure elupaigad on eelkõige vanad, minimaalse häirimise ja soodsate toitumispaikadega looduslikult mitmekesised metsamassiivid. Reaalselt on väga ebatõenäoline, et perspektiivsed tuulepargid saaksid liigi seisundit linnualal halvendada, sest liiki ei esine juba väga pikka aega kaitstavas elupaigas ja elupaika on juba kahjustatud kuivendamise ja raietega. Samas lähimad tuulepargi eelvaliku alad jäävad uutele elupaiga piiridele lähemale kui 2 km. Kaugemate alade puhul on otsene mõju liigile ja seega linnuala kaitse eesmärkidele välistatud.	**Mitte kavandada perspektiivseid tuuleenergia arendusalasid lähemale kui 2 km must-toonekure potentsiaalse elupaiga piiridest.** **Kui tuuleparke kavandatakse metsamassiivi lähedale (kuni 20 km pesapaigast), kus on teada must-toonekure elupaik, on vaja enne tuuleparkide ehitamist selgitada välja must-toonekure elupaigakasutus nendel aladel ja mitte kavandada tuuleparke must-toonekure toitumis-, puhke- ega pesitsusaladele ning nende vahele[39].**	**Tõhus** **Tõhus** Meetme täitmist peab jälgima KOV edasiste planeeringute ja projektide menetlemisel ja KeA tegevuste kooskõlastamisel.

[38] Kaljukotka (Aquila chrysaetos) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 3.12.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/300.

[39] Must-toonekure (Ciconia nigra) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 14.02.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/105.

	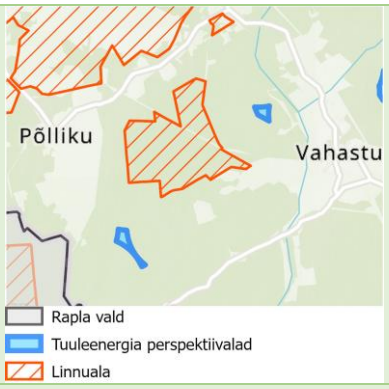		
	Laululuik - Inimpelgliku liigina asustab laululuik eelkõige loodusmaastikke, eelistades pesapaigana rabajärvi ning vanu turbakarjääre. Laululuike on leitud pesitsemas Keava rabas 1995. ja 2012. aastal. 2013. aasta suvel vaadeldi laululuige paari Imsi järvel, mis viitab võimalikule pesitsemisele. Lähim tuulepargi eelvaliku ala jääb u 2 km kaugusele liigi võimalikust pesitsusalast. Vahemaad võib teaduskirjandusele tuginedes[40] pidada piisavaks vältimaks mõju liigi seisundile linnualal.	**Tuuleenergia potentsiaalsete arengualade edasisel mõjude hindamisel tuleb kaasata linnustiku ekspert ning teostada alal linnustiku uuring, mis hõlmab linnustiku rännet, pesitsemist ja elupaigakasutust. Tuulepargi kavandamisel tuleb arvestada linnustiku uuringu tulemusi ning vajadusel kavandada asjakohased leevendavad meetmed.**	**Tõhus** Meetme täitmist peab jälgima KOV edasiste planeeringute ja projektide menetlemisel ja KeA tegevuste kooskõlastamisel.
	Rüüt - Rüüt pesitseb Eestis ainult rabades, toitu otsib ka põldudelt ja niitudelt. 2012. aasta soolinnustiku seire käigus hinnati linnuliigi arvukuseks Kõnnumaa loodusalal 33 paari. Teaduskirjanduse andmetel on tuuleparkide ja rüüdi elupaikade vaheline soovitatav kaugus 1000 m.[41] Rapla ÜPs on tuuleparkide eelvaliku alade ja elupaikade vaheline kaugus suurem kui 1 km, seega vahemaad võib pidada piisavaks vältimaks mõju liigi seisundile linnualal.		
	Teder - Kõnnumaa piirkonnas oli 2002. aasta seisuga neli tedremängu ala (Keava soos kolm ja Palasi rabas üks) 20–30 kukega. 2012. a soode linnustiku inventuuril loendati kokku 9 tedrekukke Keava, Palasi ja Ülesoo rabadest. Teaduskirjanduse andmetel on tuuleparkide ja tedre elupaikade vaheline soovitatav kaugus 1000 m.[42] Rapla ÜPs on tuuleparkide eelvaliku alade ja elupaikade vaheline kaugus suurem kui 1 km, seega vahemaad võib pidada piisavaks vältimaks mõju liigi seisundile linnualal.		
	Metsis - Metsis on Eestis paikne lind ja eelistab elupaigana vanu loodusmetsi. Metsise mängupaigad asuvad Eestis eelkõige suuremate või väiksemate rabade ümbruse männikutes, kus metsa vanus on kõige sagedamini 80 kuni 130	**Tuuleenergia potentsiaalsete arengualade edasisel mõjude hindamisel tuleb pöörata**	**Tõhus** Meetme täitmist peab jälgima KOV edasiste planeeringute ja

[40] Busch, M., Trautmann, S., Gerlach, B. 2017. Overlap between breeding season distribution and wind farm risks: a spatial approach. VOGELWELT 137: 169–180

[41] Busch, M., Trautmann, S., Gerlach, B. 2017. Overlap between breeding season distribution and wind farm risks: a spatial approach. VOGELWELT 137: 169–180

[42] Busch, M., Trautmann, S., Gerlach, B. 2017. Overlap between breeding season distribution and wind farm risks: a spatial approach. VOGELWELT 137: 169–180

	aastat. Keskkonnaregistri järgi on Kõnnumaal teada 5 metsise mängupaika. KKK alusel on alal metsise seisund pidevalt halvenenud, samas pikaajalise kaitse-eesmärgina nähakse, et alal on vähemalt kuus metsise mängupaika, kus mängudes osaleb vähemalt 15 metsisekukke. Teaduskirjanduse andmetel on tuuleparkide ja metsise elupaikade vaheline soovitatav kaugus 1000 m.[43] Rapla ÜPs on tuuleparkide eelvaliku alade ja elupaikade vaheline kaugus vähemalt 1 km, seega vahemaad võib pidada piisavaks vältimaks negatiivset mõju liigi seisundile linnualal.	**tähelepanu võimalikele kaudsetele mõjudele metsise elupaikadele. Eeskätt tuleb selgitada valla kaguosasse jäävate alade puhul võimalik metsiste elupaikade vaheline liikumine ja sellega seonduvad võimalikud mõjud.**	projektide menetlemisel ja KeA tegevuste kooskõlastamisel.

Natura asjakohase hindamise tulemused ja järeldus

Natura asjakohases hindamises leiti, et rakendades leevendavaid meetmeid (meetmed esitatud Tabel 9) on võimalik vältida negatiivset mõju Karitsu loodusalale, Kuusiku loodusalale, Kõnnumaa loodusalale ja Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärkidele ja ökoloogilisele terviklikkusele.

Üldplaneeringu tasemel läbi viidud Natura asjakohane hindamine ei asenda üldplaneeringust tulenevate tulevaste projektide asjakohase hindamise nõuet.

4.1.4 Mõju rohelisele võrgustikule

Eestis on rohelist võrgustikku kavandatud eelkõige ökoloogilise võrgustikuna, mis keskendub ökosüsteemide toimimisele ja elurikkuse säilitamisele. Euroopa looduskaitsepoliitika viimaste suundumuste kohaselt on aga senist lähenemist rohelisele võrgustikule mõnevõrra edasi arendatud ja välja on töötatud nn rohetaristu kontseptsioon, mis käsitleb rohelise võrgustiku funktsioone laiemalt[44]. Rohetaristu all mõistetakse nii linnas kui maal paiknevat looduslike ja poollooduslike alade ja muude keskkonnaelementide strateegiliselt kavandatud võrgustikku, mis on loodud ja mida hallatakse selleks, et pakkuda mitmesuguseid ökosüsteemiteenuseid[45].

Rohelise võrgustiku puhul eristatakse järgmisi omavahel seotud struktuurielemente[44]:

- **tugialad (ehk tuumalad)** – piirkonnad, millele süsteemi funktsioneerimine valdavalt toetub. Tugialad on ümbritseva suhtes kõrgema loodus- ja keskkonnakaitselise väärtusega;
- **rohekoridorid** – ribastruktuurid nn siduselemendid, mis ühendavad tuumalad terviklikuks võrgustikuks.

Üldplaneeringu käsitluses tuleb rohevõrgustiku paiknemise ja kasutustingimuste määramisel tagada nii rohevõrgustiku ökoloogiline sidusus kui arvestada ka rohevõrgustiku rekreatiivsete eesmärkidega.

Rohelise võrgustiku paiknemise Rapla vallas määrab Rapla maakonnaplaneering 2030+. Maakonnaplaneering annab valla rohelise võrgustiku tugialadele ja koridoridele üldised

[43] Busch, M., Trautmann, S., Gerlach, B. 2017. Overlap between breeding season distribution and wind farm risks: a spatial approach. VOGELWELT 137: 169–180

[44] Keskkonnaagentuur ja Hendrikson ja Ko OÜ. 2018. Rohevõrgustiku planeerimisjuhend.

[45] Ökosüsteemiteenused – mitmesugused keskkonnakaitselised, sotsiaalsed ja majanduslikud hüved, mida ökosüsteemid inimkonnale pakuvad.

kasutustingimused, mis peavad tagama rohelise võrgustiku toimimise. Üldplaneeringus täiendatakse neid vajadusel üldplaneeringu üldistusastmest ja kujunenud olukorrast lähtuvalt. Vastavalt Rapla maakonnaplaneeringu KSH aruandele on olemasolevaid ja potentsiaalseid konfliktikohti rohelisele võrgustikule suhteliselt vähe. Rohelisele võrgustikule eeldatavalt suurimat mõju avaldavad maakonnaplaneeringusse kantud objektid on perspektiivsed Rail Baltic trassikoridor ja T15 Tallinn–Türi tugimaantee. Tegu on objektidega, mille planeeringulahendus on välja töötatud eraldiseisvalt ning mille trassikoridorid on maakonnaplaneeringusse üle võetud.

Mõned rohevõrgustiku koridorid Rapla vallas paiknevad asulatele küllaltki lähedal, kuid konfliktivõimalus on siiski väike. Üldplaneeringus kavandatud elamu- ja tootmisalade perspektiivsed laiendused on kavandatud suundadel, mis konflikte oluliselt ei suurenda.

Rohevõrgustiku üheks olulisemaks konfliktobjektiks Rapla territooriumil on valda läbima kavandatav Rail Balticu trassikoridor. Rail Balticu mõjude hindamine on teostatud maakonnaplaneeringu KSH raames ning lõikudele on eraldi teostamisel KMH-d. Seega on trassi rajamisega seonduvaid mõjusid hinnatud ja ka leevendavad meetmed välja toodud. Üldplaneeringutega trassikoridori ega seda puudutavat ei muudeta ning mõjude kordushindamist Rail Balticu osas ei teostata. Samas on Rail Baltic piirkonna rohevõrgustikku väga oluliselt mõjutav objekt ning üldplaneeringu tasemel on oluline rohevõrgustiku planeerimisel arvestada Rail Balticu killustavat mõju ning perspektiivsete ökoduktide paiknemist.

Rapla valla roheline võrgustik toimib nii ökoloogilisi kui ka puhkevõimalusi pakkuva võrgustikuna. ÜP-ga on täpsustatud maakonnaplaneeringust võetud rohevõrgustiku piire ja kasutustingimusi. Rohevõrgustikust on välja arvatud tiheasustusalad ja kompaktsed hoonestusalad. **Rohevõrgustiku paiknemise läbimõeldud täpsustamisel on selle säilimisele ja toimimisele positiivne mõju.**

KSH käigus anti täiendavad soovitused rohevõrgustiku sidususe parandamiseks. Selleks analüüsiti Rail Balticu ja T15 maantee teadaolevaid kavandatavaid loomaläbipääsude asukohti, maanteede loomõnnetuste andmeid ning ökosüsteemide väärtust. Samuti arvestati naabervaldade rohevõrgustiku teadaolevaid täpsustusi. Rapla ja Kehtna valdade rohevõrgustiku täpsustamine teostati ühisena.

Rohevõrgustiku planeerimisjuhendi[46] kohaselt peavad rohevõrgustikku olema hõlmatud kaitstavad alad ja elurikkuse koondumiskohad, mille osas tuleks rohevõrgustiku abil tagada sidusus.

Maakonnaplaneeringu rohevõrgustikku ei ole olnud hõlmatud praeguse Raikküla-Paka hoiuala ja kavandatavate Raikküla looduskaitseala ning Pakamäe looduskaitseala territooriumid. Alad on ka ELME ökosüsteemide baaskaardi kohaselt kõrge ökoloogilise väärtusega. KSH teeb seega ettepaneku hõlmata kaitsealade ja kavandatavate kaitsealuste alade territooriumid rohevõrgustiku alade hulka ning siduda need ülejäänud rohevõrgustikuga.

Raikküla piirkonnas on rohevõrgustiku sidususe parandamise ettepanek kujutatud järgneval joonisel.

[46] Kutsar, R., Metspalu, P., Eschbaum, K., Vahtrus, S., Sepp, K. Rohevõrgustiku planeerimisjuhend. Tallinn–Tartu 2018.

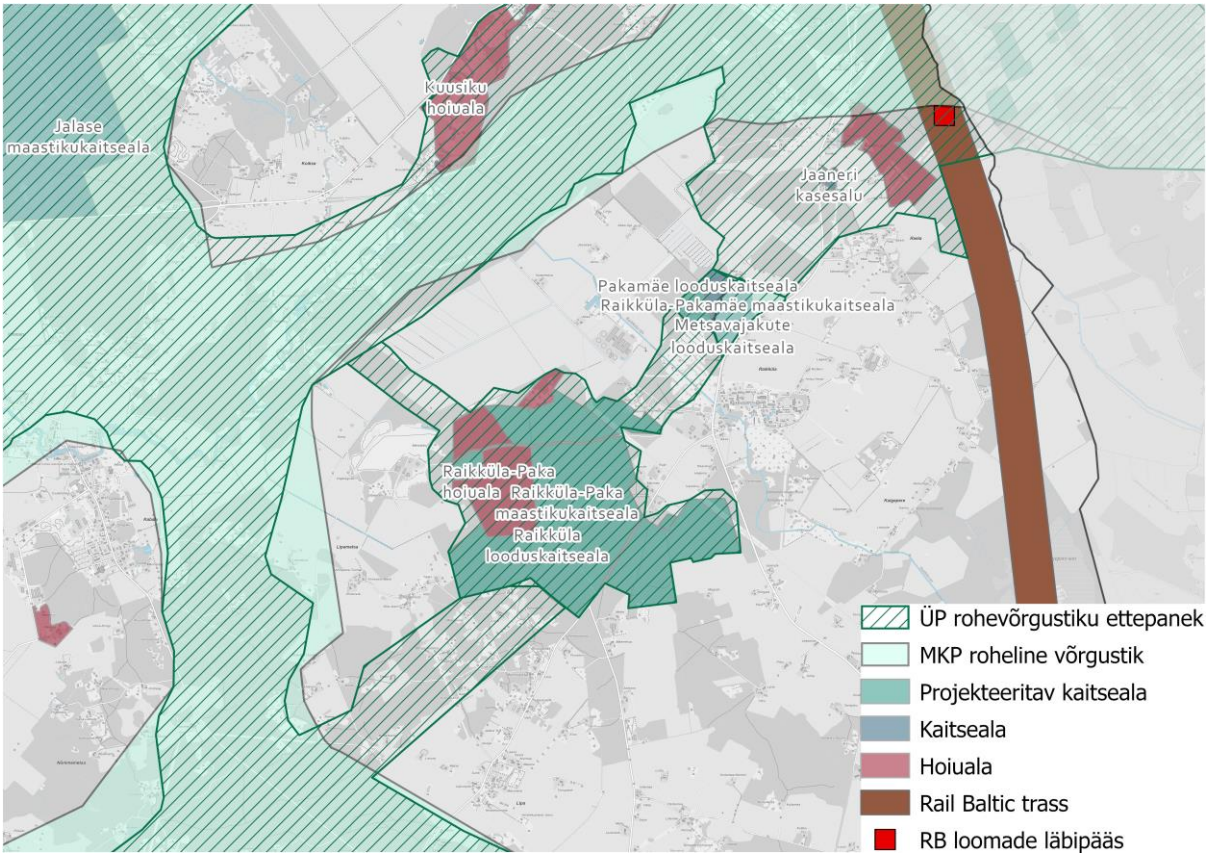

Joonis 6. Rohevõrgustiku ettepanek Raikküla piirkonnas. Rohevõrgustikku on hõlmatu olemasolevad ja perspektiivsed kaitsealused alad. Sidususe tagamiseks on koridoride kavandamisel lähtutud ELME ökosüsteemide baaskaardi seisundi andmetest ja koridoridesse hõlmatud paremas seisundis kooslused. Oluline on tagada sidusus perspektiivse RB loomade läbipääsuga. Alus: Maa-amet WMS: Halltoonides kaart.

Kuusiku piirkonnas on asjakohane hõlmata rohevõrgustikku Kuusiku hoiuala ja Kuusiku mõisa pargiala. Samas võib rohevõrgustikust välja jätta intensiivses põllumajanduslikus kasutuses olevad monokultuursed alad.

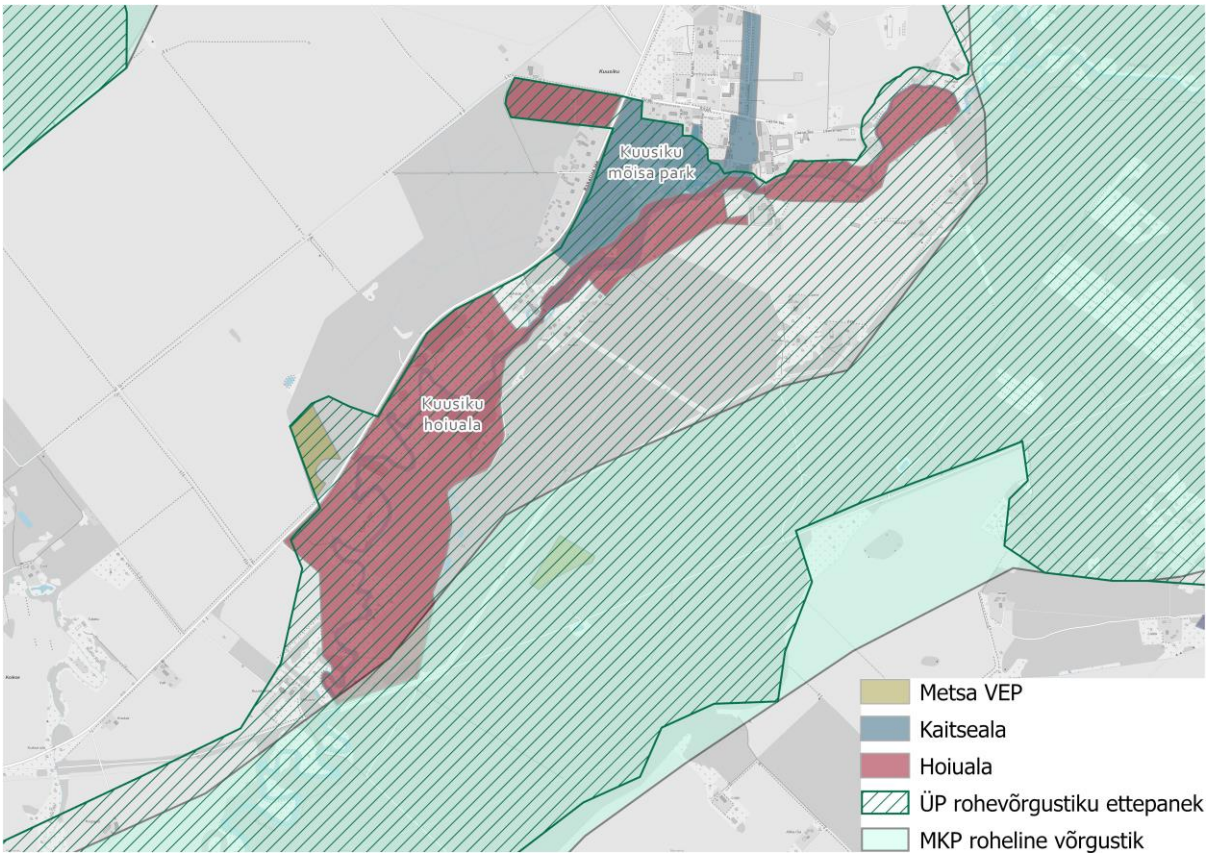

Joonis 7. Rohevõrgustiku ettepanek Kuusiku piirkonnas. Alus: Maa-amet WMS: Halltoonides kaart.

Härgla piirkonnas teostati rohevõrgustiku paiknemise täpsustamiseks ÜP alusuuringuna rohevõrgustiku analüüs[47]. Analüüsi käigus selgitati välitöödega piirkonna tegelik loomade liikumine. Piirkond on oluline, kuna koridor ühendab Mahtra looduskaitseala ja Rabivere maastikukaitseala tuumalasid ning ületab tulevikus nii Rail Balticu trassi kui ka riigimaantee T15 trassi. **Piirkonna roheühenduste säilimine on esmatähtis kuna tuleb tagada, et suurte infrastruktuuride leevendusmeetmed (loomade läbipääsud) ka reaalselt toimima jäävad**. Seega on rohevõrgustiku paiknemist täpsustatud lähtudes loomade liikumiskoridoridest, samas on rohevõrgustikust välja jäätud väheväärtuslikud monokultuursed intensiivses kasutuses põllumaad ning hoonestatud külakeskused. Seli piirkonnas on rohevõrgustikku hõlmatud kohaliku olulise tähtsusega puhkealana kasutatav Pirgu terviseradade piirkond.

[47] Klein, L. 2020. Härgla piirkonna rohevõrgustiku analüüs Kohila valla piirialadele jäävas rohekoridoris.

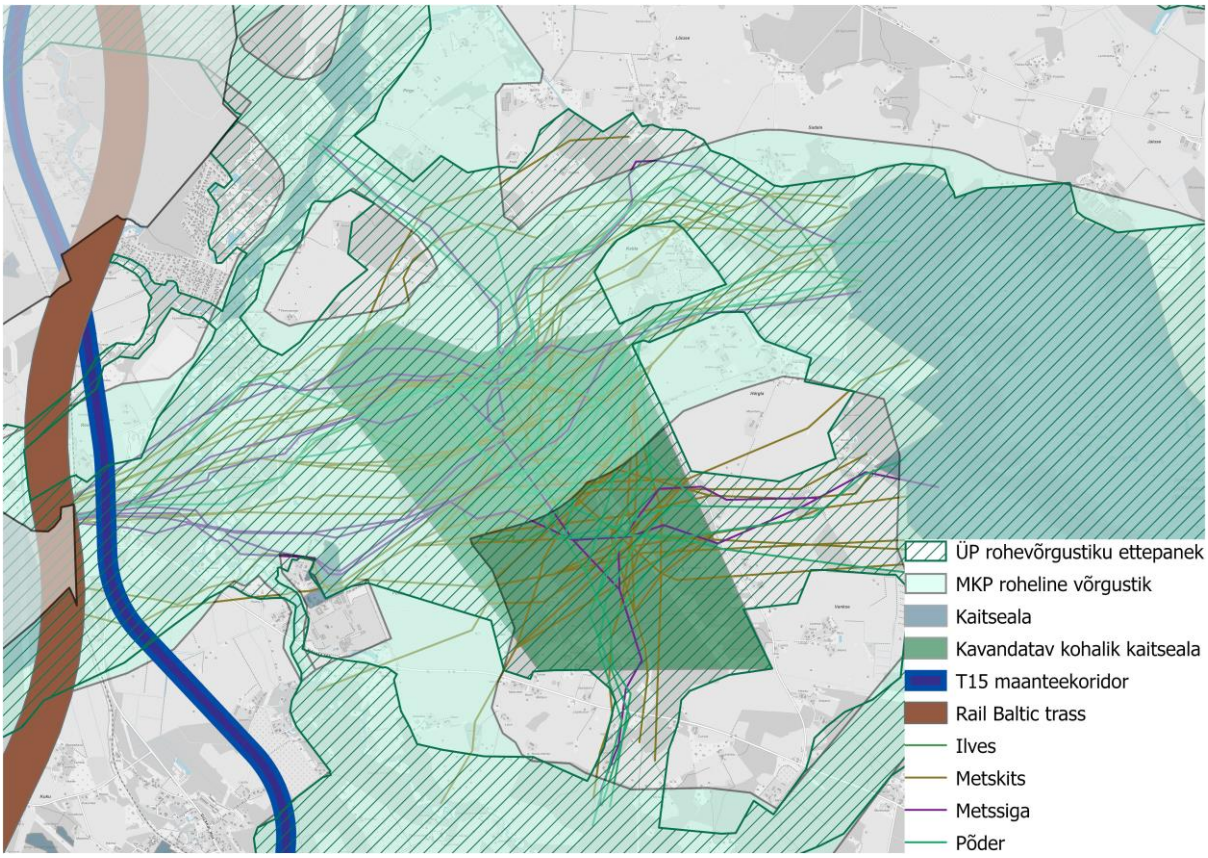

Joonis 8. Rohevõrgustiku ettepanek Härgla piirkonnas. Alus: Maa-amet WMS: Halltoonides kaart.

Valla lõunaosas Velise jõe piirkonnas on samuti asjakohane lähtuvalt Rail Balticu projektist rohevõrgustiku paiknemist täpsustada. Nimelt säilib loomade jaoks läbipääsuna tulevasest raudteest Velise jõe kavandatav sild. Sellest lähtuvalt tuleb maakonnaplaneeringu kohast rohekoridori nihutada põhja suunas jättes Velise jõe koridori keskosasse.

Olulise ruumilise mõjuga objektidest kavandab üldplaneering tuuleparkide potentsiaalseid alasid. Tuuleparkide asukohtadena ei ole rohelise võrgustiku alad välistatud. Kaasaegsete tuulikute omavahelise suure vahekauguse tõttu ei peeta rohevõrgustikku tuuleparkide aladena otseselt ebasobivaks. Tänapäeva tuuleparkides paiknevad elektrituulikud üksteisest 500-1000 m vahemaadega. Seega otsest liikumistakistust nad elustikule ei tekita. **Täpsem mõju rohevõrgustikule vajab hindamist iga konkreetse tuulepargi arenduse mõjude hindamise käigus.**

Rohelise võrgustiku toimimine tagatakse läbi ÜP-s seatud kasutustingimuste, mida võrreldes maakonnaplaneeringuga on Rapla valla ÜP-s täpsustatud. **ÜP-s täpsustatud rohevõrgu kasutustingimusi võib üldjoontes pidada piisavaks rohevõrgustiku funktsiooni säilimiseks. Oluline on tingimuste järjepidev rakendamine.**

Koridoride lõikumisel riigimaanteega (konfliktikohad) tuleb parandada nähtavust ja kavandada abinõud loomade liikumisvõimaluste säilimiseks. Maanteede, raudteede ja rohevõrgustiku koridoride lõikumispaikades tuleb liiklusvoogude suurendamise kavandamisel rakendada loomade ülepääsu võimaldavaid abinõusid (planeerida tunnelid, ökoduktid jne). Ökoduktide kavandamisel arvestada, et ökodukti kavandamine peab olema terviklik ning võimaldama loomade läbipääsu ka paralleelselt/lähestikku kavandatud taristuobjektide (maantee ja raudtee) puhul.

4.1.5 Mõju põhjaveele

4.1.5.1 Mõju põhjavee kvaliteedile

Rapla vald jääb suuremas osas Matsalu alamvesikonda. Rapla linn ja Valtu küla saavad vee peamiselt Ordoviitsiumi veekihist. Rapla vald tervikuna saab vee peamiselt Ordoviitsiumi ja Ordoviitsium-Kambriumi põhjaveekihtidest[48].

Rapla linna puurkaevus (Ordoviitsiumi veekiht) on suur rauasisaldus. Ordoviitsiumi-Kambriumi vesi on väikese kareduse ja vähesel määral suurema rauasisaldusega.

Rapla vallas, sh suuremate asulate piirkonnas, on põhjavesi suuresti kaitsmata või nõrgalt kaitstud. Mõningates kohtades on põhjavesi ka keskmiselt kuni suhteliselt kaitstud (Joonis 9).

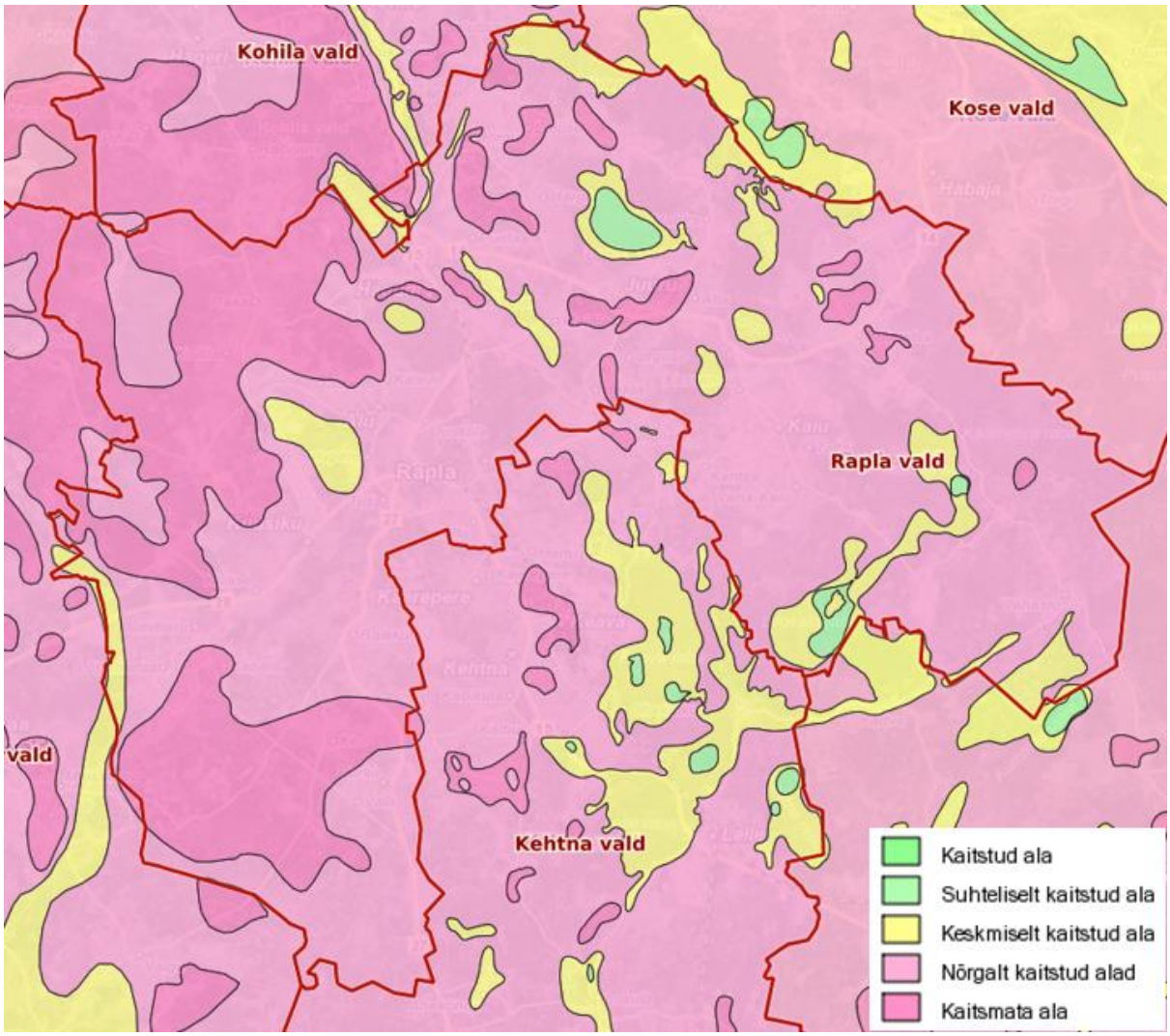

Joonis 9. Rapla valla põhjavee kaitstuse kaart (1:400 000). Alus: Maa-amet WMS: Põhjavee kaitstuse kaart.

[48] Rapla vallas kehtib ÜP koostamise ajal neli erinevat ÜVK arengukava iga ühinenud vallaosa kohta (endised Raikküla, Rapla, Juuru ja Kaiu vallad). Uue ühise ÜVK arengukava koostamisel tuleb järgida selle arengusuundi.

Kaitsmata (väga kõrge reostusohtlikkus) põhjaveega alad on eelkõige alvarid, kus moreenist pinnakatte paksus on alla 2 m. Nõrgalt kaitstud (kõrge reostusohtlikkus) põhjaveega aladel on valdavalt moreenist pinnakatte paksus 2–10 m ning savi või liivsavi paksus alla 2 m.

Keskmiselt kaitstud (keskmine reostusohtlikkus) põhjaveega aladel on moreenist pinnakatte paksus 10–20 meetrit ning savi ja liivsavi paksus 2–5 meetrit. Suhteliselt kaitstud (madal reostusohtlikkus) põhjaveega aladel on moreenist pinnakatte paksus 20–50 meetrit ning savi ja liivsavi paksus 5–10 meetrit.

Rapla linnas on põhjaveevarud kinnitatud keskkonnaministri käskkirjaga nr 1-2/16/743[49] poolt 26.07.2016. a järgmiselt (Tabel 10):

Tabel 10. Kinnitatud põhjaveevarud Rapla vallas.

Veehaare	Valdaja	Kasutatav veekiht	Tarbevaru, m^3/ööpäevas	Tarbevaru kehtivuse aeg
Uusküla	AS Rapla Vesi	O_3prg	3000	01.01.2038
Rapla linn	AS Solbritt	O_3prg	500	
	AS Teede REV-2	O_3prg	100	
Rapla linn	AS Solbritt	O-C	1800	31.12.2043

Rapla valla ühisveevarustuses kasutatavate puurkaevude kaudu ammutatakse vett Siluri-Ordoviitsiumi Matsalu põhjaveekogumist. Ülevaate Eesti Geoloogiateenistuse poolt 2020. a hinnatud seisundi kohta on toodud Tabel 11-s.

Tabel 11. Rapla valla ühisveevarustuses kasutatavate põhjaveekogumite seisund. (Andmed: Eesti põhjaveekogumite seisund perioodil 2014–2019. Eesti Geoloogiateenistus, 2020).

Põhjaveekogum	Põhjavee-kogumi number	Keemiline koondhinnang 2020	Koguseline koondhinnang 2020	Põhjavee koond-seisund 2020	Mittehea seisundi põhjus
Siluri-Ordoviitsiumi Matsalu põhjaveekogum	11	Halb	Hea	Halb	Vajab selgitamist (kõrged PHT näidud)
Siluri-Ordoviitsiumi Harju põhjaveekogum	10	Hea	Hea	Hea	-
Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogum Lääne-Eesti vesikonnas	4	Hea (O)	Hea	Hea (O)	Vajab selgitamist (kõrgemad Cl^- sisaldused)

Rapla vallas on tarbijad ÜVK-ga varustatud Rapla linn (koos uuemate Uusküla küla elamupiirkondadega), Alu alevik, Hagudi alevik, Iira küla, Kodila küla, Kuusiku alevik ja Valtu küla. Elanikud, kellel puudub ühiskanalisatsioonisüsteemi kasutamise võimalus, juhivad oma reovee kogumiskaevudesse. Rapla vallas paikneb 13 reoveekogumisala (Tabel 12). **Rapla valla üldplaneeringu eelnõu ei määra perspektiivseid reoveekogumisalasid. Eeskätt Rapla linna piirkonnas on asjakohane perspektiivsed elamualade laienemise alad määrata ka perspektiivseks reoveekogumisalaks kui vee-ettevõtja hinnangul on võimalik sinna tulevikus**

[49] https://envir.ee/media/694/download

trasse laiendada. Asustuse laiendamine on alati eelistatud rajada piirkondadesse kuhu on võimalik ühisveevärgi ja kanalisatsiooni perspektiivis laiendada.

Tabel 12. Rapla valla reoveekogumisalad (Allikas: EELIS 15.08.2021).

Registrikood	Kogumisala nimetus	Asukoht	Tüüp	Koormus, ie	Pindala, ha
RKA0700345	Valtu	Valtu küla	alla 2000 ie	217	11,2
RKA0700351	Tamme	Kabala- ja Nõmmemetsa küla	alla 2000 ie	359	29
RKA0700350	Rapla	Rapla linn, Juula-, Tuti-, Mahlamäe-, Sulupere-, Ülejõe- ja Uusküla küla	üle 2000 ie	10 514	391,2
RKA0700352	Raikküla	Raikküla küla	alla 2000 ie	663	19,9
RKA0700353	Purku	Purku küla	alla 2000 ie	159	16,4
RKA0700346	Kuusiku	Iira küla, Kuusiku alevik	alla 2000 ie	139	9
RKA0700380	Kuimetsa	Kuimetsa küla	alla 2000 ie	261	24,5
RKA0700347	Kodila	Kodila küla	alla 2000 ie	260	15,9
RKA0700381	Kaiu	Kaiu alevik	alla 2000 ie	548	30,2
RKA0700384	Järlepa	Järlepa küla	alla 2000 ie	237	24,6
RKA0700383	Juuru	Juuru alevik, Atla küla	alla 2000 ie	648	66,7
RKA0700344	Hagudi	Kuku- ja Hagudi küla, Hagudi alevik	alla 2000 ie	288	28,4
RKA0700349	Alu	Alu alevik, Kalevi küla	alla 2000 ie	663	30,3

Reoveekogumisaladega seonduvalt tuleb arvestada reoveepuhastite paiknemisega ja nendest tulenevate kitsendustega[50]. Reoveepuhastitele kehtivad nende puhastusvõimsusest ja tehnoloogiast sõltuvad kujad. Kuja ulatuses võib esineda reoveepuhasti tegevusega kaasnevaid häiringuid ning kuja ulatusse ei ole lubatud kavandada elu- ja ühiskondlikke hooneid.

Piirkondades, mis paiknevad reoveekogumisaladel, kuid kus puudub ühiskanalisatsioonisüsteem, võib rajada omapuhasti või kasutada lekkekindlaid kogumismahuteid (veeseadus § 124 lg 6). Kogumiskaevude tühjendamist teostatakse äravedamisteenust pakkuva paakautoga. Kaevude tühjendamist tellivad kohalikud elanikud ise.

Rapla valla üksikmajapidamistes (sh hajaasustusega külad), mis jäävad välja reoveekogumisaladest, võib kaitstud, suhteliselt kaitstud ja keskmiselt kaitstud põhjaveega aladel pinnasesse immutada kuni 5 m^3 vähemalt mehaaniliselt puhastatud heitvett või kuni 50 m^3 bioloogiliselt puhastatud heitvett ööpäevas (KKM määrus nr 61 § 8).

Soojuspuuraukude ja horisontaalsete maasoojussüsteemide rajamine on lubatud kui kaitsmata põhjaveega aladel kavandatav süsteem on kinnine (st põhjavesi juhitakse samasse veekihti).

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamine toimub kehtivate arengukavade järgi[48]. Rapla valla asjakohased ÜVK arengukavad on järgmised:

- endise Raikküla valla ÜVK;
- endise Rapla valla ÜVK;
- endise Juuru valla ÜVK;
- endise Kaiu valla ÜVK.

[50] Kanalisatsiooniehitise planeerimise, ehitamise ja kasutamise nõuded ning kanalisatsiooniehitise kuja täpsustatud ulatus. Vastu võetud 31.07.2019 nr 31.

Valla kehtiva ÜVK arengukavade järgi jätkatakse ÜVK torustike ning sademevete torustike renoveerimist.

ÜVK arendamise kavades on välja toodud planeeritavad veemajanduse arendustegevused Rapla valla ÜVK-ga varustatud asulates. **Rapla valla üldplaneering võtab arvesse ÜVK-dest tulenevaid põhimõtteid üldplaneeringu täpsusastmes. ÜVKd ei kavanda oluliselt maakasutust mõjutavaid tegevusi (puhastite võimsuse olulist suurendamist vms).**

Rapla valla ÜP-ga on seatud põhimõtted sademevee käitlemiseks. Ühiskondliku hoone maa-alal tuleb kasutada sademevee pinnasesse immutamise lahendusi (nt parklates vett läbilaskvad pinnad jt sademeveelahendused). Uutel ja rekonstrueeritavatel äri- ja tootmisaladel tuleb võtta kasutusele tehnilisi lahendusi sademevee pinnasesse immutamiseks ning tagatakse lahendused sademevee puhastamiseks (õli-, bensiini- ja liivapüüdurid, sademevee vahemahutid, annusmahutid). Sademevee juhtimine riigitee kraavidesse on lubatud ainult põhjendatud juhtudel koostöös Maanteeametiga. Üldjuhul arendusalade sademevett riigimaantee kraavidesse ei juhita. Parklates kasutada erinevaid sademeveelahendusi sademevee maksimaalseks kohapealseks immutamiseks: sademevee puhastamine, puhverriba[51] ja/või vett läbilaskvate materjalide kasutamine[52] vastavalt sademevee kvaliteedile ja ala iseloomule. **Samas tuleb parklate sademevee immutamisel tagada selle vastavus lubatud saasteainete sisaldustele. Suuremate parklate ja tööstuskasutuses parklate puhul on asjakohane kasutada õlipüüdureid.**

Rapla valla ÜP-ga seatakse sademeveelahenduste arendamiseks tingimused: soodustada sademevee pinnasesse immutamist, valides ala suuruse ja otstarbe järgi sobivad lahendused. Looduspõhiste immutavate lahenduste (nt imbaiad, roheribad jms) puhul tuleb sageli arvestada suurema ruumivajadusega. Vältida üldjuhul laiaulatuslike asfalteeritud alade rajamist. Asfalteeritud alad liigendada roheribade ja vihmapeenardega, väiksemate parklate puhul kasutada vett läbilaskvaid katendeid. **Tingimusi võib pidada asjakohaseks ning negatiivseid keskkonnamõjusid leevendavaks. Sademevee juhtimisel veekogudesse ja immutamisel tuleb tagada veekvaliteedi vastavus õigusaktidega seatud kvaliteedinõuetele.**

Üldplaneeringus kavandatava maakasutusega kaasnevana ei ole oodata negatiivse mõju avaldamist põhjavee seisundile juhul kui järgitakse üldplaneeringuga sätestatavaid tingimusi ning õigusaktidega kehtivaid veemajanduse regulatsioone.

4.1.5.2 Mõju põhjavee kvantiteedile

Piirkonnas kasutatakse ühisveevarustuses põhiliselt põhjavett Siluri-Ordoviitsiumi Matsalu põhjaveekogumist, Siluri-Ordoviitsiumi Pärnu põhjaveekogumist ning Siluri-Ordoviitsiumi Harju põhjaveekogumist. Ülevaade põhjavee hinnatud seisundi kohta on toodud Eesti Geoloogiateenistuse poolt 2020. a koostatud töös esitatud Tabel 11-s.

Siluri-Ordoviitsiumi Matsalu, Siluri-Ordoviitsiumi Harju põhjaveekogumi ja Siluri-Ordoviitsiumi Pärnu põhjaveekogumite koguselise seisundi seisundiklass ja keemilise seisundi seisundiklass on Lääne-Eesti veemajanduskavas hinnatud heaks. Põhjaveekogumi looduslik ressurss on suurem kui põhjaveevõtt.

---

[51] Loodusliku taimkattega kaldpind kõvakattega pinna kõrval, kuhu vertikaalplaneerimise tulemusena suunatakse sademevesi.

[52] Killustik, tugevdatud muru, poorne asfalt, vett läbi laskvad tänavakivid.

Siluri–Ordoviitsiumi Matsalu ja Pärnu põhjaveekogumi põhjaveele on iseloomulik kõrge rauasisaldus, mis omakorda halvendab joogivee organoleptilisi omadusi. Antud põhjaveekogumi enamike ühisveevarustussüsteemide puurkaevuvett töödeldakse rauaeraldusfiltrites.

Kinnitatud põhjaveevaruga ala Rapla vallas on Rapla O-C põhjaveevaruga ala, millele on **kuni 2043 aastani kinnitatud põhjaveevaru** Rapla Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveemaardlast 1800 m^3/ööp. Viimase avaliku põhjaveebilanssi aruande alusel oli 2017. a antud põhjaveevarust kasutamiseks vaba 981 m^3/ööp ehk vaba veevaruga antud piirkonnas probleeme teadaolevalt ei ole.

Arvestades piirkonna põhjavee tarbimist ja põhjaveemaardlate koguselise seisundi hinnangut, siis ei ole oodata põhjavee koguselisi probleeme. Üldplaneeringuga kavandatava maakasutusega ei ole oodata koguselise tarbe olulist suurenemist. Juhul kui piirkonda lisandub väga suure (üle 500 m^3/ööp) põhjaveetarbega ettevõtteid, tuleb neil läbi viia põhjaveevarude hindamine.

4.1.6 Mõju voolu- ja seisuveekogudele ning nende kalda kaitsevöönditele

Rapla valla territooriumile jäävad Atla, Kasari, Keila, Kodila, Käru, Rõue (Kuusiku), Tuhala, Vana-Maidla, Vardi, Velise ja Vigala jõed ning jõgedesse suubuvad ojad. Vallas on looduslike järvi 11: Aeli (Aela), Jalase (Sõbessoo), Järlepa, Kadja/Põlliku, Loosalu, Sopi, Väike-Järlepa ja Väike-Loosalu järved, Kõrgemäe raba laugas ja Masila soo laugas ning Sopi järvik. Tehislike järvi on vallas viis: Alu tiik, Suur-Sikeldi tiik (Alu tiigid), Väike-Sikeldi tiik ja kaks nimetut tehisjärve.

Rapla vald jääb täielikult Lääne-Eesti vesikonda, valdava osas Matsalu ja Harju alamvesikonda. Veekogude seisund Rapla vallas on seisundi-hinnanguliselt valdavalt hea, kuid esineb mitmeid kesises seisundis veekogusid[53]. (Joonis 10)

Atla, Vigala ja Keila jõgede kesine seisund on tingitud osaliselt veekogudel paiknevatest paisudest. Rapla vallas paiknevate paisude andmed Keskkonnaregistri 04.08.2021. a väljavõttena on esitatud Tabel 13-s.

Tabel 13. Paisud Rapla vallas. Allikas: EELIS, 03.08.2021.

Nimi	Kood	Staatus	Seotud veekogu
Atla (Pirgu)	PAIS019160		Atla jõgi VEE1096900
Vigala (Rapla)	PAIS020250		Vigala jõgi VEE1110400
Kruusa	PAIS019170		Atla jõgi VEE1096900
Kuusiku	PAIS014940		Vigala jõgi VEE1110400
Minnika	PAIS014120		Vigala jõgi VEE1110400
Purila	PAIS019570		Keila jõgi VEE1096100
Pirgu mõisa	PAIS019190		Atla jõgi VEE1096900
Uustalu	PAIS019580		Keila jõgi VEE1096100
Tamme (Kabala)	PAIS022590		Vigala jõgi VEE1110400
Sõerumäe	PAIS023220		Vigala jõgi VEE1110400
Põhjaveski	PAIS023940	Hävinud/lammutatud	Velise jõgi VEE1112700
Kase (Ahtama)	PAIS017900	Hävinud/lammutatud	Ahtama jõgi VEE1111500
Hagudi	PAIS011470	Hävinud/lammutatud	Keila jõgi VEE1096100
Karitsa	PAIS013260	Hävinud/lammutatud	Keila jõgi VEE1096100
Möldri (Atla)	PAIS019180	Hävinud/lammutatud	Atla jõgi VEE1096900
Seli	PAIS021690	Hävinud/lammutatud	Keila jõgi VEE1096100
Maidla (Keila)	PAIS016670	Hävinud/lammutatud	
Musteri	PAIS022640	Hävinud/lammutatud	Atla jõgi VEE1096900

[53] https://veeveeb.envir.ee/vesi/

Nimi	Kood	Staatus	Seotud veekogu
Tuti	PAIS023230	Hävinud/lammutatud	Vigala jõgi VEE1110400
Vahastu veski	PAIS023950	Hävinud/lammutatud	Käru jõgi VEE1129000
Kodila	PAIS014040	Paisutus likvideeritud	Raka peakraav (Oela soon) VEE1110900

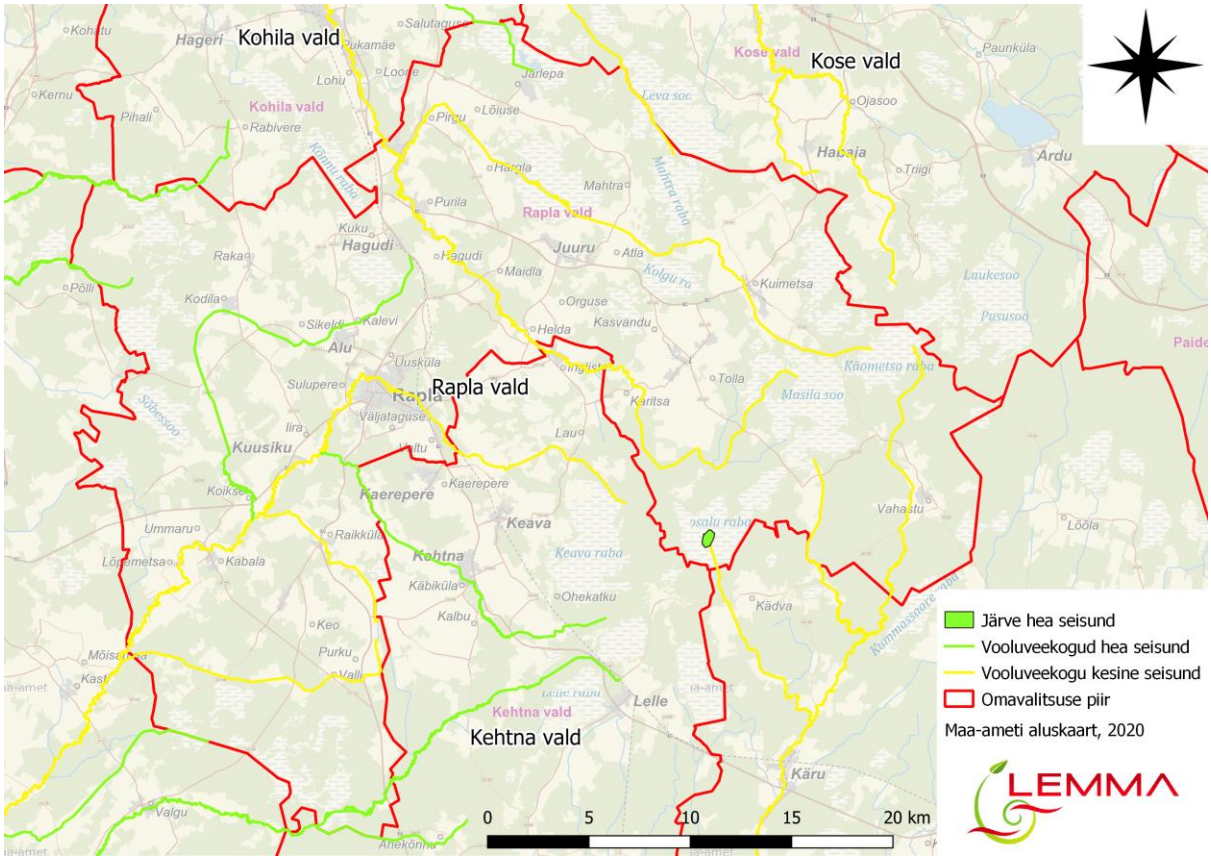

Joonis 10. Veekogude seisund Rapla vallas.

Lääne-Eesti vesikonna veekogude seisundi parandamiseks vajalikud meetmed on määratud Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas aastateks 2015-2021[54]. Meetmed on kavandatud nii punktkoormuse kui hajukoormuse vähendamiseks. Sealjuures punktkoormuse vähendamise meetmed on rakendatavad pigem projekti tasandil (keskkonnalubade tingimuste ja järelevalvega seotud meetmed). Hajukoormuse vähendamise meetmed seostuvad üldplaneeringutega suuremal määral. Hajukoormuse vähendamiseks nähakse ette näiteks järgnevaid meetmeid (esitatud need, mille rakendamisel on seosed üldplaneeringuga):

- ühiskanalisatsiooni välja ehitamine ja rekonstrueerimine;
- oluliste taristuobjektidele sademevee nõuetekohase kogumise ja puhastamise lahendamine (settetiigid, liiva- ja õlipüüdurid vm).

Üldplaneering arvestab veemajanduskava meetmeid. Üldplaneering näeb ette tingimused sademeveelahenduste arendamiseks. **Olulist negatiivset mõju voolu- ja seisuveekogudele üldplaneeringuga kavandatavate tegevustega kaasnevana oodata ei ole. Olulisimaks võimalikuks mõjutajaks on ehituskeeluvööndi vähendamistega perspektiivselt kaasnev mõju, mida on vaadeldud järgnevas peatükis.**

[54] https://envir.ee/vesi-mets-maavarad/vesi/veemajanduskavad

4.1.6.1 Ehituskeelu vähendamise ettepanekud ja nende mõju

Vastavalt looduskaitseseaduse § 40 võib ranna ja kalda ehituskeeluvööndit (edaspidi ka EKV) suurendada või vähendada, **arvestades ranna või kalda kaitse eesmärke ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest**. Ehituskeeluvööndit võib vähendada Keskkonnaameti nõusolekul. Ehituskeelu vähendamiseks esitab kohalik omavalitsus Keskkonnaametile taotluse ja planeerimisseaduse kohaselt vastuvõetud üldplaneeringu, kehtestatud üldplaneeringu muutmise ettepanekut sisaldava vastuvõetud detailplaneeringu ning vastuvõetud detailplaneeringu kui kehtestatud üldplaneering puudub. Keskkonnaamet hindab ehituskeeluvööndi vähendamise vastavust ranna või kalda kaitse eesmärgile ja looduskaitseseaduse § 40 lg-s 1 sätestatule. Ehituskeeluvööndi laiuse vähenemine jõustub kehtestatud üldplaneeringu või detailplaneeringu jõustumisel.

Vastavalt Rapla maakonnaplaneering 2030+ teostatud KSH-le peab üldplaneeringute koostamisel silmas pidama, et ehituskeeluvööndi vähendamine on erand, mille ettepanek peab olema väga tugevalt põhjendatud ning mille mõju n-ö tagasi pöörata on enamasti keeruline või võimatu. Üks erand toob sageli kaasa järgmise, tekitades kumuleeruva mõju. **Eriti oluline on vältida ehitustegevust jõeluhtadel.**

Looduslike või looduslähedaste kallaste säilitamine võimaldab kaitsta vee-elustikku, säilitada/parandada veekogude hüdromorfoloogilist seisundit, vähendada kaldaerosiooni ning takistada reostuse jõudmist veekogusse.

ÜP jätab jõusse kõik senised EKV vähendamise ettepanekud. Kuna senised EKV vähendamise otsused on Keskkonnaameti poolt tehtud, siis nende vähendamise mõju KSH aruandes ei käsitleta.

Üldplaneering teeb ettepaneku täiendavalt ehituskeeluvööndit vähendada seitsmes kohas.

1) **Sulupere küla** on tegemist üksikelamupiirkonnaga, mille lähipiirkonnas on EKV vähendatud. Täiendav vähendamine 25 meetrini loob tingimused ehituskeeluvööndisse tekkinud ehitiste seadustamiseks ning olemasolevate hoonete laienduste kavandamiseks. Vähendamist taotletakse katastriüksustel: Hellenurme tn 15 (66904:003:0700), Hellenurme tn 12 (66904:003:0019), Kopramäe tn 2 (66904:003:0057), Rebase tn 2 (66904:003:0074), Kopramäe tn 4 (66904:003:0059), Hellenurme tn 10 (66904:003:0209), Hellenurme tn 8 (66904:003:0211), Hellenurme tn 6 (66904:003:0212), Sireeni tn 3 (66904:003:0214).

Joonis 11. Ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek 1 Vigala jõel. Alus: Maa-amet WMS: Ortofoto.

EELIS andmetel puuduvad EKV vähendamise ala ulatuses kaitsealuste liikide leiukohad või kõrge väärtusega taimekooslused (Natura elupaigatüübid, poollooduslikud kooslused või metsa vääriselupaigad). Mullakaardi alusel ei esine antud lõigus kaldaalal lammimuldasid, seega ei ole tegu tavapäraselt üleujutatava piirkonnaga. 25-meetrini vähendamine tagab veekaitsevööndi säilimise ning ei muuda oluliselt juba praeguseks väljakujunenud ehitusalade paiknemist. Seega ei ole antud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekuga seonduvalt oodata olulist negatiivset mõju kalda kaitse-eesmärkidele.

2) **Rapla linna / Sulupere rekreatsiooniala kavandamiseks** taotlus vähendada 10 meetrini veepiirist eesmärgiga luua tingimused avalikult kasutatava kaldapromenaadi ja rekreatsiooniala kujundamiseks, väikevormide ehitamiseks, linnamööbli, skulptuuride ja mänguatraktsioonide paigaldamiseks. EKV vähendamist taotletakse katastriüksustel Sauna tn 12 (67001:001:0025), Hariduse tn 14 (67001:003:0031), Puhkuse (66901:001:0356), Spordi (66901:001:0379), 6692019 Kevade tänav (66901:001:0495), 6692007 Hariduse tänav L2 (66901:001:0500), Muusika park (66901:001:0823), Palliplatsi (66901:001:0824), Kooliaia (66901:001:0826), 6690818 Kevade põik (66801:001:0455), Masti (66801:001:0426), Vigala jõgi L1 (66801:001:0429), Sillapargi (66801:001:0437), 6690755 Laadamäe tänav (66801:001:1224), 6692023 Kooli tänav (66901:001:0438), Kooli tn 9 (67001:003:0260), Hariduse tn 12 (67001:003:0270).

Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu, siis tuleb märkida, et ehituskeeluvöönd ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud tehnovõrgule ja -rajatisele, sillale ning avalikult kasutatavale teele. **Seega on promenaad (tee ja tehnovõrgud) võimalik kaldaalale kavandada ka ilma ehitusekeeluvööndit vähendamata nähes see üldplaneeringus vastavalt ette.**

EELIS andmetel puuduvad EKV vähendamise ala ulatuses kaitsealuste liikide leiukohad või kõrge väärtusega taimekooslused (Natura elupaigatüübid, poollooduslikud kooslused või metsa vääriselupaigad). Mullakaardi alusel esineb antud lõigus kaldaalal lammimuldasid, seega võib kõrge veetaseme tingimustel olla kaldaala üleujutatav. **Arvestades kliimamuutustega**

kaasnevaid ekstreemseid ilmastikuolusid, siis on ebasoovitav kavandada ehitustegevust potentsiaalselt üleujutatavale jõelammile. Jõeäärsed ehitustegevuseks vabad alad on ulatuslikud j**a** ehitustegevus on võimalik ilma olulise keskkonnamõjuta väljaspool lammimuldade esinemisala. Lammimuldade aladele ehitamisel tuleb ehitiste kavandamisel arvestada, et alad on perioodiliselt üleujutatavad ning ehitised võivad seega saada veekahjustusi. Ehitiste jaoks kaldaalade ulatuslik tõstmine ei ole kalda kaitse eesmärkidega kooskõlas.

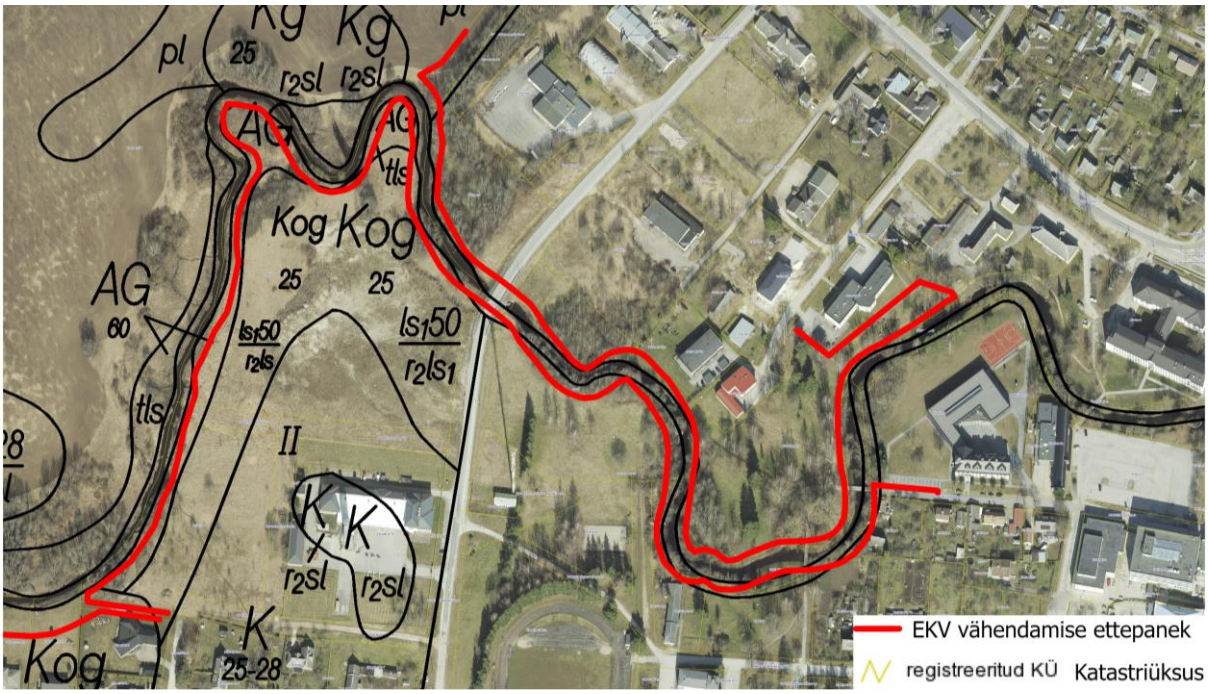

Joonis 12. Ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek 2 Vigala jõel. Alus: Maa-amet WMS: Ortofoto.

3) **Ülejõe külas 10 m olemasoleva elamuala laiendamiseks.** Asukoht Rapla linna vahetus naabruses, kus teenused on hõlpsasti kättesaadavad, on atraktiivne piirkond üksikelamute ehitamiseks. Vigala jõe kalda ehituskeeluvööndi vähendamine võimaldab elamu püstitada raudteest võimalikult kaugele, kus raudteeliiklusest tulenev häiring on väiksem. EKV vähendamist taotletakse katastriüksustel Silla tn 10 (67001:002:1180), Silla tn 12 (66801:001:0039) ja Vigala jõgi L5 (66801:001:0435).

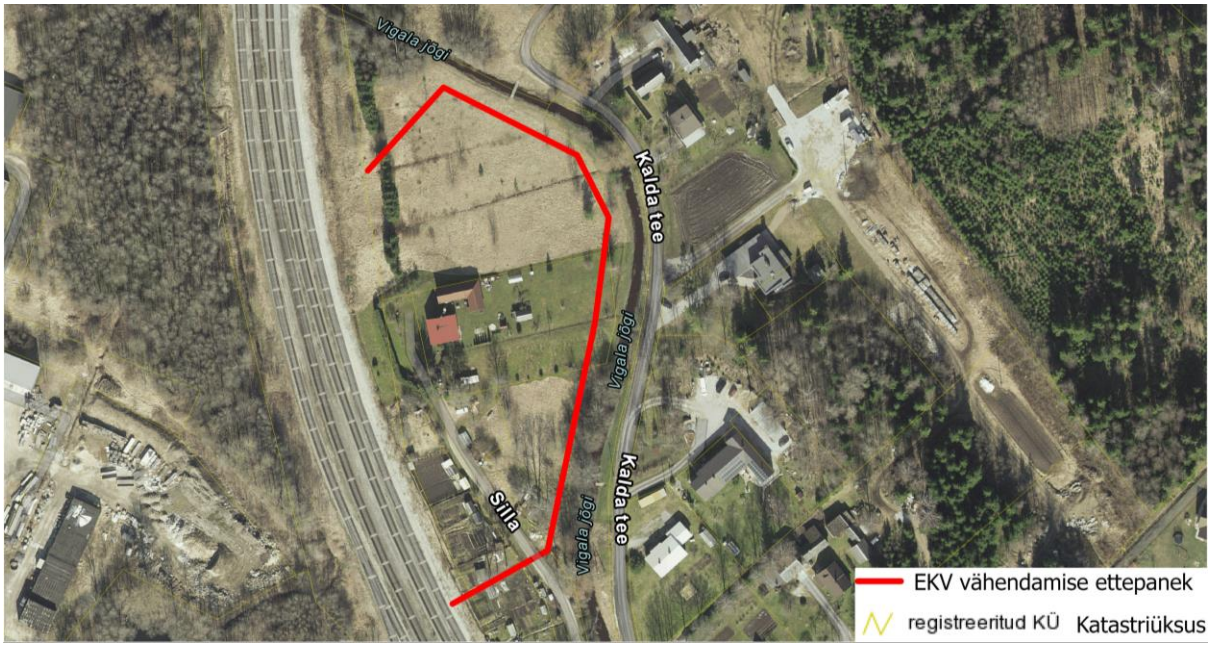

Joonis 13. Ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek 3 Vigala jõel. Alus: Maa-amet WMS: Ortofoto.

EELIS andmetel puuduvad EKV vähendamise ala ulatuses kaitsealuste liikide leiukohad või kõrge väärtusega taimekooslused (Natura elupaigatüübid, poollooduslikud kooslused või metsa vääriselupaigad). Mullakaardi alusel ei esine antud lõigus kaldaalal lammimuldasid, seega ei ole tegu käesoleval ajal perioodiliselt üleujutatava piirkonnaga. 10-meetrini vähendamine tagab veekaitsevööndi säilimise. Seega ei ole antud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekuga seonduvalt oodata olulist negatiivset mõju kalda kaitse-eesmärkidele.

4) Kuimetsa külas 10 meetrini olemasoleva krossiraja toimimiseks.

EELIS andmetel puuduvad EKV vähendamise ala ulatuses kaitsealuste liikide leiukohad või kõrge väärtusega taimekooslused (Natura elupaigatüübid, poollooduslikud kooslused või metsa vääriselupaigad). Krossirada paikneb reljeefi arvestavalt kõrgemal alal ja ei jää seega jõe üleujutatavale lammialale.

Iseenesest ei saa krossiraja asukohana jõe kaldaalasid pidada heaks asukohaks, sest mootortehnika kasutamisel esineb reostusrisk ning antud ala puhul kandub võimalik reostus sademete toimel jõkke. Kuna tegemist on juba pikki aastaid tegutsenud krossirajaga, siis võib pidada asjakohaseks selle seadustamist. Olemasoleva rajatise seadustamisega ei ole oodata olulisi negatiivseid keskkonnamõjusid võrreldes olemasoleva olukorraga. Samas ei tohi ehituskeeluvööndi vähendamisega antud alale tekkida täiendavat ehitusõigust potentsiaalselt reostusohtu põhjustavatele ehitistele ehituskeeluvööndi ulatuses. **Krossisõidukite hooldus ja hoiustamisehitisi võib reostusohu minimeerimiseks rajada ainult ehituskeeluvööndist väljaspoole.**

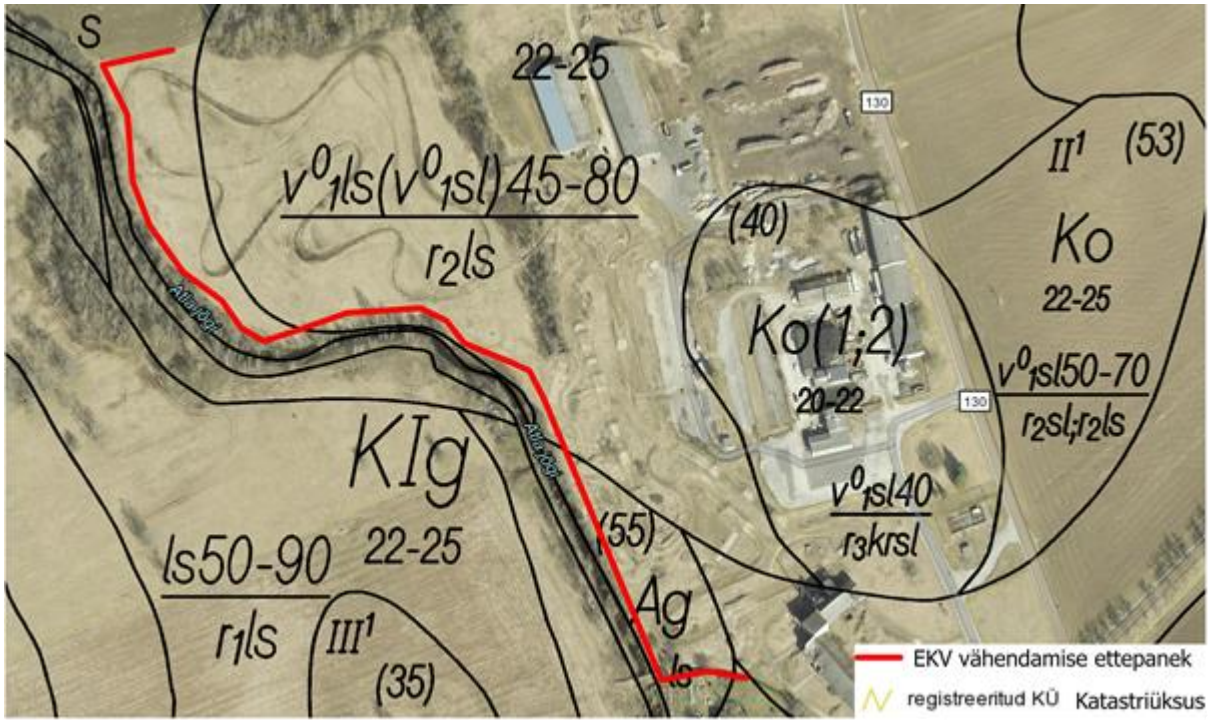

Joonis 14. Ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek Atla jõel Krossiraja seadustamiseks. Alus: Maa-amet WMS: Ortofoto.

5) Kasvandu külas 10 meetrini muinasküla kavandamiseks.

Alale on algatatud detailplaneering muinasküla kavandamiseks Rapla Vallavolikogu 25.04.2019 otsusega nr 37[55]. Algatamise juurde on koostatud ka KSH eelhinnang, mis leiab et tegevusega olulist negatiivset keskkonnamõju ei kaasne[56].

Kavandatakse hariduse ja turismi suunitlusega muinasküla, mille eesmärgiks on teadmiste ja elamuste pakkumine. Kavas on rajad hooned, mille püstitamisel kasutatakse autentseid ehitusvõtteid. Sealjuures ei ole küla ette nähtud varustada vee- ja elektrivarustusega, sest tegevuse eesmärgiks on järgida muinasajale omast elulaadi. Muinaskülla on korraga oodatud kuni 40 inimest, aastas saab prognoosida kuni 1500 külastust. Lisaks on kavas puhastada Keila jõe kinnikasvanud soot (pikkus 250 m), millest saadud jõemuda ladustatakse kohapeal ning hiljem kasutatakse muinasküla ehitusaluse pinnatäiteks. Planeeringus tehakse ettepanek Keila jõe ehituskeeluvööndi vähendamiseks, et osa muinasküla ehitistest oleks võimalik rajada Keila jõe veepiirist 10 m kaugusele.

Antud alal EELIS andmetel puuduvad EKV vähendamise ala ulatuses kaitsealuste liikide leiukohad või kõrge väärtusega taimekooslused (Natura elupaigatüübid, poollooduslikud kooslused või metsa vääriselupaigad). Mullakaardi alusel ei esine antud lõigus kaldaalal lammimuldasid, seega ei ole tegu olulisel määral üleujutatava piirkonnaga. Samas on tegu looduslikus seisus jõe lõigu ja kaldaalaga. Tegu on rohevõrgustiku alaga. Jõe looduslikud looked ja soodid on reeglina

[55] https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/23234787/detailplaneeringu_eskiis.pdf/0927a2c6-eed4-416b-af59-58f5150cb0b2

[56] https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/23234787/Jo%CC%83ea%CC%88a%CC%88re_KSH+eelhinnang_503_2019_0.pdf/c89921e0-c56a-4fe2-a718-d0858dbb3bd0

elustikurikkad ja väga olulised vooluhulkade puhverdajad kõrgvee perioodidel. Samuti on jõe kaldad reeglina olulised elustiku liikumiskoridorid.

KSH teeb ettepaneku viia ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek kooskõlla detailplaneeringu lahendusega. Sealjuures vähendada ehituskeeluvööndit aladel, kuhu soovitakse ehitusalasid, mitte kogu kinnistul. Samuti näidata ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek ka jõesaarel (ka jõe soodiala on ametlikult veekogu osa ja sellel tuleb taotleda EKV vähendamist).

Joonis 15. Keila jõel ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek muinasküla rajamiseks. Alus: Maa-amet WMS: Ortofoto.

6) **Karitsa järve ääres** 4–11 meetrini, kuna alale on rajatud puhketaristu (rannavolleplats, grillmaja). EKV vähendamise taotletaval alal puuduvad väärtuslikud kooslused. Tegu on inimtegevusest mõjutatud kaldaalaga. **Olulist negatiivset mõju seoses EKV vähendamisega kalda kaitse-eesmärkidele näha ei ole eeldades, et EKV vähendamine on vajalik olemasoleva puhkeotstarbelise taristu seadustamiseks ja väikesemahuliste täiendavate puhkeotstarbeliste ehitiste rajamiseks. Võimalikud reostusohuga objektid (nt käimla) tuleb paigutada reljeefilt kõrgemale alale ning kindlast väljaspoole veekaitsevööndit.**

7) **Keila jõe ääres (Jahispordibaas, 27701:003:1950)** 4–24 meetrini olemasoleva jahibaasi alal. Alal on juba väljakujunenud hoonestus ning inimtegevusest tugevalt mõjutatud kalda ala. Väärtuslikud kooslused puuduvad, ala on tugeva inimtegevuse mõjuga. Samas on kinnistu ulatuslik ning võimalikke uusi ehitusalasid piisavalt ka väljaspool ehituskeeluvööndit.

Joonis 16. Ehituskeeluvööndi vähendamine Jahispordibaasi kinnistul. Alus: Maa-amet WMS: Ortofoto.

Veekogude kalda-aladel tuleb arvestada, et kliimamuutuste tingimustes on oodata tulevikus senisest ekstreemsemaid ilmastikuolusid, sh üleujutusohu suurenemist (nii ulatuselt kui sageduselt). Sellest lähtuvalt peab ehituskeeluvööndite vähendamine toimuma ainult juhul, kui muud alternatiivid puuduvad ja ollakse veendunud, et kalda kaitse eesmärke ei kahjustata. Kaldaalade täitmist/tõstmist ehitustegevuse võimaldamiseks ei saa pidada soovitavaks tegevuseks.

Lõpliku otsuse ehituskeeluvööndi vähendamise lubatavuse osas teeb Keskkonnaamet vastuvõetud üldplaneeringu alusel. Ehituskeeluvööndi vähendamine on lubatud juhul kui see ei kahjusta kalda kaitse eesmärke.

4.1.6.2 Supluskohad

Rapla vallas on Terviseameti avalike supluskohtade kaardirakenduse kohaselt 1 avalik supluskoht (ujula Rapla Kellukese lasteaias). Vallas on samas reaalselt olemas kohaliku tähtsusega supluskohad.

Veekogud ning nende äärsed kohalikud supluskohad täidavad puhke- ja virgestusala funktsiooni. Kõikidele traditsioonilistele kohalike elanike poolt kasutatavatele supluskohtadele, mis asuvad avalikult kasutatava veekogu ääres, tuleb tagada juurdepääs avalikult kasutatavate teede kaudu. Supluskohtades tuleb tagada elementaarsed taristud (nt prügikastid).

Rapla valla üldplaneeringuga ei kavandata uusi ja avalikke supluskohti. Juhul kui uusi supluskohti tulevikus siiski plaanida, siis supluskohtade kavandamisel tuleb lahendada külastajate parkimine väljaspool riigiteed ning parkimine võimalusel planeerida kavandatud objektiga samale küljele, et tagada liiklejate ohutus. Juhul kui tulevikus soovitakse kavandada uusi avalikke supluskohtasid, siis tuleb arvestada, et neile võivad kehtida 03.10.2019. a sotsiaalministri määruse nr 63[57] nõuded. Määruse 63 nõudeid kohaldatakse kõikidele supluskohtadele, kus käib ujumas suur hulk inimesi ning milles suplemist ei ole alaliselt keelatud või mille suhtes ei ole

[57] https://www.riigiteataja.ee/akt/108102019004

antud alalist soovitust mitte supelda. Määruse kohaldumise konkreetsele supluskohale otsustab Terviseamet.

4.1.7 Mõju maaparandussüsteemidele

Rapla valla põllumajanduslikud maad on kaetud ulatusliku maaparandussüsteemide võrguga. Vastavalt Maaparandussüsteemide registrile (MSR)[58] asub Rapla vallas 313 maaparandussüsteemi reguleerivat võrku. Eeskätt valla lõunaosa on kaetud väga ulatuslike maaparandusaladega ehk tegu on suuresti liigniiskete aladega.

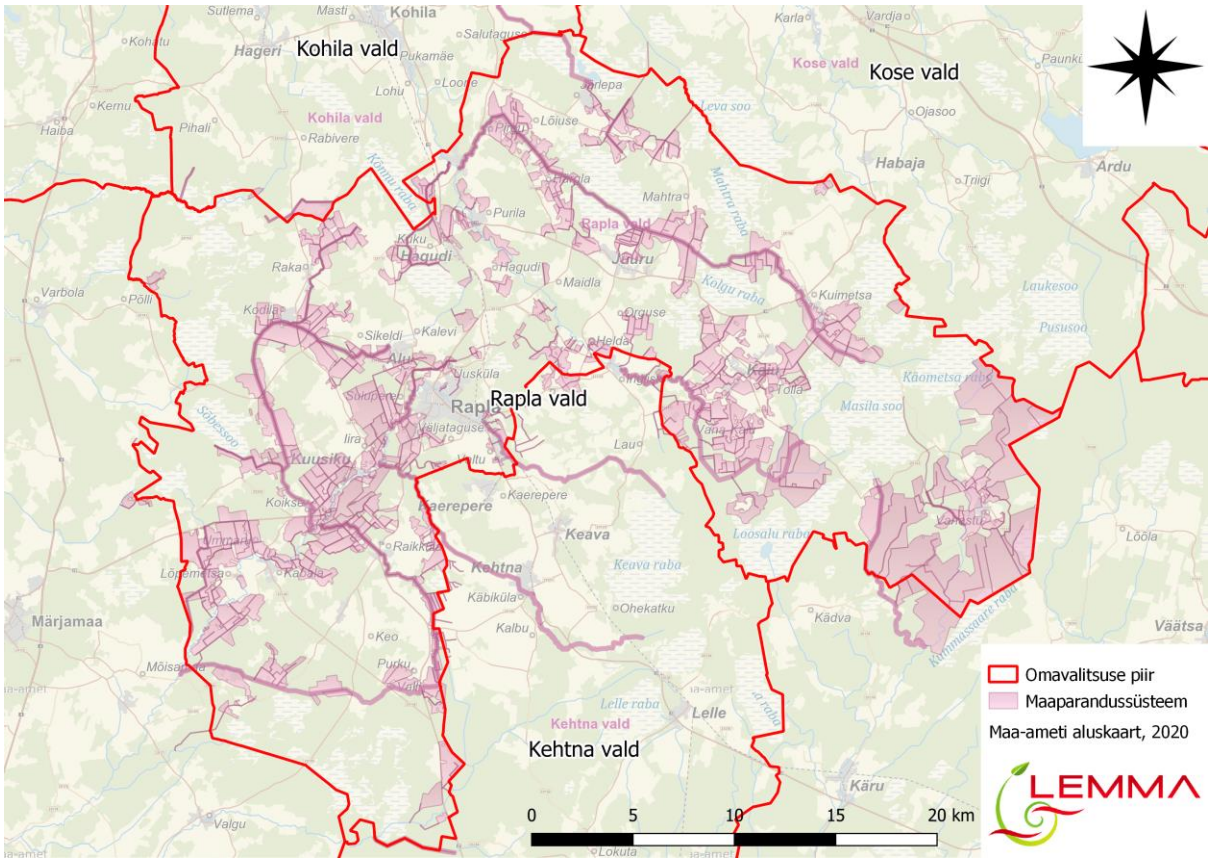

Joonis 17. Maaparandusalade paiknemine Rapla vallas.

Maaparandussüsteemidega hõlmatud maa-alal tuleb arvestada maaparandussüsteemide toimimist ja terviklikkust tagavate meetmetega vastavalt maaparandusseaduses sätestatule ja looduskaitseseadusest tulenevate veekaitsevöönditega.

Maaparandussüsteemid ja nende eesvoolud tuleb säilitada ja hoida korras ja avatud. Planeeritavad tegevused maaparandussüsteemi maa-alal või maaparandussüsteemi eesvooludel tuleb kooskõlastada Põllumajandus- ja Toiduametiga (maaparandussüsteemi lisavee juhtimisel või maaparandussüsteemile ehitustegevuse planeerimisel). Olemasolevaid maaparandussüsteeme tuleb hooldada.

KSH juhib tähelepanu, et Kalevi külas, Sulupere külas ja Valtu külas kattuvad maaparandussüsteemi alad tootmismaa juhtotstarbega aladega. Väikeelamu juhtotstarbega aladega esineb kattuvusi Kuusiku alevikus, Alu alevikus, Uuskülas, Sulupere külas, Tuti külas ja Valtu külas. Maaparandussüsteemiga ala kasutuselevõtt elamu-, äri- või tootmisalana nõuab

[58] Maaparandussüsteemide register – PMAIS Avalik Vaade (agri.ee)

maaparandussüsteemi toimimisega arvestamist. Ebakorrektsete lahenduste puhul võib tegevusega kaasneda üleujutusoht ning sellega seotult kahju varale. **Maaparandussüsteemidega alade arendamisel on vajalik Põllumajandus- ja Toiduameti kooskõlastus ning kohalik omavalitus peaks lahenduse toimimise kahtluse korral nõudma liigvee ärajuhtimislahenduse projekti ja/või eksperthinnangut.**

4.2 Mõju ressursikasutusele

4.2.1 Mõju väärtuslikele põllumajandusmaadele

Väärtuslik põllumajandusmaa on üldplaneeringus määratletud kui maatulundusmaa sihtotstarbega põllumajandusmaa (haritava maa ja loodusliku rohumaa kõlvik) massiiv, mille suurus on vähemalt 2 ha ja mille kaalutud keskmine boniteet on Raplamaa puhul 44 hindepunkti või enam.

Maakondade põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet on määratud üldistatult ja ei lähtu põllumajandusmaa kohapõhisest väärtusest (boniteedist). Seetõttu võib kohati põllumajandusmaa boniteet olla madalam kui 44 (nt mulla areaal on väiksem). Sellest tulenevalt on hilisemas etapis üldplaneeringu elluviimisel lubatud boniteeti täpsustavate kohapõhiste uuringute alusel üldplaneeringuga määratud väärtusliku põllumajandusmaa paiknemist täpsustada ja põllumaad väärtusliku põllumajandusmaa koosseisust välja arvata. Uuringu tulemusel välja arvatud maa-aladele ei laiene üldplaneeringus määratud kasutustingimused.

Rapla valla väärtuslikud põllumajandusmaad on esitatud Rapla valla üldplaneeringu kaardil. Kokku on väärtuslikuks põllumajandusmaaks määratud 15 697.6 ha ehk u 18 % kogu omavalitsuse territooriumist. Üldplaneeringuga täpsustati maakonnaplaneeringutest tulenevat kaardikihti, arvestades muudatusi olemasolevas maakasutuses ja ehitatud keskkonnas. Välja jäeti kehtestatud detailplaneeringute alad, õuemaad, mäetööstusmaad, metsamaad, üldplaneeringuga määratud tiheasustusega ja maakasutuse juhtotstarbega alad.

ÜP seab kohustuseks hoida väärtuslikud põllumajandusmaad kasutuses põllumajandusmaana või avatud maastikuna ning ei luba väärtuslike põllumajandusmaade metsastamist ja metsastumist. Tagamaks väärtuslike põllumajandusmaade säilimist, seab vald eesmärgiks säilitada ja hoida korras olemasolevad maaparandussüsteemid ja hoida avatud nende eesvoolud.

Väärtuslike põllumajandusmaade säilitamise eesmärk on tagada väärtuslike muldade ja maaelu säilimine ning võimalus tagada riigi toiduga varustatus ka tulevikus. Väärtuslike põllumajandusmaade säilimist ohustab eeskätt pöördumatu iseloomuga ehitustegevus. Toidu tootmise ja maaelu säilimise eesmärgist lähtuvalt võib väärtuslike põllumajandusmaade säilist ohustavaks lugeda ka põllumajandusmaade võsastumist ja metsastumist.

Väärtuslike põllumajandusmaade olemasolu ja säilitamine loob teataval määral eeldused põllumajandusliku tootmise intensiivistamiseks. Põllumajanduse arendamisel tuleb suurt tähelepanu pöörata reoveekäitlusele ning väetiste kasutamisele ja läga hoidmisele, kuna vastavalt Eesti põhjavee kaitstuse kaardile asub Rapla vald suures osas nõrgalt kaitstud põhjaveega alal (sh esineb ka kaitsmata põhjaveega alasid). Põllumajandustootmises on oluline parima võimaliku tehnoloogia rakendamine, mis viiks võimalikud keskkonnamõjud miinimumi. Põllumajandusliku maakasutuse keskkonnamõju positiivsemaks muutmiseks oleks vajalik kõrge

loodusväärtusega põllumajandusmaa[59] osakaalu suurendamine. Samas ei ole võimalik üldplaneeringuga reguleerida põllumajanduse iseloomu.

Olemasolevate põllumajandusmaade säilitamist võib pidada looduskeskkonnale neutraalse või vähesel määral negatiivse mõjuga tegevuseks. Mõju sõltub suuresti aladel reaalselt kasutatavatest majandusviisidest.

Olemasolevate põllumajandusmaade säilitamist võib kindlasti pidada eelistatuks metsaalade põllumaaks muutmisele. Samas kasutusest väljas olevate põllumajandusmaade metsastumine või metsastamine tõstab süsiniku sidumist ja mõjub seega kliimamuutusi tõkestavalt. Arvestama peab, et kõrge boniteediga põllumajandusmaad muutub metsastumisel reeglina kõrge boniteediga metsamaaks.

ÜP seab tingimuseks vältida elamualade (v.a üksikelamute) rajamist väärtuslikule põllumajandusmaale. Üksikelamute rajamisel antakse suunitlus paigutada ehitised eelkõige olemasoleva tee äärde ja kõlviku piirile, vältides sellega põllumassiivide tükeldamist. Uute teede rajamist võimalusel vältida, juurdepääs ehitisele lahendada eelkõige olemasolevaid teid kasutades. Kui juurdepääsuks tee rajamine väärtuslikule põllumajandusmaale on vältimatu, rajada tee viisil, mis põllumassiivi kasutust võimalikult vähe kahjustaks.

ÜP ei luba väärtuslikele põllumajandusmaadele paigutada päikeseparke. **Arvestades taastuvenergia rajamise vajadust kliimaeesmärkide täitmisel, võiks siiski õigustatuks pidada teatud juhtudel kaalutletud erandite lubamist**. Seda eeskätt asukohtades, kus on väga head võrguühenduse võimalused ning põllumajandusmaa on reaalselt põllumajanduslikust kasutusest väljas või on võimalik energia tootmise ning põllumajanduse kooskasutus (nt lambakasvatusega). Tingimuseks peaks aga olema, et päiksepargi rajamine ei tohi rikkuda mullaviljakust ja päikesepargi eemaldamisel on võimalik ala uuesti põllumajanduslikku kasutusse võtta. Aktiivselt põllumajanduslikus kasutuses olevat kõrge boniteediga põllumajandusmaad päikesepargi alaks muutmiseks ei saa pidada heaks praktikaks.

ÜP lubab mõjuvatel põhjustel ja täiendavate kaalutluste tulemusel väärtuslikku põllumajandusmaad kasutada maamajanduse arendamiseks ning kavandada piirkondliku arengu tarbeks vajalikke tootmishooneid ja -rajatisi või tehnilist taristut. Tingimust võib pidada asjakohaseks ja kooskõlas olevaks väärtusliku põllumajandusmaa säilitamise eesmärgiga, mis käsitleb maaelu säilitamise vajadust.

ÜP seab tingimuseks arvestada väärtusliku põllumajandusmaa säilitamise vajadust võimalikult suures ulatuses kaevandamisloale tingimuste seadmisel, arvestades sellega kaevandamise mõjude hindamisega. Põhimõtteliselt ei ole väärtuslik põllumajandusmaa takistuseks kaevandamislubade taotlemisele ja väljaandmisele õigusaktides sätestatud korras ja tingimustel.

ÜP-s esitatud tingimusi võib pidada väärtuslike põllumajandusmaade kaitse tagamiseks piisavaks. Samuti võib väärtuslike põllumajandusmaade pindala pidada piisavaks tagamaks põllumajandusmaa säilimise vajaduse eesmärke. Üldplaneeringuga kavandatud tegevused ei mõjuta väärtusliku põllumajandusmaa säilimist olulisel määral.

[59] Kõrge loodusväärtusega põllumajandusmaad on need alad Euroopas, kus põllumajandustegevus on domineerivaks maakasutuseks ja kus põllumajandustegevus toetab või on seotud kas kõrge liigi- ja elupaigarikkusega või leidub neil aladel Euroopa ja/või riikliku, ja/või piirkondliku kaitseväärtusega liike.

4.2.2 Mõju metsa-aladele

Tuginedes Maakatastri andmetele seisuga 31.01.2021. a, siis kuulub Rapla valla territooriumist 48% metsamaa alla.

Üldplaneering ei näe ette tegevusi, mis mõjutaks oluliselt metsaalade säilimist. Rapla valla üldplaneering lubab metsamaale hajaasustuse põhimõttel rajada ühepereelamuid (koos abihoonetega), puhkerajatisi, ühiskondlikke hooneid jms piirkonna hea elukeskkonna tagamiseks vajalikke hooneid või rajatisi. Samuti on lubatud ettevõtluse soodustamiseks metsamaale rajada äri- ja tootmisettevõtteid ning muu otstarbega hooneid ja rajatisi juhul, kui need järgivad üldplaneeringu laiemaid põhimõtteid ja vastava juhtotstarbe tingimusi. Sellise arendustegevuse võimalikke mahte võib pidada tagasihoidlikuks. Asulate olulist laiendamist metsamaade arvel ei kavandata ning seega ei ole oodata üldplaneeringus kavandatavast maakasutusest tulenevat negatiivset mõju metsa-aladele.

Teatava vastuoluna on käsitletav tuuleenergia potentsiaalsete arengualade ja metsaalade kattumine. Tuuleparkide rajamine metsaaladele on võrdlemisi uus lähenemine ka maailmapraktikas, mida võimaldab tuulikute järjest suurenev kõrgus ja sellega saavutatav tootlikkus. Tuulikupargi rajamine eeldab tuulikute ehitusaladelt ja tuulepargiga seotud infrastruktuuri alustelt aladelt metsa raadamist. Arvestada tuleb vähemalt 1 ha suuruse metsaala raadamisega ühe tuulegeneraatori kohta (tuulikutega seotud infrastruktuur võib põhjustada täiendavat raadamisvajadust). Metsa raadamine taastuvenergia tootmiseks vähendab taastuvenergia efektiivsust kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamisel. Samas on see efektiivsus ka metsa raadamise korral oluliselt suurem kui fossiilkütustest energia tootmisel. **Tuulegeneraatorite paigutamisel metsaaladele tuleb säilitada metsa vääriselupaigad koos nende valgus- ja veerežiimi säilitamise jaoks vajalike puhveraladega. Konkreetse tuulepargi planeerimisel tuleb hinnata tegevuse mõju metsakooslustele nii ökoloogilises, süsinikuringe kui ka metsamajanduslikus vaates.**

Metsa majandamine toimub metsaseaduse alusel. Metsa majandamine on säästev, kui see tagab elustiku mitmekesisuse, metsa tootlikkuse, uuenemisvõime ja elujõulisuse ning ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi rahuldava mitmekülgse metsakasutuse võimaluse.

Metsade suurest osakaalust tingituna on valla territooriumile jäävatel metsadel nii metsamajanduslik, looduskaitseline kui ka puhkemajanduslik väärtus. Üldplaneeringu kontekstis on oluline eeskätt puhkemajanduslik väärtus. Metsad toimivad asulate puhkealadena ning leevendavad ka asulatele maantee/raudtee/tootmisalade poolt avalduvat negatiivset mõju. Üldplaneering sätestab, et Rapla valla metsaressursse tuleb kasutada mitmekülgselt ja säästlikult, et tagada majanduslik tulu ja metsade bioloogiline mitmekesisus.

Üldplaneeringus kavandatavad tegevused ei mõjuta oluliselt omavalitsuse territooriumi metsaalasid. Teataval määral aga võib kitsendavaks pidada üldplaneeringu eskiisis esinevat põhimõtet säilitada põllumajandusmaad avatuna. **Kliimamuutuste pidurdamise vajaduse ning metsaraiete intensiivistumise kontekstis on asjakohane väheväärtusliku põllumajandusmaa metsastumine ja metsastamine.**

4.2.3 Maardlate kasutuselevõtt ja mõjud

Rapla valla territooriumil paikneb seisuga 05.10.2022. a osaliselt või täielikult 23 Maavarade registri[60] nimistus arvel olevat maardlat ja üheksa kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldist

[60] https://geoportaal.maaamet.ee/est/Ruumiandmed/Geoloogilised-andmed/Maardlate-nimistu-p83.html

(Tabel 14). Registreeritud maardlate alusel leidub Rapla vallas maavaradest liiva, kruusa, lubjakivi ja turvast (Joonis 18). Turbavarud kattuvad osaliselt kaitsealadega.

Tabel 14. Rapla vallas paiknevad maardlad ja kehtivad mäeeraldised (Allikas: Maa-ameti maardlate WFS teenus[61] 05.10.2022).

Reg kaardi nr	Maardla	Maavara	Kehtiv mäeeraldis	Kaevandamisloa kehtivus
304	Mahtra	turvas	–	–
464	Juuru	turvas	–	–
605	Hiienurme	turvas	–	–
283	Viirika	turvas	–	–
284	Tõrasoo	turvas	–	–
466	Kodila-Linnuraba	turvas	–	–
467	Loosalu	turvas	–	–
143	Epu-Kakerdi	turvas	–	–
111	Hagudi	turvas	–	–
254	Kosesoo	turvas	–	–
468	Sõbesoo	turvas	–	–
526	Vonka	turvas	–	–
587	Sikeldi	lubjakivi	–	–
950	Härgla	lubjakivi	–	–
787	Reinu	lubjakivi	Reinu III lubjakivikarjäär, Rapm-115	30.03.2020–29.03.2045
			Reinu IV kruusakarjäär, Rapm-046	04.11.2016–03.11.2031
			Reinu lubjakivikarjäär, Rapm-042	29.12.2006–18.04.2024
586	Lubja	lubjakivi	Lubja lubjakivikarjäär, Rapm-091	14.07.2017–08.10.2045
613	Miiliste	kruus	–	–
616	Seli	kruus	–	–
724	Hagudi	kruus	Hagudi II kruusakarjäär, Rapm-070	02.09.2009–01.09.2024
			Hagudi III kruusakarjäär, Rapm-065	28.01.2009–27.01.2022
826	Purila	kruus	Purila kruusakarjäär, Rapm-069	30.06.2009–10.03.2031
874	Künka	kruus	Künka kruusakarjäär, Rapm-071	18.08.2010–18.08.2035
			Künka II kruusakarjäär, Rapm-112	28.06.2019–27.06.2034
767	Tiitsu	liiv	–	–
992	Vahastu	liiv	–	–

[61] https://teenus.maaamet.ee/ows/maardlad?

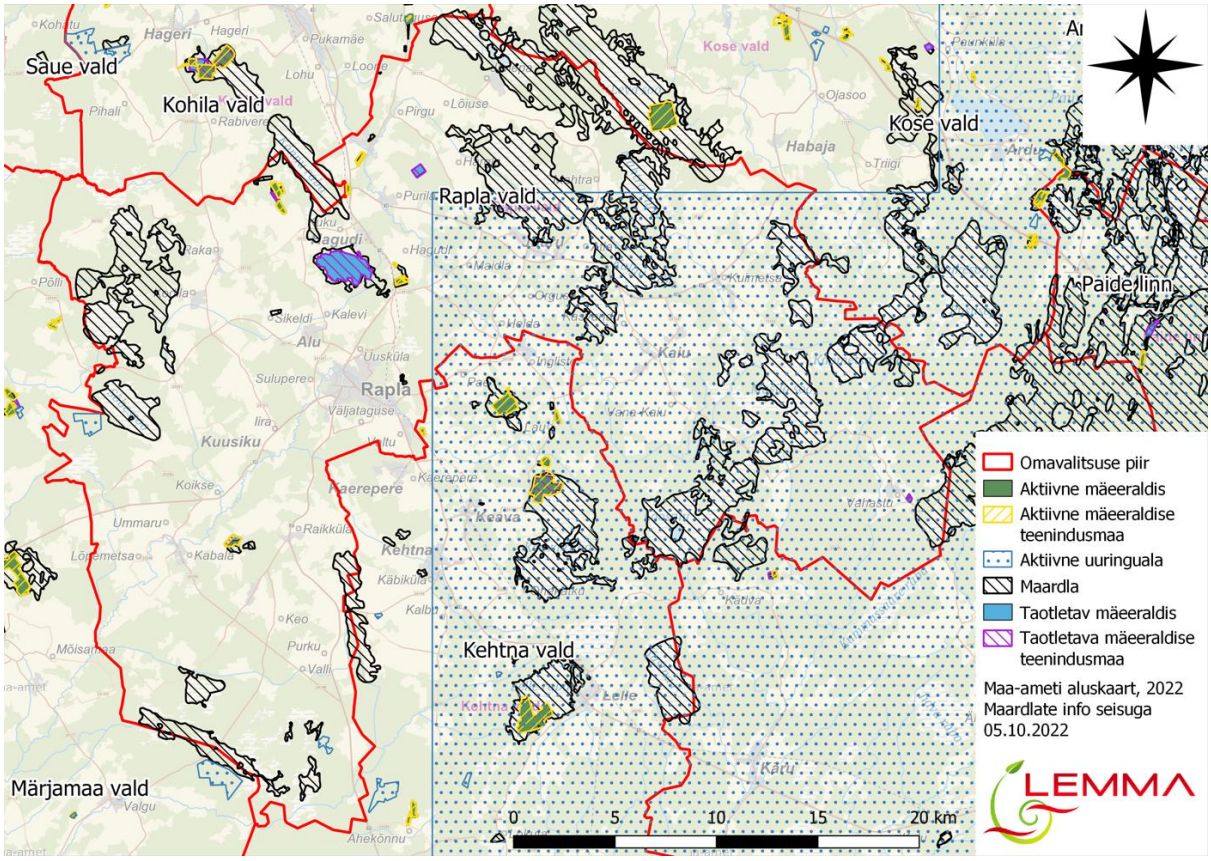

Joonis 18. Rapla vallas paiknevad maardlad (seisuga 05.10.2022).

Rapla valla põhjaosasse jääb kruusa perspektiivala (so geoloogiliste otsingu- või uuringutööde tulemusena hinnatud prognoosvaruga kruusalasundi ala, mis on keskkonnaregistris kinnitamata). Perspektiivala kohta on 1982. a koostatud aruanne (EGF 3955).[62]

Tuginedes Maa-ameti WFS teenusele seisuga 05.10.2022. a, siis paikneb Rapla valla territooriumil kolm aktiivset uuringuala:

1) Ahekõnnu IV uuringuruum (uuringu teostaja EMG Arendus OÜ, loa nr 333014, uuringuluba kehtib 27.05.2019–27.05.2024);
2) Jalase uuringuruum (uuringu teostaja EMG Arendus OÜ, loa nr Rapm-107, uuringuluba kehtib 25.09.2018–24.09.2023);
3) Kesk-Eesti üldgeoloogiline kaardistamine (uuringu teostaja Eesti Geoloogiateenistus, loa nr YGUL/508483, uuringuluba kehtib 22.05.2020–22.05.025).

Tuginedes Maa-ameti WFS teenusele seisuga 05.10.2022. a, siis ei paikne Rapla valla territooriumil taotletavaid uuringualasid.

Tuginedes Maa-ameti WFS teenusele seisuga 05.10.2022. a, siis paikneb Rapla valla territooriumil viis taotletavat mäeraldist:

1) Lubja lubjakivikarjäär (taotleja Osaühing Eesti Killustik, olemasoleva keskkonnaloa muutmine);
2) Reinu II lubjakivikarjäär (taotleja KLARNES INVEST OÜ, uus taotletav mäeraldis);
3) Hagudi turbatootmisala (taotleja ERA Valduse Aktsiaselts, uus taotletav mäeraldis);

[62] https://fond.egt.ee/fond/egf/9334

4) Härgla lubjakivikarjäär (taotleja OÜ Eesti Killustik, uus taotletav mäeeraldis);
5) Vahastu liivakarjäär (taotleja aktsiaselts Roger Puit, uus taotletav mäeeraldis).

KSH koostamise hetkel on Rapla vallas kokku 12 turbamaardlat, neli lubjakivimaardlat, viis kruusamaardlat ja kaks liivamaardlat. Maavara kaevandamise load on väljastatud kahele lubjakivimaardlale (Reinu, Reinu III, Reinu IV ja Lubja lubjakivikarjäärid) ja kolmele kruusamaardlale (Hagudi II, Hagudi III, Purila, Künka ja Künka II kruusakarjäärid).

Tuginedes olemasolevale olukorrale, siis on peatselt lõppemas Hagudi III kruusakarjääris maavara kaevandamise luba (ei ole esitatud taotlust kaeveloa pikendamiseks) ning enne kaevandamise loa kehtivuse lõppu tuleb ala vastavalt **kaevandamise loas toodud kaevandatud maa kasutamise otstarbele korrastada karjääriala rohumaaks.** Kaevandamise loa lõppemisel on keskkonnale positiivne mõju, sest alal lõpetatakse kaevandamistegevus ning ala korrastatakse.

Hagudi II kruusakarjääri maavara kaevandamise luba lõppeb aastal 2039 ja Reinu lubjakivikarjääri maavara kaevandamise luba lõppeb aastal 2024. Peale varude ammendumist on Hagudi II kruusakarjääri kaevandatud maa kasutamise otstarve metsamaa ja veekogu.

Aastal 2031 lõppevad keskkonnaload Reinu IV kruusakarjääris ja Purila kruusakarjääris. Peale seda lõppevad keskkonnaload Künka II kruusakarjääris (2034. a), Künka kruusakarjääris (2035. a), Reinu III lubjakivikarjääris (2045. a) ja Lubja lubjakivikarjääris (2045. a). Kaevandatud maa kasutamise otstarbed nimetatud karjäärides on järgmised: Reinu IV kruusakarjääris rohumaa, Purila kruusakarjääris rohumaa, Künka II kruusakarjääris veekogu ja rohumaa või metsamaa, Künka kruusakarjääris metsamaa ja tehisveekogu, Reinu III lubjakivikarjääris metsa- või rohumaa ja Lubja lubjakivikarjääris metsamaa ja veekogu. **Karjääride puhul, mille korrastussuund on veekogu, on võimalik omavalitsusel tulevikus kavandada alade kasutuselevõttu puhkealadena. Oluline on selle saavutamiseks koostöö kaevandusettevõtte ja Keskkonnaametiga saavutamaks soovitud korrastusviisi. Veekogude puhkealadeks määramisel tuleb arvestada ka maaomaniku soovidega ning sellega, kes hakkab antud alasid tulevikus puhkealana hooldama.** Piirkonnas on juba praegu olemas häid näiteid (Pirgu ja Angerja külade puhkealad) vanade karjääride muutmisel kohalikeks atraktiivseteks puhkepiirkondadeks. Sarnast praktikat on tervitatav jätkata.

Tuginedes Eesti Geoloogiateenistuse (EGT) 2020. a töö tulemustele, siis ei ole Sikeldi maardla lubjakivi varu arvestatud varustuskindluse perspektiivi hulka, sest maardlas perspektiivse lubjakivi hindamiseks oleks vajalik teha geoloogiline uuring, et täpsustada piirkonna geoloogiline tüüpläbilõige ja saada teada lubjakivi kõlblikkus ehituskillustiku tootmiseks. Selleks tuleb määrata kasuliku kihi levik ja kivimi füüsikalis-mehaanilised omadused ning hinnata aktiivne reservvaru ümber aktiivseks tarbevaruks. Pealegi on tehnoloogilise lubjakivina arvele võetud varu kogus väike.

Härgla maardla kuulub kõrgemargilise ehituspaekivi geoloogilise uuringu perspektiivseks alaks[62]. Härgla perspektiivne ala on jäetud lõunaosas piiritlemata, kuna selles piirkonnas ei ole geoloogilise kaardistamise andmeid mõõtkavas 1:50 000. Suure tõenäosusega jätkub ehituslubjakivi perspektiivne ala Tamsalu kihistu avamusalal lõuna suunas, kuid seda ei ole praeguste geoloogilise kaardistamise andmete alusel võimalik täpsemalt piiritleda.

Härgla maardlaga kattuvale alale nähakse üldplaneeringuga ette perspektiivne kohalik kaitseala, kuna alal on tuvastatud olulisi loodusväärtusi ning ala on kohalikul tasandil oluline puhkeala. Kaitseala moodustamine toimub üldplaneeringust eraldiseisvalt. Kaitseala loomisel on loodusväärtuste säilimisele positiivne mõju. Samas maavara kasutust võib kaitseala loomine hakata oluliselt piirama.

Reinu maardlas paiknev maavara on olulise tähtsusega planeeritava Rail Baltic trassi ehitamiseks. Seetõttu on EGT uurimistöös[62] esitatud ettepanek lugeda Reinu-Härgla paekõvikute vöönd, kuhu kuulub ka Reinu maardla, kõrgemargilise ehituspaekivi geoloogilise uuringu perspektiivseks alaks.

Lubja maardla puhul tehakse EGT koostatud töös[62] ettepanek teha täiendav geoloogiline uuring täiendava paekivivaru arvele võtmiseks, et tagada varustuskindlus aastani 2050.

Kruusamaardlatest kattuvad kas osaliselt või täielikult piirangutega järgmised maardlad: Miiliste (98,29% maardla pindalast), Seli (12,37% maardla pindalast), Hagudi (11,54% maardla pindalast), Künka (1,43% maardla pindalast) ja Tiitsu (6,24% maardla pindalast). Varustuskindluse tagamiseks on soovitatav teha Hagudi perspektiivsel alal geoloogiline uuring.

Maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel tuleb vastavalt maapõueseadusele tagada:

1) maavara kaevandamisväärsena säilimine juhul, kui ei ole tegemist maavara kaevandamisega, muul viisil looduslikust seisundist eemaldamise, kasutamise ega tarbimisega käesolevas seaduses või selle alusel lubatud ulatuses;
2) juurdepääs maavarale;
3) maavara majanduslikult otstarbekas ja säästlik kasutamine.

Maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust võib lubada üksnes juhul, kui kavandatav tegevus:

1) ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda;
2) halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga või
3) halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta.

Üldplaneeringuga ei kavandata tegevusi, mis halvendaksid maavaravaru kaevandamisväärsena säilimist (Härgla lubjakivimaardla piirkonda kohaliku kaitseala loomine toimub üldplaneeringust eraldiseisvalt ja seega selle mõjusid ÜP KSHs detailselt ei analüüsita).

Kattuvus maardla alaga esineb Rapla valla üldplaneeringus kavandatava tuuleenergia arendusalaga Juuru maardla puhul ja Viirika maardla puhul (Joonis 19). Keskkonnaregistri maardlate nimistus oleva maardlaga kattuvale alale on võimalik tuulepargi rajamine käesoleva töö koostamise ajal kehtiva maapõueseaduse alusel üksnes peale maavaravaru ammendamist. Vastavalt maapõueseaduse § 14 lõikele 2 on maapõue seisundit ja kasutamist mõjutav tegevus lubatud üksnes Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutuse nõusolekul. Teadaolevalt on kavandamisel maapõueseaduse muudatus, mis leevendab maardlatest tulenevaid kitsendusi tuuleenergia arendamisel. Maardla alal on võimalik tuuleparki rajada seega lähtudes rajamissoovi ajal kehtivatest õigusaktidest.

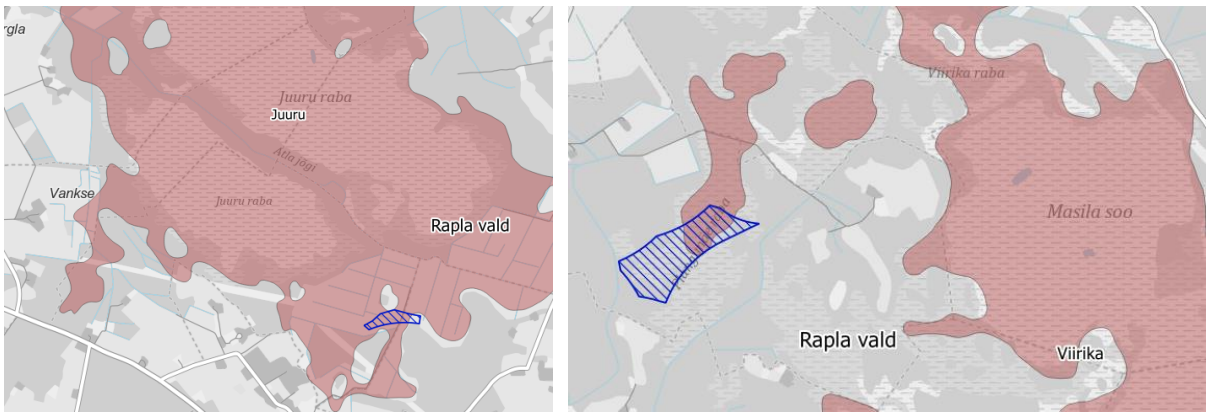

Joonis 19. Juuru maardla (vasakul) ja Viirika maardla (paremal) kattumine tuulepargi esialgsete eelvaliku alaga (maardla – roosa; tuuleenergia arendusala – sinine). Alus: Maa-amet WMS: Halltoonides kaart 2021.

4.3 Mõju tehiskeskkonnale

4.3.1 Mõju transporditaristule

Rapla vallal on hea liiklusgeograafiline asend. Valda läbib Tallinna–Viljandi suunaline raudtee ja järgmised tugimaanteed:

- Rapla–Märjamaa tugimaantee (tee nr 28);
- Tallinn–Rapla–Türi tugimaantee (tee nr 15);
- Kose–Purila tugimaantee (tee nr 14);
- Rapla–Järvakandi–Kergu tugimaantee (tee nr 27).

Tihe riigi tugi- ja kõrvalmaanteede võrgustik tagab hea ühenduse Tallinna, Paide, Haapsalu, Pärnu ja Viljandi linnadega.

Rapla valla teedevõrk on väljakujunenud ja asustusega hõlmatud alasid kattev. Asustustiheduse ja transpordiühenduste taseme vahel on selgelt märgatav seos (https://arcg.is/0v98qz). Täiendavad taristusobjektid mõjuvad seega rahvaarvu tõusu soosivana. Samas transpordiühenduste halvenemine soosib elanike lahkumist.

Rapla valla tansporditaristut mõjutab tulevikuperspektiivis olulisel määral piirkonda läbima hakkav Rail Balticu (RB) trass ning Tallinn-Rapla-Türi tugimaantee (T15) rekonstrueerimine. Mõlemad projektid mõjutavad Rapla valda nii läbi praeguse asustusstruktuuri ja looduskeskkonna killustamise kui ka uute majandusvõimaluste loomise.

RB projektiga nähakse ette perspektiivne raudteejaam Rapla linnas. **Üldplaneeringuga nähakse ette raudteejaama juurde pargi-ja-reisi parklad, mida võib pidada positiivset mõju avaldavaks võimaldamaks inimeste liikumist raudteetranspordi abil.** Samuti eeldatakse, et RB peatuse lisandumine Rapla linna lähialale loob eelduse Rapla linna ja lähiala elanikkonna arvu tõusuks. Sellest tulenevalt nähakse vajadust Rapla linna ja lähialale täiendavate elamumaade reserveerimiseks ning uue lokaalse transporditaristu rajamiseks. Olemasoleva tiheasustusala tihendamise ja mõõduka laiendamisega kaasnevaid mõjusid võib pidada vähem negatiivseks kui uute senisest taristust eemal paiknevate alade kasutuselevõttu, sest asustusalade tehniline taristu on võimalik lahendada olemasoleva (laiendamise) kaudu.

Teeregistri andmetel on Rapla vallas 23.10.2021 seisuga 173.6 km kergliiklusteid ehk 13 m/in kohta. Rapla vallas on kergliiklusteed rajatud peamiselt suuremates asulates ja nende lähialas. Üldplaneering näeb ette perspektiivseid täiendavaid kergliiklusteid Rapla linna, Juuru, Kaiu ja

Kuimetsa piirkondades. Kavandatud kergliiklusteed täiendavad olemasolevat kergliikluse võrgustikku asulates ja lähialadel, ühendades olulisi sihtkohti. **Täiendavate kergliiklusteede kavandamine omab positiivset keskkonna- ja sotsiaal-majanduslikku mõju.**

4.3.2 Mõju jäätmekäitlusele

Vastavalt Jäätmearuandluse Infosüsteemile[63] tekkis Rapla vallas 2019. a jäätmeid kokku 30 495,4 tonni ja 2018. a 31 722,6 tonni. Koguseliselt on valdavaks ehitus- ja lammutusjäätmed. Vallas toimub ka olulises koguses jäätmete taaskasutamine. 2019. a taaskasutati kokku 47 397,5 tonni jäätmeid ja 2018. a 33 250,1 tonni jäätmeid. Valla territooriumil taaskasutatavatest jäätmetest moodustavad enamiku olmereovee puhastussetted, mida tuuakse käitluseks ka teistest omavalitsustest.

Tabel 15. Jäätmeteke ja käitlus Rapla vallas 2019 aastal. Alus: https://jats.keskkonnainfo.ee/

Jäätmete põhigrupi nimi	Koguteke	Taaskasutatud	Transport sisse	Transport välja
Põllumajanduses, aianduses, vesiviljeluses, metsanduses, jahinduses ja kalapüügil ning toiduainete valmistamisel ja töötlemisel tekkinud jäätmed	189,7			189,7
Puidu töötlemisel, plaatide ja mööbli ning tselluloosi, paberi ja kartongi tootmisel tekkinud jäätmed	197,5	280,9	183,7	
Orgaanilistes keemiaprotsessides tekkinud jäätmed	300,3	91,1		264,4
Pinnakatete, liimide, hermeetikute ja trükivärvide valmistamisel, kokkusegamisel, jaotamisel ja kasutamisel tekkinud jäätmed	197,3			197,3
Termilistes protsessides tekkinud jäätmed	336,6	1235,4	346,8	
Metallide ja plastide mehaanilisel vormimisel ning füüsikalisel ja mehaanilisel pinnatöötlemisel tekkinud jäätmed	64,1	27,7		31,5
Õli- ja vedelkütusejäätmed	30,0	525,6	501,3	5,7
Orgaaniliste lahustite, külmutusagenside ja propellentide jäätmed	0,01			0,01
Pakendijäätmed	1135,9	224,9	171,9	1065,7
Muud jäätmed	819,1	397,9	388,1	795,7
Ehitus- ja lammutuspraht	21107,5	12384,0	2799,1	9595,9
Inimeste või loomade tervishoiu käigus tekkinud jäätmed	3612			3612
Jäätmekäitlusettevõtete, ettevõtteväliste reoveepuhastite ning joogi- ja tööstusvee käitlemisel tekkinud jäätmed	3223,0	32228,7	35028,3	2785,6
Olmejäätmed	2890,7	1,4		2875,5
KOKKU	**30495,4**	**47397,5**	**39419,2**	**17810,7**

Valla territooriumil tegutsevaid jäätmekäitluskohti on KOTKAS süsteemi alusel 28 (17.10.2021 seisuga). Enamik jäätmekäitluskohtadest paikneb Rapla linnas ja selle lähialal. **Üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada, et ringmajanduse edendamise vaates võib jäätmekäitlus järjest enam moodustuda loomuliku osa äri- ja tootmisprotsessidest.** Seega võib jäätmekäitluskoht järjest sagedamini olla osa äri- ja tootmisettevõtetest ning edendamaks ringmajanduse põhimõtete toimimist ei tohiks üldplaneeringuga jäätmekäitlust oluliselt kitsendada.

[63] Jäätmearuandluse infosüsteem (JATS) - https://jats.keskkonnainfo.ee/

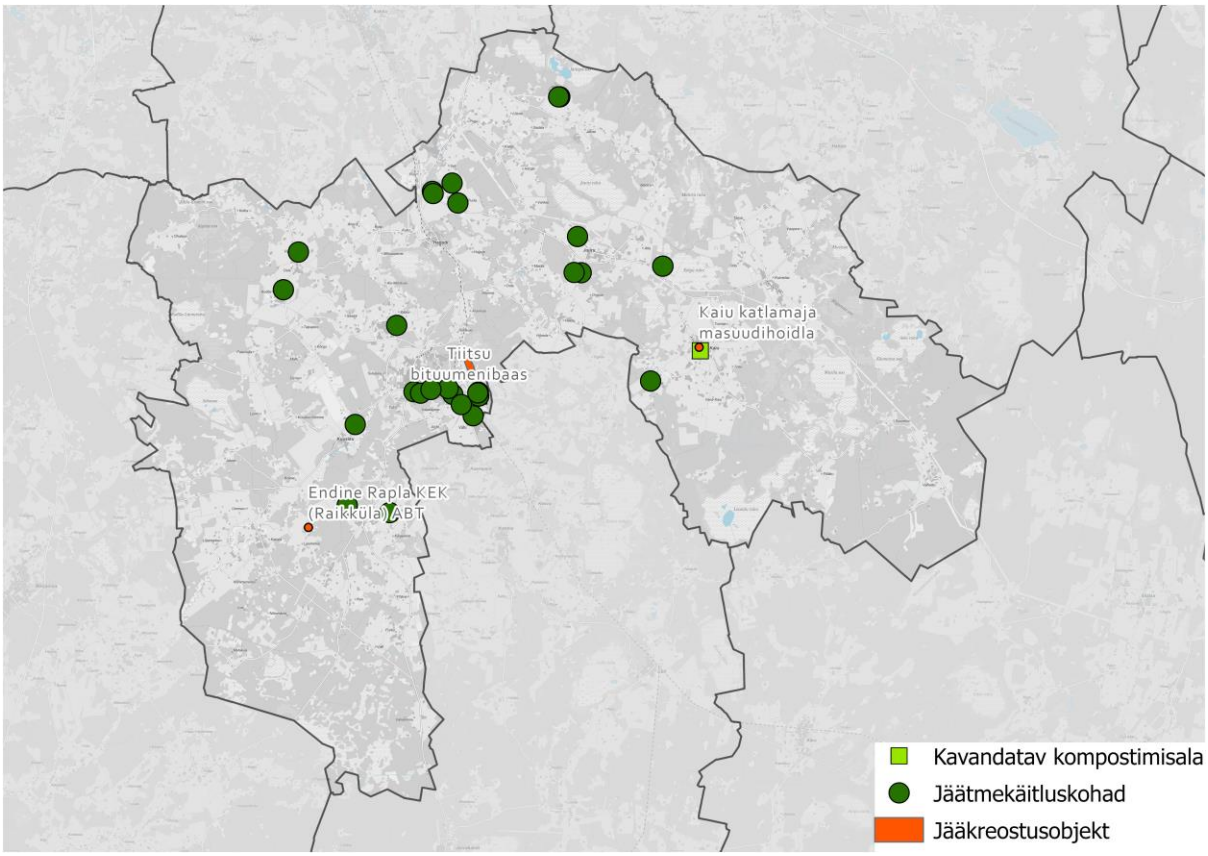

Joonis 20. Jäätmekäitluskohad ja jääkreostusobjektid Rapla vallas. Alus: Maa-amet WMS: Halltoonides kaart.

Rapla valla territooriumil on registreeritud kolm jääkreostusobjekti: Tiitsu bituumenibaas (jääkreostus suures osas likvideeritud), Endine Rapla KEK (Raikküla) ABT (jääkreostus on aruande/info alusel likvideeritud) ja Kaiu katlamaja masuudihoidla (jääkreostus on aruande/info alusel likvideeritud). [64] Vajalik on Tiitsu bituumenibaasi likvideerimine. **Endistele ja praegustele jääkreostusobjektidele uute ehitiste kavandamisel tuleb hoolikalt jälgida pinnase seisundit. Pinnase seisund peab vastama soovitud kasutusotstarbele.**

Rapla vallas puuduvad töötavad prügilad. Valla territooriumil on üks suletud prügila (Mäepere prügila). Endisel prügila territooriumil paikneb praeguseks jäätmejaam. Olulisi keskkonnaprobleeme suletud prügilast tingituna pole teada.

Vastavalt üldplaneeringule soodustab vald ettevõtlust ja elamuehitust valla erinevates piirkondades, eeskätt Rapla linnas ja lähialal. Seoses sellega on oodata ka jäätmetekke kasvu nii ehitusjäätmete kui ka olmejäätmete osas. Rapla vallas tegutseb Mäepere jäätmejaam. Eelnevalt on tegutsenud ka Raikküla ja Kaiu keskkonnajäätmed, mis on praeguseks suletud. Olmejäätmete kogumiseks on korraldatud jäätmevedu.

Valla kehtiva jäätmekava[16] kohaselt on vallas olmejäätmete liigiti kogumine kõige tulemuslikum pakendijäätmete kogumise osas. Teisi jäätmeliike kogutakse liigiti vähem. Vajalik on arendada jäätmekogumispunktide teenuse kättesaadavust Kaiu alevikus ning Kabala külas nii, et need vastaksid jäätmejaama nõuetele. Riigi üldistest jäätmekäitlusalastest eesmärkidest lähtuvalt on Eestis vaja väga oluliselt parandada biolagunevate jäätmete ringlussevõttu. **Üldplaneering näeb ette vajadust jäätmekäitluse maa-ala järele kompostimisväljaku kavandamiseks, mis on**

[64] EELIS väljavõte seisuga 06.08.2021

kooskõlas nii valla kui riigi jäätmekäitlusalaste eesmärkidega. Soovitatav oleks kompostimisvõimalused luua lisaks Kaiule ning Raplale ka teistesse suurematesse asulatesse. Samuti võimaldada eriliigiliste jäätmete kodulähedasi kogumispunkte.

4.3.3 Mõju riigikaitsele

Rapla vallas asub Alu alevikus Kaitseliidu kool, Rapla linnas Kaitseliidu maleva staabi-ja tagalakeskus, Kaiu alevikus Kaitseliidu lasketiir. Riigikaitse maa-ala on üldplaneeringus määratud ka Kõrgu külas Kuusiku lasketiiru katastriüksusel, mis on Rapla maleva staabi- ja tagalakeskuse perspektiivseks asukohaks.

Kaitsevägi ja Kaitseliit kasutavad metsaseaduse § 36 alusel riigimetsa riigikaitselise väljaõppe korraldamiseks. Väljaõppe ajal tuleb ümbritsevate alade elanikel ja kasutajatel arvestada teatud müra leviku ning raskesõidukite ja inimeste liikumisega.

Kaitseministeeriumi hinnangul mõjutavad tuulepargid riigikaitseliste süsteemide (radarite) töövõimet. Radarite töövõime vähenemine pole Kaitseministeeriumi hinnangul lubatud ning seega ei kooskõlastata tuuleparkide planeeringuid, mis võivad radarite tööd mõjutada. Koostöö ja kooskõlastamine Kaitseministeeriumiga on kindlasti vajalik kõigi üle 28 m kõrguste ehitiste ning mistahes kõrgusega elektrituulikute puhul.

Rapla valla üldplaneering ei kavanda tegevusi, mis võiksid avaldada mõju riigikaitsele.

4.4 Mõju välisõhu kvaliteedile, sh müratasemele

4.4.1 Mõju välisõhu seisundile

Välisõhu kvaliteeti puudutavat reguleerib atmosfääriõhu kaitse seadus. Seaduse § 47 lg 1 alusel on kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2016. a määrus nr 75 „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamispiirid“. Määrus sätestab õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused keskkonna ja inimese tervise kaitseks.

Õhukvaliteedi piirväärtus on saasteaine lubatav kogus välisõhu ruumalaühikus või pinnaühikule sadestunud saasteaine lubatav kogus, mis on kehtestatud teaduslike andmete alusel ning mis nimetatud koguse ületamise korral tuleb saavutada kindlaksmääratud aja jooksul ja mida edaspidi ei tohi enam ületada. Piirväärtuse kehtestamise eesmärk on vältida, ennetada või vähendada saasteaine ebasoodsat mõju inimese tervisele või keskkonnale.

Õhukvaliteedi piirväärtuse ületamise korral eeldatakse olulise keskkonnahäiringu tekkimist.

Rapla valla välisõhu seisundit võib enamike saasteainete osas pidada heaks. Võrdlemisi kõrged on ammoniaagi kontsentratsioonid, mis tulenevad põllumajanduse võrdlemisi suurest osakaalust piirkonnas. Samas esmatähtsate saasteainete osas jäävad kontsentratsioonid väga madalatele tasemetele ning piirväärtuste ületamine on ebatõenäoline.[65]

4.4.1.1 Tootmisettevõtete mõju

Peamised objektid, mis võivad välisõhu seisundit tulevikus mõjutada, on tootmisaladele tulevikus rajatavad või laiendatavad tootmisettevõtted. Käesoleval ajal valla territooriumil õhukvaliteeti olulisel määral mõjutavad ettevõtted puuduvad. Vallas paikneb ettevõtteid, kes omavad keskkonnaluba saasteainete paiksest heiteallikast välisõhku viimiseks. Ülevaade on

[65] Keskkonnaministeerium. Teatavate õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riiklik programm aastateks 2020–2030 LISA II ÕHUSAASTEAINETE PIIRIÜLENE KAUGLEVI. Kinnitatud keskkonnaministri 29.03.2019. a käskkirjaga nr 1-2/19/276.

esitatud Tabel 16-s. Kõigi olemasolevate ettevõttete saasteainete heitmeid ja heitkoguste vastavust kehtivatele saasteainete piirnormidele välisõhus on hinnatud vastavate keskkonnalubade taotluste koostamisel. Sealjuures hinnatakse igakordselt loa muutmisel või loa taotlemisel tekkivaid saasteainete kontsentratsioone koosmõjus teiste piirkonna ettevõtetega. Käitisele ei väljastata luba kui on võimalik välisõhu piirväärtuste ületamine väljaspool käitise tootmisterritooriumit.

Tabel 16. Rapla vallas paiknevad heiteallikaid omavad keskkonnakaitseloaga ettevõtted seisuga 06.08.2021. a. Allikas: KOTKAS.

Number	Seotud objekt	Objekti asukoht	Omaja
L.OV.RA-54068	Aktsiaselts Ingle	Valtu küla	Ingle AS
L.OV.RA-37114	Allied Timber OÜ	Purila küla	Allied Timber OÜ
L.ÕV/332859	Kemet RV	Rapla linn	KEMET RV OÜ
L.ÕV/332849	Lubja lubjakivikarjäär	Lipametsa küla	Eesti Killustik OÜ
L.ÕV/331617	Uniplasti tootmishoone	Rapla linn	Uniplast OÜ
L.ÕV/329715	Reinu lubjakivikarjäär	Koigi küla	TREV-2 Grupp AS
L.ÕV/328740	OÜ HARVIKER	Jaluse küla	HARVIKER OÜ
L.ÕV/328058	Reinumetsa ABT	Koigi küla	TREV-2 Grupp AS
L.ÕV/328014	Metsatalu ABT	Lipametsa küla	TREV-2 Grupp AS
L.ÕV/326901	Kruusa ABT	Ülejõe küla	Tariston AS
L.ÕV/326526	Pelletitehas	Purila küla	Warmeston OÜ
L.ÕV/325979	Juuru veisefarm	Juuru alevik	Piilia Põllumajanduse OÜ
L.ÕV/325287	Kastani tn 3a	Rapla linn	Utilitas Eesti AS
L.ÕV/323101	Osaühing VIOLANTE MÖÖBEL	Kabala küla	VIOLANTE MÖÖBEL OÜ
L.ÕV/320639	Sihtasutus Raplamaa Haigla	Rapla linn	Raplamaa Haigla SA
L.ÕV/320358	AS Solbritt	Rapla linn	Solbritt AS
L.ÕV/319237	3BIO OÜ	Atla küla	J2 Infra OÜ
L.ÕV/319140	Saarioinen Eesti Osaühing	Kalevi küla	Saarioinen Eesti OÜ
L.KKL.RA-19253	Rapla viimistluskemikaalide tehas	Rapla linn, Rapla vald, Rapla maakond	Akzo Nobel Baltics AS
L.KKL.RA-180684	Karitsa veisefarm	Karitsa küla, Rapla vald, Rapla maakond	Kaiu LT OÜ
L.KKL.RA-165129	Luuka sigala	Raikküla, Rapla vald, Rapla maakond	Raikküla Seakasvatus OÜ
L.KKL.RA-165128	Allika veisefarm	Raikküla, Rapla vald, Rapla maakond	Raikküla Farmer OÜ

Üldplaneeringu staadiumis ei ole teada tootmisaladel tulevikus tegutsema hakkavate ettevõtete iseloom ja sellest lähtuvalt ei ole võimalik hinnata ka nende saasteainete emissioone. Iga konkreetse arenduse/ettevõtte korral tuleb juhtumipõhiselt analüüsida ja kaaluda, kas ja milliseid häiringuid see võib põhjustada. **Vajadusel tuleb ettevõttel taotleda vastav keskkonna(kompleks)luba ning taotluse koostamisel hinnata õhukvaliteedi piirväärtustele vastavust koosmõjus teiste piirkonna ettevõtetega. Tähelepanu tuleb pöörata lisaks saasteainetele ka lõhnaainete esinemisele ning lõhnaainete heite esinemisel hinnata lõhna häiringutasemele vastavust.**

Üldplaneering seab kasutamis- ja ehitustingimused tootmise maa-aladele. Vastavalt ÜP maakasutusplaanile kavandatakse üldplaneeringuga tootmise maa-alasid. Negatiivset mõju omava (õhusaaste, müra, kiirgus, vibratsioon, ebameeldiv lõhn ning ohtu suurendava, liiklussageduse kasv) tootmisega maad planeerida elamu- ja puhkealadest piisavasse kaugusesse, et tagada tundliku maakasutusega puhvervöönd. Tundlike aladega piirnemisel on tootmismaa arendaja kohustus häiringute leevendamiseks rajada kaitsehaljastus tundliku ala

ning tootmismaa vahele. Kaitsehaljastus kavandatakse häiringu tekitaja s.o tootmisettevõtte maa-alale. Ülenormatiivse müra leevendamiseks peab kaitsehaljastus olema vähemalt 50 m lai. Soovitatav on kasutada segapuistut (okas- ja lehtpuud). **ÜP tingimused on piisavad tagamaks õhukvaliteedi nõuetega arvestamise edasisel planeerimisel ja projekteerimisel.**

4.4.1.2 Põllumajandus

Rapla valla territooriumil on erinevaid loomakasvatusega seotud hooneid võrdlemisi palju (PRIA veebirakenduse 06.08.2021. a seisuga 296). Loomakasvatusega seotud hooned ja alad on valdavalt väiksemahulised, keskkonnakompleksloa künniseid ületavad suurfarme on kolm (Kaiu LT OÜ Karitsa veisefarm, Raikküla Seakasvatus OÜ Luuka sigala ja Raikküla Farmer OÜ Allika veisefarm). Loomapidamisega kaasnevana õhu saasteainete emissioone, mis eeskätt väljenduvad lõhnahäiringu näol, võib esineda ka väiksema põllumajandustootmise korral. Lõhnaainete heitkogust ja lõhna levikut peavad käitised üldjuhul hindama keskkonnalubade taotlemisel. **Häiringu vältimiseks ei ole soovitav farmide lähedusse elamualade ega teiste tundlike objektide kavandamine. Eesti õigusaktides puudub põllumajandusettevõtetele või sõnnikuhoidlatele otsene kuja nõue, kuid soovituslikuks kujaks on sigalatel sõnnikuhoidlast 500 m ja lehmalautadel 300 m[66].** Seda juhul kui ei rakendata täiendavaid meetmeid lõhna vähendamiseks**.** Lõhnahäiringute vähendamiseks on igati soovitatav sõnniku kääritamine, mis lisaks biogaasi tootmisele vähendab ka kääritusjäägi lõhnaemissioone (võrreldes sõnnikuga).

ÜP ei kavanda põllumajandushoonete juurde uusi elamualasid vms tundlikke objekte, soovituslikud kujad sõnnikuhoidlate ümbruses on käesoleval ajal valdavalt tagatud. Seega ei ole oodata ülenormatiivse lõhnahäiringu esinemist elamualadel (olemasolevate suurfarmide puhul tuleb lõhnahäiringutaset hinnata vastava keskkonnakaitseloa taotlemisel või muutmisel). **Uute elamute või tundlike hoonete kavandamine keskkonnaloa saasteainete paiksest heiteallikast välisõhku viimiseks künnist[67] ületavatest põllumajandusettevõtetest lähemale kui 300 m ei ole mõistlik. ÜP-ga uute elamualade rajamist olemasolevate põllumajandushoonete lähialale ei ole kavandatud. Samuti ei ole soovitatav keskkonnaloa künnist ületavate uute põllumajandusettevõtete kavandamine lähemale kui 300 m elamutest.**

4.4.1.3 Kaugküte

Vastavalt piirkonna kehtivatele soojamajanduse arengukavadele on vallas neli kaugküttepiirkonda: Juuru, Rapla linn, Järlepa küla ja Alu alevik.

Juurus on olnud kaugküte 1970. aastatest, seda on tarbinud kortermajad, lasteaed, ambulatoorium, muuseum. Ühismajandi lagunedes lagunes ka kaugküttesüsteem ja endised tarbijad on paigaldanud asenduslahendused. Juuru osas on kaugküttega hõlmatud aleviku keskosa valla asutused (koolimaja, kultuurimaja, lasteaed, hooldekodu) ning teenust pakub valla allasutus Rapla Varahaldus.

Rapla linna kaugküttepiirkond haarab suure osa linna kortermajade, ühiskondlike hoonete ja tootmisettevõtete piirkonnast. Rapla linna kaugküttepiirkonnas on kaks kaugküttevõrku. Rapla linnas pakub kaugkütte teenust AS Utilitas Eesti.

Järlepas on kaugkütte tuumiktarbijaiks viis kortermaja ja asula mitmeotstarbeline haridus- ja kultuurikeskus (HAKUKE), mis liidab enda katuse alla kultuuri ja hariduse ning ka vaba aja

[66] AS Maves. 2005. Sõnniku keskkonda säästev hoidmine ja käitlemine.

[67] Vastavalt https://www.riigiteataja.ee/akt/114122017010

tegevused. Kaugkütte soojusvõrgu kasuteguri protsent väheneb, sest soojustorustiku kasutegur on torustikku sisestatud ja seal välja müüdud soojushulga suhe ning see suhe on leitud vähenenud soojuse tarbimist arvestades, vaatamata sellele, et Järlepas on projekti järgselt kõik soojustorud eelisoleeritud. Järlepas pakub kaugkütte teenust N.R.Energy OÜ.

Alu katlamaja ja kaugküttevõrgu torustik kuuluvad soojusettevõttele SW Energia OÜ, kes toodab, edastab ja müüb soojust Alu aleviku kaugküttetarbijatele alates 2005. aastast.

Kütteperioodil võib eramute kohtküte põhjustada tavapärasest kõrgemat foonisaastet. Väikeelamute kütmine toob endaga kaasa eelkõige tahkete osakeste (peentolm) kontsentratsioonide suurenemise, kuna eramutes kasutatakse kütusena sageli puitu, pelleteid ja turbabriketti, mille põletamine annab võrdlemisi suure tahkete osakeste heite. **Piirkonna õhukvaliteedi seisukohast eelistatuimad variandid on kaugkütte kasutamine või kohtkütte arendamine maagaasi või taastuvenergiaallikate baasil. Üldplaneeringu kontekstis võib pidada eelistatuks nii elamu- kui äri- ja tootmise arendamist eelkõige kaugküttepiirkondades ja aladel kuhu on võimalik kaugkütet laiendada. Uute arenduste liitmine kaugküttevõrguga minimeerib tekkivat õhusaastet.**

4.4.2 Müra mõju

Atmosfääriõhu kaitse seadus[68] sätestab, et mürakategooriad määratakse vastavalt üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarbele järgmiselt:

1) I kategooria – virgestusrajatise maa-alad;
2) II kategooria – haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeasutuste ning elamumaa-alad, maatulundusmaa õuealad, rohealad;
3) III kategooria – keskuse maa-alad;
4) IV kategooria – ühiskondliku hoone maa-alad;
5) V kategooria – tootmise maa-alad;
6) VI kategooria – liikluse maa-alad.

Planeeringutes ja projekteerimisel kasutatakse järgmisi müra normtasemete liigitusi:

- müra piirväärtus – suurim lubatud müratase, mille ületamine põhjustab olulist keskkonnahäiringut ja mille ületamisel tuleb rakendada müra vähendamise abinõusid;
- müra sihtväärtus – suurim lubatud müratase uute üldplaneeringutega aladel.

Uute planeeringute koostamisel tuleb tagada, et planeeringu elluviimisel ei ületataks piirkonna jaoks kehtestatud müra normtaset. Uus planeeritav ala on väljaspool tiheasustusala või kompaktse hoonestusega piirkonda kavandatav seni hoonestamata uus müratundlik ala. Müratundlik ala on üldplaneeringu juhtotstarbega määratud ala, millele on kehtestatud müra normtasemed.

Nimetatud mürakategooriatest lähtuvalt tuleb tegevuste kavandamisel järgida keskkonnaministri 16.12.2016. a määruses nr 71 toodud müra sihtväärtusi ja piirväärtusi.

Hajaasustusaladel uute elamumaade planeerimisel on asjakohane II kategooria sihtväärtuste rakendamine. Uute hoonete projekteerimisel tiheasustusaladel ja kompaktse asustusega aladel ning juba hoonestatud aladel lähtutakse müra piirväärtuse nõuetest.

Eksisteerivate teede- ja tänavate äärde uute hoonete rajamisel ei ole hoonete teepoolsel küljel alati võimalik müra normtasemete nõuete täitmine. Hoonete teepoolsel fassaadil on oluline nii

[68] Atmosfääriõhu kaitse seadus – Riigi Teataja

olemasolevate kui planeeritavate hoonete puhul rakendada eelkõige ehituslikke meetmeid (akende helipidavuse parandamine, fassaadikonstruktsioonide helipidavuse tõstmine), mis tagavad head tingimused hoonete siseruumides.

Selleks, et vältida edasisel planeerimisel, projekteerimisel, tegevuslubade väljastamisel ja sellega kaasneval mürahinnangute koostamisel segadust, millistele juhtotstarvetele kohaldub vastav müra normtaseme kategooria, tuleks kõik üldplaneeringuga määratavad maakasutuse juhtotstarbed liigitada mürakategooriate vahel.

ÜP-ga on soovitav määrata müra kategooriad vastavalt maakasutuse juhtotstarbele järgnevalt:

I kategooria – puhke- ja virgestuse maa-ala (PV), haljasala ja parkmetsa maa-ala (HM);

II kategooria – väikeelamu maa-ala (EV), korterelamu maa-ala (EK), aianduse maa-ala (AM), kalmistu maa-ala (K);

III kategooria – segaotstarbega maa-ala (S);

IV kategooria – ühiskondliku hoone maa-ala (AA) (müra suhtes vähem tundlikud hooned ehk bürood, teenindus- ja ametiasutused jne);

V kategooria – äri maa-ala (Ä), äri- ja tootmise maa-ala (ÄT), tootmise maa-ala (T), mäetööstuse (TM) ja turbatööstuse maa-ala (TR), jäätmekäitluse maa-ala (OJ) , tehnoehitise maa-ala (OT) (rakenduvad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded; ei rakendu keskkonnaministri 16.12.2016. a määruse nr 71 nõuded, kuna neid ei loeta müratundlikeks aladeks);

VI kategooria – liikluse ja liiklust teenindava ehitise maa-ala (L), raudtee maa-ala (LR), garaažide maa-ala (LG), kaitsehaljastuse maa-ala (HK) (ei rakendu keskkonnaministri 16.12.2016. a määruse nr 71 nõuded, kuna neid ei loeta müratundlikeks aladeks).

Riigikaitse maa-ala (RR) osas atmosfääriõhu kaitse seadusest ja selle alamaktidest tulenevad nõuded ei kohaldu.

Põllumajandus (MP) ja metsa (MM) maa-ala -alale jäävate ja kavandatavate eluhoonete õuealasid tuleb pidada II kategooria aladeks, ülejäänud osa ei ole otstarbekas lugeda müratundlikuks alaks.

Siseruumide müratasemed ei tohi ületada sotsiaalministri 04.03.2002. a määruses nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja müratasemе mõõtmise meetodid”41 kehtestatud normtasemeid. Vajadusel tuleb rakendada müravastaseid meetmeid lähtudes muuhulgas EVS 842:2003 „Ehitiste heliisolatsiooninõuded. Kaitse müra eest.“.

Aladel, kus tootmisala juhtotstarbega ala või liikluse ala külgneb eskiislahendusel puhke- ja virgestusalaga või haljasala ja parkmetsa maa-alaga, on asjakohane määrata puhke- ja virgestusala või haljasala osaliselt kaitsehaljastuse maa-alaks.

4.4.2.1 Tööstusmüra

Rapla vallas esineb piirkondi kus külgnevad elamualad ja tootmisalad. Nende alade puhul tuleb tootmisaladele uute tootmisettevõtete täpsemal planeerimisel näha DP-ga ette tõhusad leevendavad meetmed (kõrghaljastusega puhveralad, tootmishoonete ja mürarikaste seadmete paigutus jms) müra jm häiringute hoidmiseks normikohastena.

Välisõhus leviva müra käsitlusel planeeringutes lähtutakse atmosfääriõhu kaitse seadusest ja sama seaduse § 56 lg 4 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016. a määrusega nr 71

„Välisõhus leviva müra normtasemed ja müratasemе mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid"[69] (edaspidi KeM määrus nr 71), mis jõustus 01.02.2017 .a. Lisanduv müratase tootmisala või ka näiteks elamu tehnosüsteemide poolt ei tohi põhjustada müra normtasemete ületamist.

Potentsiaalselt müra tekitavate ettevõtete või seadmete projekteerimisel tuleb vajadusel koostada mürauuring ja võtta tarvitusele asjakohased meetmed müra normtasemete tagamiseks. Arvestada tuleb ka müraekraanide jt müra peegeldavate pindade müra levikut mõjutava toimega, mis võib samuti halvendada lähedalasuvate tundlike alade müratingimusi.

Üldplaneeringus kavandatakse kaitsehaljastuse juhtotstarbega alasid kohtadesse, kus on vajalik müraleviku piiramine. Asjakohane on sätestatud meede, et kaitsehaljastuse puhul tuleb arvestada ala piisava laiusega: ülenormatiivse müra leevendamiseks peab kaitsehaljastus olema vähemalt 50 m lai. Kõrghaljastuse toimimiseks müra leevendajana on soovitav segapuistu kasutamine, mis koosneb igihaljastest ja lehtpuudest (kuna see omab paremat efekti), lisaks puudele istutada ka tihe põõsastik. Samuti on asjakohane üldplaneeringus määratud tingimus, et tundlike aladega piirnemisel on tootmismaa arendaja kohustus häiringute leevendamiseks rajada kaitsehaljastus tundliku ala ning tootmismaa vahele. Kaitsehaljastus kavandatakse häiringu tekitaja s.o tootmisettevõtte maa-alale.

4.4.2.1.1 Tuuleparkide müra

Tuuleparkide müra kuulub Eestis kehtivate müraalaste õigusaktide kohaselt tööstusmüra hulka.

Kaasaegsetel tuulikutel on suurt tähelepanu pööratud müra vähendamisele ning mehhaaniline müra on erinevate isolatsioonimaterjalide ning tehniliste võtetega viidud võrdlemisi väheolulisele tasemele. Ka aerodünaamilise müra vähendamiseks on kasutusele võetud tehnilisi lahendusi, mis on võrreldes vanemate mudelitega tuulikute müraemissiooni oluliselt vähendanud. Kuid kuna on tegu suurte tehniliste seadmetega, siis teatav müraemissioon tuulikute töötamisel alati esineb.

Tuulikute käitamisaegse müra hindamisel lähtutakse atmosfääriõhu kaitse seadusest ja keskkonnaministri 16.12.2016. a määrusest nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja müratasemе mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid". Tuulikupargist lähtuva müra hindamisel võetakse hea planeerimistava kohaselt aluseks kõige rangem elamualadele kehtiv tööstusmüra nõue ehk öine sihtväärtus (40 dB elamualadel).

Oluline on märkida, et müra puhul võib esineda vahe norme ületava müratasemе ja häirimist põhjustava müratasemе vahel. Müranormid on sätestatud selliselt, et oleks tagatud inimese tervist mitte kahjustav müratase. See aga ei tähenda, et müraallikat ei oleks kuulda. Häiringu puhul inimene kuuleb müraallikat ning see ei pruugi talle meeldida, kuid tegemist ei ole tervist kahjustava olukorraga. Heli häirivus sõltub suuresti inimese individuaalsest tajust.

Tuulikute tekitatav müra sõltub tuule tugevusest ning tuuliku tehnilistest omadustest. Vaiksema tuule korral on tuuliku pöörete arv väiksem ja sellega koos müratase madalam. Tuule kiiruse kasvamisel pöörete arv suureneb, kuid samal ajal tugevneb ka looduslik mürafoon, mis teataval määral varjestab tuulikute müra.

Tuuleturbiinide müra hinnatakse uute planeeringute puhul arvutuslikult ning selleks on vaja teada tuuliku parameetreid ja paiknemist. Üldplaneeringu kontekstis ei ole võimalik müra

[69] Välisõhus leviva müra normtasemed ja müratasemе mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid – Riigi Teataja

modelleerimist läbi viia, sest vajalikud lähteandmed puuduvad. Vastavalt tuuleparkides tehtud mürahinnangutele ja vastavasisulistele uuringutele on suurte elektrituulikute puhul vajalik 40 dB müratasemе tagamiseks kaugus 500–700 m elamualadest[70]. Seega võib pidada elamu- ja ühiskondlike hoonete osas puhverala 1000 m piisavaks müra normväärtuse tagamiseks. **Reaalse tuulepargi arendussoovi korral tuleb vastava KSH või KMH koostamisel teostada müra arvutuslik hindamine, milles arvestatakse tuulikute paiknemist ja nende reaalselt esineda võivaid müraemissioone. Reaalse tuulepargi arendussoovi korral tuleb vastava KSH või KMH koostamisel hinnata ka madalsagedusliku müra mõju vastavalt uusimale teaduskirjandusele.**

4.4.2.2 Liiklusmüra

Rapla vallas puuduvad väga kõrge liiklussagedusega (riigiteed, mida kasutab üle kolme miljoni sõiduki aastas) teed. Sellest lähtuvalt ei ole Rapla valla territooriumil koostatud ka maanteeliikluse strateegilist mürakaarti. Arvestades olemasolevate teede liiklussagedusi, siis ei ole oodata liiklusmüra tasemel, mis väljaspool teede kaitsevööndeid müra normtasemete ületamist põhjustaks.

Rapla territooriumil on oluliste infrastruktuuriobjektidena kavandatavad Rail Balticu raudteetrass ning riigimaantee T15 rekonstrueerimine.

Rail Balticu raudtee puhul on müra piirväärtuse võimalik ületamine (liiklusmüra piirväärtus elamualadel on 60 dB päeval) piiritletud u 60-70 meetri laiuse tsooniga raudteest. Trassikoridoris (u 175 m raudtee teljest) võib valdavalt päevane välisõhu mürafoon ületada 50 dB. Öise liiklusmüra sihtväärtuse (50 dB) ületamise ala võib ulatuda u 210-230 m kaugusele raudteest (tasasel maastikul müra levikut takistavate objektide nagu müratõkked, ulatuslikud metsaalad või hoonestus puudumisel) [71]. Seega ei ole asjakohane Rail Balticu trassikoridori kavandada tundlike alade laiendamist.

Riigimaantee T15 osas käesoleval ajal müraprognoosid puuduvad, kuid selge on, et tegu on tulevikus suure liiklussagedusega maanteega, mille lähialal võib esineda kõrgeid müratasemeid. Täpsem müratasemete hindamine ja leevendavate meetmete kavandamine tuleb teha antud teeprojekti alusuuringute või keskkonnamõju hindamise raames.

Rapla üldplaneeringus arvestatakse liiklusmüra põhjustavate taristuobjektide paiknemisega. Üldplaneeringust tulenevad kavandatavad tegevused ei tõsta oluliselt liiklusmüra tasemeid. **Uute elamualade vm tundlike objektide kavandamisel Rail Balticust või riigimaantee T15 uuest trassikoridorist lähemale kui 300 m on asjakohane nõuda planeeringu või projekteerimistingimuste raames täpsustavat liiklusmüra hinnangut (kui see ei ole vastava objekti mürahinnangus piisava täpsusega tehtud) ning vajadusel tuleb ette näha sobilikud müraleevendusmeetmed.**

Maanteede äärsetele aladele uusi elamualasid kavandades tuleb säilitada tee- ja elamuala vaheline piisav puhvervöönd või kavandada müratõke. Puhvervööndi täpne ulatus peaks selguma mürahinnangu alusel.

---

[70] Dalla Longa, F., Kober, T., Badger, J., Volker, P., Hoyer-Klick, C., Hidalgo, I., Medarac, H., Nijs, W., Politis, S., Tarvydas, D. and Zucker, A., Wind potentials for EU and neighbouring countries: Input datasets for the JRC-EU-TIMES Model, EUR 29083 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2018, ISBN 978-92-79-77811-7, doi:10.2760/041705, JRC109698.

[71] Rail Baltic KSH aruanne: Lisa V – Müra ja vibratsiooni hindamine.

4.4.3 Olulise ruumilise mõjuga ehitised (ORME)

Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 01.10.2015. a määrusega nr 102. Rapla valla üldplaneeringuga kavandatakse ORME objektidest tuuleparke. Määruse nr 102 kohaselt on olulise ruumilise mõjuga ehitis tuulepark Vabariigi Valitsuse 26. juuni 2003. a määruse nr 184 „Võrgueeskiri" tähenduses, mis koosneb vähemalt 30 meetri kõrgustest elektrituulikutest. Sobivusanalüüsi ja üldplaneeringu protsessi kaudu viiakse läbi tuulepargi kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukohavalik.

Tuuleparkide rajamise vajadus tuleneb Eesti riigi kliima- ja energiapoliitikast, mille raamistikku määrab dokument „Kliimapoliitika põhialused aastani 2050". Eesti pikaajaline eesmärk on minna üle vähese süsinikuheitega majandusele, mis tähendab järk-järgult eesmärgipärast majandus- ja energiasüsteemi ümberkujundamist ressursitõhusamaks, tootlikumaks ja keskkonnahoidlikumaks. Aastaks 2050 on Eesti sihiks kasvuhoonegaaside heidet vähendada ligi 80% võrreldes 1990. a tasemega. Eesmärgi saavutamiseks peab taastuvate energiaallikate kasutamise osakaal energiatootmisel suurenema aastaks 2050 ligi kolme neljandikuni. Peamisteks taastuvenergia allikateks on sealjuures tuuleenergia ja biomass. Eesmärgi täitmiseks peab tuuleenergia installeeritud võimsus praegusega võrreldes suurenema 5–6 korda. Lühemas ajaperspektiivis on Eesti seadnud eesmärgiks saavutada aastaks 2030 taastuvelektri osakaal lõpptarbimisest vähemalt 40%. See eeldab 2030. aastaks võrreldes tänasega tuule- ja päikeseenergia tootmismahtude 4-kordset kasvu.

Tuuleenergia potentsiaalsete alade mõjusid on käsitletud vastavate teemavaldkondade juures. **Reaalsed tuuleparkide arendusvõimalused selguvad detailsema planeeringu ja selle raames läbiviidavate uuringute ning mõjude hindamise käigus. Planeerimisel ja mõjude hindamisel tuleb arvesse võtta konkreetse(te) tuuliku(te) parameetreid ja asjakohaste ametkondade seisukohti.**

Tuulepargi eelvaliku alad leiti kaardianalüüsiga kasutades järgnevaid puhvreid:

- Kuusiku lennuvälja piirangupinnad
- Gaasitrassi kaitsevöönd
- Veekogude ehituskeeluvöönd
- Veekogud
- Väärtuslikud maastikud
- Puhvertsoon elektriliinidest: 110 kV ja enam 300 m puhver, madalamatel 40 m
- 300 m puhvertsoon perspektiivsest Rail Baltic koridorist
- 300 m puhvertsoon raudteest
- 300 m puhvertsoon perspektiivsest T15 teekoridorist
- 300 m puhvertsoon riigimaanteedest
- 500 m puhvertsoon kalmistutest
- Riigikaitseliste objektide piiranguvöönd
- Kultuurimälestised kaitsevööndiga
- 1000 m puhvertsoon RMK puhkealadest
- Looduskaitselised piirangud
    - Kaitsealused loodusobjektid, sh projekteeritavad kaitseala
    - 600 m puhver kaitstavatest objektidest, mille kaitse-eesmärkides on linnu- või nahkhiireliigi kaitse
    - 600 m puhver Natura 2000 linnualadest
    - 2000 m puhver kotkaste ja must-toonekure püsielupaikadest

  - 1000 m puhver metsise püsielupaikadest ja väljaspool kaitstavaid alasid asuvatest leiukohtadest
  - 600 m tedre, laanepüü ja kanakulli väljaspool kaitstavaid alasid asuvatest leiukohtadest
- 1000 m puhvertsoon elu- ja ühiskondlikest hoonetest

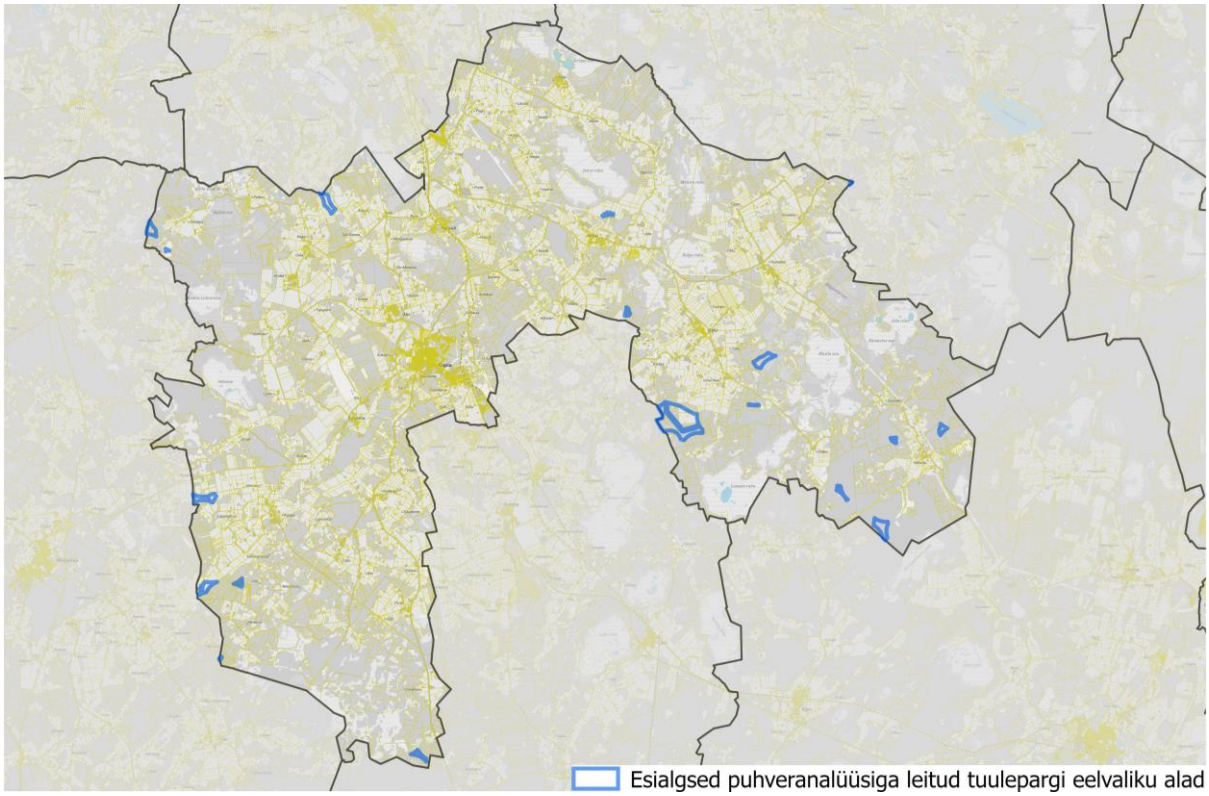

Joonis 21. Esialgse kaardianalüüsiga leitud perspektiivsed tuulepargi eelvaliku alad. Alus: Üldplaneeringu eskiis. Alus: Maa-amet WMS: Halltoonides kaart.

Esialgsed kaardianalüüsiga tekkinud alad vaadati seejärel üle lähtuvalt nende paiknemisest kaitsealuste alade ning liikide leiukohtade suhtes. Samuti vaadati alad üle lähtuvalt nende suurusest. Väga väikesed alad ei mahuta reaalselt tuuleparki ja seega ei ole asjakohane neid eelvalikualadena käsitleda. Alade täpsustamisel arvestati, et Rapla vallas on perspektiivselt sobilikke alasid tööstuslikele tuuleparkidele väga vähe.

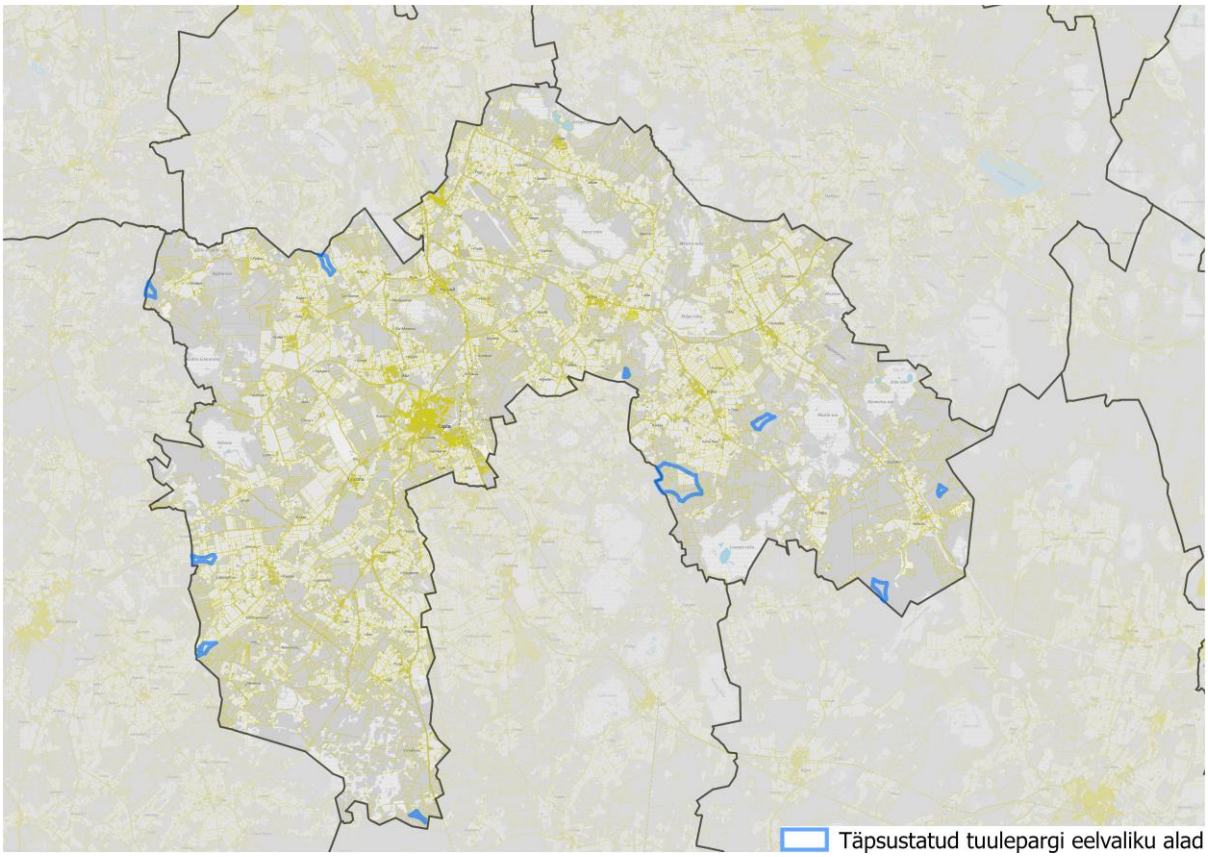

Joonis 22. KSH käigus täpsustatud perspektiivsed tuulepargi eelvaliku alad. Alus: Maa-amet WMS: Halltoonides kaart.

4.5 Mõju inimese tervisele, sotsiaalsetele vajadustele ja varale

4.5.1 Radoonirisk

Lähtuvalt kehtivast standardist[72] jaotatakse pinnaseõhu Rn-sisalduse alusel Eesti pinnas Rn-riski tasemelt madalaks (<10 kBq/m^3), normaalseks (10–50 kBq/m^3), kõrgeks (50–250 kBq/m^3) ja eriti kõrgeks (>250 kBq/m^3).

Rapla valla radoonirisk on valla keskosas normaalne, kuid suureneb nii lääne- kui ka idasuunas (Joonis 23). Laiguti esineb valla territooriumil alasid, kus radoonirisk on tavapärasest kõrgem.

[72] Juhised radoonikaitse meetmete kasutamiseks, 2017. Eesti Standard EVS 840:2017. Eesti Standardikeskus.

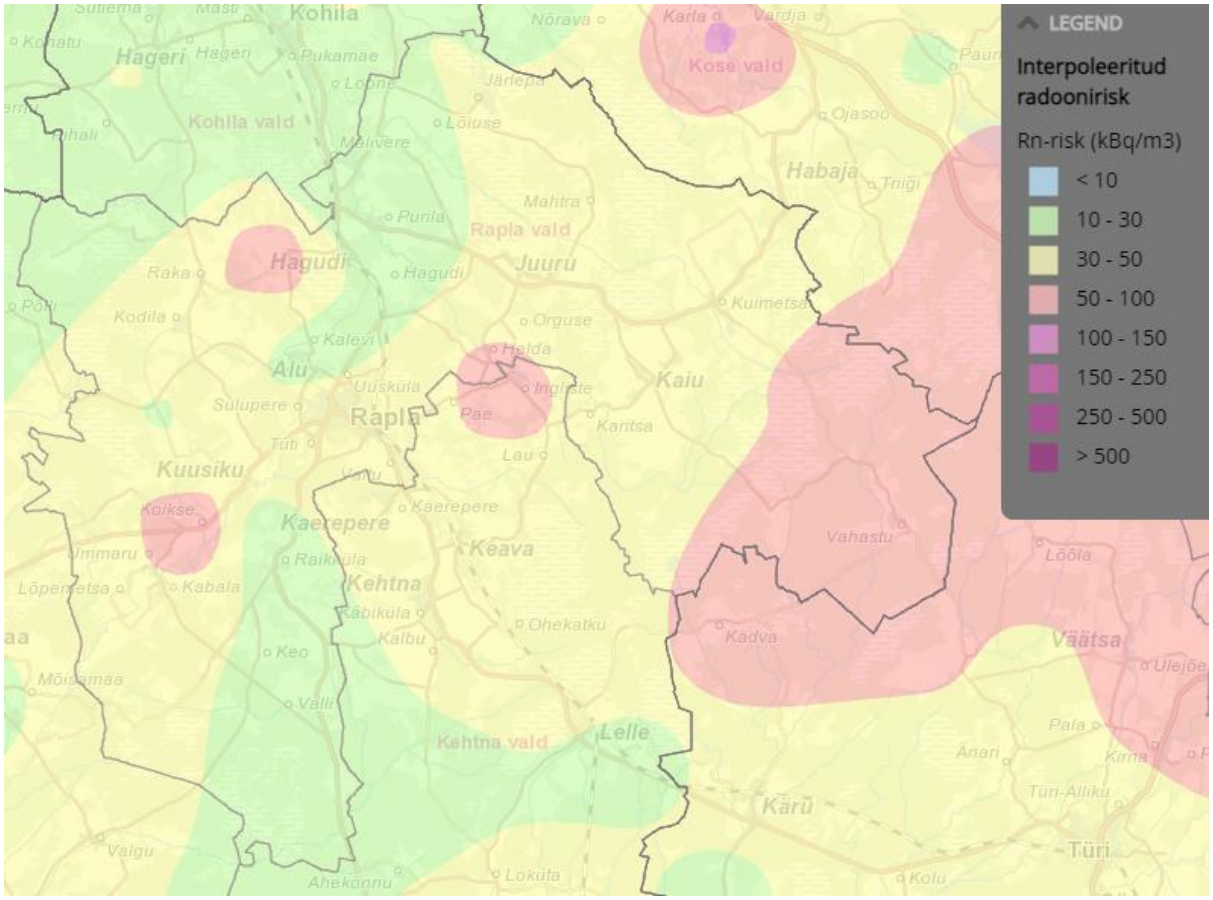

Joonis 23. Radoonirisk Rapla vallas (väljavõte Eesti Geoloogiateenistuse radooni veebirakendusest).

Aastal 2017 teostatud radooni monitooringu käigus tehti järeldused, et pinnaseõhus säiliva radooni kontsentratsioon sõltub pinnase ja aluspõhjakivimite litoloogilisest läbilõikest ja nende U-sisaldusest, mõõtmise aastaajast ja mingil määral sademetest. Samas punktis otsemõõtmistel saadud pinnaseõhu radoonitase erineb oluliselt kevad-suvistel ja sügis-talvistel perioodidel. Selle tõus algab sügisel kui pinnase kasvukiht hakkab enam märguma ja õhuniiskus kasvama. Radooni kontsentratsioon pinnaseõhus saavutab maksimumi hilistalvel (kui pinnas on külmunud) ja langeb kiiresti kevadel kui maapind sulab ja toimub kiire pinnase kuivamine.

Ehitistealuse pinnase Rn-riski taseme selgitamisel pole määrava tähtsusega mitte uuringute ajal mõõdetud pinnaseõhu Rn-sisaldus, vaid ehitistealuse pinnase Rn päritolu ja pärast ehitise rajamist kujuneva reaalse Rn-riski taseme selgitamine uuringutulemuste alusel. Just nendest andmetest sõltub projekteeritavate Rn-riski leevendusmeetmete otstarbekus ja efektiivsus.

Uute hoonete rajamine eeldab ja toetab käesoleval ajal projekteerimise käigus juba ka individuaalset hoone rajamise kinnistul pinnaseõhus radoonitaseme mõõtmist[73], mille käigus tehakse kindlaks projekteeritava hoone asukohas radoonirisk. Kui radoonirisk on kõrge, siis tuleb rakendada leevendavaid meetmeid.

Aladel, kus Rn-sisaldus pinnaseõhus ületab 30 kBq/m^3, on otstarbekas elamute, olme- ja teiste sarnaste hoonete projekteerimisel teha eelnevalt detailsemad uuringud. Maja asukoha pinnase

[73] Kiirguskeskus. Radooniohu arvestamine ehitusplaneeringutes ning olemasolevates hoonetes. https://www.envir.ee/sites/default/files/radooniohu_arvestamine.pdf

kõrge Rn-sisalduse korral tuleb rakendada ehitamisel kehtestatud radoonikaitse nõudeid, et vähendada Rn-sisaldust majade siseõhus miinimumini.

Kui hoone on ehitatud kõrge radooniriskiga alale, tuleks sellest teavitada tulevasi kasutajaid ja anda kasutajatele infot ka selle kohta, kas Rn-sisaldus on korterite olme- ja tööruumide õhus kontrollitud ning milline on Rn-sisalduse tase. Informatsiooni olemasolul võimalikust radooniriskist on võimalik hoone omanikul läbi viia hoone siseõhus radoonimõõdistusi kontrollimaks vastavust nõuetele.

Alad, kus radoonisisaldus pinnaseõhus ületab 200–250 kBq/m^3 ja eU-sisaldus 20 mg/kg taseme, ei ole sobivad lasteasutuste, elamute, olme- ja teiste sarnase suunitlusega hoonete ehitamiseks ilma väga hoolikalt projekteeritud ja ehitatud ehituslike radooniennetusmeetmeteta.

Radooniohu vältimiseks tuleb ehitustegevuse kavandamisel rakendada järgmiseid ettevaatus- ja ehituslikke meetmeid:

- Piirkonnas on soovitatav ehitustegevusel arvestada piirkondliku radooniriskiga.
- Kui pinnaseõhu radoonisisalduse tase on kõrge või eriti kõrge, tuleb kasutusele võtta radoonikindlad lahendused – paigaldada hoone alla radooni kogumise torud või võimaldada välisõhu juurdepääs hoone alla; paigaldada ventilatsioonisüsteem, radoonikiled vms.
- Radooniohutu keskkonna tagamiseks siseruumides tuleb jälgida EVS 840:2017 „Juhised radoonikaitse meetmete kasutamiseks uutes ja olemasolevates hoonetes“.

Omavalitsusel on õigus nõuda planeeringute koostamisel või projekteerimistingimustes radooni uuringut.

4.5.2 Tootmisettevõtete suurõnnetuste oht

Suurõnnetuse ohuga ja ohtlikud ettevõtted on kemikaaliseadusest tulenevalt künniskogusest või alammäärast suuremas koguses ohtlikke kemikaale käitlevad ettevõtted. Alammäärad ja künniskogused on kehtestanud 02.02.2016. a majandus- ja taristuminister määrusega nr 10 „Kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku kemikaali künniskoguse ning ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramise kord[1]“.

Kuna Rapla valla territooriumil asuvad ohtlikud ettevõtted, siis tuleb maakasutuse planeerimisel ja ehitiste projekteerimisel lähtuda Päästeameti koduleheküljel leitavast metoodikast „Kemikaaliseaduse kohase planeeringute ja ehitusprojektide kooskõlastamise otsuse tegemine[74]“.

Nimetatud metoodika kohaselt on ohtlik ala ohuala osa, milles võib õnnetuse ohtlik väljund tekitada inimesele tervisekahjustusi ning ehitisele kergeid kahjustusi. Ohtliku ala välispiir on üheaegselt ka ohuala välispiiriks.

Vastavalt Maa-ameti geoportaali andmetele asuvad Rapla vallas järgmised C-kategooria ohtlikud ettevõtted (Tabel 17):

[74]Päästeamet. 2018. Metoodika Kemikaaliseaduse kohase planeeringute ja ehitusprojektide kooskõlastamise otsuse tegemine.

Tabel 17. Rapla valla ohtlikud ettevõtted (Allikas: maa-ameti geoportaal).

Ohtlik ettevõte, asukoht	Ohu kategooria	Ohuala raadius, m	Kemikaalid
Airok OÜ Rapae TÜ viljakuivati vedelgaasipaigaldis, Juuru alevik	C-kategooria (ohtlik)	382	propaan-butaan(12,75 t)
Ingle AS Rapla ladu, Valtu küla	C-kategooria (ohtlik)	160	ammooniumkloriid (60 t); ammoniaakvesi (82 t); baariumkarbonaat (100 t); etüleenglükool (96 t); kaltsiumkloriid (65 t); lämmastikhape (60 t); metanool (96 t); naatriumkarbonaat (200 t); soolhape (137 t); vesinikperoksiid (100 t); väävelhape (160 t); äädikhape (64 t); isopropanool (56 t).
Akzo Nobel Baltics AS, Rapla linn/Mahlamäe küla	B-kategooria (ohtlik)	100	shellsol H (50 t); shellsol D60 (180 t); nessol liav 250 (150 t); n-butanool (20 t); n-butüül atsetaat (30 t); metoksüpropanool (30 t); nessol Liav 200 (170 t); ksüleen (40 t); etanool (30 t); etüülatsetaat (20 t); tolueen (30 t); steal 216 WX-65 (15 t); white spirit (25 t).
Hepa OÜ Rapla tankla, Rapla linn	C-kategooria (ohtlik)	400	bensiin (50 t); diisel (68 t); propaan-butaan (4 t).
Saarioinen Eesti OÜ, Kalevi küla	C-kategooria (ohtlik)	449	Veevaba ammoniaak (3.2); Mida Foam 193 (1.0); Põlevkivi kütteõli, mark C (46.0); Maagaas ehk LNG (8.0)

ÜP seab tingimuse, mille kohaselt ei ole ohtlikke ja suurõnnetuse ohuga ettevõtteid lubatud planeerida elamualadele lähemale kui kavandatava ettevõtte ohuala raadius. Kavandamisel riigimaanteede äärde tuleb arvestada elutähtsate teenuste toimepidevuse säilitamisega. Üldiselt on põhimõte tervitatav ja keskkonnamõjusid minimeeriv, kuid arvestama peab, et mõnede ohtlike ettevõtete (nt tanklad) paigutamine elamualadest eemale võib olla keerukas, sest samal ajal inimesed soovivad objektile head ja elukoha lähedast ligipääsu. Samuti võivad osade ettevõtete ohualad olla väga ulatuslikud. **Riskide suurust ja kavandatava maakasutuse tundlikkuse sobivust on soovitatav hinnata igakordselt vastavalt reaalsele olukorrale Päästeameti väljatöötatud hindamismetoodika alusel[74].**

KSH juhib tähelepanu, et ÜP kohaselt planeeritakse Rapla linna ohtlikku ettevõtte (Hepa OÜ Rapla tankla) ohualasse väikeelamu maa-ala ning korterelamu maa-ala juhtotstarbega alasid asukohtadesse, kus praegu hoonestus puudub. Ohualade maa-alade edasisel planeerimisel tuleb käsitleda ohtlike ettevõtete võimalike mõjusid ja riske (st selgitada välja, milline oht kaasneb õnnetuse puhul).

4.5.3 Mõju asustusele

Rapla vallas elas Statistikaameti andmetel jaanuar 2021 seisuga 13 004 inimest, nendest 4 887 Rapla linnas. Elanike arv Rapla vallas on ajavahemikul viimasel kümnendil näidanud mõningat langustrendi (keskmine vähenemine 0,9 % aastas).

Rapla valla rahvastikku iseloomustab negatiivne loomulik iive ja ka negatiivne rändesaldo (väljaränne vallast on suurem kui sisseränne). Kõige suurema osakaalu moodustab valla rahvastikust vanusegrupp 26–54 aastat. Nii nagu Eestis tervikuna, vananeb rahvastik ka Rapla vallas.

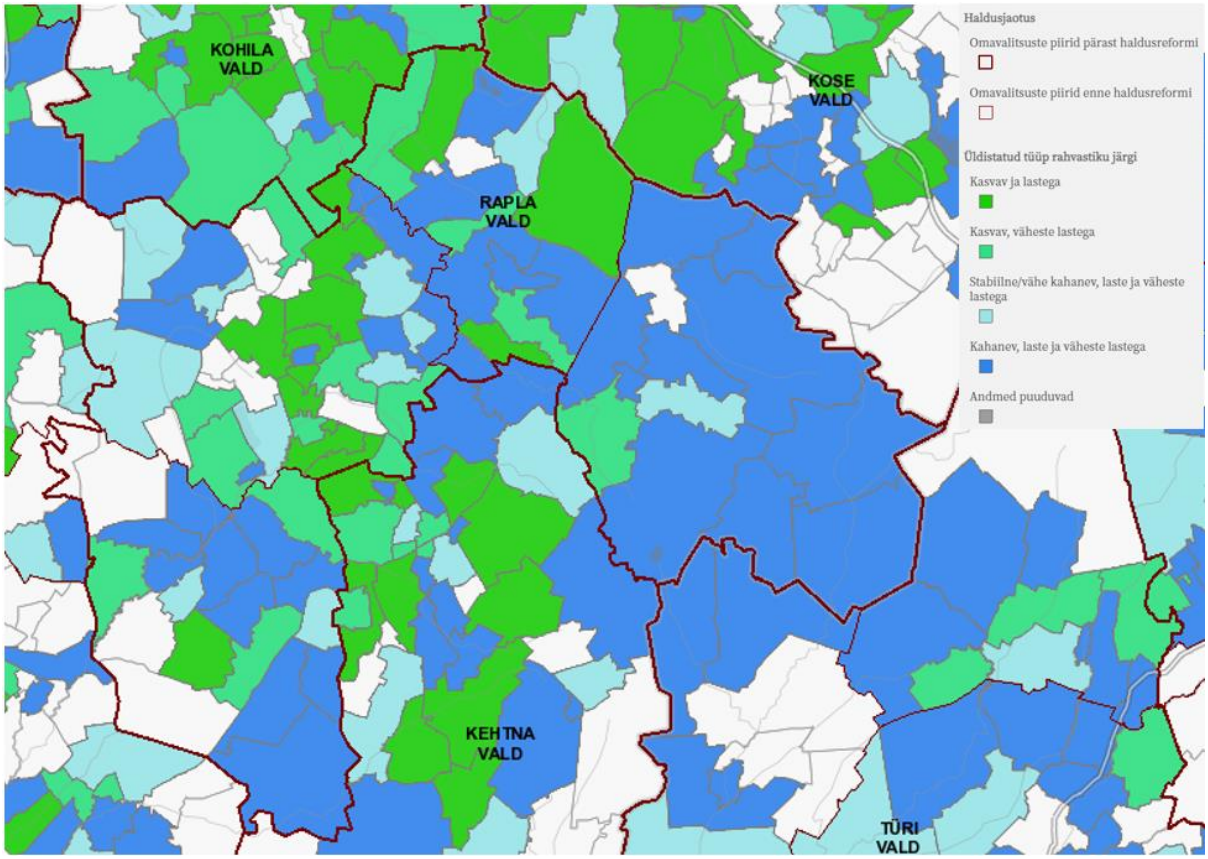

Joonis 24. Rapla valla asustusüksused rahvastiku tüübi järgi. Allikas: Eesti väikeasulate uuring.

Eesti väikeasulate uuringu alusel on enamik asustusüksuseid kahaneva rahvastikuga. Ka Rapla valla arengukavas esitatud rahvastikuprognoosi alusel jätkab Rapla valla elanikkond vähenemist 0,5-0,6% aastas ning 2040. aastaks väheneb valla elanikkond võrreldes 2018. aastaga ligi 10-11%. Samaaegselt on oodata elanikkonna märgatavat vananemist.

Samal ajal selgelt rahvaarvu vähenemist prognoosivate rahvastikumudelitega tuleb Rapla valla puhul arvestada perspektiivsete oluliste infrastruktuuriobjektide lisandumisega piirkonda. Taristuühenduste paranemisega kaasnevat mõju rahvastikuprotsessidele on keerukas ennustada. Selge on, et kiire rongiühendus Tallinnaga **loob eelduse eeskätt Rapla linna ja selle lähiala arenguks, mis võib rahvastikuprotsesse muuta.** Rahvaarvu lisandumine Rapla linna piirkonda saab toimuda eeskätt siseriikliku rände arvelt (toimub elanikkonna ringipaiknemine).

Lähtudes oodatavatest rahvastiku protsessidest võib üldplaneeringus pidada asjakohaseks elamualade laienemise ette nägemist võrdlemisis vähesel määral ja eeskätt Rapla linna. Selleks, et inimesed soovitaks elama asuda Raplasse tuleb tagada kvaliteetne elukeskkond. Üldplaneering toetab oma põhimõtetega kvaliteetse elukeskkonna loomist.

Vastavalt üldplaneeringule lähtutakse Rapla valla asustuse suunamisel olemasolevast asustusstruktuurist, väljakujunenud keskustest, toetudes paikkondlikele arengueeldustele. Asustuse üldisel suunamisel väärtustatakse ja hoitakse väljakujunenud asustusstruktuuri. Tiheasustusega aladel lähtutakse alade tihendamisest ja mõõdukast laienemisest. Hajaasustuses lähtutakse juba välja kujunenud struktuurist, kus külades esineb kohati tihedamaid hoonetegruppe.

Planeering võtab arvesse väljakujunenud asustusmustreid ning olemasolevaid ökoloogilisi ja kultuurilisi väärtusi. **Üldplaneeringu mõju asustuse arengule võib pidada positiivseks.**

Arvestatakse nii piirkonnale iseloomulikke väärtusi kui püütakse ära kasutada arengueeliseid keskuste tugevdamisel.

4.5.4 Mõju sotsiaalsele taristule

Rapla vallas pakub alusharidust viis lasteaeda, üks lasteaed-algkool (Alu Kool) ja kaks lasteaeda-põhikooli (Hagudi Põhikool ja Kabala Lasteaed-Põhikool).

2020/2021 õppeaastal õppis Rapla valla lasteaedades kokku 696 last. Vabade lasteaiakohtade arvu Rapla vallas kirjeldab Joonis 25, kus on toodud rühmade mahutavus ja seal õppivate laste arv seisuga 11.02.2020. a.

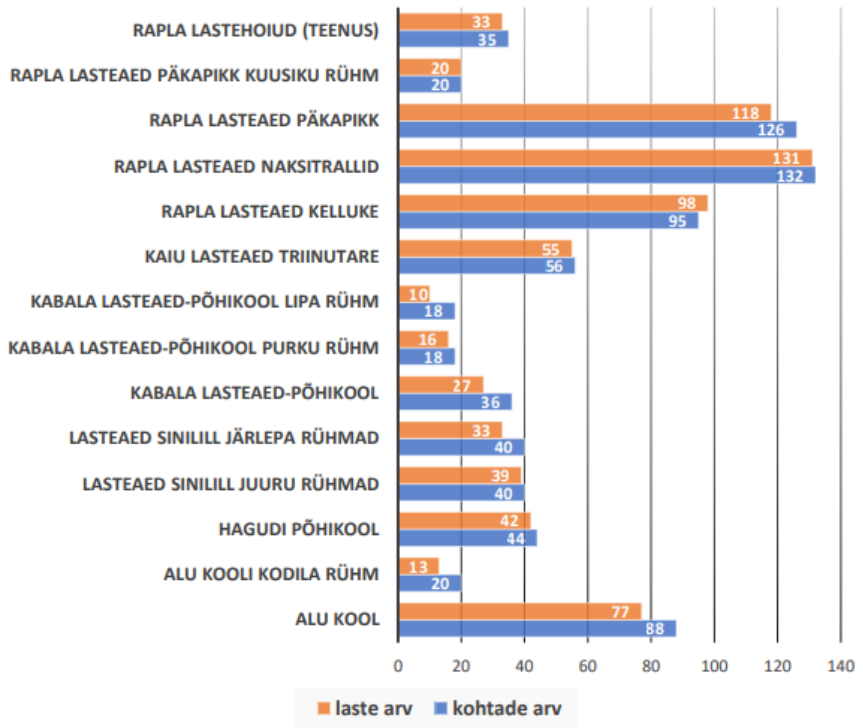

Joonis 25. Rapla valla lasteaiakohtade arv ja seal õppivate laste arv seisuga 11.02.2020 (allikas: Rapla valla arengukava[7]).

2020/2021 õppeaastal pakkus Rapla vallas põhiharidust üheksa üldharidusasutust: kolm lasteaeda-põhikooli (Alu Kool, Hagudi Põhikool ja Kabala Lasteaed-Põhikool) ja kaks põhikooli (Kaiu Põhikool ja Juuru Eduard Vilde Kool), Rapla Kesklinna kool ja Rapla Vesiroosi kool. Raikkülas tegutseb Raikküla Kool, mis on riigi põhikool erivajadustega lastele. Rapla valla põhiastmes õpib kokku 1458 õpilast.

Keskharidust on võimalik omandada Rapla Riigigümnaasiumis ja Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis.

Rapla vallas töötavad sotsiaalhoolekande asutused: Juuru Hooldekodu, Kaiu Hooldekodu, Rapla Hooldekeskus. Lisaks on Rapla vallas üks erahooldekodu – Ardis Konsultatsioonid OÜ omanduses Eakate Kodu Villa Alfred Kuusikul (teenust pakutakse kuni 50 inimesele).

Rapla linnas pakub eriarstiabi SA Raplamaa Haigla. Vältimatut arstiabi ja kiirabiteenust pakub SA Raplamaa Haigla erakorralise meditsiini osakond, vajadusel suunatakse patsient edasi Tallinna piirkondlikkusse või keskhaiglasse.

Perearstiteenuseid pakub Rapla Perearstikeskus OÜ. Juuru alevikus töötab Juuru Tervisekeskus, kus pakutakse perearstiteenust. Raikküla piirkonna elanikud saavad perearstiteenust Rapla Perearstikeskusest. Juuru Tervisekeskus pakub perearstiteenust ka Kaiu piirkonna elanikele.

Seli külas töötab Seli Tervisekeskus, mis on Kaitseministeeriumi hallatav riigiasutus, kus korraldatakse taastusravi kaitseväelastele, kaitseliitlastele, vabadusvõitlejatele ning sõjaveteranide organisatsioonide liikmetele.

Elanikke teenindavad kolm apteeki Rapla linnas: Benu Apteek haruapteegiga, Terve Pere Apteek Apotheka ja Euroapteek.

Rapla vallas tegutseb 21 valla omanduses kultuuriasutust, nendest 7 erinevat kooskäimise ja vaba aja veetmise keskust, üks eraomandis olev keskus mis pakub kultuuriteenust ja vaba aja veetmise võimalusi ja Rapla Keskraamatukogu koos haruraamatukogude ja välisteeninduspunktiga.

Rapla linnas on Tammemäe laululava, mis renoveeriti 2019. a, Kabala külas asub Kabala lauluväljak, samuti ehitati kaasava eelarve vahenditega Kodilasse 2018. a laululava. Rapla valla osalusel koostöös Kohila valla ja Kultuuriministeeriumiga on asutatud SA Juuru ja Hageri Kihelkonna Muuseumid. Sihtasutuse suurim struktuuriüksus ja asukoht on Mahtra Talurahvamuuseum Juuru alevikus.

Paljud Rapla valla spordiobjektid (võimlad, staadionid, mänguväljakud) paiknevad koolide juures. Suurim spordihoone on 2010. a Rapla linnas valminud Sadolin Spordihoone, mis planeeriti ka Rapla maakonna elanikele treeninguteks ning võistluste vaatamiseks ja vaba aja üritusteks. Spordihoonetest asuvad Rapla vallas veel korvpallikooli käsutuses olev Rapla vana võimla, Alu Spordihoone ja Kabala Spordihoone. Valla territooriumil asub ka Rapla Okta Centrumi spordisaal (eraomandis), mis on pikka aega kasutusest väljas ja hoone funktsionaalne tulevik ei ole selge.

Ujumisvõimalus on Rapla valla elanikele Valtu Spordimaja ujulas, mis kuulub Kehtna vallale. Noortele on Rapla Vesiroosi Kooli juures ekstreemspordiväljak, Juuru ja Kaiu alevikes on skatepark. Terviseradadest on vallas Vesiroosi terviserada Rapla linnas, Pirgu terviserada Pirgu külas ja Kaiu terviserada Kaiu alevikus. Alates 2013. aastast on Vesiroosi terviserada võimalik kasutada ka talispordi tegemiseks. Aktiivseks sportimiseks (kepikõnd, rulluisutamine, rattasõit) on vallas olemas kergliiklusteed, mis kulgevad Rapla linnast kolmes suunas – Raikküla, Kehtna aleviku ja Alu aleviku poole; valgustatud kergliiklustee on Hagudi alevikus, Kabala ja Raikküla alevikes.

Rapla vallas tegutseb 01.01.2020. a seisuga 28 spordiorganisatsiooni 1710 harrastajaga. Vallas on kolm spordikooli ja treenerikutse on 30 treeneril.

Valla sotsiaalset taristut võib pidada võrdlemisi heaks. Arvestades oodatavaid rahvastiku muutusi, siis ulatuslike täiendavate alade kavandamine ühiskondlike ehitiste maaks ei ole vajalik.

Lisaks otseselt teenuseid pakkuvatele objektidele on oluline ka puhkemajandusliku taristu olemasolu (supluskohad, puhkealad, mänguväljakud, pargid). Rapla valla üldplaneering näeb ette, et puhke- ja virgestusalad kavandatakse nii, et need oleksid elu- või töökohtade lähedal, hõlpsasti ligipääsetavad igas eas ja erinevate liikumisvõimalustega inimestele. Tegevuse mõju võib pidada positiivseks.

Puhke- ja virgestusmaad ning haljasala ja parkmetsa maa juhtotstarbega alad on üldplaneeringus määratud ulatuslikult ning kõikidesse tiheasustusaladesse. Kõikidele

elamualadele jäävad puhkealad lähemale kui 300 m, mida peetakse soovituslikuks kauguseks. Samuti on puhkealade pindala elaniku kohta väga kõrge. **Üldplaneeringu elluviimine omaks positiivset mõju nii puhkealade kättesaadavuse kui osakaalu osas.**

Maapiirkondade asulates on traditsiooniliselt välja kujunenud aiandusmaad. Sellised piirkonnad on sageli oluline osas piirkonna identiteedist ja pakuvad vaba aja veetmise ning kogukonnavahelise suhtlemise võimalust kortermajade elanikele. Kogukonnaaiad on uuesti populaarsust kogumas ka noorema elanikkonna seas. Üldplaneering näeb ette väljakujunenud aiandusmaade säilitamist Juurus, Alus, Kabalas ja Raikkülas. **Võimalusel võiks kogukonnaaia jaoks ala ette nähtud olla ka Raplasse.**

ÜP loob eeldused inimeste sotsiaalsetele vajaduste rahuldamiseks vajalike teenuste osutamiseks ning liikuvuse (sh kergliiklusteed) tagamiseks. Üldplaneeringuga kaasnevat mõju sotsiaalsele taristule võib pidada positiivseks.

4.5.5 Mõju ettevõtlusele

Statistikaameti andmetel tegutses 2020. a alguse seisuga Rapla vallas registreeritud 1775 statistilisse profiili kuuluvat ettevõtet:

- füüsilisest isikust ettevõtja – 1755;
- täisühing – 1;
- usaldusühing – 0;
- osaühing – 995;
- aktsiaselts – 10;
- tulundusühistu – 5;
- mittetulundusühistu – 449;
- sihtasutus – 7;
- riiklik üksus – 3;
- kohaliku omavalitsuse üksus – 38.

2019. a lõpu seisuga andis Rapla valla elanikele tööd 2324 majandusüksust. Neist üle 100 inimesele tööd andvaid ettevõtteid oli viis (0,2%), 50–100 inimesele tööd andvaid ettevõtteid oli kolm (0,1%), 10–49 inimesele tööd andvaid ettevõtteid oli 89 (3,8%), 5–9 inimesele tööd andvaid ettevõtteid oli 114 (4,9%), 2–4 inimesele tööd andvaid ettevõtteid oli 564 (24,2%) ja ühe töötajaga ettevõtteid oli 1549 (66,5%).

Raplamaa on endine põllumajanduspiirkond, kus põllumajandusettevõtjad on kas tootmise ümber kujundanud või oma tegevuse lõpetanud. Suuremate põllumajandusettevõttena on jäänud tegutsema Kaiu piirkonnas Kaiu LT OÜ ja Raikküla piirkonnas Raikküla Farmer OÜ. Põllumajandus on taandunud ning asemele on tulnud metsa- ja puidufirmad, mööblitootjad, ehitusettevõtted jt. Seega iseloomustab Rapla valla ettevõtlust väikeste ettevõtete rohkus ja tegevusalade mitmekesisus.

Valla tootmine ja ettevõtlus suunatakse eelkõige olemasolevatele ja kavandatavatele ettevõtlusaladele. Tootmise arendamisel eelistatakse tootmisharusid, mille mõju ei ulatu tootmisterritooriumist väljapoole. Mõjude ilmnemisel (häiringud, tegevuse ohtlikkus) on oluline neid leevendada või kavandada tootmistegevus eemale tundlikust maakasutusest (elamud, puhkealad, ühiskondlikud hooned).

Väiksemates keskustes ja hajaasustusega aladel soodustatakse ettevõtluse arengut nii **traditsioonilise põllumajanduse kui ka tootmise ja teenuste** valdkonnas. Hajaasustuses ei arendata tootmisalasid kõrge loodusväärtusega aladel. Kõrge kultuuriväärtusega aladel tuleb

arvestada väärtuste säilimisega. Ettevõtluse arendamisel jälgitakse ka hajaasustuses, et piirkonnas säiliks kõrge kvaliteediga elukeskkond.

Puhke- ja turismimajanduse arendamist soositakse kogu vallas, eelkõige kõikidel väärtuslikel maastikel.

Kohalikel ressurssidel põhineva taastuvenergeetika tootmine on soositud kogu vallas. Tuulenergeetika kavandamiseks on vallas leitud põhimõtteliselt sobivad alad, teiste energialiikide arendamine on sobivusel võimalik kogu vallas. Taastuvenergeetika erinevate liikide kavandamisel tuleb jälgida vastavalt seatud arendustingimusi.

Rapla valla üldplaneeringus tehakse tuulepargi alade asukoha eelvalik. **Tuulepargi alajaamast 6 km raadiuses esineb elektri otseühenduse ehk nn otseliini rajamise võimalus.** Otseliini piirkonnas on võimalik kasutada elektrit võrgutasu võrra soodsamalt (u 10% tavapärasest elektri kogukulust). Lisaks on tegu keskkonnasõbraliku taastuvenergiaga. Tegu on energiamahukate ettevõtete ja/või taastuvenergiat eelistavate ettevõtete jaoks olulise asjaoluga, mis võib mõjutada piirkonnas juba tegutsevaid ettevõtteid ning soodustada piirkonda uute ettevõtete ning nendega kaasnevate töökohtade rajamist. Sellest lähtuvalt tuleks tuuleenergia arengualade valikul ja nende edasisel arendamisel lähtuda asjaolust, et eelisarendada oleks sobilik alasid, mis jäävad olemasolevate ja perspektiivsete äri- ja tootmismaade lähedusse.

Üldplaneering loob tingimused, soodustada Rapla vallas ettevõtlust, samas on seatavad tingimused asjakohased tagamaks oluliste keskkonnamõjude vältimist. Siiski tuleb iga konkreetse ettevõtte kavandamisel pöörata tähelepanu selle võimalikele keskkonnamõjudele ning vajadusel teostada keskkonnamõju hindamine või koostada eksperthinnang mõju põhjustavas valdkonnas.

4.6 Mõju kultuurilisele keskkonnale

4.6.1 Mõju kultuurimälestistele

Kultuurimälestiste riiklikus registris[75] on seisuga 11.10.2022. a Rapla vallas registreeritud 418 objekti, nendest 24 ajaloomälestist, 161 arheoloogiamälestist, 119 ehitismälestist ja 114 kunstimälestist.

ÜP koostamisel on asjakohases täpsusastmes arvestatud riiklikus registris olevate kinnismälestistega. ÜP ei tee ettepanekut täiendavate objektide määramiseks kultuurimälestiste hulka. Kultuurimälestiste kaitset, sh tööde tegemist kinnismälestisel ja selle kaitsevööndis reguleerib muinsuskaitseseadus. Kuna üldplaneering on kooskõlas õigusaktidega, sh muinsuskaitseseadusega, siis ei ole oodata, et üldplaneeringuga põhjustataks olulist negatiivset mõju kultuurimälestistele.

Ehitismälestiseks olevate hoonetega aladele on sobivusel kavandatud segaotstarbega maa-aladeks võimaldamaks nende kasutuses hoidmiseks laiaotstarbelist kasutust. Lisaks segaotstarbe kavandamisele on üldplaneering juhtotstarvete osas paindlik, võimaldades kõrvaljuhtotstarbeid. Paindliku maakasutuse kavandamist võib pidada kultuuriväärtuste säilimise osas positiivseid säilimiseeldusi loovaks.

Kultuurimälestistele avalduda võivat mõju tuleb arvestada ka edasisel detailsemal arendustegevusel (detailplaneeringud ja ehitusprojektid). Tagada tuleb kultuuriväärtuste

[75] https://register.muinas.ee/

säilimine ning asjakohastel juhtudel tuleb hinnata võimalikke mõjusid kultuuriväärtustele. Arvestama peab nii otseseid kui kaudseid (nt oluliste vaadete muutus) mõjusid.

4.6.2 Mõju XX sajandi arhitektuuripärandi objektidele

XX sajandi arhitektuuripärandi omapära seisneb selles, et tehnoloogilised ja ühiskondlikud protsessid on 20. sajandi keskkonda radikaalselt muutnud – tulnud on uued hoonetüübid, ehitusmaterjalid ja tehnoloogiad. Kogu sajandi vältel ei ole pärand olnud üksluine. Sajandi alguses domineerisid maal traditsioonilised eluviisid, hoonetüübid ja ehitusmaterjalid. Mõnikümmend aastat hiljem toimus aga radikaalne muutus, mille käigus tuli nõukogude ideoloogia kohaselt likvideerida erinevused linna ja maa vahel ning ehituse täieliku industrialiseerimisega hakati seda ka usinalt teostama.

Rapla vallas leidub 30 XX sajandi arhitektuuripärandi objekti nii tsaari-, vabariigi- ja nõukogude perioodist[76]. Objektide seas on nt elamuid, jaamahooneid, haigla jms. Antud hooned ei ole riikliku kaitse all, kuid samas on tegemist oma ajastu arhitektuuri hästi esindavate objektidega, mistõttu on eelkõige oluline hoonete säilimine.

Üldplaneering suunab XX sajandi arhitektuuripärandiks olevaid hooneid säilitama seades selleks järgmised tingimused:

- hoitakse kasutuses ning leitakse koostöös valla ja eraomanikega vajadusel uus kasutusotstarve ja renoveerimise võimalused;
- renoveerimisel säilitatakse hoonete välisilme;
- tagatakse ümbruse heakord ja hoone vaadeldavus.

Üldplaneeringu mõju XX sajandi arhitektuuripärandi säilimisele võib pidada positiivseks.

4.6.3 Mõju maaehituspärandi objektidele

Maaehituspärandi hulka kuuluvad väärtuslikumad ja ajastuse iseloomulikumad rehemajad (eestlaste vanad traditsioonilised elamud ja nende juurde kuuluvad talukompleksid), vallamajad ning koolimajad. Tuginedes Maaehituspärandi andmekogus[77] esitatud toodule, siis on Rapla vallas 16 rehemaja, 7 vallamaja ja 14 kooli.

Maaehituspärand on erinevas seisundis (hea kuni halb), mis varieerub olenevalt hoone konstruktsiooni osast. Maaehituspärandi osas üldplaneering tingimusi ei sea.

Üldplaneeringul maaehituspärandile otsene mõju puudub.

4.6.4 Mõju militaarpärandi objektidele

Tuginedes andmekogule[78], siis on Rapla vallas üks militaarpärandi objekt, milleks on Kuusiku lennuväli. ÜP näeb ette Kuusiku lennuvälja säilimist lennuväljana. Militaarpärandile on seega üldplaneeringul vähene positiivne mõju.

4.6.5 Mõju pärandkultuuriobjektidele

Pärandkultuuri objektideks on valdavalt põlised talukohad ja talude juurde kuuluvad objektid, põlispuud, kiviaiad, lubjaahjud, raudteerajatised jpm. Pärandkultuuri objekte on seisuga

---

[76] http://register.muinas.ee/public.php?menuID=architecture

[77] https://register.muinas.ee/public.php?menuID=rehemaja&action=list, https://register.muinas.ee/public.php?menuID=evm-parishhouse, https://register.muinas.ee/public.php?menuID=evm-school

[78] https://register.muinas.ee/public.php?menuID=militaryheritage

09.08.2021. a Rapla vallas registreeritud kokku 587 (EELIS andmetel) ning 30 XX sajandi arhitektuuripärandi objekti[79].

Pärandkultuuriobjekte väärtustatakse üldplaneeringus tuues välja soovitused, et pärandkultuuriobjektideks olevad:

- hooned on soovitatav heakorrastada või leida neile kasutus. Hooneid võib kasutusele võtta uuel otstarbel (nt jaamahooneid ja meiereisid elamutena vms). Hoonete ümberehitamisel säilitada võimalusel hoonete üldilme ja iseloomulikud välised elemendid;
- hoida teed (nt taliteed) läbitavana;
- säilitada kultuuriväärtuslikud puud (nt hiiepuud).

Üldplaneeringul pärandkultuuriobjektidele otsene mõju puudub või on vähesel määral positiivne.

4.6.6 Mõju kalmistutele ja matmispaikadele

Vastavalt andmekogule[80] asub vallas viis kultuurimälestisena kaitse all olevat kalmistut (Tabel 18). Lisaks jääb valla territooriumile ühishaudu ja kalmeid. Lisaks kultuurimälestisena kaitstavatele kalmistutele jääb valla territooriumile ka väiksemaid pärandkultuuriobjektidena registreeritud matmiskohti.

Kultuurimälestisena kaitse all olevatele kalmistutele ja teistele matmispaikadele kehtivad muinsuskaitseseadusest tulenevad kitsendused. Lisaks tuleb arvestada, et kalmistute tegevust reguleerib kalmistuseadus.

Tabel 18. Rapla vallas paiknevad kultuurimälestisena kaitstavad kalmistud (Allikas: Kultuurimälestiste register).

Reg nr	Kalmistu	Asukoht
12218	Kalmistu "Kabelimägi"	Rapla maakond, Rapla vald, Sikeldi küla, Järve
12206	Kalmistu	Rapla maakond, Rapla vald, Raka küla, Tõnsu
12193	Kalmistu "Pulgamägi"	Rapla maakond, Rapla vald, Kodila küla, Palamulla tee 8
12185	Kalmistu "Kabelimägi"	Rapla maakond, Rapla vald, Oela küla, Loigu
12181	Kalmistu	Rapla maakond, Rapla vald, Kuusiku-Nõmme küla, Kunni
12164	Kalmistu "Kabelimägi"	Rapla maakond, Rapla vald, Kalevi küla, Kingu
12154	Kalmistu "Kalmumägi"	Rapla maakond, Rapla vald, Alu-Metsküla, Kõrtsu
12143	Kalmistu "Kalmumägi"	Rapla maakond, Rapla vald, Raela küla, Sariste
12141	Kalmistu	Rapla maakond, Rapla vald, Lipa küla, Kalmu
11885	Kalmistu	Rapla maakond, Rapla vald, Juuru alevik, Kalmistu tee 1a
8400	Rapla kalmistu	Rapla maakond, Rapla vald, Uusküla, Kalmistu parkla
8396	Raikküla mõisa kalmistu	Rapla maakond, Rapla vald, Raikküla, Hauametsa
8370	Vahastu kalmistu	Rapla maakond, Rapla vald, Vahastu küla, Kiriku
8366	Juuru (EAÕ) kalmistu	Rapla maakond, Rapla vald, Juuru alevik, Õigeusu kalmistu
8365	Juuru kalmistu	Rapla maakond, Rapla vald, Juuru alevik, Juuru kalmistu

Aktiivseid kalmistuid on Kehtna vallas neli – Rapla, Vahastu, Juuru ja Juuru õigeusu kalmistu. ÜP-ga täiendavaid kalmistu maa-alasid ette ei nähta.

[79] http://register.muinas.ee/public.php?menuID=architecture

[80] https://register.muinas.ee/public.php?menuID=monument

ÜP-ga nähakse ette, et kalmistule tagatakse ohutu ligipääs kergliiklusteega ja parkimisvõimalused.

Üldplaneeringus on tingimuseks seatud, et kalmistul nähakse ette kalmisturahu hoidmise eesmärgil vähemalt 50 meetri laiune vöönd kalmistu välispiirist. Vööndisse on keelatud rajada ehitisi ja planeerida maakasutust, mis võib põhjustada kalmistul müra, välja arvatud kalmistut teenindav ehitis. Tegu on kalmistuseadusest tuleneva kitsendusega, mitte üldplaneeringuga seatava täiendava tingimusega.

Üldplaneering näeb ette kalmistutele aia- ja haljastusjäätmete kompostimiskohtade kavandamist. Kalmistutel on ajalooliselt alati tekkinud ka haudade hooldamise käigus aia- ja haljasjäätmeid ning neid on ka alati kuskil kalmistu nurgas kompostitud. Seega kindlasti ei ole tegu uudse toiminguga, vaid kalmistukultuuri osaga. Kompostimislahendusi on tänapäeval mitmeid ning arvestades Rapla vallas paiknevate kalmistute võrdlemisi madalat kasutusintensiivsust, siis on võimalik rajada miljöösse sobilikke lahendusi. Eelistatud oleksid kinnised või poolkinnised kompostimislahendused, mis arvestavad nii keskkonnakaitselisi tingimusi kui kultuurilisi väärtusi.

Kalmistud, sh suletud kalmistud on olulised kohaliku aja- ja kultuuriloo kandjad. Matmispaigad väärivad tähistamist ja hooldamist.

Üldplaneeringu mõju kalmistutele on neutraalne. Tegutsevatele kalmistutele võib mõju pidada mõõdukalt positiivseks.

4.6.7 Mõju arheoloogiapärandile

Tuginedes sellele, et arheoloogide, hobiotsijate ja koduloohuviliste inimeste tegevus toob igal aastal juurde uut infot arheoloogiliste paikade kohta, mida ei jõuta kaitse alla võtta, tuleb arheoloogiapärandi hävimise vältimiseks tagada meetmed selle kaitseks. Muinsuskaitseameti poolt tehtava arheoloogia-tundlike alade analüüsi abil on võimalik vähendada arheoloogiapärandi hävimise riski ehitustegevust kavandatavates kohtades, kuid seni avastamata ja prognoosimata muistised võib välja tulla ka väljaspool mälestisi ja arheoloogiatundlikke alasid. Seetõttu tuleb Muinsuskaitseameti hinnangul[81]:

1) KMH kohustusega tegevuste kavandamisel (ka juhul kui KMH nõudest loobutakse) alati eelnevalt Muinsuskaitseametiga kooskõlastada arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus;
2) Prognoositud arheoloogiatundlikel aladel tuleb kohalikul omavalitsusel küsida planeeringu või ehitise kavandamisel Muinsuskaitseameti arvamust arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta, kui:
    - Algatatakse detailplaneeringut;
    - Ehitiste alla jääva kaevatava ala pindala on enam kui 500 m².

Eelnevalt nimetatud tingimustest esimese puhul tuleb arvestada, et selle kandmisel üldplaneeringusse rakendub vastav kooskõlastamise nõue ka teistele otsustajatele KeHJS mõistes ehk tingimus rakendub ka näiteks KMH või KMH eelhinnangu nõudega keskkonnalubade taotlustele Rapla valla territooriumil.

Nii teadaolevatel arheoloogiatundlikel aladel kui ka mujal arheoloogiapärandi avastamisel tuleb tagada arheoloogiapärandi kaitseks muinsuskaitseseaduses ette nähtud tegevused.

[81] https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/Regionaalareng_poliitika/valitood/u._kadakas.pdf

Üldplaneeringu edasisel koostamisel esitatakse Muinsuskaitseameti poolt arheoloogiatundlikud alad, kuhu planeeringu või ehitise kavandamisel tuleb kohalikul omavalitsusel küsida Muinsuskaitseameti arvamust arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta. Kuna nimetatud info on ajas täienev, siis on võimalik, et tulevikus tuleb asjakohane info mõnest muust andmebaasist.

Üldplaneeringu mõju arheoloogiapärandile on neutraalne. Juhul kui arheoloogiatundlikud alad esitatakse informatiivsena üldplaneeringus ning seatakse neile tingimused, siis võib mõju arheoloogiapärandile pidada selle parema teadvustamisega seonduvalt vähesel määral positiivseks.

4.6.8 Mõju pühapaikadele

Looduslikud pühapaigad on olulise inimmõjuta rahvapärimuslikud ohverdamise, pühakspidamise, ravimise, usulise või rituaalse tegevusega seotud paigad või asjad. Need on olulised rahvapärimuskultuuri ning kohaliku identiteedi kandjad. Osaliselt on looduslikud pühapaigad kas muinsus- või looduskaitse all.

Kultuurimälestisena kaitstavaid pühapaiku on vallas 13. Kaitse all olevatele pühapaikadele rakenduvad muinsuskaitseseadusest tulenevad kitsendused, mille järgimine tagab nende säilimise. Üldplaneeringu koostamisel on lähtutud õigusaktidest.

Maa-ameti ristipuude kaardirakenduse andmetel puuduvad Rapla vallas ristipuud. Mõju neile ei avaldata.

Tuginedes looduslike pühapaikade kaardirakenduse andmetele, siis jääb Rapla valda mitmeid pühapaikasid, mis on leitavad Tabel 19-st. Üldjuhul on kasutatud kaardiandmete järgi enamus pühapaikade seisund kas kahjustatud või määramata.

Tabel 19. Looduslikud pühapaigad hiiepaikade kaardirakenduse andmetel seisuga 10.10.2022. a.

Jrk nr	Nimi	Aadress	Seisund	Viide	Märkus
1	Nuudi hiis	Rapla maakond, Rapla vald, Keo küla, Nuudi, Allika, Siili, Põhja-Sobli, 20165 Raikküla-Päärdu tee	Kahjustatud	Pärandkultuur: 668:HII:001	Pühapaika on kahjustanud kraavitamine, turba võtmine ja metsaraie.
2	Mardi tamm	Rapla maakond, Rapla vald, Metsküla, Metsamardi	Määramata	Looduskaitse: KLO4000322	–
3	Hiiemägi	Rapla maakond, Rrapla vald, Metsküla, Väljametsa, Suitsumetsa, Suitsutõnsu, Tõnsu	Kahjustatud	Kohapärimus: 668:HII:003	Maa peamiselt üles haritud, metsaraie, hävinud Hiiemäe talu koht.
4	Salasoo hiietamm ja hiiekivid	Rapla maakond, Rapla vald, Lipa küla, Salasoo	Kahjustatud	Pärandkultuur: 668:KIV:002	Vanad hiietammed on hävinud, hiiekivid veetud metsa alla, suurem osa hiiest üles haritud.
5	Lubja-Sepa hiis	Rapla maakond, Rapla vald, Lipametsa küla,	Hävinud	–	Hiie asukohas on nüüd lubjakivi

Jrk nr	Nimi	Aadress	Seisund	Viide	Märkus
		Pigipõhja			kaevandus
6	Hiietamm	Rapla maakond, Rapla vald, Kabala küla, Meieri	Määramata	Looduskaitse: KLO4000409	–
7	Jalase ristikivi	Rapla maakond, Rapla vald, Lõpemetsa küla, Naistemetsa, Leese	Määramata	–	Invent
8	Padaallikas	Rapla maakond, Rapla vald, Raikküla, Vissi	Kahjustatud	Pärandkultuur: 668:ALL:004	Allikas on tugevalt kahjustatud - suunatud betoontorusse, suletud kaane ja mullakihiga ning suunatud kõrvalasuvasse kraavi.
9	Silmaallikas	Rapla maakond, Rapla vald, Raikküla, Kooli	Kahjustatud	Pärandkultuur: 668:ALL:002	Maaparandus ja kraavitamine on allikat oluliselt muutnud
10	Hiiemägi	Rapla maakond, Rapla vald, Raela küla, Hiie	10	Kultuurimälestis: 12144	–
11	Hiiemets	Rapla maakond, Rapla vald, Jalase küla, Vardi metskond 54	Määramata	Kultuurimälestis: 12127	–
12	Suurkivi allikakaev	Rapla maakond, Rapla vald, Jalase küla, Jalase seltsimaja	Määramata	Kultuurimälestis: 12140	–
13	Liukivi	Rapla maakond, Rapla vald, Jalase küla, Tänavotsa	Määramata	Kultuurimälestis: 12139	–
14	Hiietammik ja püha kivi	Rapla maakond, Rapla vald, Iira küla, Koplimäe	Kahjustatud	Kohapärimus: 668:KIV:001	Ümbruses erinevate ajastute inimtegevuse jälgi. Hiietammiku asukohta pole võimalik kindlaks määrata.
15	Tammemägi	Rapla maakond, Rapla vald, Rapla linn, Tammemäe, Laulu tn 5, Laulu tn 22, Automi, Põllu tänav, Piiri tänav, Laulu tänav	Kahjustatud	Pärandkultuur: 668:HII:004	Invent
16	Silmaallikas, Siniallikas	Rapla maakond, Rapla vald, Uusküla, Alu tee	Hävinud	–	Nõukogude ajal kaevati läbi allika

Jrk nr	Nimi	Aadress	Seisund	Viide	Märkus
		25			kraav. Kardil allika ligikaudne koht.
17	püha kivi	Rapla maakond, Rapla vald, Kalevi küla, Meeripõllu	Kahjustatud	Kultuurimälestis: 12168	Kivi ümbrus üles haritud
18	Põrguallikad	Rapla maakond, Rapla vald, Sikeldi küla, Nirgimäe	Määramata	Kultuurimälestis: 12219	–
19	püha kivi	Rapla maakond, Rapla vald, Oela küla, Vardi	Määramata	Kultuurimälestis: 12188	–
20	Hiie-Sunda hiiekoht	Rapla maakond, Rapla vald, Raka küla, Sunda-Kasesalu	10	Looduskaitse: KLO1200176	–
21	Silmaallikas	Rapla maakond, Rapla vald, Ohulepa küla, Rankomäe	Kahjustatud	Pärandkultuur: 668:ALL:003	–
22	Hiiealune	Rapla maakond, Rapla vald, Koigi küla, Koigi; Mõisaaseme küla, Luukapõllu Luukapõllu	Kahjustatud	Pärandkultuur: 668:KON:002	Hiiealune asus Koigi ja Reinu (Luukapõllu) kinnistute maal. Hiiepaik on piiritlemata.
23	püha kivi	Rapla maakond, Rapla vald, Kuku küla, Näägo	Kahjustatud	Kultuurimälestis: 12178	Värske lageraie pühapaigas
24	Vatla allikas	Rapla maakond, rapla vald, Kuku küla, Kiigemäe	Kahjustatud	–	Allika kõrval värske lageraie
25	Nõiakivi	Rapla maakond, Rapla vald, Kuku küla, Kiigemäe	Kahjustatud	–	Kivi algne asukoht 10 m lääne pool.
26	Hiiemägi	Rapla maakond, Rapla vald, Alu-Metsküla, Hagudi, Aranküla	Kahjustatud	Pärandkultuur: 669:HII:001	Ka Hiiumägi. Kraavitamine, metsaraie.
27	Orjakivi	Rapla maakond, Rapla vald, Ridaküla, Vanarääga	Määramata	Kultuurimälestis: 12215	–
28	püha kivi	Rapla maakond, Rapla vald, Pirgu küla, Liivi	Määramata	Kultuurimälestis: 11905	Juuru khk 2011. a inventuur
29	Järlepa teerist	Rapla maakond, Rapla vald, Jaluse küla, 20110 Juuru-Järlepa tee	Määramata	Pärandkultuur: 240:KON:001	–
30	Mahtra Küla hiis	Rapla maakond, Rapla vald, Mahtra küla, Kõrtsi	Kahjustatud	–	–
31	Hiieallikas	Rapla maakond, Rapla vald, Mahtra küla, Mõisa	Kahjustatud	–	Allika ümber asuv hiielodu on kuivendatud, allikas

Jrk nr	Nimi	Aadress	Seisund	Viide	Märkus
					kuivendustorusse surutud.
32	Mõisa hiis	Rapla maakond, Rapla vald, Mahtra küla, Kalmu, Vana-Karjatse, Sõjavälja, Mõisa, Allikmäe	Kahjustatud	–	Hiiemets raiutud, maa kuivendatud, ehitised, karjatamine, Hiieallikas torusse surutud.
33	Hiietammed	Rapla maakond, Rapla vald, Juuru alevik, Kirikumetsa	10	Looduskaitse: KLO4000844	–
34	Ordeallikas	Rapla maakond, Rapla vald, Atla küla, Jõgisoo	–	Kultuurimälestis: 11925	–
35	Õrde allikas	Rapla maakond, Rapla vald, Atla küla, Jõgisoo	10	Looduskaitse: KLO4001084	–
36	Kärttõnu allikas	Rapla maakond, Rapla vald, Tamsi küla, Allika	Määramata	Pärandkultuur: 277:ALL:004	Ka: Kärt-Tenu allikas, Katkude allikas
37	Vaopere hiis	Rapla maakond, Rapla vald, Vaopere küla, Kuuse	Kahjustatud	–	–
38	Iida pühapaik	Rapla maakond, Rapla vald, Kuimetsa küla, 2770220 Ida tee	10	Kultuurimälestis: 11922, Looduskaitse: KLO1000420	–
39	Iida urked	Rapla maakond, Rapla vald, Kuimetsa küla, Karstiala	10	Kultuurimälestis: 11922, Looduskaitse: KLO1000420	–
40	Hiiekivi	Rapla maakond, rapla vald, Kuimetsa küla, Veskijõe tee 3	Kahjustatud	–	Madal ja lai (kuni 3,8 m) kivi Atla jõe järsul kaldal. Kivi asub sirgeks ja sügavamaks kaevatud Atla jõe kaldal. Kivi kõrval võrkaed ja selle taga krossirada
41	Suuresilma allikas	Rapla maakond, Rapla vald, Kuimetsa küla, Pruuli-Vambola, Vahastu tee 34, Vahastu tee 42 // Kira	Kahjustatud	Pärandkultuur: 277:ALL:001	Kraavitamine
42	Liukivi	Rapla maakond, Rapla vald, Kuimetsa küla, Vahe-Jaagu	Määramata	Kultuurimälestis: 11921	–
43	Salutaguse hiis	Rapla maakond, Rapla vald, Karitsa küla, Hiie,	Kahjustatud		Ka: Hiiemets, Ohvrimägi, Miku

Jrk nr	Nimi	Aadress	Seisund	Viide	Märkus
		Miku, Mikukeeru			hiis. Maaparanduse, maa harimise ja karjatamisega suuresti rüüstatud.
44	Kadja terviseallikas	Rapla maakond, Rapla vald, Kuimetsa küla, Metskurvitsa	Määramata	Pärandkultuur: 277:ALL:002	–
45	Kadja hiiemägi	Rapla maakond, Rapla vald, Kuimetsa küla, Kaseriisika	Määramata	Pärandkultuur: 277:HII:001	–
46	Tiiu hiieallikas	Rapla maakond, Rapla vald, Suurekivi küla, Vahastu metskond 238	Määramata	Pärandkultuur: -984439590	–
47	Hiiemägi	Rapla maakond, Rapla vald, Vahastu küla, Kiriku	10	Kultuurimälestis: 8370	–
48	Järvehiis	Rapla maakond, Rapla vald, Vana-Kaiu küla, Vahastu metskond 21	Korras	Looduskaitse: KLO1000505	–

4.6.9 Mõju maastikele

Rapla maakonnaplaneeringuga on määratud vallas asuvad väärtuslikud maastikud (Joonis 26) ning nende kasutustingimused**. Lisaks maakonnaplaneeringus toodule tehakse ÜP-ga ettepanek määrata lisaks kaks kohalikku väärtuslikku maastikku**:

- Palamulla – muinasküla, milles on tänaseni hästi säilinud traditsioonilise maaelu ruumistruktuur;
- Lepametsa.

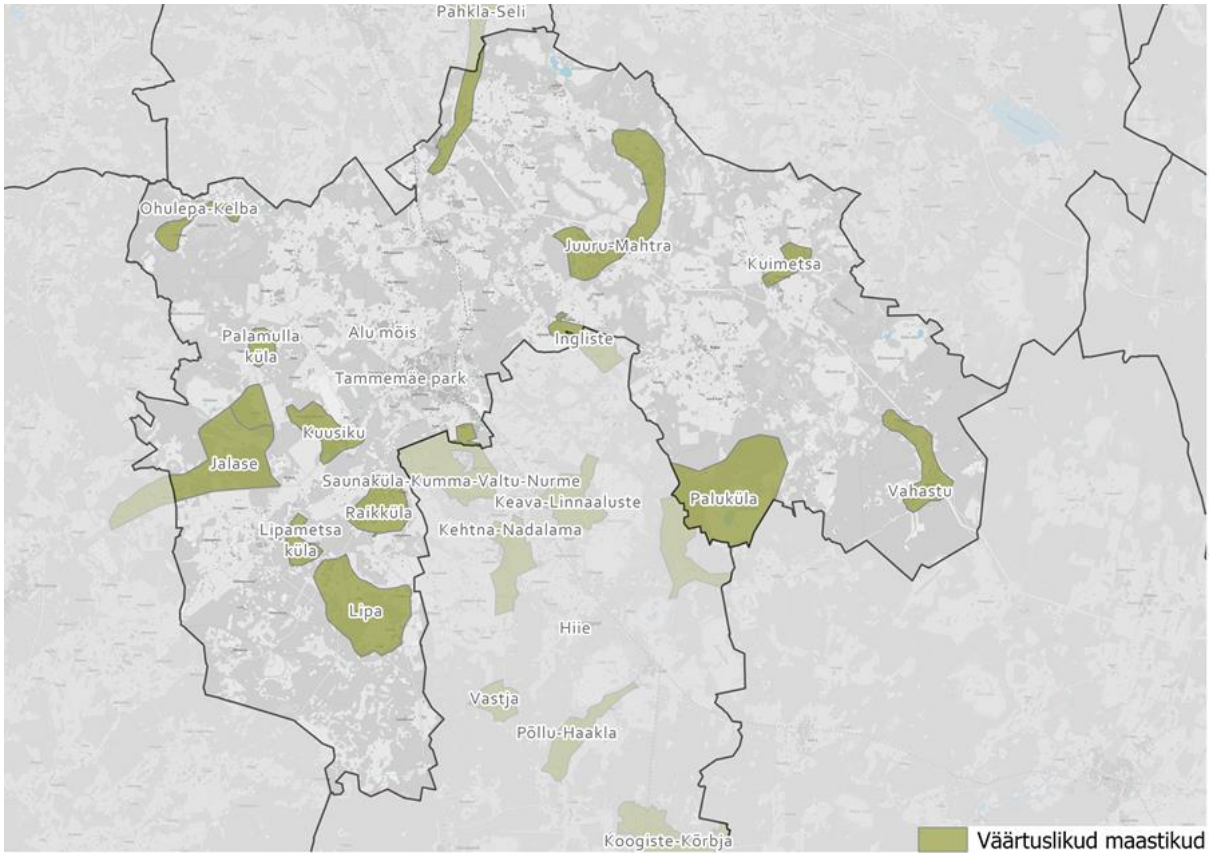

Joonis 26. Rapla vallas paiknevad väärtuslikud maastikud. Alus: Maa-amet WMS: Halltoonides kaart.

ÜP esitab üldised tingimused maastike säilimiseks. **Üldplaneeringus väärtuslike maastike paiknemise ja kasutustingimuste ning täiendavate kohaliku tähtsusega väärtuslike maastike määramine omab kultuuriväärtuste säilimisele positiivset mõju.**

Tuuleenergia võimalikud arengualad jäävad väljaspoole väärtuslikke maastikke. Tuulegeneraatorid on väga kõrged objektid ja seega võivad muuta vaateid väga ulatuslikel aladel. Samuti on tegu maastikus mitme kilomeetri ulatuses domineeriva objektiga. Tuulikute mõju maastikupildi muutusele on suur ja seega võivad nad oluliselt mõjutada väärtuslikke maastikke ning piirkonna olulisi vaateid. Tuulepargi visuaalne mõju sõltub tuulikute suurusest, vaatleja kaugusest, maastiku omadustest, sh reljeefist ja taimkattest, kellaajast, atmosfääri tingimustest jpm. Selgetes ilmastikuoludes ja avatud vaatekoridoride korral võib tuulepark olla nähtav umbes kuni 35 km kaugusele. Eesti puhul ei mõjuta tuulikute nähtavust enamikes piirkondades olulisel määral reljeef, kuid mõjutavad metsaalad. Üldplaneeringu tasandil (ilma tuulikute kõrguseid ja asukohti) teadmata ei ole võimalik teostada tuulikute nähtavusanalüüsi. **Seega tuleb tuuleparkide edasisel planeerimisel pöörata tähelepanu ka mõjule maastikupildile, eeskätt väärtuslikele maastikele ja ilusatele teelõikudele. Vajalik on koostada nähtavusanalüüs ning foto (või video) montaažid olulistest vaatepunktidest.**

Viimastel aastatel on seoses taastuvenergia arendusvajadusega oluliselt suurenenud päikeseparkide arendusetegevuse surve. Päikesepargid on küll võrreldes tuuleparkidega oluliselt väiksema ruumilise ulatusega visuaalse mõjuga, kuid esteetiliselt võib mõju olla väga oluline ning lokaalselt negatiivne. **Seega on oluline päikeseparkide rajamisel arvestada ka nende visuaalset mõju. Päikseparkide rajamisel tuleks vältida alasid, kust soovitakse säilitada väärtuslikke vaateid või maastikupilti.** Sarnaselt tuuleparkidele (ja teistele tehisobjektidele) on ka päikeseparkide puhul võimalik koostada visualiseeringuid, mis aitavad otsustada mõju

olulisust ja pargi esteetilist sobivust konkreetsele alale. Valdavalt võib päikeseparkide puhul olla ebasoovitav nende nähtavus mõnelt avalikult kasutatavast kohast (nt teelt). Samas on võimalik mõju oluliselt vähendada kavandades näiteks olulise vaatekoha ja päikesepargi vahele hekk vms vaate takistus. Erinevalt tuuleparkidest päiksepargid üldjuhul kaugvaateid ei mõjuta.

4.6.10 Mõju arheoloogiatundlikutele aladele

Tuginedes Muinsuskaitseametilt saadud arheoloogiatundlike alade kaardikihile, siis paikneb Rapla vallas kokku 35 arheoloogiatundliku ala. Arheoloogiatundlike alade nummerdamisel on lähtutud Muinsuskaitseameti poolt saadetud vektorandmete eelnevalt nummerdatud aladest.

Arheoloogiatundlikest aladest kattuvad täielikult või osaliselt 17 (alad 1, 2, 3, 8, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 24, 26, 29, 33, 34 ja 35) ala üldplaneeringuga tehtava rohevõrgustiku ettepaneku alaga. Üldplaneeringuga kavandatav rohelise võrgustiku ala ei kujuta arheoloogiatundlikele aladele ohtu, sest sinna üldplaneeringuga nagunii väljakaevamisi ei kavandata.

Tabel 20. Mõju arheoloogiatundlikele aladele.

Kattumine arheoloogiatundliku alaga	Mõju arheoloogiatundlikule alale
Arheoloogiatundlik ala nr 33 kattub ida servas üldplaneeringuga määratud tootmise juhtotstarbega maa-alaga. 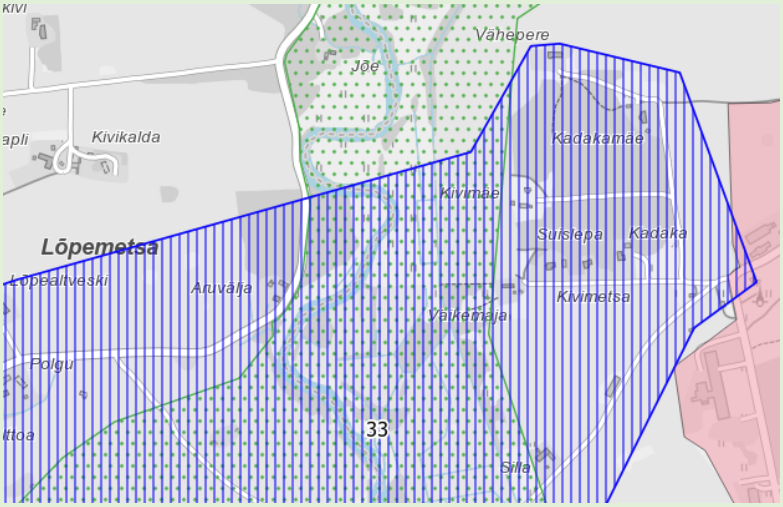 **Arheoloogiatundlik ala – sinine viirutus; tootmise juhtotstarbega ala – heleroosa ala; ÜP kohane rohevõrgustiku ettepanek – roheline punktiiriga ala.**	Kavandatuga võib välja tulla kultuurikiht.
Arheoloogiatundlik ala nr 25 kattub kagu servas üldplaneeringuga määratud segahoonestusala-, kaitsehaljastuse-, väikeelamu-, korterelamu, haljasala- ja parkmetsa-, aianduse- ja ühiskondliku hoone maa-alaga.	Kavandatuga võib välja tulla kultuurikiht järgmiste juhtotstarvet puhul: segahoonestuse maa-ala, väikeelamu maa-ala, korterelamu maa-ala, aianduse maa-ala ja ühiskondliku hoone maa-ala. Samuti võib kultuurikiht välja tulla perspektiivse

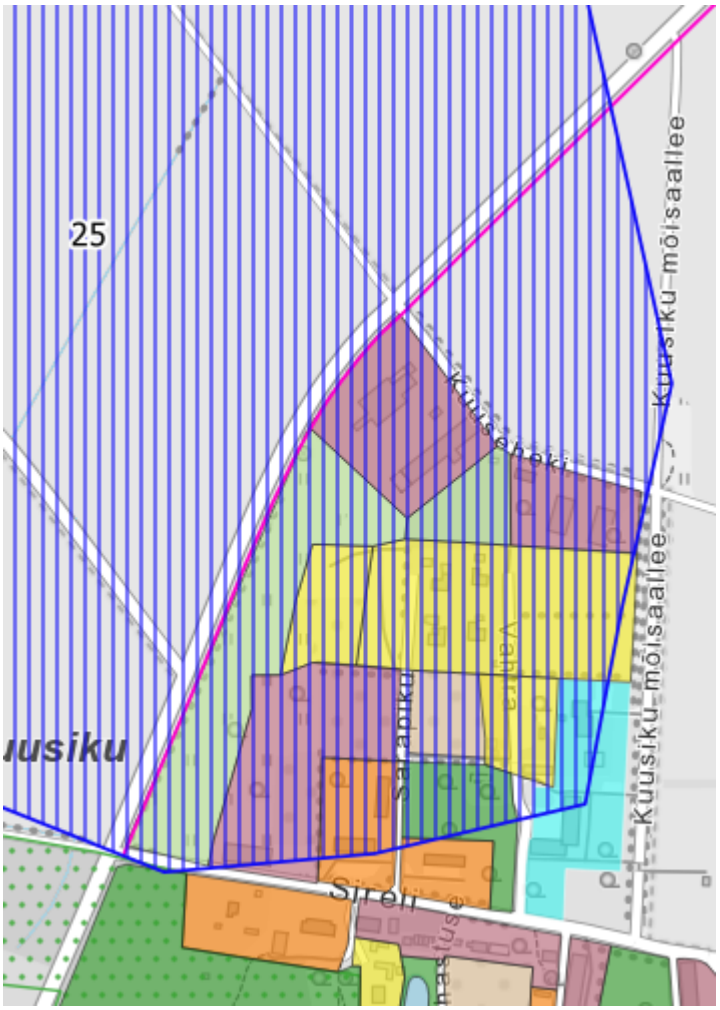 **Arheoloogiatundlik ala – sinine viirutus; segahoonestuse maa-ala – tumeheleroosa ala; ÜP kohane rohevõrgustiku ettepanek – roheline punktiiriga ala; kaitsehaljastuse maa-ala – heleroheline ala; haljasala ja parkmetsa maa-ala – tumeroheline ala; väikeelamu maa-ala – kollane ala; korterelamu maa-ala – oranž ala; aianduse maa-ala – heleroosa ala; ühiskondliku hoone maa-ala – helesinine ala; perspektiivne kergliiklustee – roosa joon.**	kergliiklustee puhul.
Arheoloogiatundlik ala nr 26 kattub ala keskosas üldplaneeringuga määratud riigikaitse juhtotstarbega maa-alaga.	Üldplaneeringuga ei kavanda vald riigikaitse juhtotstarbega maa-alale midagi, seega mõju arheoloogiatundlikule alale puudub,

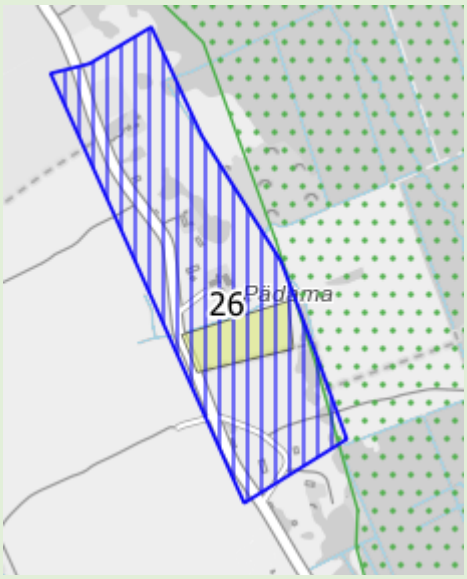 **Arheoloogiatundlik ala – sinine viirutus; riigikaitse juhtotstarbega ala – heleroheline ala; ÜP kohane rohevõrgustiku ettepanek – roheline punktiiriga ala.**	
Arheoloogiatundlik ala nr 22 kattub edela servas üldplaneeringuga määratud kaitsehaljastuse juhtotstarbega maa-alaga. **Arheoloogiatundlik ala – sinine viirutus; kaitsehaljastuse juhtotstarbega ala –roheline ala.**	Kuivõrd tegu on üldplaneeringu kohase kaitsehaljastuse juhtotstarbega maa-alaga, siis sealt ei plaanita midagi välja kaevata ning mõju arheoloogiatundlikule alale puudub.
Arheoloogiatundlik ala nr 24 kattub ida servas segahoonestuse-, väikeelamu-, haljasala- ja parkmetsa juhtotstarbega maa-alaga.	Kavandatuga võib välja tulla kultuurikiht järgmiste juhtotstarvet puhul: segahoonestuse- ja väikeelamu maa-ala.

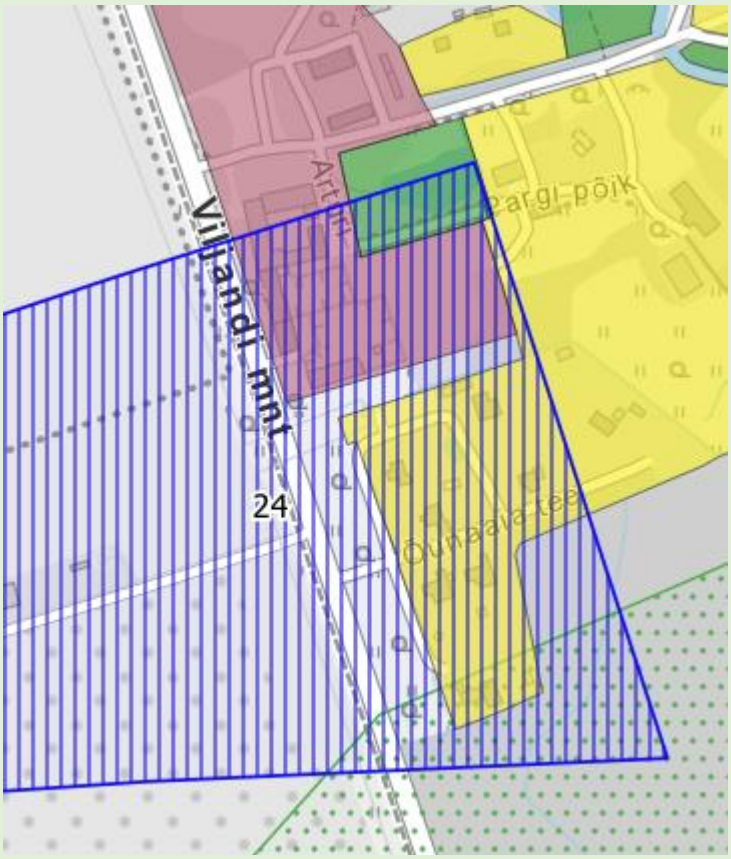

Arheoloogiatundlik ala – sinine viirutus; segahoonestuse juhtotstarbega ala –tumeroosa ala; haljasala ja parkmetsa maa-ala – tumeroheline ala; väikeelamu maa-ala – kollane ala; ÜP kohane rohevõrgustiku ettepanek – roheline punktiiriga ala.

Arheoloogiatundlik ala nr 18 kattub keskosas üldplaneeringu kohase väikeelamu-, segahoonestus-, haljasala ja parkmetsa-, korterelamu- ja ühiskondliku hoone juhtotstarbega maa-aladega.

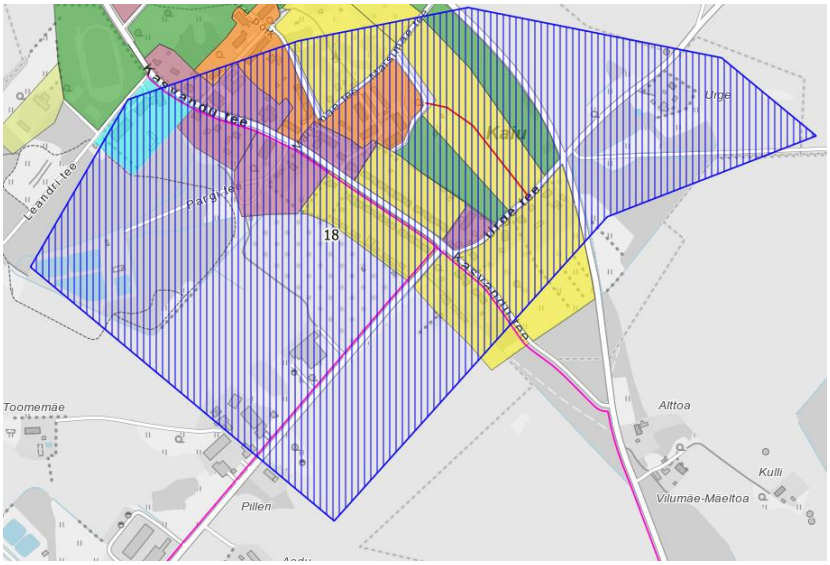

Arheoloogiatundlik ala – sinine viirutus; segahoonestuse juhtotstarbega ala –tumeroosa ala; haljasala ja parkmetsa maa-ala

Kavandatuga võib välja tulla kultuurikiht järgmiste juhtotstarvet puhul: segahoonestuse-, väikeelamu-, korterelamu- ja ühiskondliku hoone maa-ala. Samuti võib kultuurikiht välja tulla perspektiivne kergliiklustee ja tee puhul.

– tumeroheline ala; väikeelamu maa-ala – kollane ala; korterelamu maa-ala – oranž ala; ühiskondliku hoone maa-ala – helesinine ala; perspektiivne kergliiklustee – roosa joon; perspektiivne tee – punane joon.	

4.7 Kliimamuutustega kaasnevad mõjud

Kliimamuutuste tõttu suureneb nii maismaa kui ka merealade temperatuur ning muutub sademete hulk ja jaotus, mis toob omakorda kaasa keskmise meretaseme tõusu kogu maailmas, rannikuerosiooni ohu ning raskemad ilmastikuga seotud loodusõnnetused. Kliimamuutustega kohanemiseks on riiklikul tasemel koostatud Eesti kliimamuutustega kohanemise arengukava 2030[82]. Kliimamuutustega kohanemise arengukava strateegiliseks eesmärgiks on suurendada Eesti riigi, regionaalse ja kohaliku tasandi valmidust ja võimet kliimamuutuste mõjuga kohanemiseks.

Arengukava 2030 kohaselt pole Eestis kliimamuutused nii äärmuslikud kui paljudes teistes maailma ja Euroopa Liidu riikides, kuid ka meil võib prognooside alusel 21. sajandi jooksul oodata järgmisi muutusi:

- temperatuuritõus, mis on Eestis 20. sajandi teises pooles olnud kiirem kui maailmas keskmiselt, sellest tulenevad jää- ja lumikatte vähenemine; kuuma- ja põuaperioodid; muutused taimekasvus; võõrliikide, sh uute taimekahjurite ja haigustekitajate levik, külmumata ja liigniiske metsamaa, mis piirab raievõimalusi, sesoonsete energiatarbimistippude muutused; elanike terviseprobleemide sagenemine jms;
- sademete hulga suurenemine eriti talveperioodil ja sellest tulenevad üleujutused, kuivenduskraavide ja -süsteemide ning paisude hoolduse mahu suurenemine, jõgede kaldaerosiooni ja sellest tuleneva kaldakindlustamise mahu suurenemine, surve elamute/rajatiste ümberpaigutamiseks, kaevandusvete pumpamismahu suurenemine jms;
- tormide sagenemine ning sellest tulenevad nõuded taristu ja ehitiste vastupidavusele ja tormitagajärgede likvideerimise võimele.

Kuumalainete sagenemine on üks peamisi tulevikukliima riske nii Eestis kui ka mujal maailmas. Kuumalained võimenduvad eeskätt linnades, aga ka tiheasustusaladel soojussaare efektina, kus suured tumedad pinnad (nt: asfaltteed, asfaltkattega parklad, bituumenkatused) neelavad suurema osa päikesekiirgusest, mis omakorda kütavad õhku. **Soojussaare efekti saab leevendada piirates planeeringu- ja ehituslahendustega soojuse akumuleerimist ning rakendades linnakeskkonnas mikroklimaatilisi meetmeid, säilitades ja laiendades rohealasid, haljastust ja veekogusid.**

Üldplaneeringus on arvestatud kliimamuutuse mõjuga ning antud suuniseid säästlike sademeveesüsteemide osas. **Elukeskkonna ning tootmisalade kavandamisel tuleb tähelepanu pöörata rohealade ja haljastuse tagamisele, mis leevendavad mikrokliima mõjusid, sealjuures aitavad vähendada soojussaarte teket.**

Eestis on üleujutusriske hinnatud „Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2007/60/EÜ üleujutusriski hindamise ja maandamise kohta“ alusel. 2011. a valmis esimene üleujutusega seotud riskide hinnang, millega kaardistati Eestis aset leidnud üleujutused, eristati olulised

[82] https://envir.ee/kliimamuutustega-kohanemise-arengukava

üleujutused ja määrati üleujutusega seotud riskipiirkonnad. 2019 aastal toimus üleujutusohupiirkonna ja üleujutusega seotud riskipiirkondade kaartide ajakohastamine. Keskkonnaministeeriumi poolt koostatud ajakohastatud üleujutusega seotud riskide hinnangule Rapla valla territoorium riskipiirkondade hulka ei kuulu. Kohaliku teadmise põhjal ei ole vallas piirkondi, kus üleujutus võib osutuda probleemiks (ja kus tuleks nt vältida ehitamist või rakendada meetmeid või erilahendusi).

Rapla valla mulla pindmise kihi väliveemahutavuse potentsiaal (m^3/m^3) on võrdlemisi kõrge[83]. Indikaatori alusel saab hinnata, et looduslik üleujutuste kontrolli potentsiaal on piirkonnas võrdlemisi kõrge.

Kliimamuutusi põhjustavate kasvuhoonegaaside emissiooni peamiseks allikaks on fossiilsete kütuste tootmine, töötlemine ja põletamine ning energia tootmine. Taastuvenergia elektrijaamade rajamine elektrienergia tootmiseks tähendab taastuvatel energiaallikatel põhineva elektrienergia tootmise osakaalu suurendamist, mis loob eeldused fossiilsete kütuste põletamisel eralduvate kasvuhoonegaaside vähendamiseks **omades seeläbi potentsiaalset positiivset mõju kliimamuutuste pidurdamisele. Üldplaneeringus tuuleparkide alade eelvaliku tegemine ning päikeseparkide rajamise tingimuste seadmine omab seega positiivset mõju Eesti kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamisele ning Eesti kliimapoliitika eesmärkide saavutamisele.**

[83] www.keskkonnaagentuur.ee/elme

5 Keskkonnameetmed

Keskkonnameetmete eesmärk on vältida või vähendada üldplaneeringu elluviimisega kaasneda võivat võimalikku negatiivset mõju ning võimendada kaasnevaid positiivseid mõjusid. Samuti on eesmärgiks määrata seiretingimused.

KSH läbiviimise tulemusel leiti, et üldplaneeringu elluviimisega ei kaasne otseselt olulist negatiivset mõju, mida oleks vaja leevendada. Üldplaneeringuga kaasneb kaudne positiivne mõju, mille võimendamiseks on KSH andnud soovitusi. Samuti on KSH käigus antud soovitusi edasise arendustegevuse suunamiseks:

- Plangimäe raba piirkonna puhul tuleb tuuleala reaalse edasise arendushuvi korral inventuuriga selgitada välja rabakoosluse seisund ja väärtus. Kõrge väärtusega koosluse ulatuses tuleks ehitustegevust võimalusel vältida. Antud tuulepargi eelvaliku ala puhul on tõenäoline, et ala ise võib olla metsise (ja seega metsisega sama elupaigaeelistust omavate) jaoks elupaigana väärtuslik. Asjaolu tuleb täpsustada metsise inventuuriga tuulepargi mõjude hindamisel.
- Rapla valla üldplaneeringu eelnõu ei määra perspektiivseid reoveekogumisalasid. Eeskätt Rapla linna piirkonnas on asjakohane perspektiivsed elamualade laienemise alad määrata ka perspektiivseks reoveekogumisalaks kui vee-ettevõtja hinnangul on võimalik sinna tulevikus trasse laiendada. Asustuse laiendamine on alati eelistatud rajada piirkondadesse kuhu on võimalik ühisveevärgi ja kanalisatsiooni perspektiivis laiendada.
- ÜP ei luba väärtuslikele põllumajandusmaadele paigutada päikeseparke. Arvestades taastuvenergia rajamise vajadust kliimaeesmärkide täitmisel, võiks siiski õigustatuks pidada teatatud juhtudel kaalutletud erandite lubamist. Seda eeskätt asukohtades, kus on väga head võrguühenduse võimalused ning põllumajandusmaa on reaalselt põllumajanduslikust kasutusest pikaajaliselt olnud väljas või on võimalik energia tootmise ning põllumajanduse kooskasutus (nt lambakasvatusega). Tingimuseks peaks aga olema, et päiksepargi rajamine ei tohi rikkuda mullaviljakust ja päikesepargi eemaldamisel on võimalik ala uuesti põllumajanduslikku kasutusse võtta. Aktiivselt põllumajanduslikus kasutuses olevat kõrge boniteediga põllumajandusmaad päikesepargi alaks muutmine ei ole lubatav.
- Endistele ja praegustele jääkreostusobjektide uute ehitiste kavandamisel tuleb hoolikalt jälgida pinnase seisundit. Pinnase seisund peab vastama soovitud kasutusotstarbele.
- Soovitatav oleks kompostimisvõimalused luua lisaks Kaiule ning Raplale ka teistesse suurematesse asulatesse. Samuti võimaldada eriliigiliste jäätmete kodulähedasi kogumispunkte.
- Uute elamualade vm tundlike objektide kavandamisel Rail Balticust või riigimaantee T15 uuest trassikoridorist lähemale kui 300 m on asjakohane nõuda planeeringu või projekteerimistingimuste raames täpsustavat liiklusmüra hinnangut (kui see ei ole vastava objekti mürahinnangus piisava täpsusega tehtud) ning vajadusel tuleb ette näha sobilikud müraleevendusmeetmed.
- Maanteede äärsetele aladele uusi elamualasid kavandades tuleb säilitada tee- ja elamuala vaheline piisav puhvervöönd või kavandada müratõke. Puhvervööndi täpne ulatus peaks selguma mürahinnangu alusel.

- Ohtlike ja suurõnnetusohuga ettevõtete kavandamisel ning ohtlike ja suurõnnetusega ettevõtete ohualadesse tegevuste kavandamisel tuleb riskide suurust ja kavandatava maakasutuse tundlikkuse sobivust hinnata igakordselt vastavalt reaalsetele riskidele Päästeameti väljatöötatud hindamismetoodika alusel[74].
- Võimalusel näha ette aianduse maa-ala kogukonnaaia jaoks sarnaselt teistele korterelamutega asulatele ka Raplasse.
- Kasvandu külas muinasküla kavandamiseks tehtav ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek on asjakohane viia kooskõlla detailplaneeringu lahendusega. Sealjuures vähendada ehituskeeluvööndit aladel, kuhu soovitakse ehitusalasid, mitte kogu kinnistul. Samuti näidata ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek ka jõesaarel (ka jõe soodiala on ametlikult veekogu osa ja sellel tuleb taotleda EKV vähendamist).
- Täpsustada rohevõrgustiku paiknemist vastavalt KSH aruandes esitatud soovitustele.

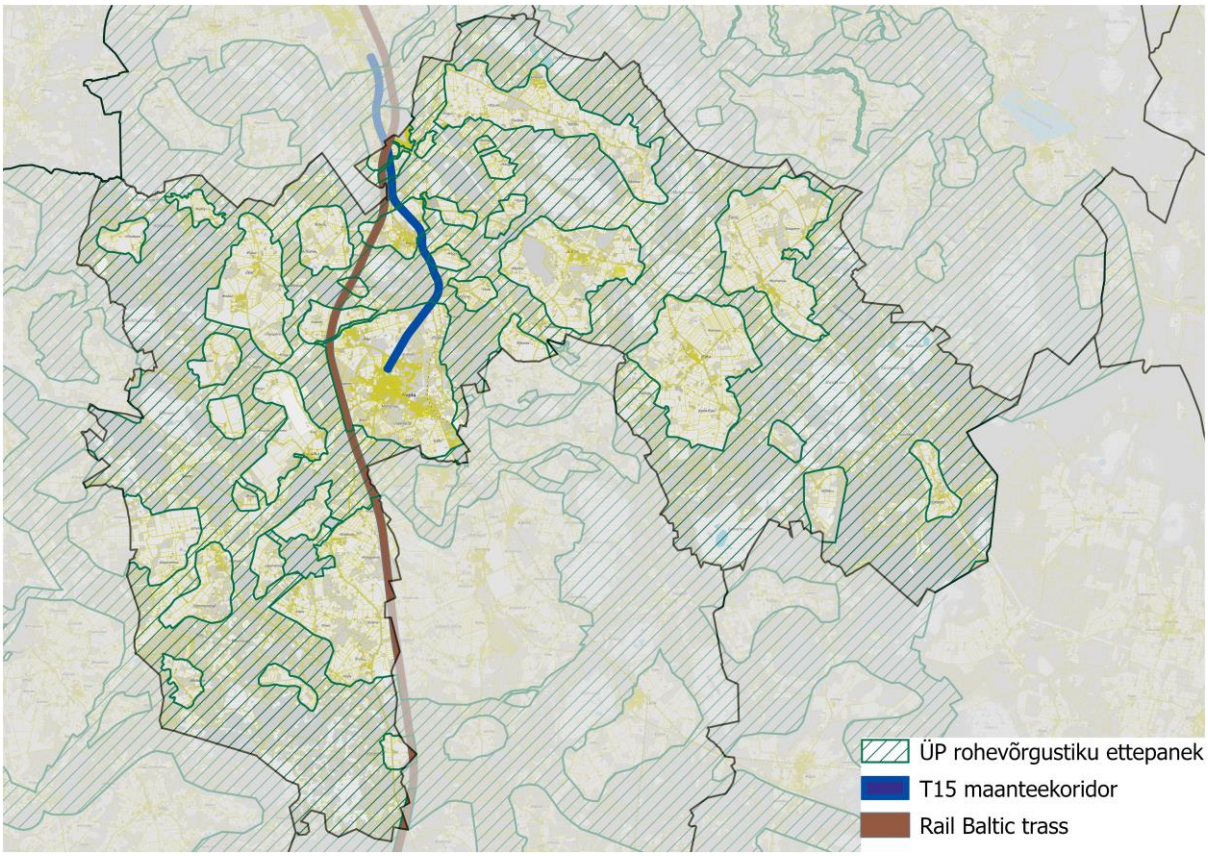

Joonis 27. Rohevõrgustiku ettepanek Rapla vallas. Alus: Maa-amet WMS: Halltoonides kaart.

<u>Natura asjakohase hindamise leevendavad meetmed</u>

KSH raames teostatud Natura asjakohase hindamise käigus tuvastati võimaliku mõju esinemine Natura aladele ning kavandati meetmed negatiivse mõju vältimiseks.

- Karitsu loodusala vahetusse lähedusse puhkealale ehitustegevuse kavandamisel tuleb ehitustegevus kavandada väljaspoole loodusala.
- Kõnnumaa loodusala läbiva kergliiklustee rajamisel tuleb kavandada kergliiklustee maanteest lääne poole. Kergliiklustee ehitustegevusel tuleb vältida kaitse-eesmärgiks olevate koosluste esinemisaladel ehitussõidukite poolset tallamist. Kergliiklustee kavandada vähemalt 50 m kaugusele koobaste esinemisalast ning antud teelõigu

projekteerimisel tuleb arvestada vajadusega vältida ehitustegevusel vibratsioonirikkaid tegevusi, mis võiksid põhjustada koobaste varinguid.

- Kõnnumaa-Väätsa linnuala läbiva kergliiklustee rajamisel tuleb kavandada vältida kergliiklustee rajamisega seonduvat metsa raadamist ning mürarikast ehitustegevust lindude pesitsusperioodil.
- Rapla valla tuuleenergia arengualadele arendamisel ei tohi Kõnnumaa-Väätsa linnuala ega selle kaitse-eesmärke kahjustada. Võimaliku ebasoodsa mõju ilmnemise tõenäosust on võimalik ära hoida ning vähendada arengu suunamisel järgmistes etappides (detailplaneeringutes, projektides) jätkuvalt Natura kaitse-eesmärkidega arvestamisega ning vajadusel leevendusmeetmete rakendamisega. Tuulikute ebasoodsat mõju saab vajadusel välistada läbi sobiva tehnilise lahenduse ning asukohavaliku detailse lahenduse planeeringu tasandil. Detailse lahenduse planeeringu/projekti menetluse raames tuleb koostöös linnustiku eksperdiga täpsustada mõjusid kavandatava tegevuse mahu, täpse asukoha ning tehnilise lahenduse eripärasid arvestades ning vajadusel tuleb viia läbi täiendavad linnustiku uuringud. Linnustiku uuring peab hõlmama linnustiku rännet, pesitsemist ja elupaigakasutust. Tuulepargi kavandamisel tuleb arvestada linnustiku uuringu tulemusi ning vajadusel kavandada asjakohased leevendavad meetmed. Tingimus kehtib kõigi valla territooriumile kavandatavate tuuleenergia arengualade puhul.

  Mitte kavandada perspektiivseid tuuleenergia arendusalasid lähemale kui 2 km must-toonekure potentsiaalse elupaiga piiridest. Kui tuuleparke kavandatakse metsamassiivi lähedale (kuni 20 km pesapaigast), kus on teada must-toonekure elupaik, on vaja enne tuuleparkide ehitamist selgitada välja must-toonekure elupaigakasutus nendel aladel ja mitte kavandada tuuleparke must-toonekure toitumis-, puhke- ega pesitsusaladele ning nende vahele.

  Tuuleenergia potentsiaalsete arengualade edasisel mõjude hindamisel tuleb pöörata tähelepanu võimalikele kaudsetele mõjudele metsise elupaikadele. Eeskätt tuleb selgitada valla kaguosasse jäävate alade puhul võimalik metsiste elupaikade vaheline liikumine ja sellega seonduvad võimalikud mõjud.

Kasutatud materjalid

Allikmaterjalid

Alu aleviku soojusmajanduse arengukava aastani 2026. Kättesaadav: https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/20470488/Lisa+16+-+Alu+aleviku+soojusmajanduse+arengukava+kuni+aastani+2026.pdf/7e56bfed-a72e-4747-8f6c-d3592978c836

Drewitt, A. L. & Langston, R. H. W. 2006. Assessing the impacts of wind farm on birds. Ibis 148: 29–42.

Planeering „Eesti 2030+. Kättesaadav: https://www.rahandusministeerium.ee/et/ruumiline-planeerimine/uleriigiline-planeering

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030. Kättesaadav: https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/13481

Eesti kliimamuutustega kohanemise arengukava 2030.

Tamm, J., Liivamägi, S., Kaasik, T., Bauert, H., Kuivkaev, H., Pärn, T. 2020. Ehitusmaavarade levik, kaevandamine ja kasutamine Rapla maakonnas. EGF: 9334. Kättesaadav: https://fond.egt.ee/fond/egf/9334

Hanede ja laglede kaitse ja ohjamise tegevuskava. KINNITATUD Keskkonnaameti peadirektori asetäitja 22.03.2021 käskkirjaga nr 1-1/21/56.

Juhised radoonikaitse meetmete kasutamiseks, 2017. Eesti Standard EVS 840:2017. Eesti Standardikeskus.

Juuru valla Juuru asula soojusmajanduse arengukava 2015–2025. Kättesaadav: https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/20470488/Lisa+18+-+endise+Juuru+valla+Juuru+asula+soojusmajanduse+arengukava+aastani+2025.pdf/18f33dab-5aab-4319-a494-6062e70ff6ee

Juuru valla Järlepa asula soojusmajanduse arengukava 2015–2025. Kättesaadav: https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/20470488/Lisa+17+-+endise+Juuru+valla+J%C3%A4rlepa+asula+soojusmajanduse+arengukava+kuni+aastani+2025.pdf/93eab229-b2de-4d43-8f64-940a2653e2c0

Juuru valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kava 2010–2021. Kättesaadav: https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/20470488/Lisa+12-+endise+Juuru+valla+%C3%BChisveev%C3%A4rgi-+ja+kanalisatsiooni+arendamise+kava+aastani+2021.pdf/3a081a64-bcc3-4663-b2b2-4916f8781599

Juuru valla üldplaneering. Kättesaadav: https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/20191205/Juuru_YP_seletuskiri.pdf/d35331a9-3bdc-466a-85e3-261efc46ac89

Kaiu valla jäätmekava aastani 2020. Kättesaadav: https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/20470488/Lisa+23+-+endise+Kaiu+valla+j%C3%A4%C3%A4tmekava+2015-2020.pdf/a79cca38-6cb2-4e29-be39-572ae7ebb0db

Kaiu valla ÜVK arendamise kava aastateks 2017–2029. Kättesaadav:

https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/20470488/Lisa+13+-+endise+Kaiu+valla+%C3%BChisveev%C3%A4rgi-+ja+kanalisatsiooni+arendamise+kava+aastani+2029.pdf/410f4353-dfb6-45df-835f-319f78b70232

Kaiu valla üldplaneering. Kättesaadav: https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/20178724/Uldplaneeringu+seletuskiri.pdf/2698aebe-dee1-4356-8d92-14610384884a

Kaljukotka (*Aquila chrysaetos*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 3.12.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/300.

Kohila ning Rapla valla jäätmekava 2018–2022. Kättesaadav: https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/4120/7201/8005/kava.pdf

Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas aastateks 2015-2021

Eesti Ornitoloogiaühing MTÜ. 2016. Mereala planeeringu alusuuring: Eesti merealal paiknevate lindude rändekoridoride olemasolevate andmete koondamine ja kaardikihtide koostamine ning analüüsi koostamine tuuleparkide mõjust lindude toitumisaladele.

Eesti Ornitoloogiaühing. 2021. Metsise elupaikade kaitstuse, sh kavandatavate püsielupaikade otstarbekuse ning püsielupaikade kaitsekorra muutmise ekspertiis (eelnõu versioon).

Must-toonekure (*Ciconia nigra*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 14.02.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/105.

Busch, M., Trautmann, S., Gerlach, B. 2017. Overlap between breeding season distribution and wind farm risks: a spatial approach. VOGELWELT 137: 169–180

Leivits, M. 2021. Prioriteetsed ja kaitset vajavad metsise elupaigad Eestis. 26. veebruar 2021. a.

Kiirguskeskus. Radooniohu arvestamine ehitusplaneeringutes ning olemasolevates hoonetes.

Raikküla valla jäätmekava aastani 2020. Kättesaadav: https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/20470488/Lisa+22+-+endise+Raikk%C3%BCla+valla+j%C3%A4%C3%A4tmekava+2015-2020.pdf/0bd5813d-1cdc-44ab-b6fd-2f14ed6e0e7f

Raikküla valla ÜVK arendamise kava aastani 2024. Kättesaadav: https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/20470488/Lisa+14+-endise+Raikk%C3%BCla+valla+%C3%BChisveev%C3%A4rgi-+ja+kanalisatsiooni+arendamise+kava+aastani+2024.pdf/da80d9b0-8f03-463f-a447-e96364fd39eb

Raikküla valla üldplaneering. Kättesaadav: https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/20192433/Raikkyla+yldplaneering.pdf/aa173f99-c545-492a-9c3a-a4719b77aaa5

Rail Baltic KSH aruande eelnõu. Lisa IV. Kättesaadav: https://maakonnaplaneering.ee/120

Rapla linna soojusmajanduse arengukava aastani 2026. Kättesaadav: https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/20470488/Lisa+19+-+Rapla+linna+soojusmajanduse+arengukava+aastani+2026.pdf/dd8cb57e-7770-4cb9-9e07-b3838b826891

Rapla maakonnaplaneering 2030+. Kättesaadav: https://maakonnaplaneering.ee/rapla-maakonnaplaneering1

Rapla valla arengukava aastateks 2018–2025. Kättesaadav: https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/27557068/lisa1-Rapla+valla+profiil.pdf/b7d2510f-3241-495d-abfe-9949e270add4

Rapla valla ÜVK arendamise kava aastani 2026. Kättesaadav: https://rv.ee/rapla-valla-uhisveevargi-ja-kanalisatsiooni-arendamise-kava-aastateks-2015-2026/

Rapla valla üldplaneering. Kättesaadav: https://rapla.kovtp.ee/documents/17843026/18738005/YP_Seletuskiri.pdf/8a8ec43c-61e2-4ec2-90cd-b1581884ff2f

Ärileht artikkel „Riigikaitselisi piiranguid leevendati. Tuuleparkide rajamine muutus palju lihtsamaks“. Kättesaadav: https://arileht.delfi.ee/artikkel/93305397/riigikaitselisi-piiranguid-leevendati-tuuleparkide-rajamine-muutus-palju-lihtsamaks

Keskkonnaagentuur ja Hendrikson ja Ko OÜ. 2018. Rohevõrgustiku planeerimisjuhend.

AS Maves. 2005. Sõnniku keskkonda säästev hoidmine ja käitlemine.

Säästev Eesti 21. Kättesaadav: https://www.digar.ee/viewer/et/nlib-digar:297224/265710/page/3

Thelander, C. G. & Smallwood, K. S. 2007. The Altamont Pass Wind Resource Area's effects on birds: a case history. Birds and Wind Farms (eds M. de Lucas, G. Janss & M. Ferrer): 25–45. Quercus Editions, Madrid.

Tegvuskava harivesiliku kaitse korraldamiseks Eestis 2007–2012. Kinnitatud 2007.

Väike-konnakotka (*Aquila pomarina*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 26.03.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/138.

Gove, B., Langston, R. H. W., McCluskie, A., Pullan, J. D. & Scrase, I. 2013. Wind farms and Birds: an updated analysis of the effects of wind farms on birds, and best practice guidance on integrated planning and impact assessment. Report prepared by BirdLife International on behalf of the Bern Convention, RSPB/BirdLife in the UK, Sandy, UK. 89 pp.

Dalla Longa, F., Kober, T., Badger, J., Volker, P., Hoyer-Klick, C., Hidalgo, I., Medarac, H., Nijs, W., Politis, S., Tarvydas, D. and Zucker, A., Wind potentials for EU and neighbouring countries: Input datasets for the JRC-EU-TIMES Model, EUR 29083 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2018, ISBN 978-92-79-77811-7, doi:10.2760/041705, JRC109698.

Andmebaasid

EELIS veeveeb: https://veeveeb.envir.ee/vesi/

Keskkonnaregistri avalik teenus: http://register.keskkonnainfo.ee/

Kotkas Keskkonnalubade Infosüsteem: https://kotkas.envir.ee/

Kultuurimälestiste register: https://register.muinas.ee/

Maa-ameti geoportaal: https://geoportaal.maaamet.ee/est/

Maakataster: https://www.eesti.ee/et/eluase-ja-keskkond/maa-ja-mets/maakataster/

Maaparandussüsteemide register: https://portaal.agri.ee/avalik/#/maaparandus/msr/systeemi-otsing

Natura 2000 võrgustiku andmebaas süsteemis EUNIS: https://natura2000.eea.europa.eu/

Rapla ja Kehtna valdade looduskeskkonna andmed: https://lemmagis.maps.arcgis.com/apps/PublicInformation/index.html?appid=ad938c6a09294167a2416a35792280cc

Statistikaamet: https://andmed.stat.ee/et/stat

Seadused ja määrused

Atmosfääriõhu kaitse seadus. RT I, 05.07.2016, 1.
https://www.riigiteataja.ee/akt/130102020003?leiaKehtiv

Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid. Vastu võetud 24.09.2019 nr 61.
https://www.riigiteataja.ee/akt/126092019002

Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri. RT I 2006, 12, 89.
https://www.riigiteataja.ee/akt/1001100?leiaKehtiv

Kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku kemikaali künniskoguse ning ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramise kord. RT I, 11.02.2016, 22.
https://www.riigiteataja.ee/akt/111022016022

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus. RT I 2005, 15, 87.
https://www.riigiteataja.ee/akt/110072020046?leiaKehtiv

Looduskaitseseadus. RT I 2004, 38, 258.
https://www.riigiteataja.ee/akt/130122020007?leiaKehtiv

Maapõueseadus. RT I, 10.11.2016, 1.
https://www.riigiteataja.ee/akt/110072020059?leiaKehtiv

Metsaseadus. RT I 2006, 30, 232.
https://www.riigiteataja.ee/akt/130122020008?leiaKehtiv

Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja müratasemе mõõtmise meetodid. RTL 2002, 38, 511.
https://www.riigiteataja.ee/akt/129122020047?leiaKehtiv

Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused. Vastu võetud 08.11.2019 nr 61.
https://www.riigiteataja.ee/akt/112112019006

Pae maastikukaitseala kaitse-eeskiri. RT I 2006, 9, 54.
https://www.riigiteataja.ee/akt/13294102?leiaKehtiv

Planeerimisseadus. RT I, 26.02.2015, 3.
https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019104?leiaKehtiv

Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba. RT I, 22.12.2016, 5.
https://www.riigiteataja.ee/akt/114122017010?leiaKehtiv

Veeseadus. RT I, 22.02.2019.
https://www.riigiteataja.ee/akt/110122020036?leiaKehtiv

Väetise kasutamise ja hoidmise nõuded põhja- ja pinnavee kaitseks ning põllumajandustootmisest pärineva saastatuse vältimiseks ja piiramiseks. Vastu võetud 03.10.2019 nr 45. https://www.riigiteataja.ee/akt/104102019004

Välisõhus leviva müra normtasemed ja müratasemе mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid. RT I, 21.12.2016, 27.
https://www.riigiteataja.ee/akt/127052020002?leiaKehtiv

Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamispiirid. RT I, 29.12.2016, 44.
https://www.riigiteataja.ee/akt/106032019012?leiaKehtiv

Lisad

Lisa 1. KSH väljatöötamiskavatsus (VTK)

Kättesaadav:
https://kehtna.kovtp.ee/documents/380625/26582266/23.04.2020+Rapla+valla+ja+Kehtna+valla+%C3%BCldplaneeringute+%C3%BChine+KSH+VKT.pdf/44bf7305-8ebe-4269-8dc0-5c0ea3052a3b